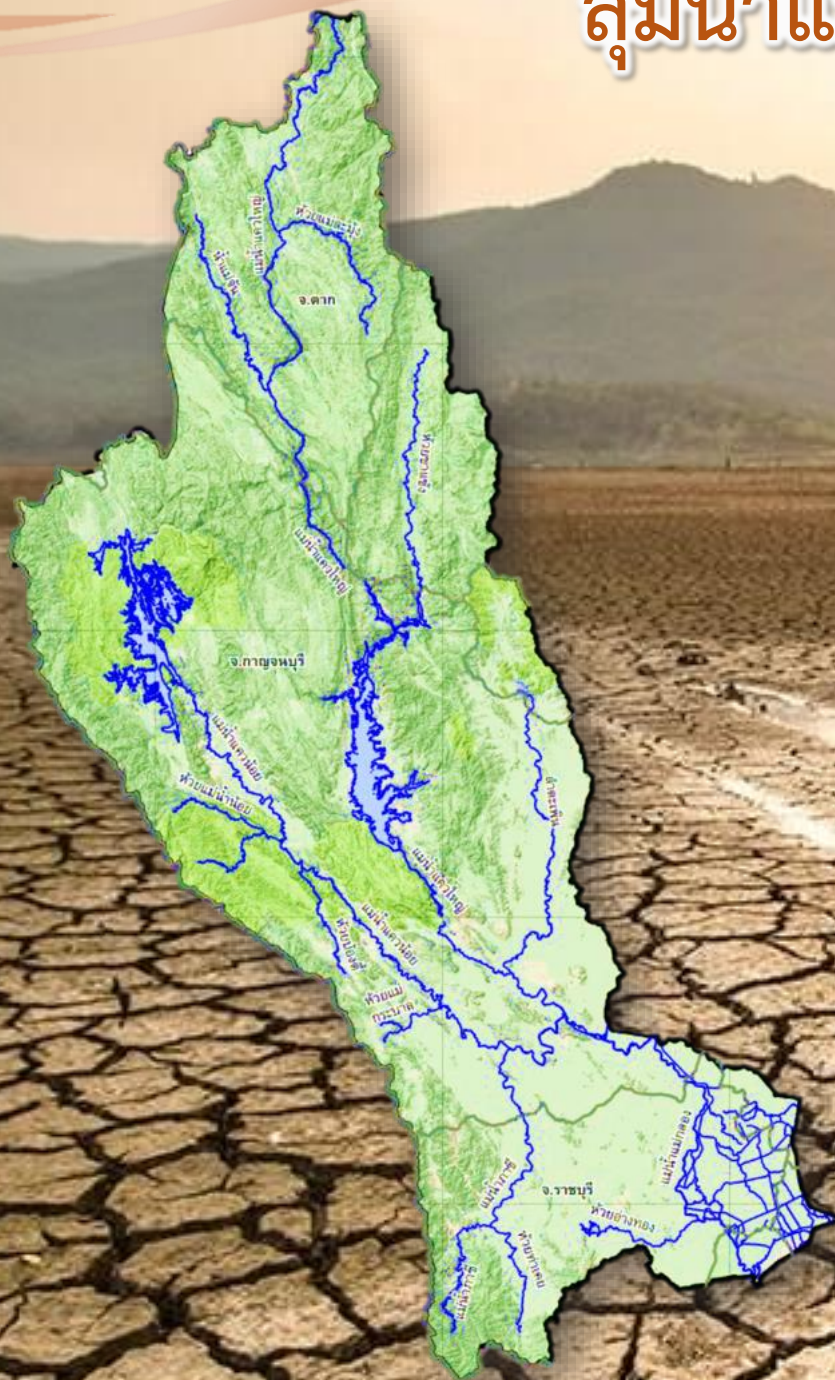

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

ลุ่มน้ำแม่กลอง

คณะกรรมการลุ่มน้ำแม่กลอง
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2

ปี 2566

สรุปแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ลุ่มน้ำแม่กลอง

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดภาวะน้ำแล้ง แนวทางการป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำแล้ง แนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ และรายงานการติดตามประเมินผล โดยการบูรณาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งลุ่มน้ำแม่กลองมีรายละเอียดดังนี้

สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำแม่กลองครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ตาก ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 30 ปี อยู่ในช่วงระหว่าง 972.50 – 1,764.80 มิลลิเมตร/ปี ปริมาณฝนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน ปริมาณความต้องการใช้น้ำในพื้นที่ ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 3,601.06 ล้าน ลบ.ม./ปี ประชากรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีน้ำใช้กว่าร้อยละ 95 แต่ยังคง ประสบปัญหาการนำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ ซึ่งหมู่บ้านที่ยังขาดแคลนระบบประปากระจายตัวอยู่ใน 8 ลุ่มน้ำสาขา (5 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ตาก สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี และราชบุรี)

นอกจากปัญหาการขาดแคลนนํ้าอุปโภคบริโภคแล้ว ลุ่มน้ำแม่กลองยังประสบปัญหาการขาดแคลนนํ้า เพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ทั้งในพื้นที่เกษตรกรรมตามที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ พื้นที่เกษตรกรรมใน เขตนิคมอพยพ (พื้นที่จัดสรรให้แก่ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้างเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลง กรณ) และพื้นที่เกษตรกรรมบนพื้นที่สูง นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองประสบกับภาวะภัยแล้งโดย ส่วนใหญ่ในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน โดยมีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 431,300 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 31 ตำบล 8 อำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี

สำหรับปัญหาในเรื่องของคุณภาพน้ำพบว่าแหล่งกำเนิดน้ำเสียหลักในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองได้แก่น้ำเสีย ที่เกิดจากการเลี้ยงสุกร โดยจากเกณฑ์ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป (WQI) พบว่าแม่น้ำสายหลักได้แก่ แม่น้ำแควน้อย และแม่น้ำแควใหญ่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ในขณะที่แม่น้ำแม่กลองอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และมีแนวโน้มเสื่อมโทรม นอกจากนี้ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองยังประสบปัญหาการรุกรานของน้ำเค็ม ซึ่งค่าความ เค็มของสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำบริเวณปากแม่น้ำมีค่าความเค็มส่วนใหญ่เกินเกณฑ์เฝ้าระวัง

แนวทางการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งของลุ่มน้ำ

แนวทางการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งของลุ่มน้ำแม่กลองสามารถแบ่งการดำเนินงานได้ออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง ระหว่างการเกิดภาวะน้ำแล้ง และหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง รายละเอียดดังนี้

ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง: จะต้องมีการเตรียมแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องระหว่างแผนของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) และแผนของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) และต้องมีการเตรียมการรับมือเพื่อการช่วยเหลือเกษตรกรที่อาจได้รับผลกระทบโดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบได้แก่ สทนช. ภาค 2 และคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่กลอง พร้อมกับการเตรียมการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูแล้งโดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบได้แก่ สทนช. ภาค 2 คณะกรรมการลุ่มน้ำแม่กลอง ร่วมกับกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมถึงการจัดทำบัญชีรายชื่อหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณกุศลในเขตจังหวัด พร้อมทั้งสถานที่ตั้ง รายชื่อผู้ติดต่อประสานงาน หมายเลขโทรศัพท์ และทรัพยากรที่มีที่สามารถให้การสนับสนุนได้ รวมถึงบัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภาวะน้ำท่วมและบัญชีพื้นที่หนีภัย

นอกจากนั้นก่อนเกิดภาวะน้ำแล้งจะต้องมีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการประเมินถึงสภาวะน้ำแล้ง โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักได้แก่ กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สทนช. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ สทนช.ภาค 2 และคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองได้แก่

- พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งตามผลการศึกษาพื้นที่เป้าหมาย (Area Based) รหัส C-11 สนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเมืองกาญจนบุรี รหัส C-12 ลุ่มน้ำที่ราบแม่กลอง และรหัส C-13 ปากแม่น้ำแม่กลอง

- การติดตามข้อมูลสถานีหลักเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำและพิจารณาตามเกณฑ์เฝ้าระวัง โดยในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีสถานีวัดน้ำฝนจำนวน 80 สถานี สถานีวัดน้ำท่าจำนวน 22 สถานี (สถานีหลักแห่งชาติ 2 สถานี ได้แก่ สถานี K.10 และ K.37) สถานีวัดคุณภาพน้ำจำนวน 5 สถานี และสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำจำนวน 10 สถานี (สถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 สถานี และอ่างเก็บน้ำขนาดกลางจำนวน 8 สถานี) พร้อมทั้งประเมินสถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำ ณ ปัจจุบันและการคาดการณ์แนวโน้ม

- การประเมินข้อมูลการบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองสามารถประเมินได้จากปริมาณน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ได้แก่ เขื่อนวชิราลงกรณ และเขื่อนศรีนครินทร์ ซึ่งหากปริมาณน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในช่วงเวลาใดๆก่อนฤดูฝนมีปริมาณน้ำน้อยกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่าง บ่งชี้ได้ว่าปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำจะไม่เพียงพอสำหรับการจัดสรรน้ำให้กับปริมาณความต้องการน้ำของทุกกิจกรรม ส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ และมีการปันส่วนตามปริมาณน้ำต้นทุนที่เหลืออยู่เป็นเหตุให้บางกิจกรรมต้องลดปริมาณน้ำที่จะได้รับจัดสรรในแผนลงตามลำดับ

- การจัดทำแผนด้านการหาแหล่งน้ำทดแทนและแหล่งน้ำทางเลือก โดยจากบัญชีข้อมูลแหล่งน้ำขนาดเล็กพบว่าในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีแหล่งน้ำขนาดเล็ก 4,471 แห่ง มีความจุเก็บกักคาดการณ์ประมาณ 135.77 ล้าน ลบ.ม. รวมถึงการพิจารณาจัดสรรน้ำในการใช้แนวทางการใช้น้ำร่วม (Conjunctive Use of Water)

ระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง: จากการดำเนินงานในช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หากพบว่าข้อมูลจากสถานีหลัก และผลการประเมินสถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำ ณ ปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมีการระบุถึงการเกิดภาวะน้ำแล้ง จะต้องมีการออกประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง โดยต้องมีการพิจารณาถึงระดับความรุนแรงของสถานการณ์ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (สถานะขาดแคลนน้ำในพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจังหวัด เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 7 วัน) ระดับที่ 2 ระดับน้ำแล้งรุนแรง (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบางเป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 15 วัน) และระดับที่ 3 ระดับน้ำแล้งวิกฤติ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบางเป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 30 วัน) รวมถึงการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์กรณีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม

โดยในช่วงเกิดวิกฤติน้ำศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำแม่กลองจะพิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงของสถานการณ์น้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่กลอง เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาและเสนอต่อ สทช. และ กนช. พิจารณาเพื่อประกาศยกระดับสถานการณ์ โดยหากเป็นระดับที่ 1 จะมีการจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระดับที่ 2 จะมีการจัดตั้งกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และระดับที่ 3 จะมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อบรรเทาและแก้ไขสถานการณ์วิกฤติน้ำ

นอกจากนั้นในช่วงระหว่างการเกิดภาวะน้ำแล้งควรมีการพิจารณาถึงกลไกการหาแหล่งน้ำทดแทน และการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยแหล่งน้ำทดแทนมี 2 แหล่ง ได้แก่ การผันน้ำจากแหล่งน้ำในลุ่มน้ำอื่น และการเคลื่อนน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชน

หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง: หลังจากภาวะน้ำท่วมสิ้นสุด จะมีการออกประกาศยกเลิกสถานการณ์ภาวะน้ำท่วม จากนั้นจะต้องมีการพิจารณาความช่วยเหลือให้กับผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งในส่วนของการจ่ายค่าทดแทน หรือ ชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดินและสิ่งก่อสร้างและการจ่ายค่าชดเชยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นๆเป็นหน่วยงานหลัก และมีสำนักงบประมาณ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุน การช่วยเหลือทางการแพทย์โดยกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลัก การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสทช. และ สทช.ภาค เป็นหน่วยงานหลัก รวมถึงการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยสทช. และสทช. ภาค รวมถึง กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และกรมทรัพยากรน้ำ เป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำแม่กลองต้องติดตามการดำเนินงาน รายงานผลการติดตามประเมินผล และเสนอแนวทาง ทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งหากไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ต้องเสนอเรื่องเพื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขต่อ กนช. ต่อไป

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ลุ่มน้ำแม่กลอง

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	-ก-
สารบัญรูป	-จ-
สารบัญตาราง	-ซ-
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ขอบเขตการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	1-1
1.3.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	1-1
1.3.2 ขอบเขตพื้นที่จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลลุ่มน้ำแม่กลอง	
2.1 สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ	2-1
2.1.1 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.1.2 สภาพภูมิอากาศ	2-5
2.1.3 ระบบลุ่มน้ำ	2-10
2.1.4 ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา	2-14
2.1.5 ลักษณะทางอุทกธรณีวิทยาและน้ำใต้ดิน	2-24
2.1.6 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม	2-28
2.1.7 ประชากร	2-35
2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	2-35
2.1.9 ความต้องการใช้น้ำ	2-40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 ข้อมูลภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำที่เกิดขึ้น	2-54
2.3 สถิติการประสพภัยแล้งที่ผ่านมา	2-57
2.4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา	2-59
2.5 มาตรการเพิ่มเติมเพื่อรองรับสถานการณ์เอลนีโญ	2-66
 บทที่ 3 การกำหนดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำ	
3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำแล้ง	3-1
3.1.1 บทนิยามของภาวะน้ำแล้ง	3-1
3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของภาวะภัยแล้ง	3-1
3.2 เกณฑ์การยกระดับสถานการณ์	3-4
3.2.1 กรณีสถานการณ์น้ำแล้ง	3-4
3.2.2 กรณีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม	3-4
3.3 กฎหมาย ระเบียบ และ นโยบายที่เกี่ยวข้อง	3-5
3.3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย	3-5
3.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย	3-18
3.4 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง	3-67
3.4.1 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหา ด้านน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ	3-67
3.4.2 การบูรณาการร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	3-67
3.4.3 การบูรณาการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามแผนป้องกัน และบรรเทาและสาธารณภัยแห่งชาติ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ	3-70
3.4.4 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วน ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) หรือกรณีน้ำท่วม (อุทกภัย) ในกรณีวิกฤตน้ำ	3-71
3.4.5 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ	3-75
3.4.6 งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงาน ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	3-89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 แนวทางป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	
4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน	4-1
4.2 การเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์	4-18
4.2.1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง	4-18
4.2.2 สถานีหลักเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ	4-23
4.2.3 การประเมินสถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำ	4-38
4.2.4 ข้อมูลการบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ	4-39
4.3 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ	4-40
4.4 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่	4-42
4.4.1 การจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำ	4-42
4.4.2 เกณฑ์การจัดสรรน้ำ	4-45
4.5 การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทน	4-57
4.5.1 ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง	4-57
4.5.2 ขณะเกิดภาวะน้ำแล้ง	4-59
4.6 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชน ที่อาจได้รับภัยแล้ง	4-62
4.7 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน	4-64
บทที่ 5 การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	
5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	5-1
5.1.1 การจัดตั้งองค์กร	5-1
5.1.2 การอำนวยการ	5-1
5.1.3 การปฏิบัติการ	5-2
5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ	5-2
5.2.1 ระดับนโยบาย	5-2
5.2.2 ระดับบัญชาการ	5-3
5.2.3 ระดับอำนวยการ	5-9
5.2.4 ระดับปฏิบัติการ	5-11
5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ	5-12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแบบบูรณาการ	5-14
5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณสุขด้านน้ำ	5-14
5.3.2 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ในสถานการณ์ปกติและภาวะวิกฤติ	5-16
5.3.3 เกณฑ์การยกระดับสถานการณ์น้ำแล้ง	5-17
5.3.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ	5-19
บทที่ 6 การรายงานผล	
6.1 กลไกการรายงานผล	6-1
6.2 แนวทางการรายงานผล	6-1
6.2.1 กรณีไม่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือปัญหาคุณภาพน้ำ	6-1
6.2.2 กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2)	6-4
6.2.3 กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับวิกฤต (ระดับ 3)	6-4
บทที่ 7 การติดตามประเมินผล	
7.1 กลไกการติดตามประเมินผล	7-1
7.2 แนวทางการติดตามประเมินผล	7-2
7.3 แนวทางการปรับปรุงแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	7-3
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เบอร์ติดต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามแผน	
ภาคผนวก ข การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการหน่วยงาน	
ภาคผนวก ค พื้นที่ประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ	
ภาคผนวก ง บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำ	
ภาคผนวก จ แผนการควบคุมและกำหนดปริมาณการใช้น้ำ	
ภาคผนวก ฉ แผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำแล้งในลุ่มน้ำ	
ภาคผนวก ช การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น	
ภาคผนวก ซ ประเด็นข้อเสนอแนะ	

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1.1-1	สภาพภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.1-2	รูปตัดตามยาวแม่น้ำแควใหญ่-แม่กลองแสดงความลาดชันกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.1-3	ขอบเขตจังหวัดในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.2-1	ทิศทางและช่วงเวลาการเกิดของลมมรสุมและลมพายุที่พัดเข้าสู่ประเทศไทย
รูปที่ 2.1.2-2	การผันแปรรายเดือนของตัวแปรภูมิอากาศหลักสถานีตรวจอากาศในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.3-1	ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.3-2	แผนผังระบบลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.4-1	การกระจายปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.4-2	การผันแปรของปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.4-3	เส้นชั้นน้ำฝนรายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.4-4	เส้นชั้นน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.4-5	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน
รูปที่ 2.1.4-6	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน
รูปที่ 2.1.4-7	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน
รูปที่ 2.1.5-1	แผนที่แสดงศักยภาพน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่ศึกษา มาตรฐาน 1:100,000
รูปที่ 2.1.6-1	พื้นที่ป่าไม้ในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.6-2	พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.6-3	ตำแหน่งบ่อบาดาลและปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้
รูปที่ 2.1.8-1	ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.8-2	ตำแหน่งแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในกลุ่มน้ำแม่กลอง
รูปที่ 2.1.9-1	แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยว
รูปที่ 2.1.9-2	เส้นชั้นความลึกเทียบเท่าของปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงรายปีเฉลี่ย
รูปที่ 2.1.9-3	เส้นชั้นความลึกเทียบเท่าของปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงรายเดือนเฉลี่ย
รูปที่ 2.1.9-4	แบบจำลองแปลงนา
รูปที่ 2.1.9-5	แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม
รูปที่ 2.1.9-6	โค้งความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและอัตราการไหลของน้ำ
รูปที่ 2.2-1	พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งระดับตำบลลุ่มน้ำสาขาในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 2.4-1	มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/66
รูปที่ 4.1-1	การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง
รูปที่ 4.1-2	การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง ระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง
รูปที่ 4.1-3	การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง
รูปที่ 4.2.1-1	พื้นที่เป้าหมายและแผนงานโครงการสำคัญ Area Based
รูปที่ 4.2.2-1	การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำฝนในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-2	การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่าในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-3	การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดคุณภาพน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-4	การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำใหญ่และกลาง ในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-5	เกณฑ์เฝ้าระวังสถานีวัดน้ำฝน
รูปที่ 4.2.2-6	ตัวอย่างการแสดงผลปริมาณฝนในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-7	ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลระดับน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-8	ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลคุณภาพน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ
รูปที่ 4.2.2-9	ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลที่ตั้งสถานีวัดคุณภาพน้ำในเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ
รูปที่ 4.2.2-10	ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลคุณภาพน้ำในเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ
รูปที่ 4.2.2-11	การแสดงผลข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำร่วมกับข้อมูลโค้งปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ
รูปที่ 4.3-1	โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน กองบัญชาการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์
รูปที่ 4.4.2-1	สมดุลของน้ำในอ่างเก็บน้ำ
รูปที่ 4.4.2-2	ผังการดำเนินการคาดการณ์ปริมาณน้ำในการอ่างเก็บน้ำ
รูปที่ 4.4.2-3	กระบวนการของระบบปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ
รูปที่ 4.4.2-4	ปริมาณน้ำที่จำเป็นต้องเก็บกักเพิ่มเติมในช่วงฤดูแล้ง
รูปที่ 4.4.2-5	เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำชีราลงกรณ
รูปที่ 4.4.2-6	เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำศรีนครินทร์
รูปที่ 4.4.2-7	เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำลำตะเพิน
รูปที่ 4.4.2-8	เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยเหียน
รูปที่ 4.4.2-9	เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยพุตะเคียน
รูปที่ 4.4.2-10	เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำชันป่าหวาย

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4.4.2-11 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง	4-55
รูปที่ 4.4.2-12 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด	4-55
รูปที่ 4.4.2-13 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำท่าเคย	4-56
รูปที่ 4.4.2-14 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยกระพริ้อย	4-56
รูปที่ 4.5.2-1 กลไกการประกาศการผันน้ำและเปลี่ยนน้ำ	4-60
รูปที่ 5.3.1-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ที่เพิ่มประสิทธิภาพขึ้นโดย สททช.	5-16
รูปที่ 5.3.2-1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	5-17
รูปที่ 5.3.4-1 ปฏิทินการจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง	5-24
รูปที่ 6.2.1-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีไม่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือปัญหาคุณภาพน้ำ	6-2
รูปที่ 6.2.2-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2)	6-5
รูปที่ 7.1-1 กลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ	7-1
รูปที่ 7.2-1 แนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ	7-2

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1.1-1 รายละเอียดของจังหวัดในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-3
ตารางที่ 2.1.2-1 ค่าเฉลี่ยตัวแปรภูมิอากาศหลักของสถานีตรวจอากาศในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-8
ตารางที่ 2.1.3-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-10
ตารางที่ 2.1.4-1 รายละเอียดสถานีวิัดน้ำฝนในพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลอง	2-14
ตารางที่ 2.1.4-2 ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปีของกลุ่มน้ำแม่กลองและกลุ่มน้ำสาขา	2-15
ตารางที่ 2.1.4-3 รายละเอียดสถานีวิัดน้ำท่าในพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลอง	2-19
ตารางที่ 2.1.4-4 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของกลุ่มน้ำแม่กลองและกลุ่มน้ำสาขา	2-21
ตารางที่ 2.1.4-5 ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวิัดน้ำในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-22
ตารางที่ 2.1.4-6 ปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวิัดน้ำในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-23
ตารางที่ 2.1.5-1 แสดงพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-26
ตารางที่ 2.1.6-1 พื้นที่ป่าไม้ในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-28
ตารางที่ 2.1.6-2 พื้นที่ชั้นคุณภาพกลุ่มน้ำในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-30
ตารางที่ 2.1.6-3 รายละเอียดของบ่อบาดาลสรุปตามสถานะของบ่อ สภาพน้ำ ความลึกการเจาะบ่อ ความลึกการพัฒนา ระดับน้ำปกติ ระดับน้ำลด และปริมาณน้ำที่พัฒนาได้	2-34
ตารางที่ 2.1.7-1 ข้อมูลประชากรในกลุ่มน้ำ	2-35
ตารางที่ 2.1.8-1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-36
ตารางที่ 2.1.8-2 ประเภทและจำนวนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในกลุ่มน้ำท่าจีน	2-38
ตารางที่ 2.1.9-1 กรอบแนวคิดการศึกษาและประเมินความต้องการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มน้ำ	2-40
ตารางที่ 2.1.9-2 ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2562	2-44
ตารางที่ 2.1.9-3 ค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (Kc) โดยวิธี Penman Montith	2-45
ตารางที่ 2.1.9-4 ค่าปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงที่สถานีตรวจอากาศ โดยวิธี Penman Montith	2-46
ตารางที่ 2.1.9-5 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของแต่ละกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-50
ตารางที่ 2.1.9-6 ความต้องการใช้น้ำตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม	2-51
ตารางที่ 2.1.9-7 ความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของแต่ละกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำแม่กลอง	2-52
ตารางที่ 2.1.9-8 สรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งกลุ่มน้ำ	2-53
ตารางที่ 3.1.2-1 เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ	3-3
ตารางที่ 4.1-1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง	4-2
ตารางที่ 4.1-2 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง	4-6

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.1-3	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง
ตารางที่ 4.2.2-1	รายละเอียดของสถานีวัดน้ำฝน
ตารางที่ 4.2.2-2	รายละเอียดของสถานีวัดน้ำท่า
ตารางที่ 4.2.2-3	รายละเอียดของสถานีวัดคุณภาพน้ำ
ตารางที่ 4.2.2-4	รายละเอียดของสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำ
ตารางที่ 4.2.2-5	ระดับน้ำอ้างอิงจำแนกตามระดับความรุนแรงของปริมาณน้ำ
ตารางที่ 4.2.2-6	การใช้สีในการจำแนกระดับความรุนแรงของคุณภาพน้ำในลำน้ำ
ตารางที่ 4.5.1-1	แผนการหาแหล่งน้ำทดแทนและแหล่งน้ำทางเลือกก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง
ตารางที่ 5.3.3-1	เงื่อนไขในการตัดสินใจระดับสาธารณสุขของแผนการป้องกันและบรรเทา
สาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570	

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง กลุ่มน้ำแม่กลอง ฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35(2) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจ จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เพื่อให้ความเห็นชอบ มาตรา 61 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

1.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง คือ

- 1) เพื่อกำหนดภาวะน้ำแล้งและบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- 3) เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ
- 4) เพื่อกำหนดการรายงานและการติดตามประเมินผล

1.3 ขอบเขตการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

1.3.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 4 “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

มาตรา 61 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับ

กรณีปกติ ซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ

กรณีรุนแรง ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ฝั่งน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้น ประกอบด้วย แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- 4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- 6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง
- 7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา 62 เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา 63 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

สำหรับกรณีเกิดวิกฤติน้ำ (น้ำแล้ง) ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ส่วนที่ 2 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

มาตรา 24 ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำ จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนาจการแก้ไข ปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณา จัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใด ๆ เพื่อการป้องกันแก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งตามวรรคสองแล้ว และคำสั่งนั้นมีสภาพอย่างกฎหมายให้มีผล เป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง ให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจหรือการปฏิบัติตาม คำสั่งของนายกรัฐมนตรีตามวรรคสอง หากเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ

เมื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำแล้วเสร็จ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติรายงาน และจัดทำสรุปผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบโดยมิชักช้า

1.3.2 ขอบเขตพื้นที่จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

พื้นที่จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งครอบคลุม กลุ่มน้ำแม่กลอง ตามที่พระราช กฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564

บทที่ 2

ข้อมูลลุ่มน้ำ

บทที่ 2

ข้อมูลลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1 สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ

2.1.1 สภาพภูมิประเทศ

ลุ่มน้ำแม่กลองตั้งอยู่ทางตะวันตกของประเทศไทย สามารถแบ่งตามสภาพภูมิประเทศได้เป็น 2 บริเวณ คือบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองตอนบนและตอนล่าง โดยเขตลุ่มน้ำแม่กลองตอนบน เริ่มตั้งแต่เขตอำเภอเมืองกาญจนบุรีที่ลำน้ำแควใหญ่และแควน้อย ไหลมาบรรจบกัน ขึ้นไปยังที่สูงในเทือกเขาที่เป็นต้นน้ำ ส่วนบริเวณที่เป็นลุ่มน้ำแม่กลองตอนล่าง คือสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองจาก เขตอำเภอเมืองกาญจนบุรีไปจนออก อ่าวไทย ความแตกต่างระหว่างสองบริเวณนี้ก็คือ สภาพภูมิประเทศทางตอนบนของลุ่มน้ำเป็นที่สูง ซึ่งเป็น บริเวณที่ลำน้ำแควใหญ่และแควน้อยไหลผ่านซอกเขา และที่ราบระหว่างเขาออกมาบรรจบกัน สภาพภูมิประเทศสองฝั่งแม่น้ำแควใหญ่เป็นป่าเขา จึงมีแหล่งที่สงวนไว้เป็นอุทยานและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หลายแห่ง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง อุทยานแห่งชาติเขาสลอบ ส่วนสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป ของลุ่มน้ำแควน้อยจะเป็นภูเขาใหญ่น้อยเรียงสลับซับซ้อนและสูงชัน บางแห่งเป็นหน้าผาสูงบางแห่งเป็นที่ราบ ลำน้ำแควน้อยไหลผ่านภูมิประเทศที่สวยงาม มีน้ำตก มีห้วย และลำธารเล็กๆ ไหลลงลำน้ำเกือบตลอดสาย สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณและป่าดงดิบ มีป่าไผ่แซมอยู่ทั่วไป

ทางเหนือ ติดกับ ลุ่มน้ำสาละวิน และลุ่มน้ำปิง

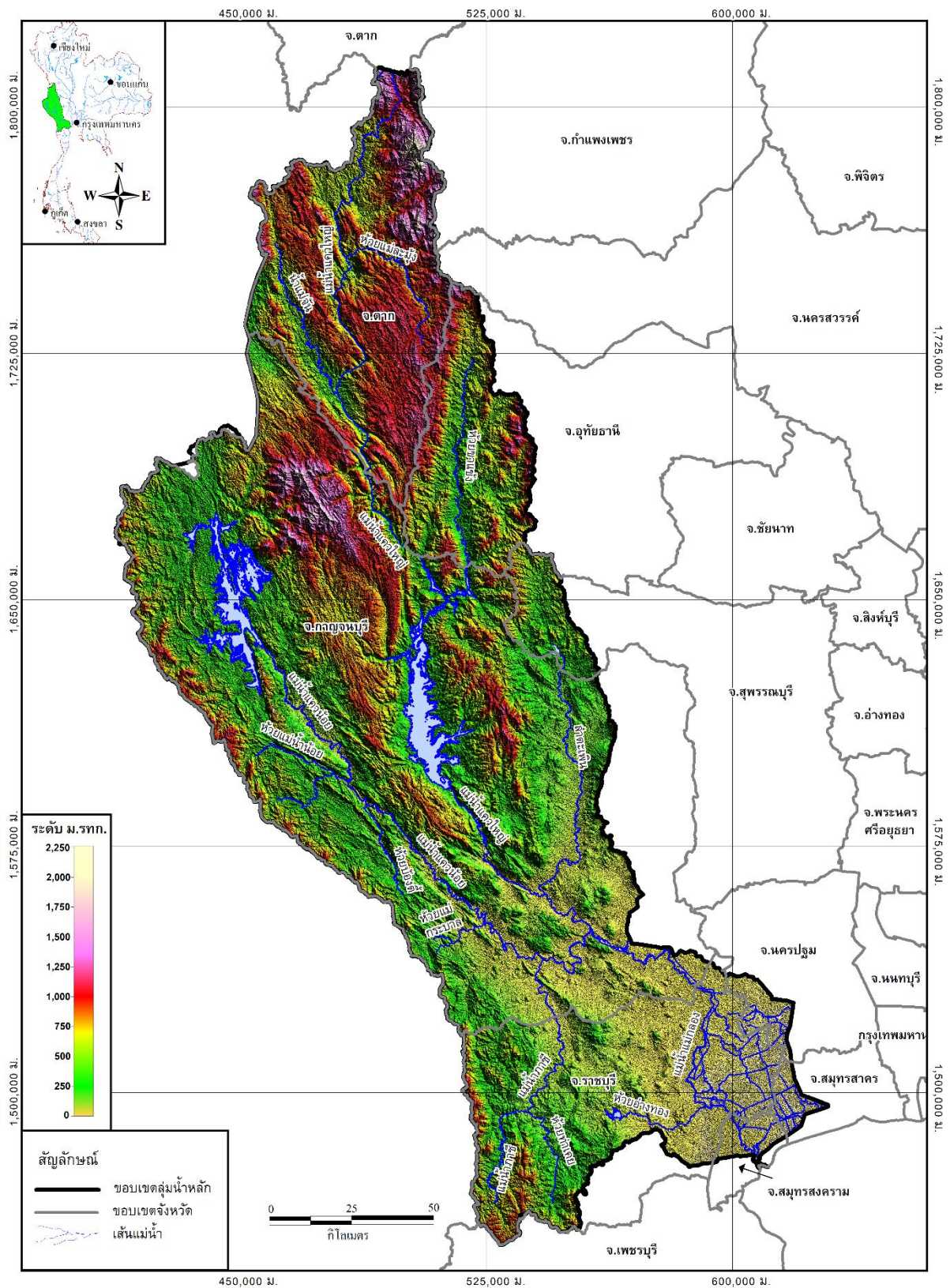
ทางใต้ ติดกับ ลุ่มน้ำเพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์

ทางตะวันออก ติดกับ ลุ่มน้ำท่าจีน และลุ่มน้ำสะแกกรัง

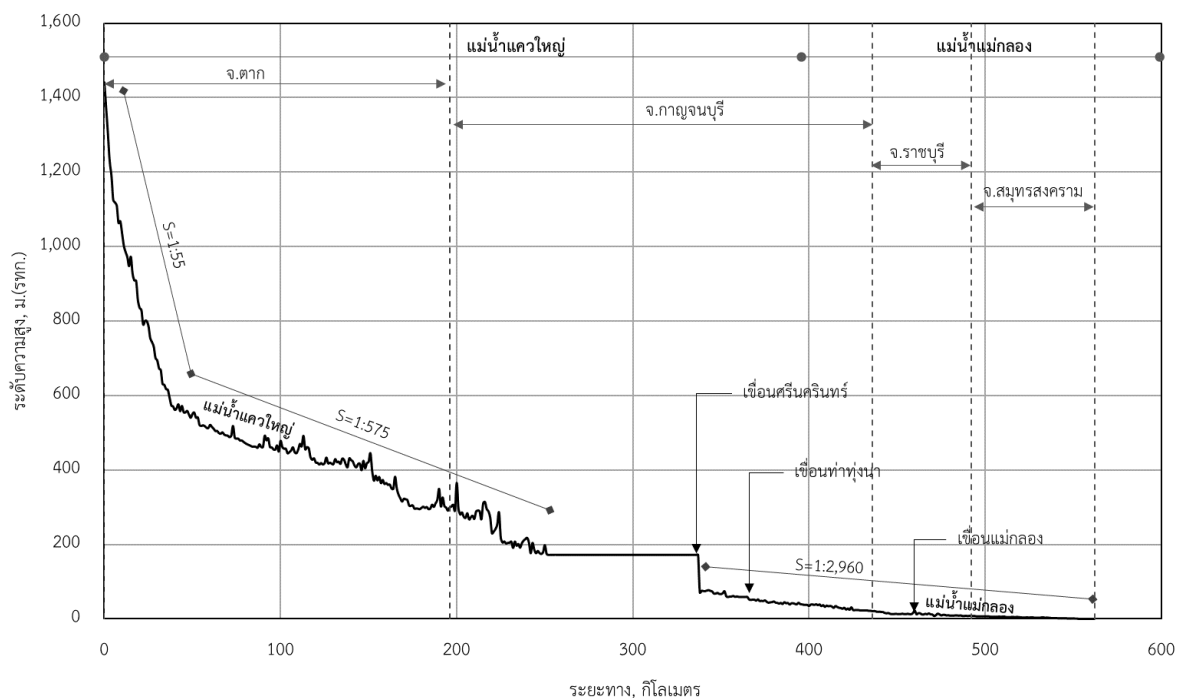
ทางตะวันตก ติดกับ เทือกเขาตะนาวศรี ชายแดนไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ลำน้ำสาขาที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง ไหลจากจังหวัดกาญจนบุรีลงไปทิศตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่ จังหวัดราชบุรี แล้วออกทะเลที่จังหวัดสมุทรสงคราม อ่างเก็บน้ำที่สำคัญได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ สร้างปิดกั้นแม่น้ำแควใหญ่ ที่บ้านเจ้าเณร ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ความจุเก็บกัก 17,745 ล้าน ลบ.ม. เขื่อนวชิราลงกรณ์ ปิดกั้นแม่น้ำแควน้อย ที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด กาญจนบุรี ความจุ 8,860 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งทั้งสองเขื่อนอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย และเขื่อนทดน้ำแม่กลองซึ่งเป็นเขื่อนทดน้ำขนาดใหญ่ของกรมชลประทาน ตั้งอยู่ที่ ตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี สามารถทดน้ำและส่งน้ำให้กับพื้นที่เกษตรกรรมและเพื่อการอุปโภคบริโภคใน พื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรีและจังหวัดนครปฐม รวมพื้นที่ 2,709,685 ไร่

สภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำแม่กลองแสดงได้ดังรูปที่ 2.1.1-1 รูปตัดตามยาวแม่น้ำแควใหญ่-แม่กลอง แสดงความลาดชันลุ่มน้ำแม่กลองแสดงในรูปที่ 2.1.1-2 และแสดงรายละเอียดและขอบเขตของจังหวัดที่อยู่ใน ในเขตลุ่มน้ำแม่กลองไว้ในตารางที่ 2.1.1-1 และ รูปที่ 2.1.1-3 ตามลำดับ

รูปที่ 2.1.1-1 สภาพภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำแม่กลอง

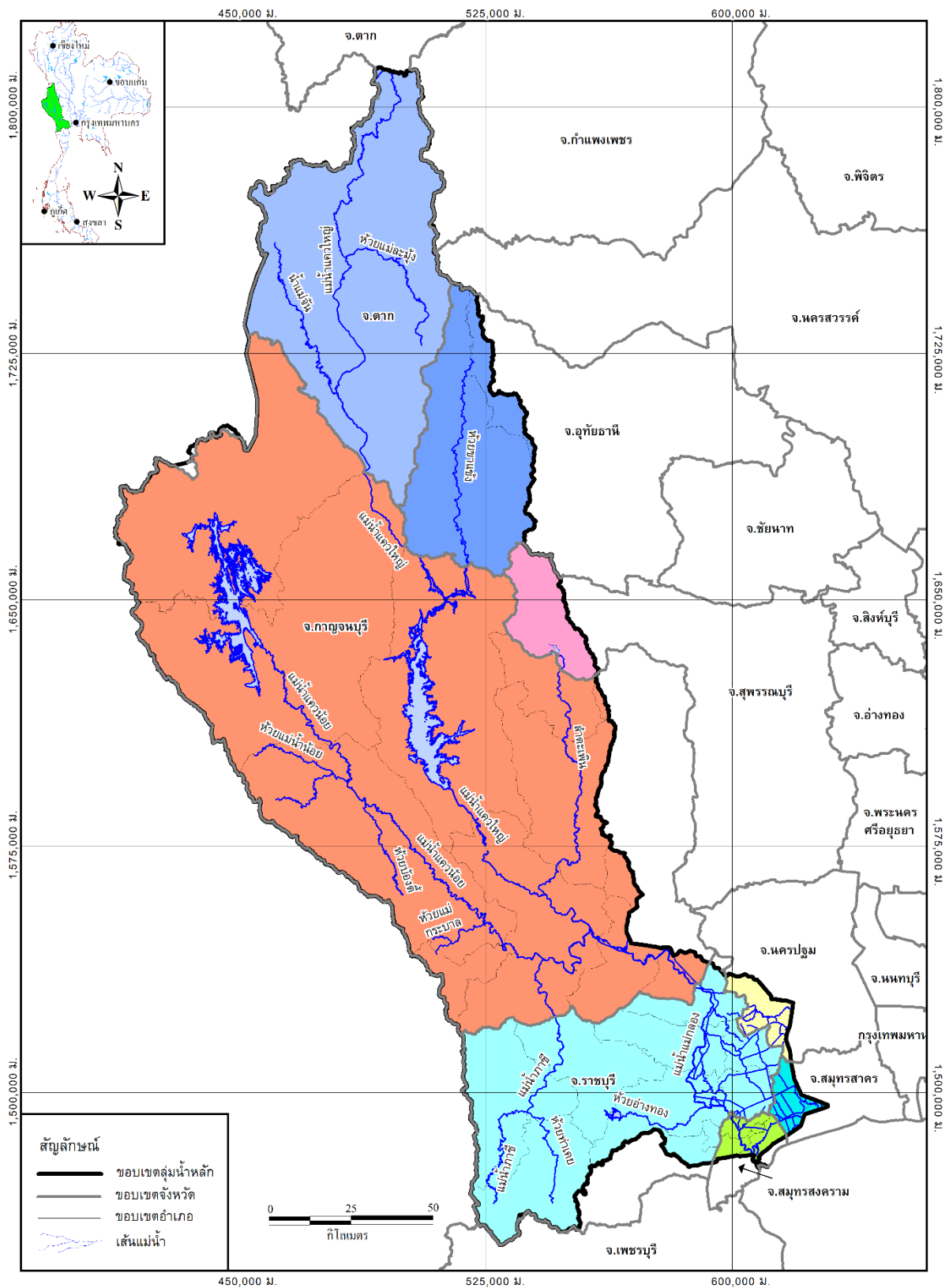

รูปที่ 2.1.1-2 รูปตัดตามยาวแม่น้ำแควใหญ่-แม่กลองแสดงความลาดชันลุ่มน้ำแม่กลอง

ตารางที่ 2.1.1-1 รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำแม่กลอง

จังหวัด	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำ		ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำ
	(ตร.กม.)	(ไร่)		
อุทัยธานี	2,237.25	1,398,280	33.66	7.40
ตาก	4,822.29	3,013,930	27.86	15.95
ราชบุรี	4,586.97	2,866,856	88.43	15.17
กาญจนบุรี	17,318.60	10,824,125	89.17	57.29
สุพรรณบุรี	604.81	378,009	11.18	2.00
นครปฐม	252.54	157,841	11.79	0.84
สมุทรสาคร	181.72	113,576	21.22	0.60
สมุทรสงคราม	215.93	134,957	51.99	0.71
ข้างเคียง*	8.00	5,001		0.03
รวม	30,228.12	18,887,573		100.00

หมายเหตุ* พื้นที่ข้างเคียงประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ที่มีพื้นที่ต่ำลที่อยู่ในลุ่มน้ำหลักน้อยกว่า 1% ของพื้นที่ต่ำลนั้นๆ โดยพื้นที่จังหวัด วัดจากขอบเขตจังหวัดของกรมการปกครอง ปี 2561 ด้วยระบบพิกัด UTM WGS84 Zone47

รูปที่ 2.1.1-3 ขอบเขตจังหวัดในกลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1.2 สภาพภูมิอากาศ

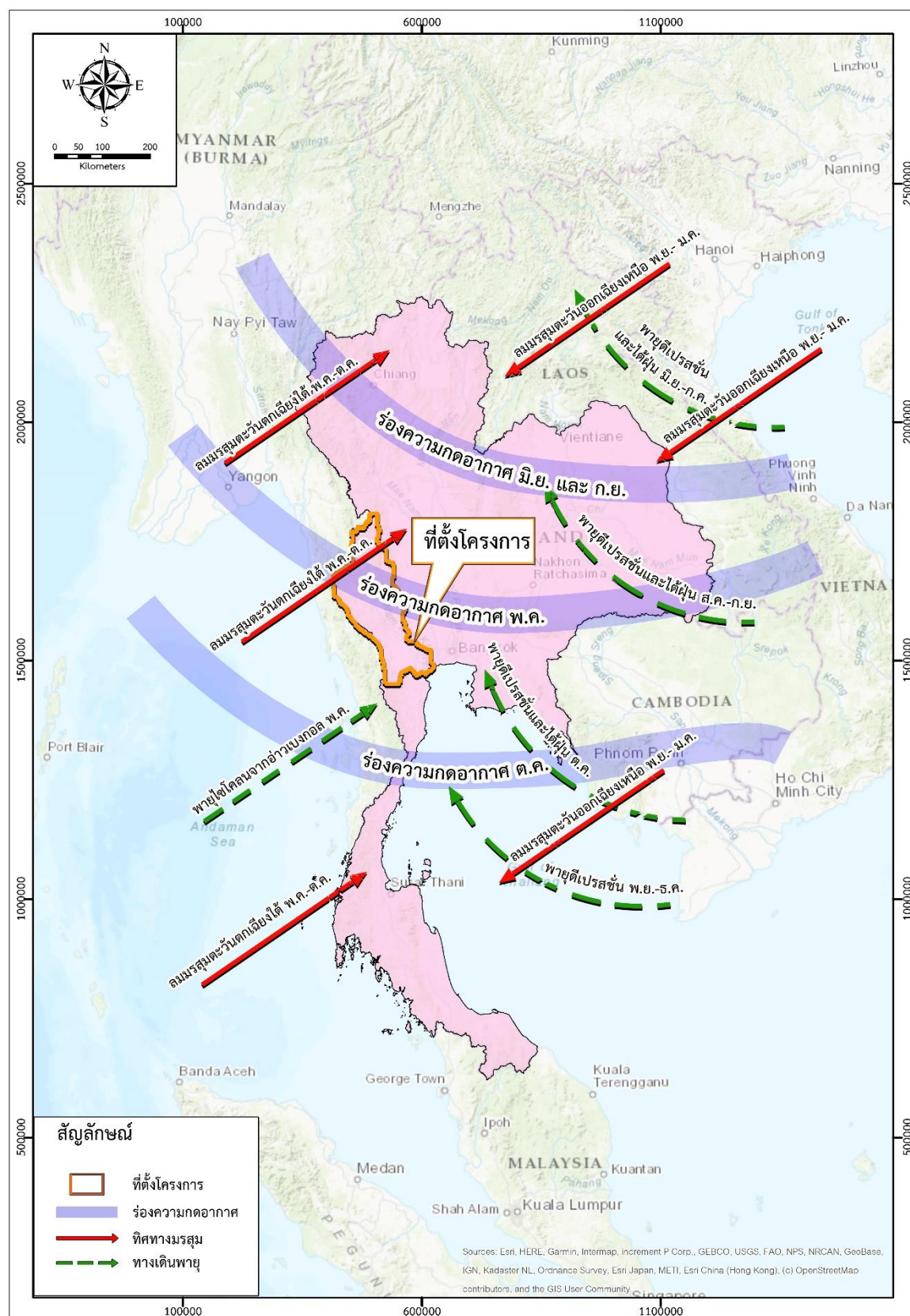
พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของกลุ่มน้ำแม่กลองอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่สลับพัดผ่านพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดพาความชุ่มชื้นจากอ่าวไทยและมหาสมุทรอินเดียเข้าฝั่ง และทำให้ฝนตกในบริเวณต่างๆ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาเอาความหนาวเย็น และแห้งแล้งจากประเทศจีนเข้ามาในพื้นที่ประเทศไทยและพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังแสดงในรูปที่ 2.1.2-1 จากข้อมูลสถิติอากาศ 30 ปี (พ.ศ.2533-2562) ของกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า สภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำมีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 23.74-28.39 องศาเซลเซียส ปริมาณฝน มีค่าเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 972.50-1,764.80 มิลลิเมตรต่อปี ความชื้นสัมพัทธ์ มีค่าเฉลี่ยทั้งปีร้อยละ 70-79 ความเร็วลม มีค่าเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 0.4-3.4 นอต และปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ มีค่าเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 1,235-1,844 มิลลิเมตรต่อปี

ในการศึกษาสภาพภูมิอากาศอ้างอิงจากข้อมูลสถิติภูมิอากาศช่วง 30 ปี (พ.ศ.2533-2562) ที่สถานีตรวจวัดอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองและข้างเคียง จำนวน 7 สถานี ได้แก่

- 1) สถานีอุตุนิยมวิทยาทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
- 2) สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี
- 3) สถานีอุตุนิยมวิทยาอัมพวา จังหวัดตาก
- 4) สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม
- 5) สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี
- 6) สถานีอุตุนิยมวิทยาสุพรรณบุรี
- 7) สถานีอุตุนิยมวิทยาเพชรบุรี

สามารถสรุปค่าเฉลี่ยรายปีของตัวแปรภูมิอากาศที่สำคัญของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ดังแสดงในตารางที่

2.1.2-1 และการแปรผันรายเดือนเฉลี่ยของสถิติข้อมูลภูมิอากาศ ดังแสดงในรูปที่ 2.1.2-2

ที่มา : สททช, 2565

รูปที่ 2.1.2-1 ทิศทางและช่วงเวลาการเกิดของลมมรสุมและลมพายุที่พัดเข้าสู่ประเทศไทย

ตารางที่ 2.1.2-1 ข้อมูลตัวแปรสภาพภูมิอากาศในคาบ 30 ปี ของสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำแม่กลอง

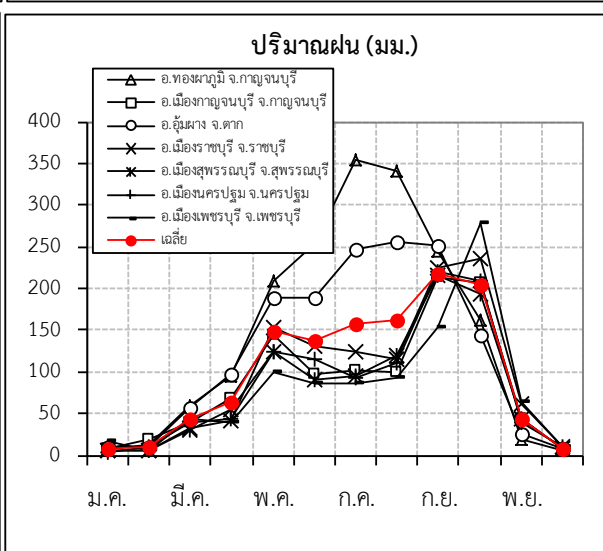
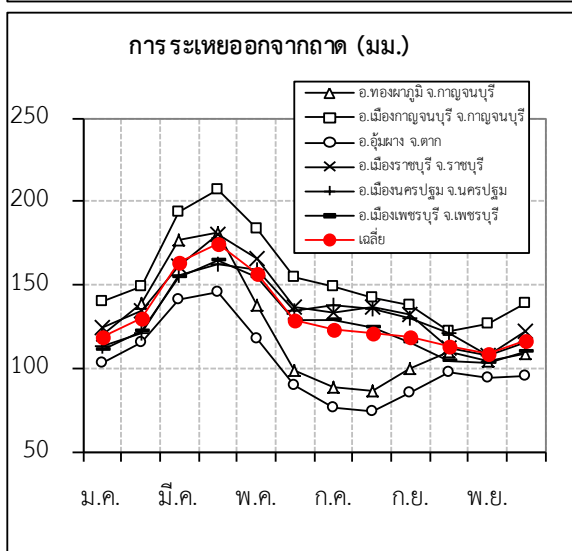
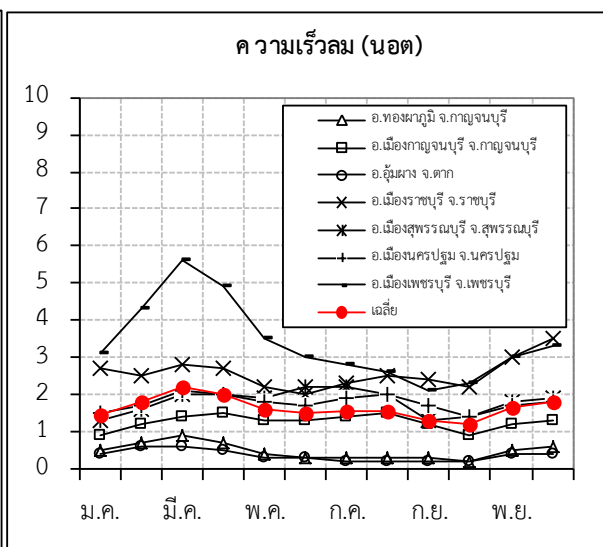
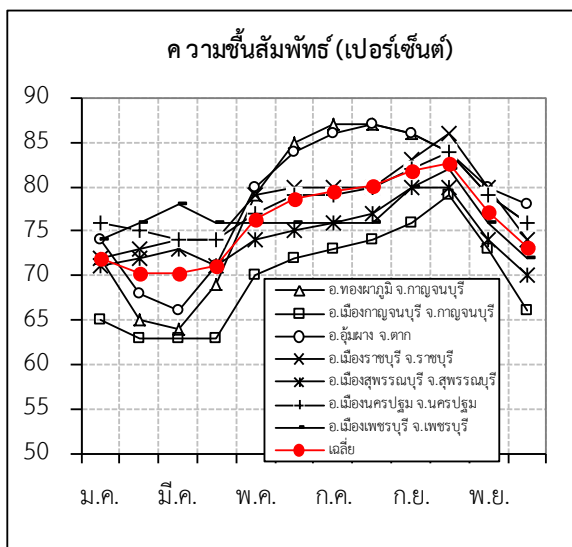
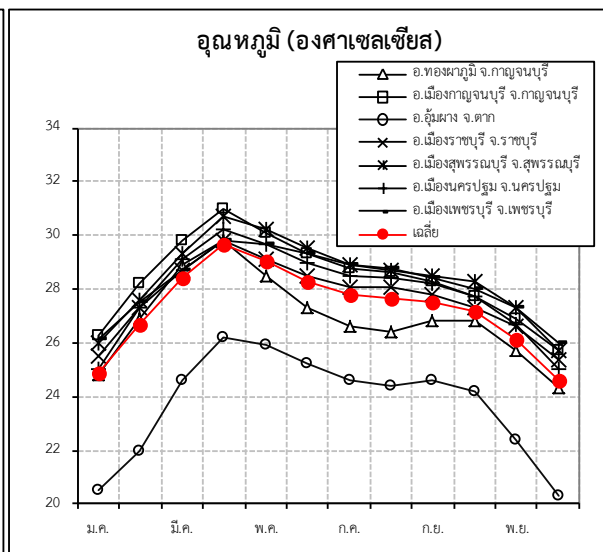
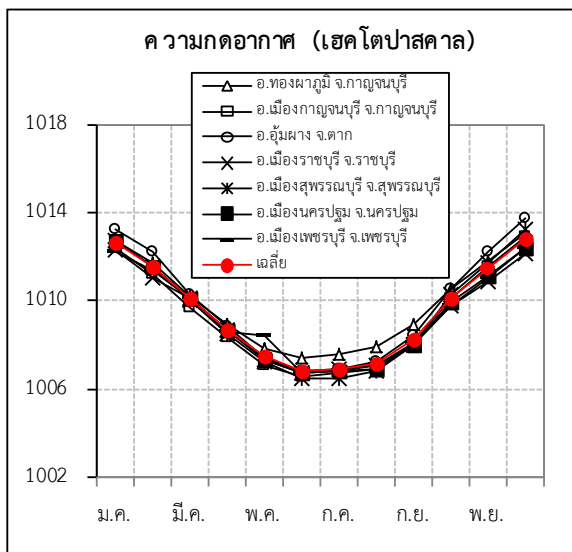
สถานีตรวจวัด	ตัวแปรภูมิอากาศ	หน่วย	ช่วงพิสัยค่าเฉลี่ยรายเดือน	ค่าเฉลี่ยรายปี
อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสกาล	1,007.4 – 1,013.1	1,009.88
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	24.3 – 29.8	26.90
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	64 – 87	77.75
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	86.7 – 181.5	1,451.16
	5. ความเร็วลม	นอต	0.2 – 0.9	0.48
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	2 – 8.9	5.27
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	5.6 – 354.9	1,764.84
อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสกาล	1,006.6 – 1,012.9	1,009.29
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	25.5 – 31	28.39
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	63 – 79	69.75
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	122.4 – 207	1,844.52
	5. ความเร็วลม	นอต	0.9 – 1.5	1.26
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	2.3 – 7.9	5.00
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	8 – 214	1,050.24
อำเภออัมพวา จังหวัดตาก	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสกาล	1,006.8 – 1,013.7	1,009.80
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	20.3 – 26.2	23.74
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	66 – 87	78.67
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	74.1 – 145.4	1,235.28
	5. ความเร็วลม	นอต	0.2 – 0.6	0.36
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	1.7 – 9.2	5.27
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	8.6 – 256.6	1,483.92
อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสกาล	1,006.7 – 1,012.7	1,009.34
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	25 – 30.2	27.90
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	74 – 84	77.92
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	107.4 – 162.2	1,590.72
	5. ความเร็วลม	นอต	1.4 – 2.1	1.78
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	1.5 – 8.1	4.80
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	4 – 220.6	1,019.04
อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสกาล	1,006.7 – 1,012.3	1,009.24
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	25.4 – 29.8	27.68
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	72-86	77.92
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	107.1 – 180.1	1,737.96
	5. ความเร็วลม	นอต	2 – 3.5	2.57
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	1.9 – 8.4	5.53
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	4.5 – 235.9	1,143.24

ตารางที่ 2.1.2-1 ข้อมูลตัวแปรสภาพภูมิอากาศในคาบ 30 ปี ของสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำแม่กลอง (ต่อ)

สถานีตรวจวัด	ตัวแปรภูมิอากาศ	หน่วย	ช่วงพิสัยค่าเฉลี่ยรายเดือน	ค่าเฉลี่ยรายปี
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสคาล	1,006.5 - 1,013.2	1,009.41
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	25.7 - 30.7	28.39
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	70 - 80	74.42
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	120.9 - 181.6	1,737.96
	5. ความเร็วลม	นอต	1.3 - 2.2	1.80
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	3.3 - 8.4	5.75
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	5.4 - 216.6	985.56
อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี	1. ความกดอากาศ	เฮกโตปาสคาล	1,006.7 - 1,012.4	1,009.38
	2. อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส	26 - 29.8	28.21
	3. ความชื้นสัมพัทธ์	เปอร์เซ็นต์	72 - 82	76.50
	4. การระเหยออกจากผิวน้ำ	มิลลิเมตร	102.6 - 164.3	1,520.52
	5. ความเร็วลม	นอต	2.1 - 5.6	3.38
	6. เมฆปกคลุม	1-10 อีอกต้า	4 - 8.5	6.18
	7. ปริมาณฝน	มิลลิเมตร	4.6 - 277.5	972.48

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, ปี 2533-2562

ที่มา : สททช. 2565

รูปที่ 2.1.2-2 การผันแปรรายเดือนของตัวแปรภูมิอากาศหลักสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1.3 ระบบลุ่มน้ำ

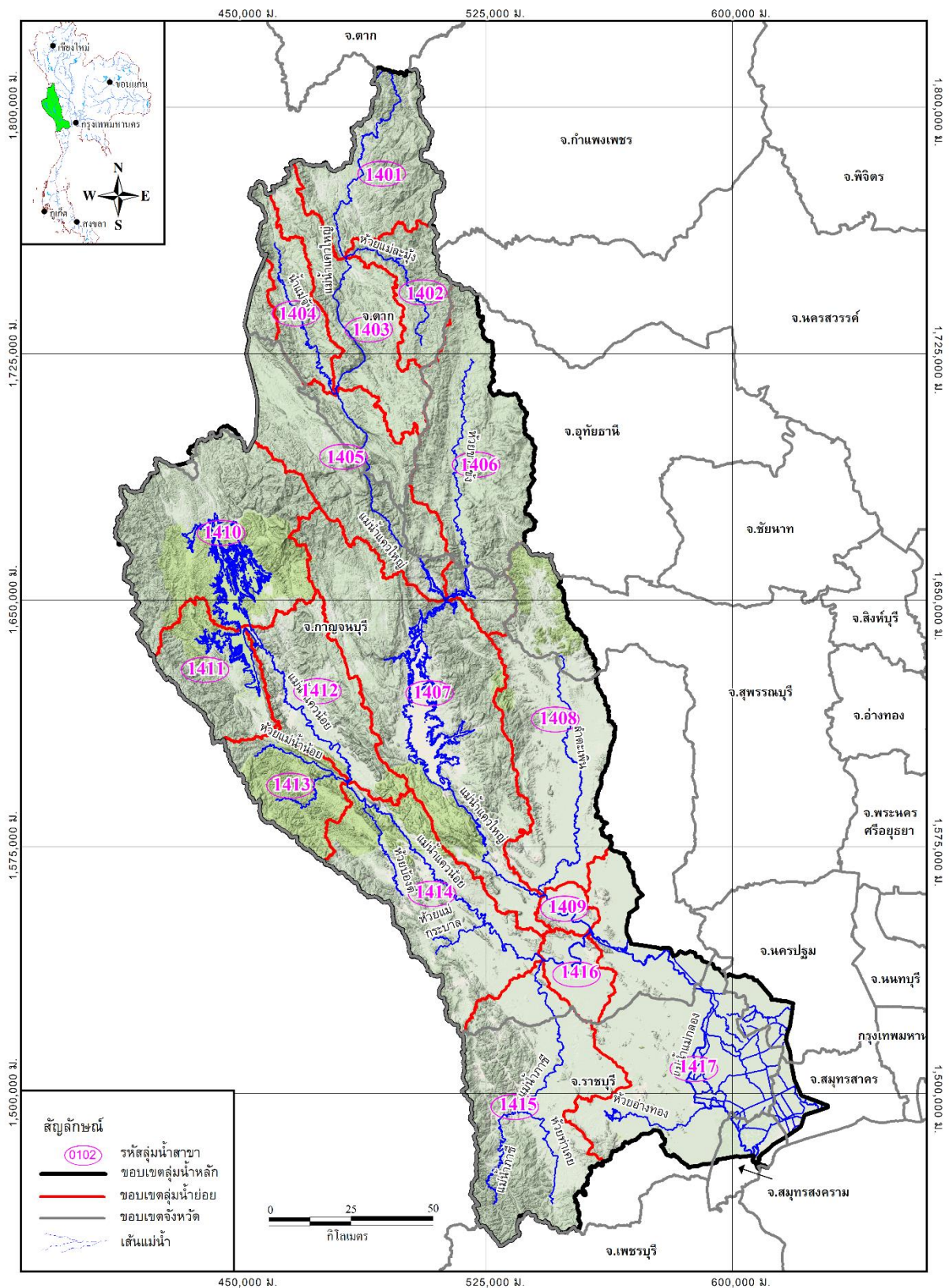
ตามผลการศึกษาของโครงการศึกษาทบทวนการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและผลกระทบจากการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2562 พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองแบ่งเป็น 17 ลุ่มน้ำสาขา คือ แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1 ห้วยแม่ละมุง แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2 ห้วยแม่จัน แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3 ห้วยขาแข้ง แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1 ห้วยตะเพิน แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1 ห้วยปิลอก แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2 ลำภาชี แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3 และที่ราบแม่น้ำแม่กลองรายละเอียดของแต่ละลุ่มน้ำสาขา แสดงในตารางที่ 2.1.3-1 ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาและแผนผังระบบลุ่มน้ำแสดงได้ดังรูปที่ 2.1.3-1 และ รูปที่ 2.1.3-2 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1.3-1 รายละเอียดของลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำแม่กลอง

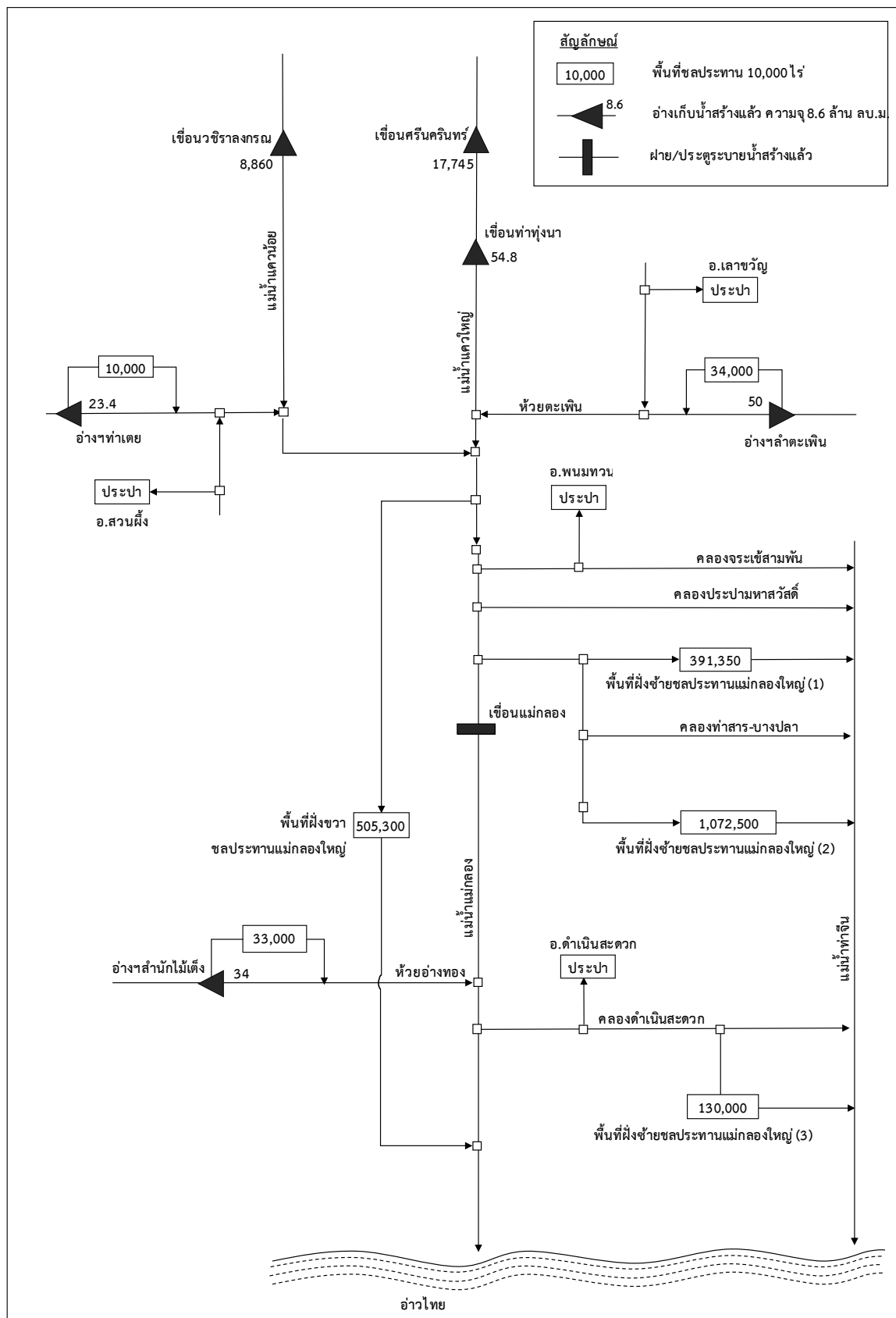
ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำ		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่ (ทั้งหมด และ/หรือบางส่วน)	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
1	1401	แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	1,367.68	854,797	4.52	ตาก	อุ้มผาง
2	1402	ห้วยแม่ละมุง	694.12	433,828	2.30	อุทัยธานี	บ้านไร่
						ตาก	อุ้มผาง
3	1403	แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	1,367.25	854,529	4.52	อุทัยธานี	บ้านไร่
						ตาก	อุ้มผาง
4	1404	ห้วยแม่จัน	698.03	436,267	2.31	ตาก	อุ้มผาง
						กาญจนบุรี	สังขละบุรี
5	1405	แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	2,339.11	1,461,946	7.74	อุทัยธานี	บ้านไร่
						ตาก	อุ้มผาง อุ้มผาง
						กาญจนบุรี	ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ สังขละบุรี
6	1406	ห้วยขาแข้ง	2,358.60	1,474,128	7.80	อุทัยธานี	บ้านไร่ ลานสัก ห้วยคต
						ตาก	อุ้มผาง
						กาญจนบุรี	ศรีสวัสดิ์ หนองปรือ
						สุพรรณบุรี	ด่านช้าง
7	1407	แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	3,846.17	2,403,854	12.72	กาญจนบุรี	เมืองกาญจนบุรี ไทรโยค บ่อพลอย ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ สังขละบุรี หนองปรือ
8	1408	ห้วยตะเพิน	2,519.23	1,574,521	8.33	อุทัยธานี	บ้านไร่
						กาญจนบุรี	เมืองกาญจนบุรี บ่อพลอย ศรีสวัสดิ์ พนมทวน เลาขวัญ หนองปรือ
						สุพรรณบุรี	ด่านช้าง
9	1409	แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	210.48	131,548	0.70	กาญจนบุรี	เมืองกาญจนบุรี บ่อพลอย

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำ		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่ (ทั้งหมด และ/หรือบางส่วน)	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
10	1410	แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1	2,752.09	1,720,059	9.10	กาญจนบุรี	ทองผาภูมิ สังขละบุรี
11	1411	ห้วยปูลอก	945.40	590,874	3.13	กาญจนบุรี	ทองผาภูมิ สังขละบุรี
12	1412	แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2	1,376.57	860,355	4.55	กาญจนบุรี	ไทรโยค ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ สังขละบุรี
13	1413	แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	812.98	508,111	2.69	กาญจนบุรี	ไทรโยค ทองผาภูมิ
14	1414	แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	2,126.49	1,329,056	7.03	ราชบุรี	สวนผึ้ง
						กาญจนบุรี	เมืองกาญจนบุรี ไทรโยค ศรีสวัสดิ์ ด่านมะขามเตี้ย
15	1415	ลำภาชี	2,648.43	1,655,270	8.76	ราชบุรี	เมืองราชบุรี จอมบึง สวนผึ้ง โพธาราม ปากท่อ บ้านคา
						กาญจนบุรี	ท่าม่วง ด่านมะขามเตี้ย
16	1416	แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	422.95	264,343	1.40	ราชบุรี	จอมบึง โพธาราม
						กาญจนบุรี	เมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ด่านมะขามเตี้ย
17	1417	ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	3,742.54	2,339,088	12.38	ราชบุรี	เมืองราชบุรี จอมบึง สวนผึ้ง ดำเนินสะดวก บ้านโป่ง บางแพ โพธาราม ปากท่อ วัดเพลง บ้านคา
						กาญจนบุรี	เมืองกาญจนบุรี บ่อพลอย ท่ามะกา ท่าม่วง พนมทวน
						นครปฐม	เมืองนครปฐม สามพราน
						สมุทรสาคร	เมืองสมุทรสาคร บ้านแพ้ว
						สมุทรสงคราม	เมืองสมุทรสงคราม บางคนที่ อัมพวา
รวม			30,228.12	18,892,574	100.00		

รูปที่ 2.1.3-1 ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำแม่กลอง

รูปที่ 2.1.3-2 แผนผังระบบลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1.4 ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา

1) ปริมาณฝน

จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณฝนรายเดือนของสถานีวัดน้ำฝนจากกรมอุตุนิยมวิทยาและกรมชลประทาน จำนวนทั้งสิ้น 37 สถานี แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 2.1.4-1 จากการวิเคราะห์ปริมาณฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองจากวิธีแฟคเตอร์ฮีสเตอซิส ดังแสดงปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยในรอบ 30 ปี ของลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำสาขาไว้ในตารางที่ 2.1.4-2 จากการวิเคราะห์ปริมาณฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองจากวิธีแฟคเตอร์ฮีสเตอซิส ดังแสดงปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยในรอบ 30 ปี ของลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำสาขาไว้ในรูปที่ 2.1.4-1 และแสดงเส้นชั้นน้ำฝนรายปีและรายเดือนเฉลี่ยไว้ในรูปที่ 2.1.4-2 และ รูปที่ 2.1.4-3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1.4-1 รายละเอียดสถานีวัดน้ำฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

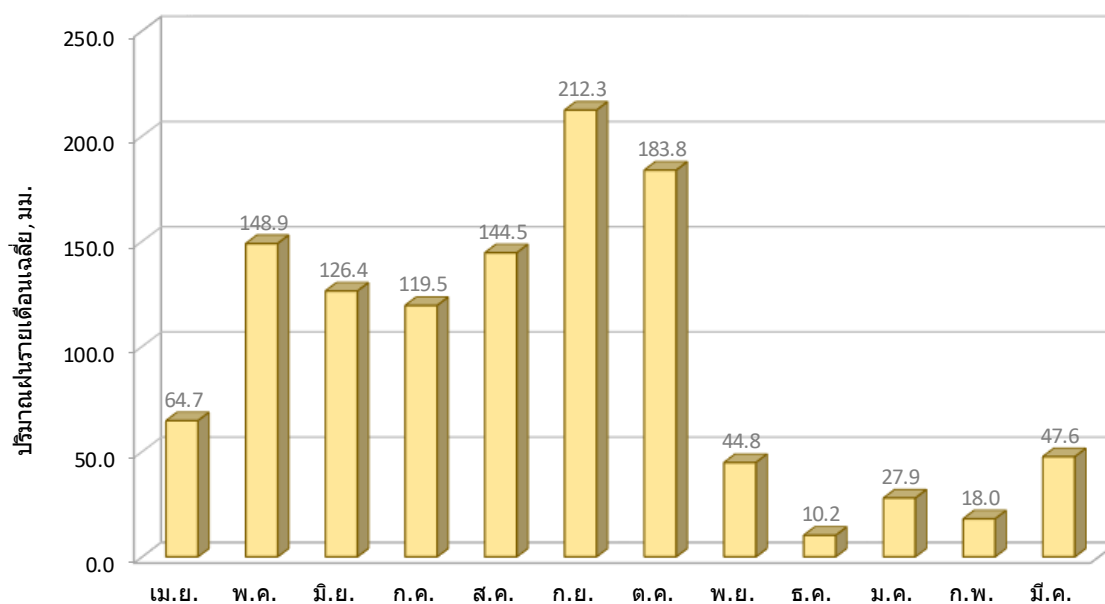
รหัสสถานี	สถานีวัดน้ำฝน	ที่ตั้งสถานี			ช่วงปีสถิติข้อมูล	ฝนรายปี เฉลี่ย, มม.
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
130013	อ.เมือง	ปากแพรก	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	2463 - 2560	1,068
130022	อ.ท่าม่วง	ท่าม่วง	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	2465 - 2554	870
130042	อ.ท่ามะกา	ห้วยเหนือ	ท่ามะกา	กาญจนบุรี	2465 - 2560	906
130053	อ.ทองผาภูมิ	ท่าขนุน	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2495 - 2560	1,712
130092	เหมืองปิล็อก อ.ทองผาภูมิ	ปิล็อก	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2499 - 2560	4,488
130102	อ.บ่อพลอย	บ่อพลอย	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	2497 - 2556	1,033
130112	ร.ร.บ้านปลายนาสวน อ.ศรีสวัสดิ์	นาสวน	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	2500 - 2556	1,033
130132	สถานีปลูกพรรณไม้หินลับ อ.บ่อพลอย	หนองกุ่ม	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	2509 - 2553	995
130142	ร.ร.บ้านลิ้นถิ่น อ.ทองผาภูมิ	ลิ้นถิ่น	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2509 - 2560	1,685
130171	เขื่อนแม่กลอง (K.11) อ.ท่าม่วง	บ้านใหม่	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	2515 - 2549	986
130184	อช.ไทรโยค อ.ไทรโยค	ไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	2498 - 2560	1,462
130211	บ้านลุ่มส้ม (K.10) อ.ไทรโยค	ลุ่มส้ม	ไทรโยค	กาญจนบุรี	2508 - 2554	1,198
130221	แม่น้ำแควน้อย (K.22A) อ.ไทรโยค	ไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	2509 - 2554	1,673
130305	เขื่อนศรีนครินทร์ อ.ศรีสวัสดิ์	ท่ากระดาน	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	2513 - 2555	974
130322	อช.เอราวัณ อ.ศรีสวัสดิ์	หนองกุ่ม	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	2513 - 2560	1,159
130342	ร.ร.บ้านเขาเหล็ก อ.ศรีสวัสดิ์	นาสวน	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	2516 - 2560	1,186
130352	ร.ร.บ้านไร่ อ.ทองผาภูมิ	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2517 - 2560	1,893
130362	ร.ร.วัดหินดาต อ.ทองผาภูมิ	หินดาต	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2517 - 2560	1,468
130392	ร.ร.วิเศษกุล อ.ทองผาภูมิ	ปิล็อก	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2519 - 2560	1,654
130404	ร.ร. ดชด. สหธนาคารกรุงเทพฯ อ.สังขละบุรี	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	2519 - 2560	2,147
230012	อ.เมือง	ห้วยจรเข้ม	เมืองราชบุรี	นครปฐม	2463 - 2551	1,068
470012	อ.เมือง	หน้าเมือง	จอมบึง	ราชบุรี	2463 - 2556	970
470022	อ.จอมบึง	จอมบึง	ดำเนินสะดวก	ราชบุรี	2465 - 2556	966
470032	อ.ดำเนินสะดวก	ดำเนินสะดวก	บ้านโป่ง	ราชบุรี	2465 - 2560	1,128
470042	อ.บ้านโป่ง	บ้านโป่ง	โพธาราม	ราชบุรี	2465 - 2556	984
470052	อ.โพธาราม	โพธาราม	บางแพ	ราชบุรี	2466 - 2551	971
470062	อ.บางแพ	บางแพ	ปากท่อ	ราชบุรี	2465 - 2560	960
470072	อ.ปากท่อ	ปากท่อ	จอมบึง	ราชบุรี	2465 - 2560	1,094
470102	สวนรุกขชาติถ้ำจอมพล อ.จอมบึง	จอมบึง	เมืองนครปฐม	ราชบุรี	2508 - 2560	1,057
470120	ปตร.บ้านใหม่ อ.โพธาราม	คลองข่อย	โพธาราม	ราชบุรี	2480 - 2552	1,015

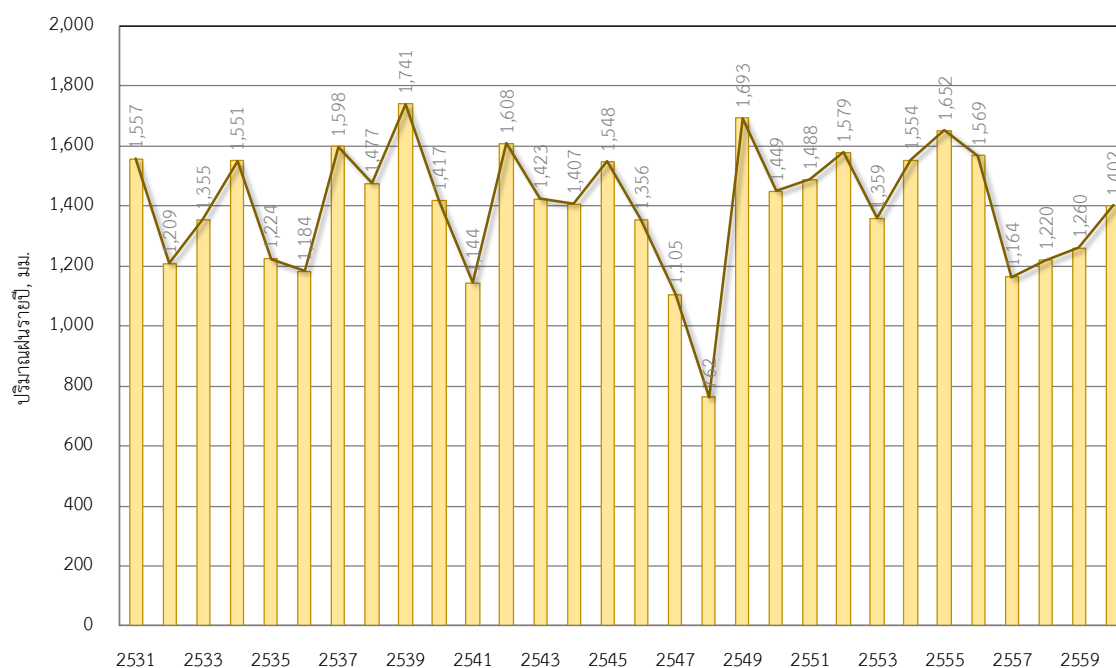
รหัสสถานี	สถานีวัดน้ำฝน	ที่ตั้งสถานี			ช่วงปีสถิติข้อมูล	ฝนรายปี เฉลี่ย, มม.
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
470161	ลำภาชี (K.17) อ.สวนผึ้ง	ป่าหวาย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	2509 - 2552	1,129
470170	ปตร.บางป่า อ.เมือง	พงสวาย	เมืองราชบุรี	ราชบุรี	2518 - 2552	921
470180	บ้านพักคลอง 1L - 11L อ.บางแพ	วังเย็น	บางแพ	ราชบุรี	2518 - 2552	971
470252	อ.สวนผึ้ง	ด่านทับตะโก	จอมบึง	ราชบุรี	2525 - 2560	1,008
530012	อ.เมือง	แม่กลอง	เมือง	สมุทรสงคราม	2463 - 2554	1,042
530022	อ.อัมพวา	สวนหลวง	อัมพวา	สมุทรสงคราม	2466 - 2553	1,006
530032	อ.บางคนที	กระดังงา	บางคนที	สมุทรสงคราม	2465- 2555	1,038

ตารางที่ 2.1.4-2 ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปี ของลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำสาขา

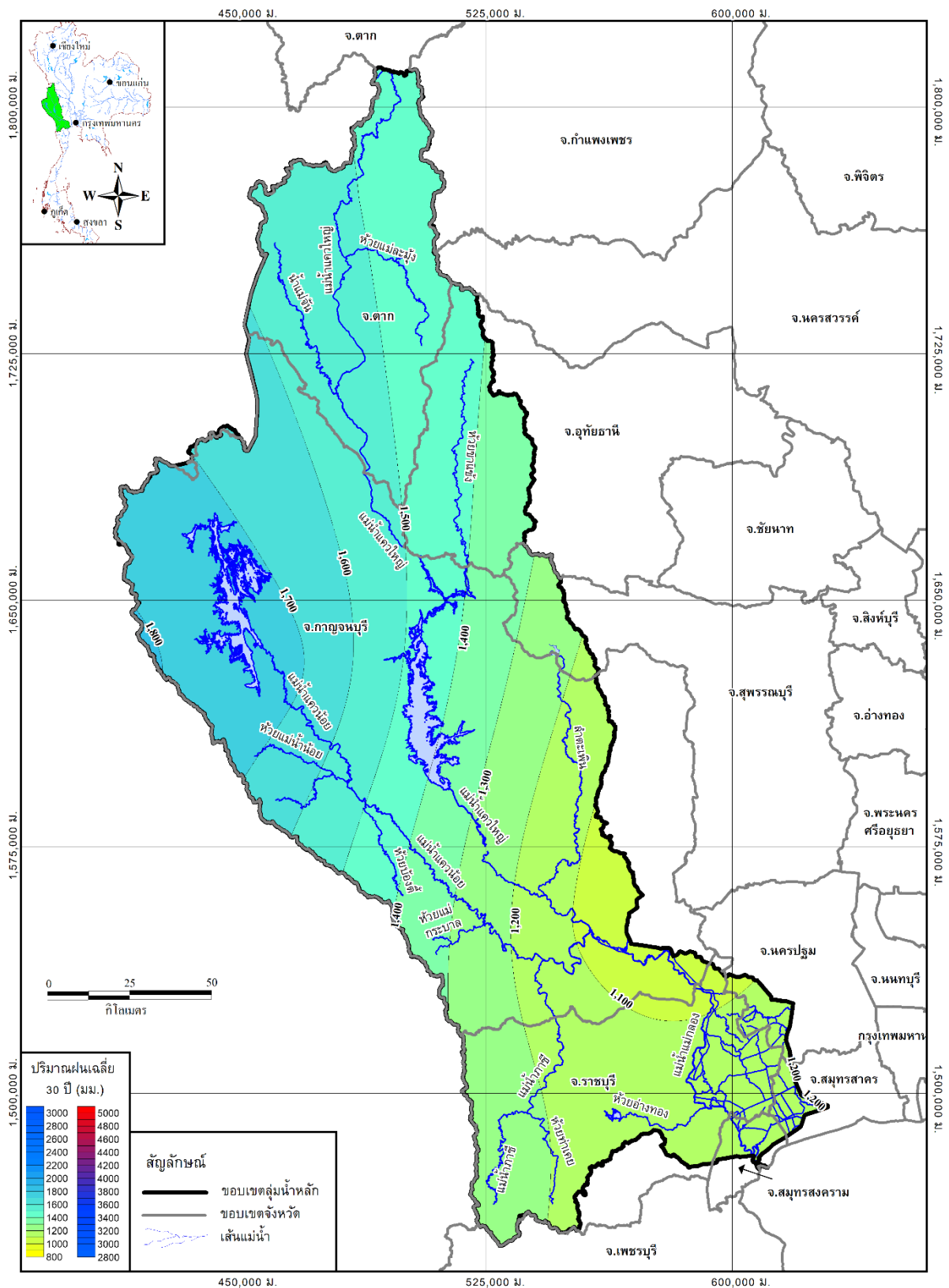
ลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำสาขา												ฝนรายปีเฉลี่ย, มม.	ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)	ฤดูแล้ง (เม.ย.-พ.ย.)
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.			
แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	89	162.7	152.5	163.4	193.7	237.7	108.5	15.7	7.1	6.9	18.7	41.2	1,197.20	1,018.5	178.7
ห้วยแม่ละมูง	89.1	162.7	152.5	163.4	193.6	237.5	108.5	15.7	7.1	6.9	18.7	41.3	1,197.00	1,018.20	178.8
แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	89.1	162.7	152.5	163.4	193.6	237.5	108.5	15.7	7.1	6.9	18.7	41.3	1,197.00	1,018.20	178.8
ห้วยแม่จัน	89.1	162.7	152.5	163.4	193.6	237.5	108.5	15.7	7.1	6.9	18.7	41.3	1,197.00	1,018.2	178.8
แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	64.8	129	114.3	122.7	142.8	224.9	167.5	27.8	8.3	8.5	16.2	34.4	1,061.10	901.1	160
ห้วยขาแข้ง	68.2	145.7	129.6	145.5	166.2	233.5	153.9	25.7	7.3	7.5	16	34	1,133.20	974.5	158.7
แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	51.3	133.2	107.7	98.9	127.7	199.6	198.6	51.6	11.6	31.5	16.1	45.3	1,073.20	865.7	207.5
ห้วยตะเพิน	53	159.1	124.1	103.4	141	199.4	186.5	54	11.5	41.1	19.1	49.7	1,142.00	913.6	278.4
แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	56.8	198	152.9	105	171.5	157	181.4	91.6	17.9	86.4	20	83.9	1,322.40	965.8	356.6
แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1	49.1	107.2	89.6	96.5	110.1	216.7	205.5	35.6	9.1	9.5	14.6	29.9	973.4	825.6	147.8
ห้วยปิล็อก	49.1	107.2	89.6	96.5	110.1	216.7	205.5	35.6	9.1	9.5	14.6	29.9	973.4	825.6	147.8
แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2	49.1	107.2	89.6	96.5	110.1	216.7	205.5	35.6	9.1	9.5	14.6	29.9	973.4	825.6	147.8
แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	49.1	107.2	89.6	96.5	110.1	216.7	205.5	35.6	9.1	9.5	14.6	29.9	973.4	825.6	147.8
แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	54.9	175.2	137	102.9	156.1	172	187.4	77.6	15.7	67.1	18.6	70.4	1,234.90	930.7	304.3
ลำภาชี	76.2	182.9	146.5	110.6	127.4	201.6	232.7	71.2	13.1	57.1	22.8	71	1,313.00	1,001.70	311.3
แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	56.8	198	152.9	105	171.5	157	181.4	91.6	17.9	86.4	20	83.9	1,322.40	965.8	356.6
ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	80.6	175.9	156.7	138.9	152.6	218.1	208.4	55.7	9.6	39.8	22.4	64.3	1,323.00	1,050.60	272.4
แม่กลอง (ลุ่มน้ำหลัก)	64.7	148.9	126.4	119.5	144.5	212.3	183.8	44.8	10.2	27.9	18	47.6	1,148.70	935.4	213.3

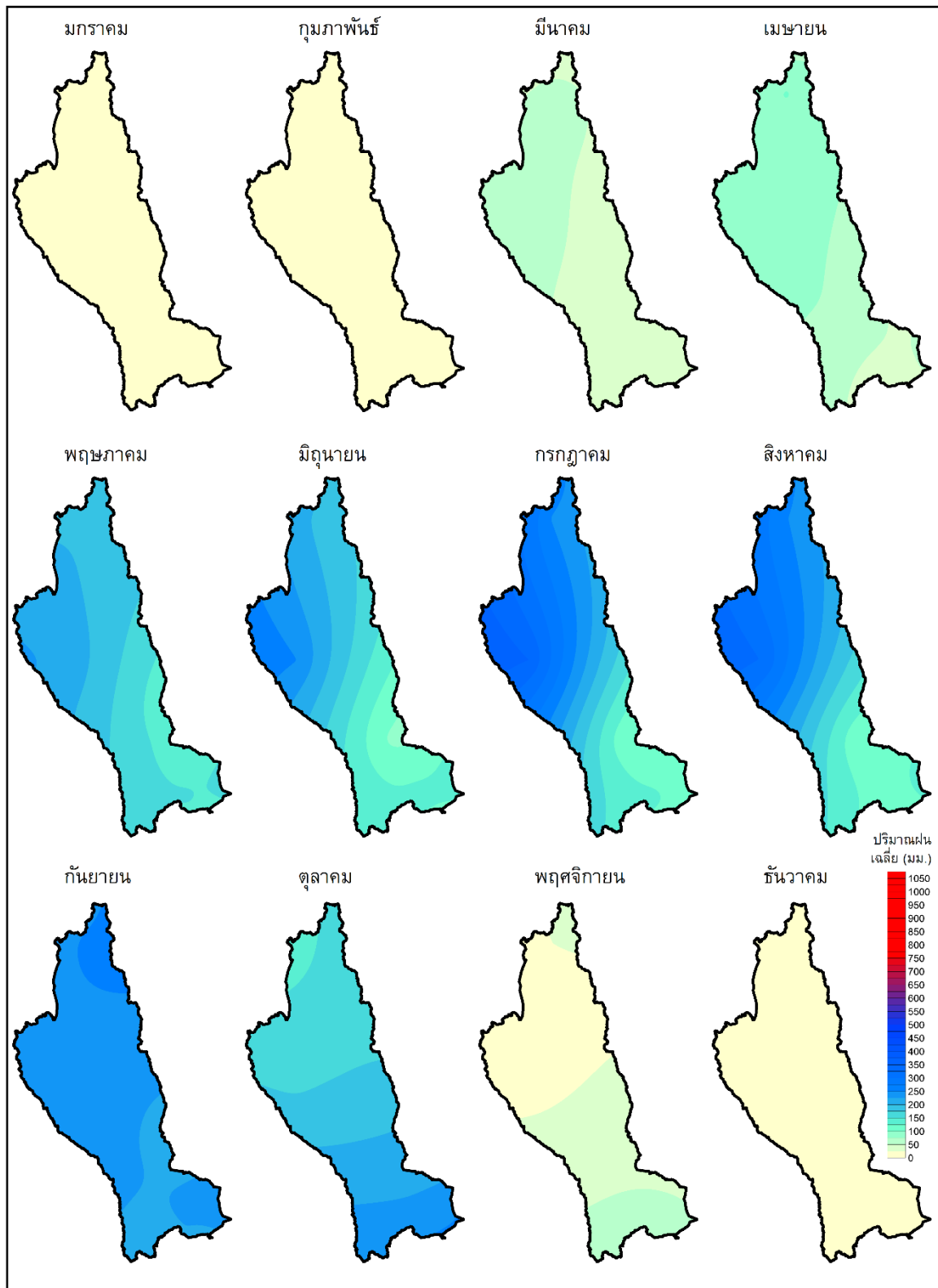
รูปที่ 2.1.4-1 การกระจายปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง

รูปที่ 2.1.4-2 การผันแปรของปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง

รูปที่ 2.1.4-3 เส้นชั้นน้ำฝนรายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง

รูปที่ 2.1.4-4 เส้นชั้นน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำแม่กลอง

2) ปริมาณน้ำท่า

การศึกษาปริมาณน้ำท่าของลุ่มน้ำแม่กลอง ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณน้ำท่ารายเดือนและรายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน การวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าในแต่ละลุ่มน้ำสาขาและการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำท่า โดยทำการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่าจำนวน 32 สถานี รายละเอียดแต่ละสถานีแสดงในตารางที่ 2.1.4-3 จากข้อมูลที่รวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ถดถอยระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยกับพื้นที่รับน้ำฝนดังแสดงในรูปที่ 2.1.4-5 และได้สมการความสัมพันธ์ดังนี้

$$Q_M = 0.3727 A^{1.0083} \quad (R^2 = 0.8795)$$

เมื่อ Q_M คือ ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย , ล้าน ลบ.ม.
 A คือ พื้นที่รับน้ำฝน, ตร.กม.

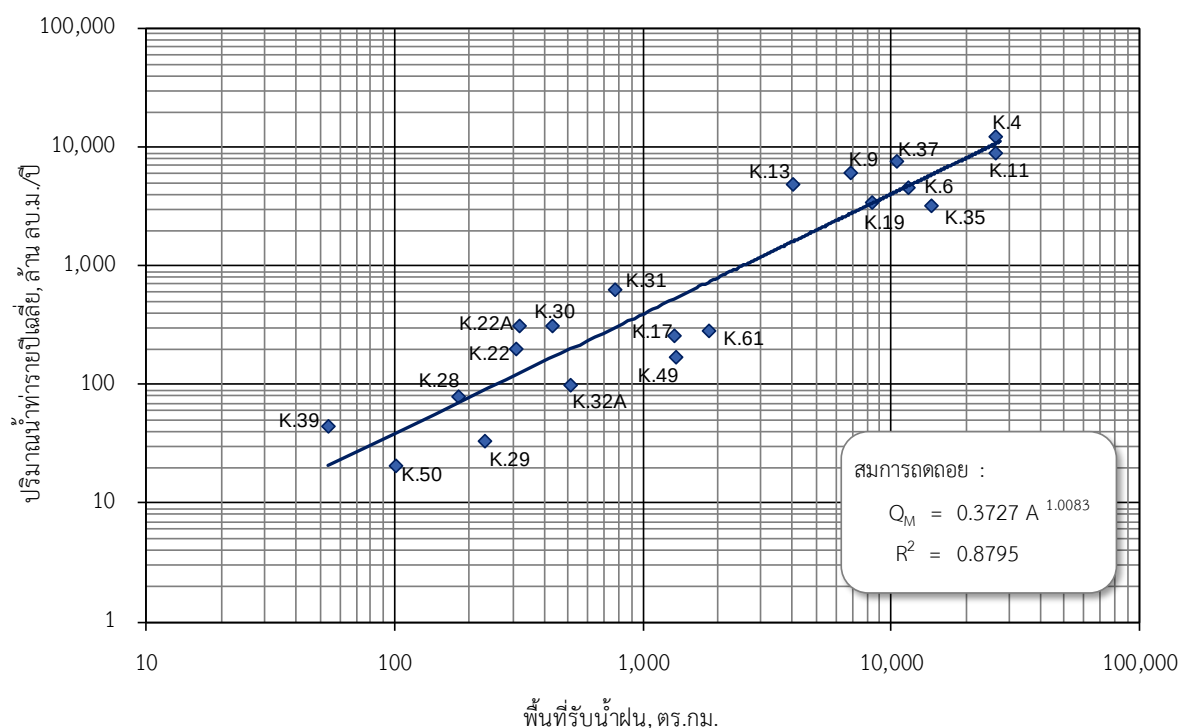
การวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำสาขา โดยการเลือกสถานีตัวแทนของลุ่มน้ำสาขานำมาคำนวณแฟคเตอร์ปรับค่าเพื่อนำไปคูณปริมาณน้ำท่ารายเดือนของสถานีตัวแทน เพื่อให้ได้ปริมาณน้ำท่ารายเดือนของลุ่มน้ำสาขา แฟคเตอร์ปรับค่าจะคำนวณจากอัตราส่วนพื้นที่รับน้ำฝนหรือคำนวณโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีการปรับค่าให้เหมาะสมอีกครั้ง โดยพิจารณาการกระจายตามพื้นที่ของค่าปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่รับน้ำฝน และจากการกระจายของค่าปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย อย่างไรก็ตามปริมาณน้ำท่ารายเดือนที่คำนวณได้ดังกล่าวจะเป็นลักษณะตามธรรมชาติ (Natural Flow) ซึ่งยังไม่ได้มีการพิจารณาใช้น้ำจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าลุ่มน้ำแม่กลองมีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 14,246 ล้าน ลบ.ม. เป็นปริมาณน้ำท่าในฤดูฝน (เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม) เฉลี่ย 11,955 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 83.9 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีโดยแยกเป็นรายลุ่มน้ำสาขาดังตารางที่ 2.1.4-4

ตารางที่ 2.1.4-3 รายละเอียดสถานีวัดน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ช่วงปี สถิติข้อมูล	น้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด			
K.6	แม่น้ำแควใหญ่	แก่งเรียง	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	11,789	2495-2515	4,476.00
K.20	แม่น้ำแควใหญ่	เขาวังมะสา	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	11,184	2510-2522	37,427.00
K.26	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านลาดหญ้า	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	14,479	2524-2527	3,039.70
K.35A	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านหนองบัว	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	14,528	2539-2560	4,644.00
K.35	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านหนองบัว	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	14,528	2528-2538	3,199.00
K.36	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านท่ามะนาว	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	11,787	2528-2560	3,782.30
K.49	ห้วยตะเพิน	บ้านยางสูง	ด่านช้าง	กาญจนบุรี	1,372	2537-2560	166.8
K.43	ห้วยตะเพิน	บ้านดอนเสลา	บ่อพลอย	สุพรรณบุรี	640	2535-2536	51.4
K.27	ห้วยตะเพิน	บ้านวังใหญ่	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	1,921	2516-2528	127.3
K.12	ห้วยตะเพิน	บ้านทุ่งนางนาก	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2,340	2509-2560	171.6
K.13	แม่น้ำแควน้อย	บ้านท่าขุน	ไทรโยค	กาญจนบุรี	4,047	2503-2533	4,756.20
K.54	แม่น้ำแควน้อย	บ้านลิ้นลิ้น	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	5,300	2539-2560	47.6

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ช่วงปี สถิติข้อมูล	น้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด			
K.50	ห้วยคโส	บ้านหินแหลม	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	101	2530-2560	20.6
K.39	ห้วยองทิ	บ้านองทิ	ไทรโยค	กาญจนบุรี	54	2538-2560	43.6
K.22A	ห้วยแม่น้ำน้อย	บ้านแม่น้ำน้อย	ไทรโยค	กาญจนบุรี	321	2512-2533	312.9
K.10	แม่น้ำแควน้อย	บ้านแม่น้ำน้อย	ไทรโยค	กาญจนบุรี	7,008	2508-2560	6,301.40
K.22	แม่น้ำแควน้อย	บ้านลุ่มส้ม	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	312	2510-2511	195.6
K.9	แม่น้ำแควน้อย	วังโพธิ์	ไทรโยค	กาญจนบุรี	6,902	2505-2517	6,067.40
K.32A	ห้วยบ้องดี	บ้านบ้องดี	ไทรโยค	กาญจนบุรี	512	2528-2560	103.8
K.37	แม่น้ำแควน้อย	บ้านวังเย็น	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	10,603	2528-2560	7,507.60
K.22B	ห้วยแม่น้ำน้อย	บ้านไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	320	2532-2555	356.4
K.30	ห้วยน้ำลือ	บ้านไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	435	2538-2560	312.6
K.31	แม่น้ำแควน้อย	บ้านน้ำโจน	ไทรโยค	กาญจนบุรี	777	2532-2560	621.5
K.29	ห้วยขลุม	บ้านท่าส้มป่อย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	232	2526-2531	33.4
K.17	ลำภาชี	บ้านบ่อ	สวนผึ้ง	ราชบุรี	1,355	2510-2560	55.2
K.61	ลำภาชี	บ้านทับตะโกนอก	จอมบึง	ราชบุรี	1,844	2546-2560	284.8
K.11A	แม่กลอง	บ้านวังขนาย	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,449	2537-2560	7,566.90
K.8	แม่กลอง	แม่กลองที่บ้านถ้ำ	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,421	2508-2511	9,873.90
KA	แม่กลอง	ท่าม่วง	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,441	2506-2512	12,365.70
K.28	แม่น้ำอ้อม	บ้านน้ำพุ	ปากท่อ	ราชบุรี	183	2521-2533	78.9
K.11	แม่กลอง	บ้านวังขนาย	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,449	2509-2535	8,770.80

รูปที่ 2.1.4-5 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน

ตารางที่ 2.1.4-4 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำสาขา

ลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย 30 ปี (ล้าน ลบ.ม.)			ปริมาณน้ำท่าต่อหน่วยพื้นที่ (ลิตร/วินาที/ตร.ม.)
	รวมทั้งปี	ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)	ฤดูแล้ง (เม.ย.-พ.ย.)	
แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	738.0	577.2	160.7	17.1
ห้วยแม่ละมุง	442.3	351.6	90.7	20.2
แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	739.7	578.7	161	17.2
ห้วยแม่จัน	389.1	309.4	79.8	17.7
แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	1,262.8	987.8	275	17.1
ห้วยขาแข้ง	960.7	763.8	196.9	12.9
แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	643.5	481.2	162.3	5.3
ห้วยตะเพิน	321.3	227.2	94.1	4.0
แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	33.3	24.6	8.7	5.0
แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1	2,940.7	2,647.7	293	33.9
ห้วยปิลอก	1,171.8	1,055.1	116.8	39.3
แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2	1,486.0	1,337.9	148.1	34.2
แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	574.0	517.1	56.9	22.4
แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	1,483.3	1,336.0	147.3	22.1
ลำภาชี	348.4	207.3	141.1	4.2
แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	293.8	264.5	29.2	22.0
ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	416.8	288.4	128.5	3.5
แม่กลอง (ลุ่มน้ำหลัก)	14,245.5	11,955.5	2,290.00	14.9

หมายเหตุ: ปริมาณน้ำฝน ตั้งแต่ปี 2531 - 2560 และปริมาณน้ำท่า ตั้งแต่ปี 2500 - 2560

3) ปริมาณน้ำหลาก

การศึกษาปริมาณน้ำหลากของลุ่มน้ำแม่กลอง ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณน้ำหลากจากสถานีวัดน้ำของหน่วยงานต่างๆ จำนวน 21 สถานี แสดงรายละเอียดสถานีและข้อมูลปริมาณน้ำหลากรายปีเฉลี่ยไว้ในตารางที่ 2.1.4-5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ถดถอยแสดงในรูปที่ 2.1.4-6 และได้สมการความสัมพันธ์ดังนี้

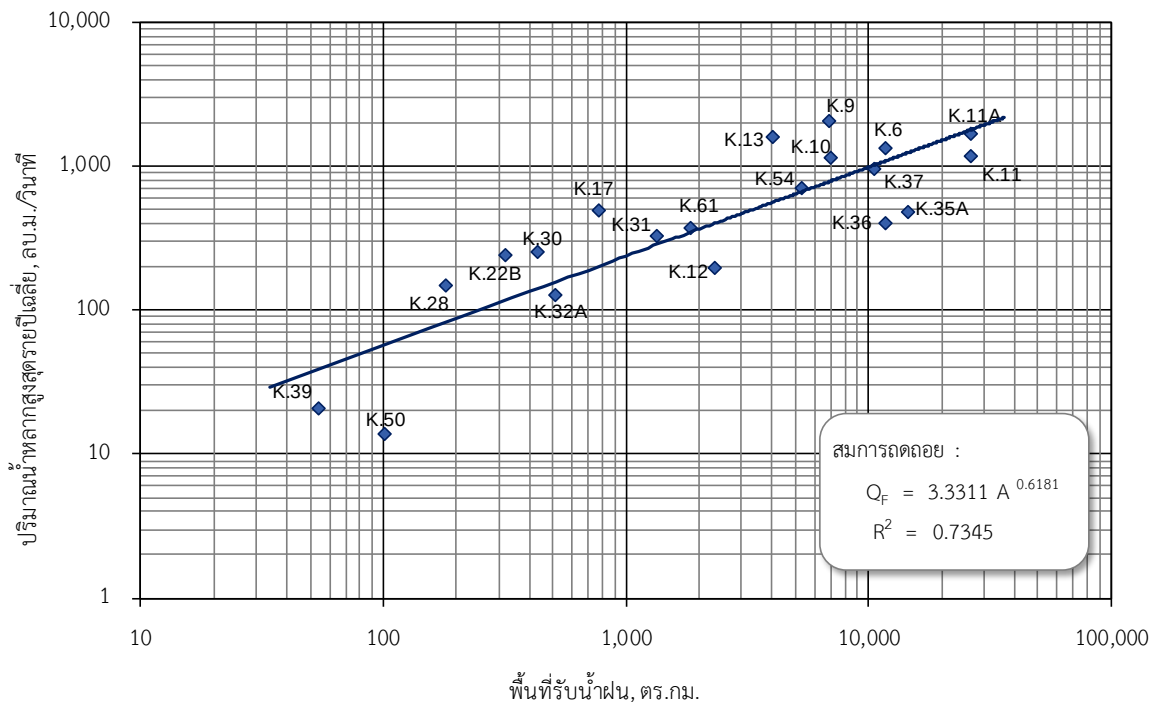
$$Q_F = 3.3311 A^{0.6181} \quad (R^2 = 0.7345)$$

เมื่อ Q_M คือ ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ย, ลบ.ม./วินาที

A คือ พื้นที่รับน้ำฝน, ตร.กม.

ตารางที่ 2.1.4-5 ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในลุ่มน้ำแม่กลอง

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด		
K.6	แม่น้ำแควใหญ่	แควใหญ่ที่แก่งเรียง	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	11,789	1,348.73
K.20	แม่น้ำแควใหญ่	เขาวังมะสาข	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	11,184	860.61
K.35A	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านหนองบัว	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	14,528	480.41
K.36	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านท่ามะนาว	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	11,787	397.43
K.12	ห้วยตะเพิน	บ้านทุ่งนางพริก	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	2,340	195.36
K.13	แม่น้ำแควน้อย	บ้านท่าขุน	ไทรโยค	กาญจนบุรี	4,047	1,581.47
K.54	แม่น้ำแควน้อย	บ้านลั่นหินสะพาน	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	5,300	709.08
K.50	ห้วยดีโส	บ้านหินแหลม	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	101	13.81
K.39	ห้วยองทิ	บ้านองทิ	ไทรโยค	กาญจนบุรี	54	20.73
K.10	แม่น้ำแควน้อย	บ้านลุ่มส้ม	ไทรโยค	กาญจนบุรี	7,008	1,148.12
K.9	แม่น้ำแควน้อย	วังโพธิ์	ไทรโยค	กาญจนบุรี	6,902	2,038.67
K.32A	ห้วยบ้องดี	บ้านช่องดี	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	512	126.11
K.37	แม่น้ำแควน้อย	บ้านวังเย็น	ไทรโยค	กาญจนบุรี	10,603	953.84
K.22B	ห้วยแม่น้ำน้อย	บ้านไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	320	239.24
K.30	ห้วยน้ำล่อ	บ้านไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	435	256.21
K.31	แม่น้ำแควน้อย	บ้านน้ำโจน	สวนผึ้ง	กาญจนบุรี	777	488.25
K.17	ลำภาชี	บ้านบ่อ	จอมบึง	ราชบุรี	1,355	326.72
K.61	ลำภาชี	บ้านทับตะโกนอก	ท่าม่วง	ราชบุรี	1,844	372.92
K.11A	แม่กลอง	บ้านวังขนาย	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	26,449	1,173.98
K.28	แม่น้ำอ้อม	บ้านน้ำพุ	ปากท่อ	ราชบุรี	183	147.02
K.11A	แม่กลอง	บ้านวังขนาย	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,449	1,657.82

รูปที่ 2.1.4-6 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน

4) ปริมาณตะกอน

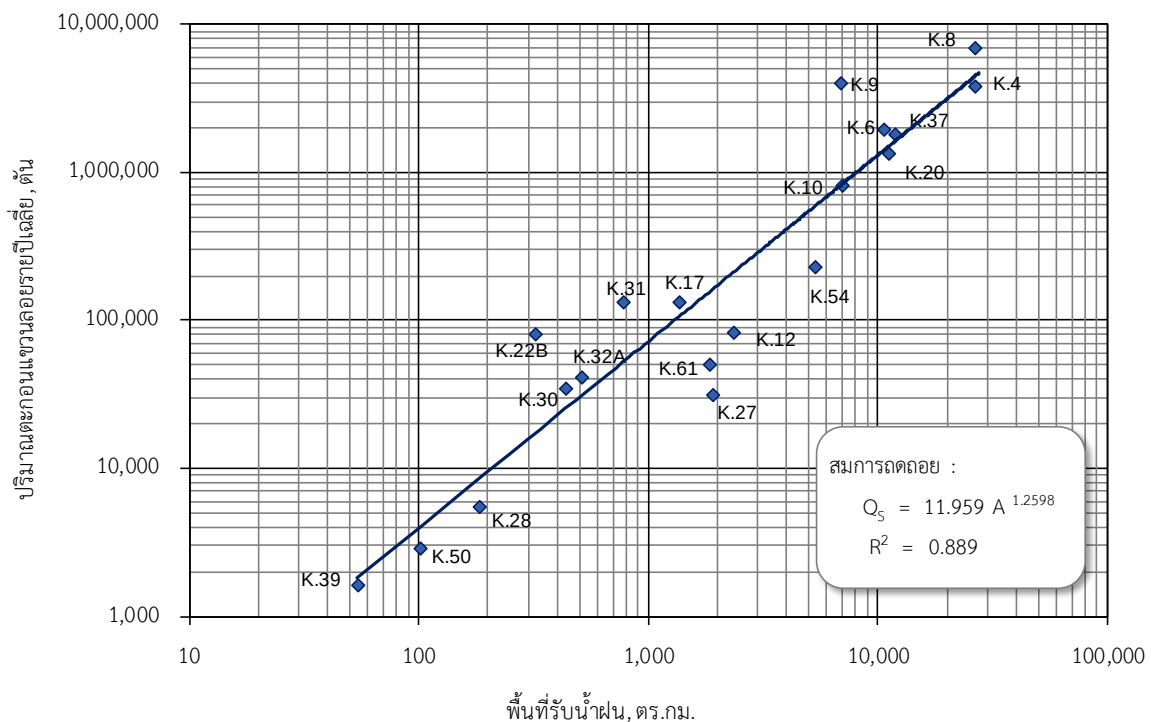
การศึกษาปริมาณตะกอนของลุ่มน้ำแม่กลอง ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณตะกอนจากสถานีวัดน้ำของหน่วยงานต่างๆ แสดงรายละเอียดสถานีและข้อมูลปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยไว้ในตารางที่ 2.1.4-6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ถดถอยแสดงในรูปที่ 2.1.4-7 และได้สมการความสัมพันธ์ดังนี้

$$Q_s = 11.959 A^{1.2598} \quad (R^2 = 0.889)$$

เมื่อ Q_s คือ ปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ย, ตัน/ปี
 A คือ พื้นที่รับน้ำฝน, ตร.กม.

ตาราง 2.1.4-6 ปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในลุ่มน้ำแม่กลอง

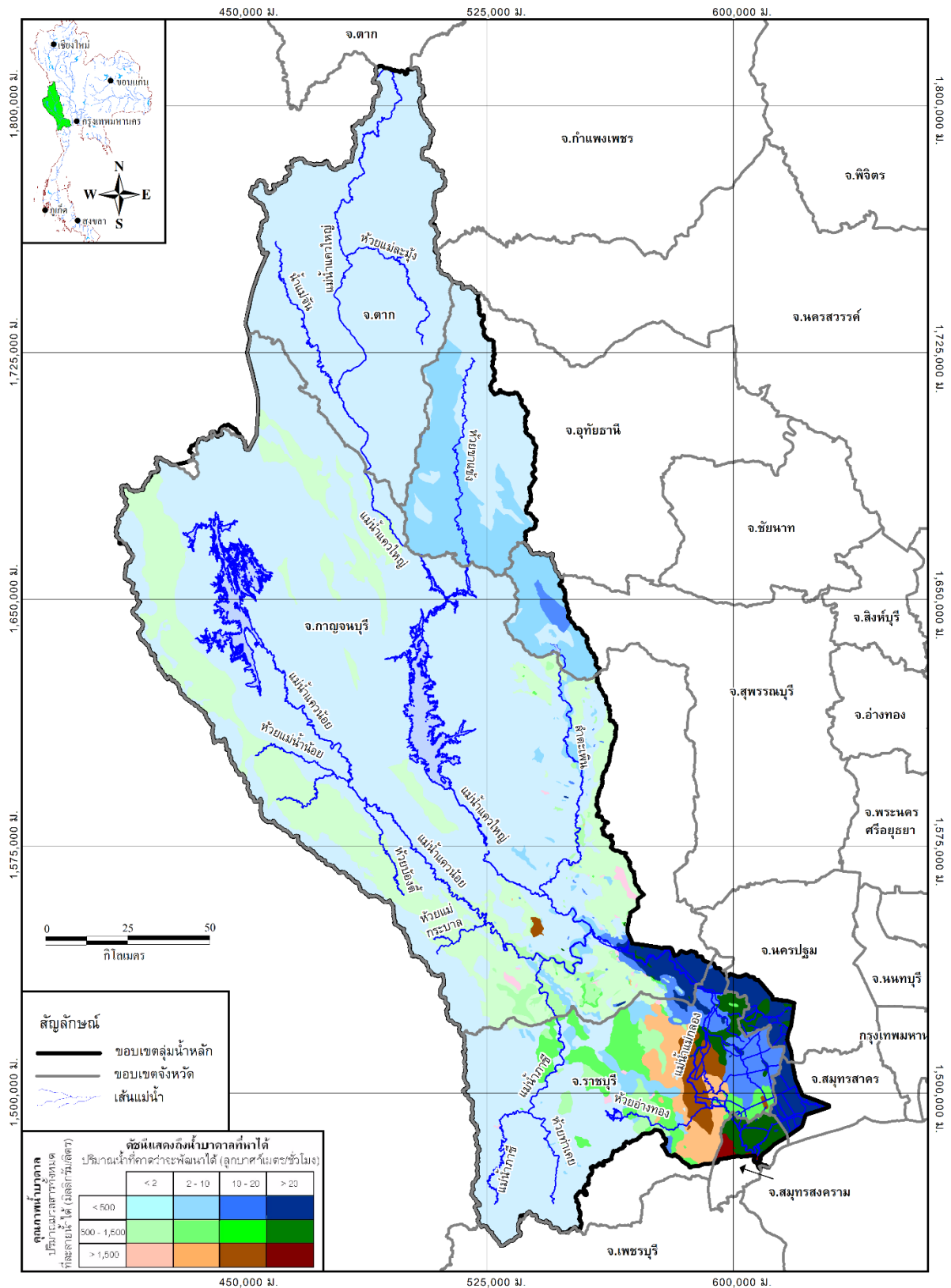
รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ย	
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด		(ตัน/ปี)	(ตัน/ปี/ตร.กม.)
K.6	แม่น้ำแควใหญ่	แก่งเรียง	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	11,789	1,792,826	152.08
K.20	แม่น้ำแควใหญ่	เขาวังมะสา	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	11,184	1,330,359	118.95
K.B5A	แม่น้ำแควใหญ่	บ้านหนองบัว	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	14,528	110,655	7.62
K.27	ห้วยตะเพิน	บ้านวังใหญ่	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	1,921	31,723	16.51
K.12	ห้วยตะเพิน	บ้านพุ้งนางงหอก	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	2,340	83,316	35.61
K.54	แม่น้ำแควน้อย	บ้านลิ้นถิ่น	ไทรโยค	กาญจนบุรี	5,300	230,220	43.44
K.50	ห้วยติโส	บ้านหินแหลม	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	101	2,901	28.72
K.39	ห้วยองทิ	บ้านองทิ	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	54	1,626	30.11
K.10	แม่น้ำแควน้อย	บ้านลุ่มส้ม	ไทรโยค	กาญจนบุรี	7.008	818,956	116.86
K.9	แม่น้ำแควน้อย	วังโพธิ์	ไทรโยค	กาญจนบุรี	6,902	4,016,098	581.87
K.32A	ห้วยบ้องดี	บ้านบ้องดี	ไทรโยค	กาญจนบุรี	512	41,183	80.44
K.37	แม่น้ำแควน้อย	บ้านวังเย็น	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	10,603	1,957,722	184.64
K.22B	ห้วยแม่น้ำน้อย	บ้านไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	320	81,056	253.3
K.B0	ห้วยน้ำล่อ	บ้านไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี	435	35,093	80.67
K.31	แม่น้ำแควน้อย	บ้านน้ำโจน	ไทรโยค	กาญจนบุรี	777	131,963	169.84
K.17	ลำภาชี	บ้านบ่อ	สวนผึ้ง	ราชบุรี	1,355	133,885	98.81
K.61	ลำภาชี	บ้านทับตะโกนอก	จอมบึง	ราชบุรี	1,844	50,618	27.45
K.8	แม่กลอง	แม่กลองที่บ้านถ้ำ	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,421	6,922,030	261.99
K.4	แม่กลอง	ท่าม่วง	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	26,441	3,824,822	144.65
K.28	แม่น้ำอ้อม	บ้านน้ำพุ	ปากท่อ	ราชบุรี	183	5,507	30.09

รูปที่ 2.1.4-7 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน

2.1.5 ลักษณะทางอุทกธรณีวิทยาและน้ำใต้ดิน

จากแผนที่อุทกธรณีการใช้น้ำของชั้นน้ำบาดาลมาตราส่วน 1:100,000 ในพื้นที่ศึกษาดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1.5-1 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสารละลายรวมในน้ำ (TDS, ppm) และศักยภาพในการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ได้ (ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง) ซึ่งคุณภาพน้ำที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรกรรมจะต้องมีค่าปริมาณสารละลายรวมในน้ำน้อยกว่า 500 ส่วนต่อล้านส่วน ซึ่งแสดงเป็นพื้นที่โทสน้ำเงินในรูปดังกล่าว และจากผลการวิเคราะห์สามารถคำนวณพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.1.5-1 สามารถสรุปได้ว่า ลุ่มน้ำแม่กลองมีพื้นที่ที่คุณภาพน้ำบาดาลเหมาะสำหรับการนำมาใช้ประโยชน์เท่ากับ 23,950.29 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 79.23 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยส่วนใหญ่มีศักยภาพการให้น้ำบาดาล น้อยกว่า 2 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง โดยครอบคลุมพื้นที่ 20,613.72 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 68.19 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ รองลงมาคือ พื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาล 2-10 มากกว่า 20 และ 10-20 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ตามลำดับ โดยครอบคลุมพื้นที่ 2,086.84 691.20 และ 558.53 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ หรือเท่ากับร้อยละ 6.90 2.29 และ 1.85 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตามลำดับ

รูปที่ 2.1.5-1 แผนที่แสดงศักยภาพน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่ศึกษา มาตรฐาน 1:100,000

ตารางที่ 2.1.5-1 แสดงพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของลุ่มน้ำแม่กลอง

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาล															ไม่มีข้อมูล (ตร.กม.)	
		TDS < 500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS 500-1,500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS > 1,500 ส่วนต่อล้านส่วน						
		<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม		
1401 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	ลุ่มน้ำแม่กลอง	ตร.กม.	20,613.72	2,086.84	558.53	691.20	23,950.29	3,990.27	477.21	599.23	369.63	5,436.34	62.20	422.92	266.43	39.64	791.19	50.30
	ล้านไร่	12,884	1,304	0.349	0.432	14,969	2,494	0.298	0.375	0.231	3,398	0.039	0.264	0.167	0.025	0.494	0.031	
	ตร.กม.	1,365.27				1,365.27											2.41	
	ล้านไร่	0.853				0.853											0.002	
	ตร.กม.	692.52	1.61			694.12												
1403 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	ลุ่มน้ำแม่ละมุ้ง	ตร.กม.																
	ล้านไร่	0.433	0.001			0.434												
	ตร.กม.	1,365.31	0.44	0.10		1,365.85											1.39	
	ล้านไร่	0.853	0.000	0.000		0.854											0.001	
	ตร.กม.	696.53				696.53											1.50	
1405 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	ห้วยแม่จัน	ตร.กม.																0.001
	ล้านไร่	0.435				0.435												
	ตร.กม.	1,843.99	162.28	0.08		2,006.35	331.28				331.28						1.48	
	ล้านไร่	1,152	0.101	0.000		1,254	0.207				0.207						0.001	
	ตร.กม.	1,366.77	990.75	1.09		2,358.60												
1407 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	ห้วยขาแข้ง	ตร.กม.																
	ล้านไร่	0.854	0.619	0.001		1.474												
	ตร.กม.	3,503.69	0.34	0.32		3,504.35	328.11	1.67			329.78	0.20	0.20	11.63		12.04		
	ล้านไร่	2,190	0.000	0.000		2,190	0.205	0.001			0.206	0.000	0.000	0.007		0.008		
	ตร.กม.	1,427.87	599.36	69.90	0.68	2,097.80	376.38	38.86	2.08		417.33	3.86	0.25			4.11		
1409 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	ห้วยตะเพิน	ตร.กม.																
	ล้านไร่	0.892	0.375	0.044	0.000	1.311	0.235	0.024	0.001		0.261	0.002	0.000			0.003		
	ตร.กม.	1,647.6	29.79	2.17		1,967.73	12.59	0.62			13.22			0.53		0.53		
	ล้านไร่	0.103	0.019	0.001		0.123	0.008	0.000			0.008			0.000		0.000		
	ตร.กม.	2,208.82				2,208.82	504.37				504.37						38.91	
1411 ห้วยบึงอก	ลุ่มน้ำแม่กลอง	ตร.กม.																0.024
	ล้านไร่	1,381				1,381	0.315				0.315							
	ตร.กม.	595.17				595.17	349.64				349.64						0.59	
	ล้านไร่	0.372				0.372	0.219				0.219						0.000	
	ตร.กม.	1,361.48				1,361.48	15.08				15.08							
1413 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	ลุ่มน้ำแม่จัน	ตร.กม.																
	ล้านไร่	0.851				0.851	0.009				0.009							
	ตร.กม.	348.70				348.70	462.72				462.72						1.56	
	ล้านไร่	0.218				0.218	0.289				0.289						0.001	

ตารางที่ 2.1.5-1 แสดงพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของลุ่มน้ำแม่กลอง (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาล														ไม่มีข้อมูล (ตร.กม.)	
		TDS < 500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS 500-1500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS >1500 ส่วนต่อล้านส่วน					
		<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.		รวม
1414 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม. ลำน้ำไร่	1,180.88 0.738	7.88 0.005			1,188.76 0.743	896.82 0.561	27.74 0.017		924.56 0.578	6.43 0.004	0.07 0.000	4.87 0.003		11.36 0.007	1.80 0.001	
1415 ลำภาชี	ตร.กม. ลำน้ำไร่	1,996.79 1.248	87.96 0.055			2,084.75 1.303	180.57 0.113	159.39 0.100	211.97 0.132	551.93 0.345	11.09 0.007				11.09 0.007	0.67 0.000	
1416 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	ตร.กม. ลำน้ำไร่	129.90 0.081	58.26 0.036	1.58 0.001		189.74 0.119	131.67 0.082	85.85 0.054	13.44 0.008	231.42 0.145	1.34 0.001	0.45 0.000			1.78 0.001		
1417 ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	ตร.กม. ลำน้ำไร่	365.28 0.228	148.18 0.093	483.28 0.302	690.52 0.432	1,687.26 1.055	401.02 0.251	163.07 0.102	371.74 0.232	1,305.00 0.816	39.28 0.025	421.96 0.264	249.40 0.156	39.64 0.025	750.28 0.469		

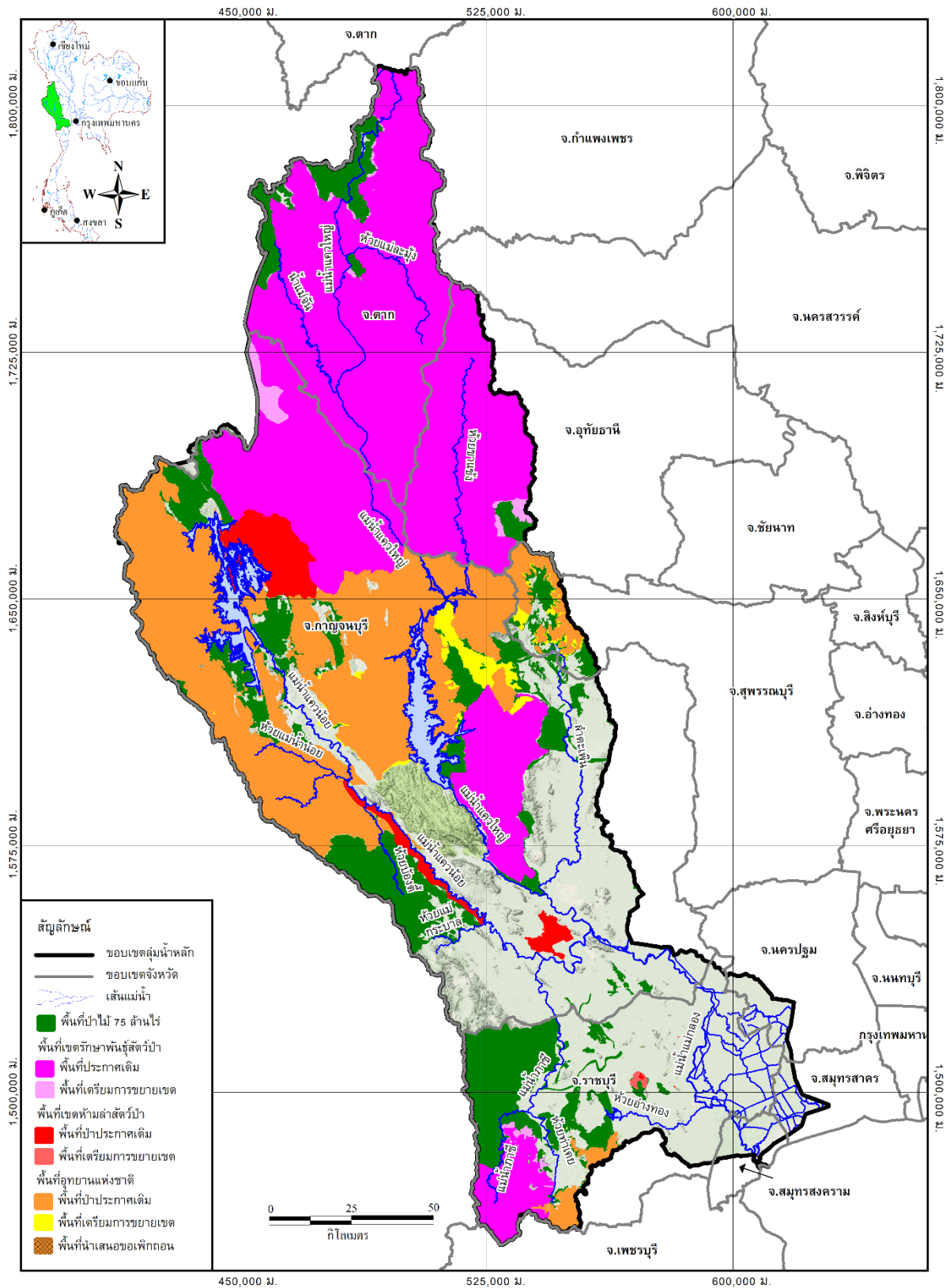

2.1.6 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในลุ่มน้ำแม่กลอง สามารถสรุปพื้นที่ป่าไม้ไว้ในตารางที่ 2.1.6-1 และแสดงแผนที่ทรัพยากรป่าไม้ในรูปที่ 2.1.6-1 ซึ่งพบว่าพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำแม่กลองมีเท่ากับ 4,361.55 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น 2,725,966 ไร่ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 25.24 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตารางที่ 2.1.6-1 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำแม่กลอง

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก /สาขา	หน่วย	พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า		พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า			พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	
			พื้นที่	พื้นที่	พื้นที่	พื้นที่	พื้นที่	พื้นที่	พื้นที่
			ประกาศ เดิม	เตรียมการ ขยายเขต	ประกาศ เดิม	เตรียมการ ขยายเขต	นำเสนอขอ เพิกถอน	ประกาศ เดิม	เตรียมการ ขยายเขต
14 ลุ่มน้ำแม่กลอง	ตร.กม.	4,361.55	737.15	16.41	6,869.36	289.47		10,017.30	5,073.05
	ล้านไร่	2.726	0.461	0.01	4.293	0.181		6.261	3.171
1401 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนบนส่วนที่1	ตร.กม.	296.05			1.09	0.03		1,054.66	1,071.81
	ล้านไร่	0.185			0.001	0		0.659	0.67
1402 ห้วยแม่ละมูง	ตร.กม.	7.3						691.11	567.54
	ล้านไร่	0.005						0.432	0.355
1403 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนบนส่วนที่2	ตร.กม.	54.37						1,304.04	602.09
	ล้านไร่	0.034						0.815	0.376
1404 ห้วยแม่จัน	ตร.กม.	104.88			0.98			589.72	404
	ล้านไร่	0.066			0.001			0.369	0.253
1405 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนบนส่วนที่3	ตร.กม.	139.62			169.47			2,028.67	419.84
	ล้านไร่	0.087			0.106			1.268	0.262
1406 ห้วยขาแข้ง	ตร.กม.	133.02			311.79	0.09		1,924.65	1,972.05
	ล้านไร่	0.083			0.195	0		1.203	1.233
1407 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนล่างส่วนที่4	ตร.กม.	475.73	17.7		1,673.00	183.68		1,051.74	
	ล้านไร่	0.297	0.011		1.046	0.115		0.657	
1408 ห้วยตะเพิน	ตร.กม.	583.02			300.17	89.16		277.53	0.32
	ล้านไร่	0.364			0.188	0.056		0.173	0
1409 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนล่างส่วนที่2	ตร.กม.	0.23	21.78						
	ล้านไร่	0.000	0.014						
1410 แม่น้ำแควน้อย ตอนบนส่วนที่1	ตร.กม.	285.05	499.41		1,771.52			598.04	0.06
	ล้านไร่	0.178	0.312		1.107			0.374	0
1411 ห้วยปูลอก	ตร.กม.	164.76			751.45	0.44			
	ล้านไร่	0.103			0.47	0			
1412 แม่น้ำแควน้อย ตอนบนส่วนที่2	ตร.กม.	214.08	1.02		727.99	15.7			
	ล้านไร่	0.134	0.001		0.455	0.01			
1413 แม่น้ำแควน้อย ตอนล่างส่วนที่1	ตร.กม.	15.76	1.05		794.13				
	ล้านไร่	0.01	0.001		0.496				
1414 แม่น้ำแควน้อย ตอนล่างส่วนที่2	ตร.กม.	682.81	147.63		198.91				
	ล้านไร่	0.427	0.092		0.124				
1415 ลำภาชี	ตร.กม.	1,007.45		0.39	137.31	0.37		497.14	35.33
	ล้านไร่	0.63		0	0.086	0		0.311	0.022
1416 แม่น้ำแควน้อย ตอนล่างส่วนที่3	ตร.กม.	11.01	46.73						
	ล้านไร่	0.007	0.029						
1417 ที่ราบแม่น้ำ แม่กลอง	ตร.กม.	186.4	2.33	16.02	31.55				
	ล้านไร่	0.117	0.001	0.01	0.02				

รูปที่ 2.1.6-1 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำแม่กลอง

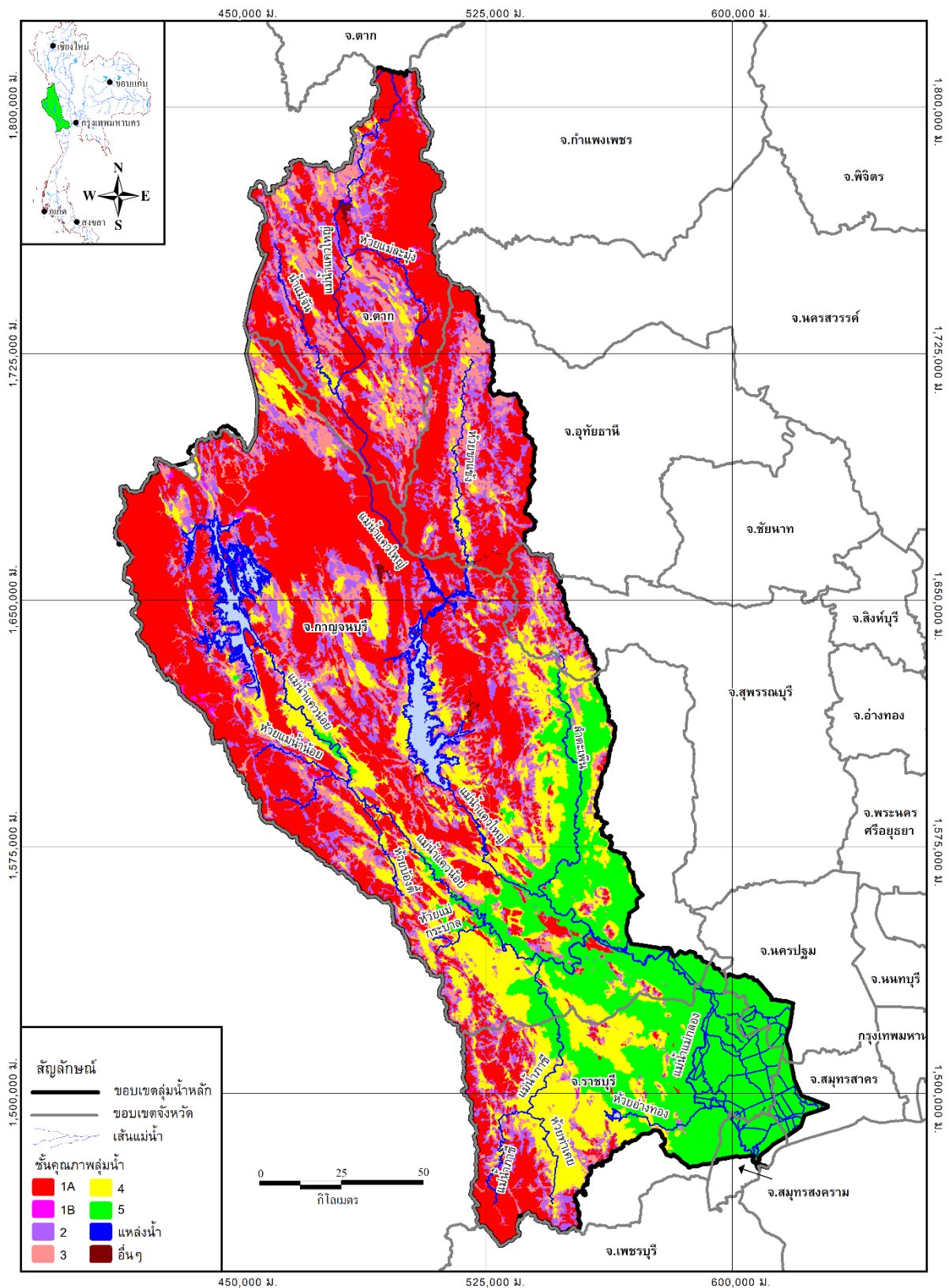
2) **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ**

ในลุ่มน้ำแม่กลองมีพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1A 1B และ 2 เท่ากับ 12,028.92 74.97 และ 4,009.38 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ซึ่งรวมเท่ากับร้อยละ 53.31 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังแสดงไว้ในตารางที่

2.1.6-2 และ รูปที่ 2.1.6-2

ตารางที่ 2.1.6-2 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำแม่กลอง

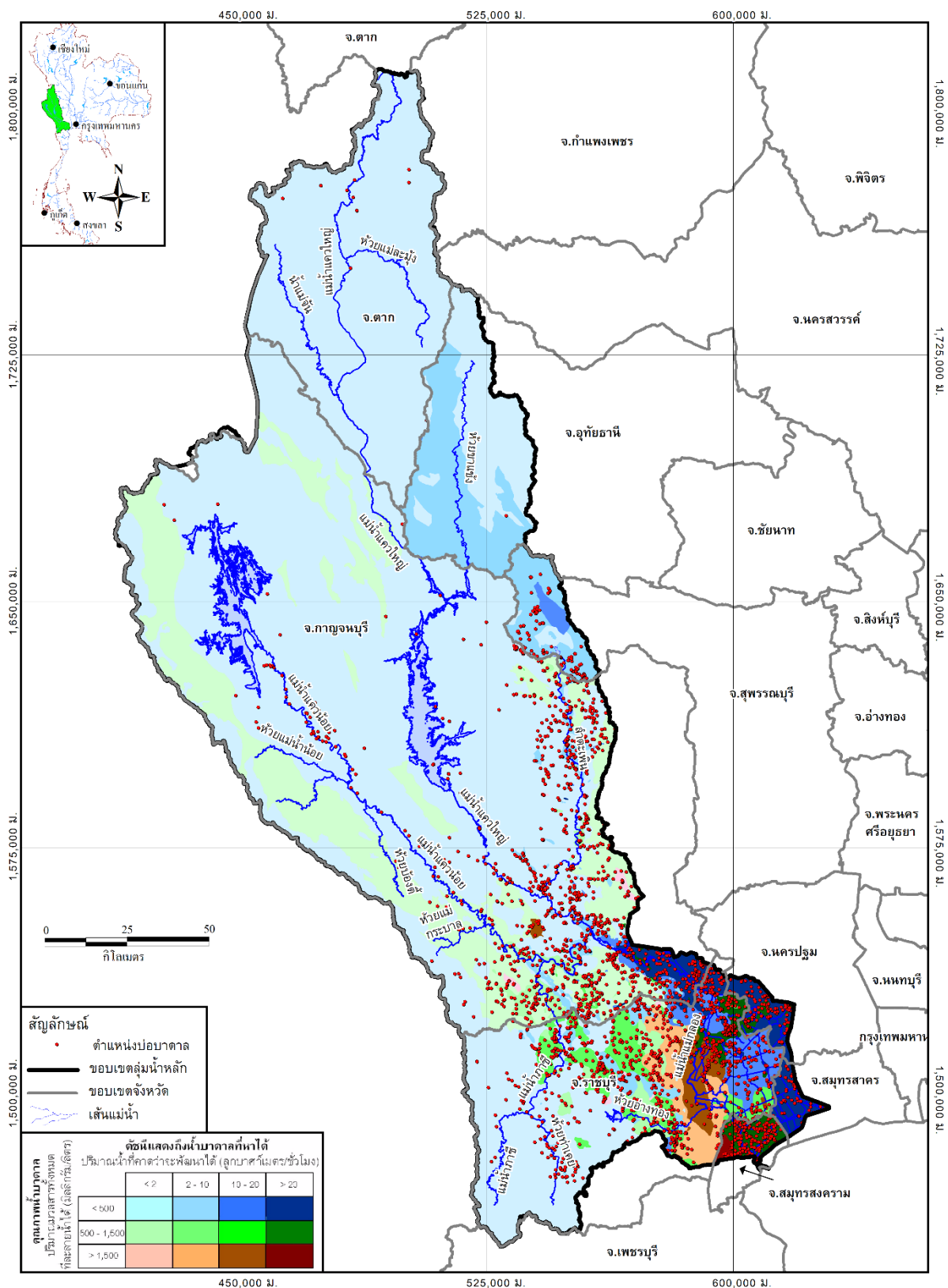
รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ดัชนีคุณภาพลุ่มน้ำ								รวมทั้งหมด (ตร.กม.)
		1A	1B	2	3	4	5	E	W	
14 ลุ่มน้ำแม่กลอง	ตร.กม.	12,028.92	74.97	4,009.38	3,850.36	4,510.53	4,931.35	115.82	706.79	30,228.12
	ล้านไร่	7.518	0.047	2.506	2.406	2.819	3.082	0.072	0.442	18.893
1401 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	ตร.กม.	890.92	6.81	211.98	198.33	41.09		18.54		1,367.68
	ล้านไร่	0.557	0.004	0.132	0.124	0.026		0.012		0.855
1402 ห้วยแม่ละมุง	ตร.กม.	510.36	3.1	90.05	65.68	24.94				694.12
	ล้านไร่	0.319	0.002	0.056	0.041	0.016				0.434
1403 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	ตร.กม.	453.66	3.99	373.66	405.98	128.57		1.39		1,367.25
	ล้านไร่	0.284	0.002	0.234	0.254	0.08		0.001		0.855
1404 ห้วยแม่จัน	ตร.กม.	320.97		139.7	191.26	41.2		4.9		698.03
	ล้านไร่	0.201		0.087	0.12	0.026		0.003		0.436
1405 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	ตร.กม.	1,577.01	0.4	289.19	320.46	139.72		3.92	841	2,339.11
	ล้านไร่	0.986	0	0.181	0.2	0.087		0.002	0.005	1.462
1406 ห้วยขาแข้ง	ตร.กม.	1,233.07		513.49	459.81	130.55		4.77	16.91	2,358.60
	ล้านไร่	0.771		0.321	0.287	0.082		0.003	0.011	1.474
1407 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,617.70	6.8	608.24	596.98	577.78	133.28	23.04	282.33	3,846.17
	ล้านไร่	1.011	0.004	0.38	0.373	0.361	0.083	0.014	0.176	2,404
1408 ห้วยตะเพิน	ตร.กม.	441.67	1.13	318.2	310.87	703.42	743.93			2,519.23
	ล้านไร่	0.276	0.001	0.199	0.194	0.44	0.465			1.575
1409 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม.	25.25		5.57	5	22.35	152.31			210.48
	ล้านไร่	0.016		0.003	0.003	0.014	0.095			0.132
1410 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,748.20	21.01	321.28	231.68	84.84		48.46	296.62	2,752.09
	ล้านไร่	1.093	0.013	0.201	0.145	0.053		0.03	0.185	1.72
1411 ห้วยปลอก	ตร.กม.	546.49	13.75	112.3	104.67	68.53	2.71	4.14	92.81	945:40:00
	ล้านไร่	0.342	0.009	0.07	0.065	0.043	0.002	0.003	0.058	0.591
1412 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2	ตร.กม.	558.52	0.75	229.06	236.85	307.99	33.34	0.35	9.7	1,376.57
	ล้านไร่	0.349	0	0.143	0.148	0.192	0.021	0	0.006	0.86
1413 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.	557.76	3.11	137.23	89.82	23.15		1.89		812.98
	ล้านไร่	0.349	0.002	0.086	0.056	0.014		0.001		508
1414 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม.	637.2	2.72	250.82	293.35	723.7	215.2	3.51		2,126.49
	ล้านไร่	0.398	0.002	0.157	0.183	0.452	0.134	0.002		1.329
1415 ลำภาชี	ตร.กม.	826.28	6.52	333.47	240.43	865.89	374.93	0.91		2,648.43
	ล้านไร่	0.516	0.004	0.208	0.15	0.541	0.234	0.001		1.655
1416 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	ตร.กม.	24.72		11.18	26.76	88.87	271.42			422.95
	ล้านไร่	0.015		0.007	0.017	0.056	0.17			0.264
1417 ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	ตร.กม.	59.11	4.86	63.93	72.45	537.95	3,004.23			3,742.54
	ล้านไร่	0.037	0.003	0.04	0.045	0.336	1.878			2.339

รูปที่ 2.1.6-2 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำแม่กลอง

3) น้ำบาดาล

ลุ่มน้ำแม่กลอง มีบ่อบาดาลที่อยู่ในพื้นที่ศักยภาพน้ำที่มีค่าปริมาณสารละลายรวม (TDS) น้อยกว่า 500 ส่วน/ล้านส่วน จำนวน 1,573 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 52.19 ของจำนวนบ่อทั้งหมด ส่วนบ่อบาดาลที่อยู่ในพื้นที่ศักยภาพน้ำที่มีค่าปริมาณสารละลายรวม (TDS) ระหว่าง 500-1,500 ส่วน/ล้านส่วน มีจำนวน 1,193 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 39.58 ของจำนวนบ่อทั้งหมด และบ่อบาดาลที่อยู่ในพื้นที่ศักยภาพน้ำที่มีค่าปริมาณสารละลายรวม (TDS) มากกว่า 1,500 ส่วน/ล้านส่วน มีจำนวน 248 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.23 ของจำนวนบ่อทั้งหมด จากบ่อบาดาลทั้งหมด มีบ่อบาดาลที่อยู่ในสถานะที่ใช้การได้จำนวน 2,944 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 97.68 ของจำนวนบ่อทั้งหมด และอยู่ในสถานะที่ใช้การไม่ได้จำนวน 70 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.32 ของจำนวนบ่อทั้งหมด โดยจากทั้งหมดมีบ่อบาดาลที่มีสภาพน้ำจืดจำนวน 2,993 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 99.30 ของจำนวนบ่อทั้งหมด และมีสภาพน้ำกร่อยจำนวน 21 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.70 ของจำนวนบ่อทั้งหมด บ่อบาดาลที่ขุดเจาะส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับอุปโภค-บริโภคจำนวน 2,584 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 85.73 ของจำนวนบ่อทั้งหมด ส่วนบ่อที่เหลือเป็นบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร จุดจ่ายน้ำถาวร บ่อสำรวจ และอื่นๆ อีกจำนวน 430 บ่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 14.27 ของจำนวนบ่อทั้งหมด ภาพรวมของบ่อที่เจาะมีความลึกการเจาะอยู่ในช่วงพิสัย 6.50-1,766.60 เมตร และมีค่าเฉลี่ยความลึกการเจาะเท่ากับ 64.50 เมตร ความลึกการพัฒนาบ่อบาดาลอยู่ในช่วงพิสัย 4-940.59 เมตร และมีค่าเฉลี่ยความลึกการพัฒนาเท่ากับ 61.90 เมตร สำหรับระดับน้ำปกติมีค่าอยู่ในช่วงพิสัย 0.46-145 เมตร และมีค่าเฉลี่ยของระดับน้ำปกติเท่ากับ 10.37 เมตร โดยมีระยะน้ำลดอยู่ในช่วงพิสัย 0.01-78.50 เมตร และมีค่าเฉลี่ยของระยะน้ำลดเท่ากับ 13.19 เมตร ปริมาณน้ำที่สูบทดสอบได้อยู่ในช่วงพิสัย 0.11-8,820 ลบ.ม./ชม. และมีค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำเท่ากับ 14.23 ลบ.ม./ชม. แสดงตำแหน่งบ่อบาดาลและรายละเอียดของบ่อบาดาลสรุปตามสถานะของบ่อ สภาพน้ำ ความลึกการเจาะ บ่อ ความลึกการพัฒนา ระดับน้ำปกติ ระดับน้ำลด และปริมาณน้ำที่พัฒนาได้ไว้ในรูปที่ 2.1.6-3 และตารางที่ 2.1.6-3 ตามลำดับ

รูปที่ 2.1.6-3 ตำแหน่งบ่อบาดาลและปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้

น้ำที่พัฒนาได้

กลุ่มน้ำหลัก/สาขา	จำนวนบ่อตกเผลในพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดลต่างๆ (บ่อ)															พื้นที่ อื่นๆ (บ่อ)	จำนวน บ่อ	สถานะบ่อ (บ่อ)		สภาพน้ำ (บ่อ)	
	ศักยภาพพื้นที่ TDS < 500 ppm (ลบ.ม./ชม.)					ศักยภาพพื้นที่ TDS 500 - 1,500 ppm (ลบ.ม./ชม.)					ศักยภาพพื้นที่ TDS > 1,500 ppm (ลบ.ม./ชม.)							ใช้การ ได้	ใช้การ ไม่ได้		
	<2	2-10	10-20	>20	รวม	<2	2-10	10-20	>20	รวม	<2	2-10	10-20	>20	รวม						
14 ลุ่มน้ำแม่ทอง	672	361	208	332	1,573	302	211	297	383	1,193	28	135	63	22	248	-	3,014	2,944	70	2,993	21
	8	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8	-	8	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	-
	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	3	-
	47	-	-	-	47	9	5	-	-	14	-	1	2	-	3	-	64	62	2	63	1
	235	186	3	-	424	65	30	3	-	98	3	2	-	-	5	-	527	519	8	526	1
	72	27	1	-	100	3	-	-	-	3	-	-	1	-	1	-	104	100	4	104	-
4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	4	-	
4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	4	-	
44	-	-	-	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44	44	-	44	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	3	-	-	39	51	13	-	-	-	64	2	-	1	-	3	-	106	103	3	106	-
132	40	-	-	172	39	54	99	-	192	4	-	-	-	4	-	368	360	8	367	1	
33	25	-	-	58	34	64	9	-	107	2	1	-	-	3	-	168	166	2	168	-	
50	80	204	332	666	101	45	186	383	715	17	131	59	22	229	-	1,610	1,567	43	1,592	18	

2.1.7 ประชากร

ข้อมูลประชากรและครัวเรือน รวบรวมจากข้อมูลประชากรใช้ข้อมูลจากสถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง โดยนำพื้นที่ลุ่มน้ำคำนวณจากข้อมูล Shape File ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 (ปรับปรุงล่าสุดเมื่อ 27 พฤษภาคม) ซึ่งลุ่มน้ำแม่กลองครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ใน 8 จังหวัด 34 อำเภอ 254 ตำบล มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,951,663 คน แยกเป็นประชากรชาย 959,396 คน และประชากรหญิง 992,267 คน มีความหนาแน่นของประชากร 65 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 781,145 ครัวเรือน เฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน ดังตารางที่ 2.1.7-1

ตารางที่ 2.1.7-1 ข้อมูลประชากรในลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำแม่กลอง	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565
ประชากรชาย (คน)	966,135	966,967	962,280	961,227	959,396
ประชากรหญิง (คน)	991,841	993,542	991,507	992,683	992,267
ประชากรรวม (คน)	1,957,976	1,960,509	1,953,787	1,953,910	1,951,663
จำนวนครัวเรือน	731,981	743,275	755,468	768,066	781,145
ความหนาแน่นประชากร (คน/ตร.กม.)	64.80	64.88	64.66	64.67	64.59
ขนาดครัวเรือน (คน/ครัวเรือน)	2.67	2.64	2.59	2.54	2.50
พื้นที่ลุ่มน้ำ (ตร.กม.)	30,215.41	30,215.41	30,215.41	30,215.41	30,215.41

หมายเหตุ: ข้อมูลประชากรใช้ข้อมูลจากสถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

พื้นที่ลุ่มน้ำคำนวณจากข้อมูล Shape File ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 (ปรับปรุงล่าสุดเมื่อ 27 พฤษภาคม 2564)

2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

2.1.8.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบัน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานในปัจจุบันที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง แบ่งประเภทโครงการตามขนาดความจุเก็บกัก ได้แก่ โครงการขนาดใหญ่ มีความจุเก็บกักมากกว่า 100 ล้าน ลบ.ม. ขึ้นไป โครงการขนาดกลาง มีความจุเก็บกักตั้งแต่ 2 ถึง 100 ล้าน ลบ.ม. และโครงการขนาดเล็ก มีความจุเก็บกักน้อยกว่า 2 ล้าน ลบ.ม.

ลุ่มน้ำแม่กลอง มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้น 108 โครงการ ประกอบไปด้วยโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 2 โครงการ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง 9 โครงการ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก 97 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 26,887 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวม 1,823,704 ไร่ แสดงได้ดังตารางที่ 2.1.8-1 และแสดงตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในรูปที่ 2.1.8-1

ตารางที่ 2.1.8-1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำแม่กลอง

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
ขนาดใหญ่	2	26,660	1,579,704
ขนาดกลาง	9	187	29,764
ขนาดเล็ก	97	40	214,236
รวม	108	26,887	1,823,704

1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

ในปัจจุบันลุ่มน้ำแม่กลองมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ เขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนวชิราลงกรณ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระบายน้ำให้กับพื้นที่ชลประทานแม่กลองใหญ่ โดยมีเขื่อนทดน้ำแม่กลองทำหน้าที่ทดน้ำเข้าสู่ระบบส่งน้ำ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขื่อนศรีนครินทร์ เป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียว ตั้งอยู่ที่บ้านเจ้าเณร ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำเฉลี่ยปีละ 4,400 ล้าน ลบ.ม. ความจุเก็บกัก 17,745 ล้าน ลบ.ม. ผลิตกระแสไฟฟ้าได้เฉลี่ยปีละ 1,250 ล้าน กิโลวัตต์-ชั่วโมง

(2) เขื่อนวชิราลงกรณ เป็นเขื่อนหินถมดาดหน้าด้วยคอนกรีต ตั้งอยู่บนลำน้ำแควน้อย ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำเฉลี่ยปีละ 5,000 ล้าน ลบ.ม. ความจุเก็บกัก 8,860 ล้าน ลบ.ม. ผลิตกระแสไฟฟ้าได้เฉลี่ยปีละ 777 ล้าน กิโลวัตต์-ชั่วโมง

(3) เขื่อนแม่กลอง เป็นเขื่อนทดน้ำกั้นแม่น้ำแม่กลองที่ตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี ทำหน้าที่ทดน้ำเข้าพื้นที่ชลประทานแม่กลองใหญ่ ส่งน้ำให้การประปานครหลวง ปล่องน้ำลงท้ายน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ และผันน้ำเข้าสู่แม่น้ำท่าจีนในช่วงฤดูแล้ง โดยผ่านคลองจรเข้สามพันและคลองท่าสาร-บางปลา

2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง

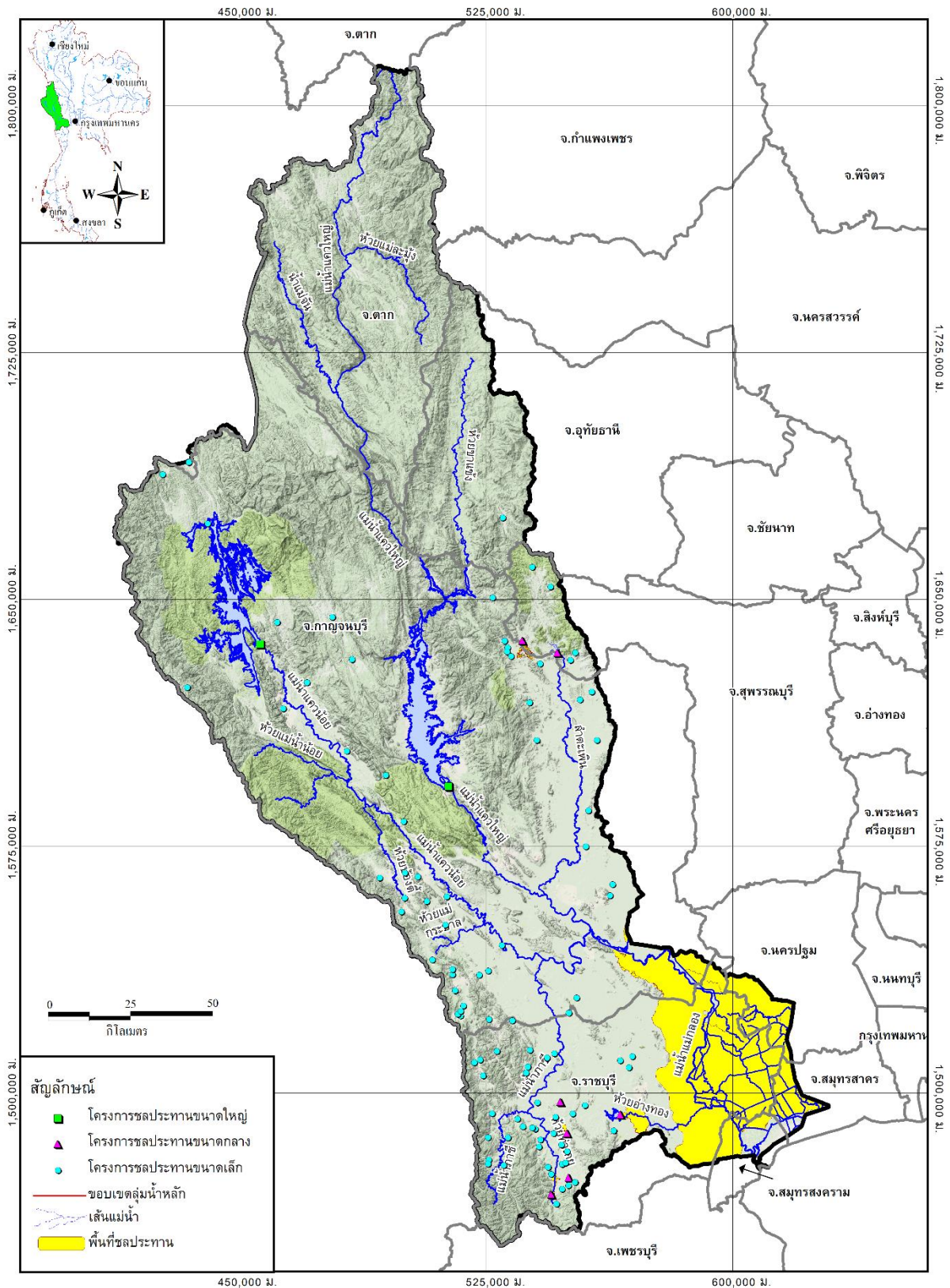
โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ มีจำนวนทั้งสิ้น 9 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 187 ล้าน ลบ.ม. มีพื้นที่ชลประทานรวมทั้งสิ้น 29,764 ไร่

3) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กซึ่งเป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ หนอง บึง สระน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล และอื่นๆ ที่ใช้เวลาในการก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี ที่ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 97 โครงการ มีปริมาตรความจุเก็บกัก 40 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่รับประโยชน์รวมกันทั้งสิ้นเท่ากับ 214,236 ไร่ อย่างไรก็ตาม พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กส่วนใหญ่จะไม่มีระบบส่งน้ำทำให้การนำน้ำไปใช้ทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพมากนัก ซึ่งในทางปฏิบัติจะส่งผลให้พื้นที่รับประโยชน์ที่แสดงไว้จะลดลงอีกประมาณ 30% ถึง 40%

4) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

ข้อมูลแหล่งเก็บกักน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง มีพื้นที่แหล่งน้ำรวม 1,039 ไร่ ความจุเก็บกักรวมทั้งสิ้น 3.99 ล้าน ลบ.ม.

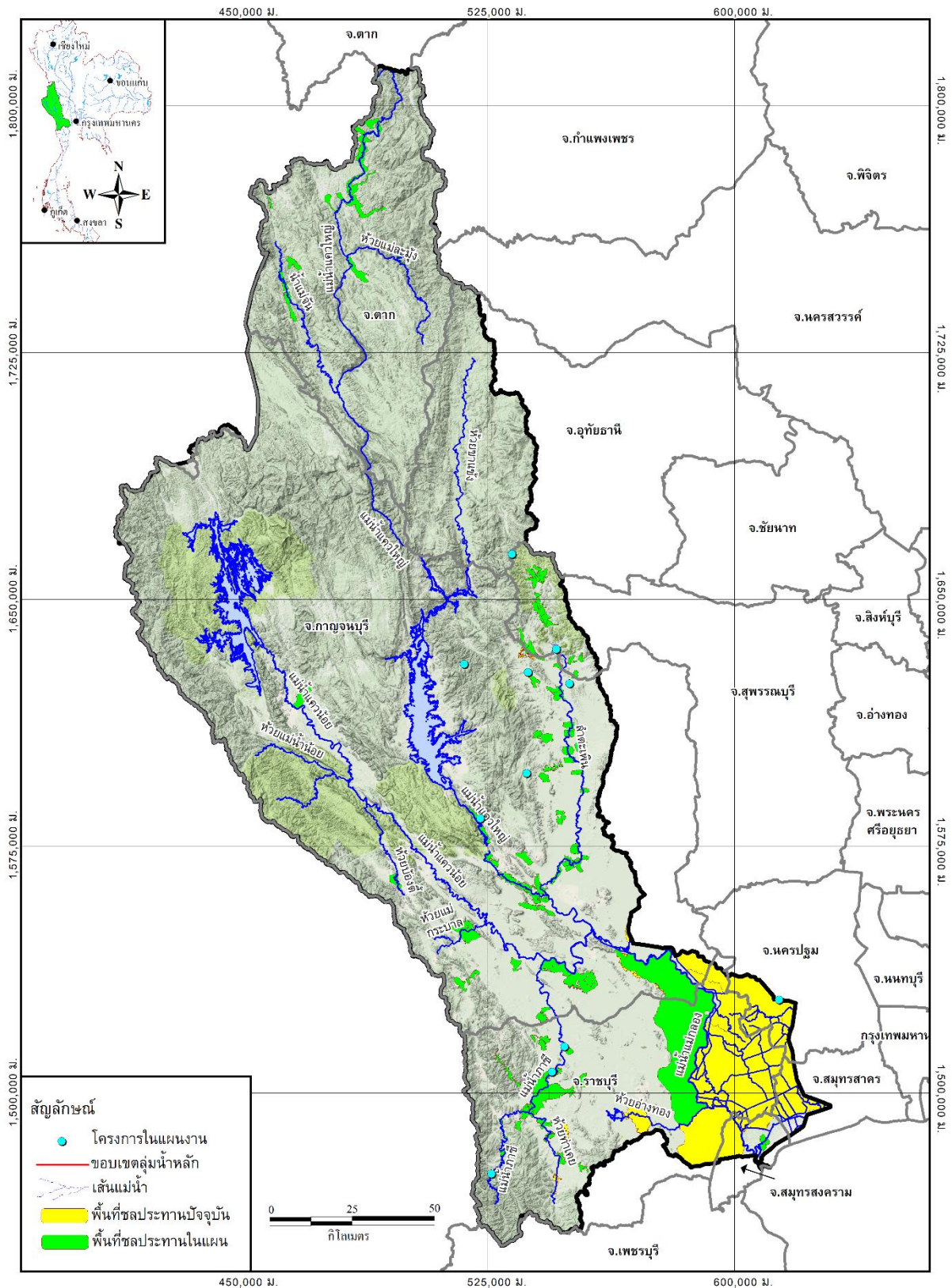
รูปที่ 2.1.8-1 ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1.8.2 แผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

จากรายงานการศึกษา “โครงการศึกษาความเหมาะสมวิเคราะห์พื้นที่พิเศษและแนวทางแก้ไขเชิงบูรณาการ” สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2561 ที่ได้รวบรวมแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนา พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีแผนงานโครงการจำนวนทั้งสิ้น 11 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 111.23 ล้าน ลบ.ม. และพื้นที่รับประโยชน์รวมทั้งสิ้น 90,069 ไร่ โดยมีแผนงานโครงการขนาดใหญ่ที่สำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำลำตะเพินตอนบนและระบบผันน้ำ จ.กาญจนบุรี รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2.1.8-2 และตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำทำเงิน แสดงดังรูปที่ 2.1.8-2

ตารางที่ 2.1.8-2 ประเภทและจำนวนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในลุ่มน้ำทำเงิน

ลำดับ	ประเภทโครงการ	จำนวนโครงการ	ความจุเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
1	ประตูละบายน้ำ	2	0.00	0
2	ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำ	1	0.00	1,269
3	อ่างเก็บน้ำ	8	111.23	88,800
รวม		11	111.23	90,069

รูปที่ 2.1.8-2 ตำแหน่งแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1.9 ความต้องการใช้น้ำ

การศึกษาและประเมินความต้องการใช้น้ำของกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ พิจารณาจากสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการใช้น้ำ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและรายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการศึกษาและประเมินความต้องการใช้น้ำของลุ่มน้ำ ดังแสดงในตารางที่ 2.1.9-1

ตารางที่ 2.1.9-1 กรอบแนวคิดการศึกษาและประเมินความต้องการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่างๆ ของลุ่มน้ำ

กิจกรรมการใช้น้ำ	การศึกษา/ประเมินความต้องการใช้น้ำ	
	ข้อมูล	การประเมิน/คำนวณ
การอุปโภค-บริโภค	- ประปา/แหล่งน้ำดิบ/กำลังผลิต - จำนวนประชากร - บ่อบาดาล	ประเมินจำนวนประชากร/ปริมาณน้ำผลิต
การเกษตร	รวบรวมข้อมูลกิจกรรมการปลูกพืชในพื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ - ชนิดพืช - ช่วงระยะเวลาการเพาะปลูก - การใช้น้ำ - การขาดแคลนน้ำ - ความเสียหายการเกษตร - ฯลฯ	ศึกษาและจำลองปริมาณความต้องการใช้น้ำโดยใช้การสมมูลน้ำในพื้นที่เพาะปลูกเพื่อหาปริมาณฝนใช้การและปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการชลประทาน
การอุตสาหกรรม	- ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม - ประปา - การใช้น้ำ/อัตราการใช้น้ำ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมรายจังหวัดและประเมินอัตราการใช้น้ำ
การท่องเที่ยว	-จำนวนนักท่องเที่ยว/อัตราการใช้น้ำ	ประเมินจำนวนนักท่องเที่ยว/ปริมาณน้ำ
รักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ	ปริมาณน้ำต่ำสุดที่เคยเกิด	ไม่น้อยกว่าปริมาณน้ำต่ำสุดที่เคยเกิด

1) น้ำใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยว

แนวความคิดในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและการท่องเที่ยว ในหลักการแล้ว ในด้านความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคจะเป็นการประเมินจากจำนวนประชากรคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำของประชากร ส่วนปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวก็จะประเมินจากจำนวนนักท่องเที่ยวคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว ก็จะสามารถประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งสองส่วนได้ แต่ในการดำเนินการเนื่องจากอัตราความต้องการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากจากรูปแบบของกิจกรรมการใช้ที่แตกต่างกัน ความไม่แน่นอนของข้อมูลในบางประเด็น อาทิเช่น การเคลื่อนย้ายแรงงาน ประชากรแฝง หรือแม้แต่แหล่งน้ำที่นำมาใช้เพื่อตอบสนองต่อ

ความต้องการนั้นๆ ว่ามาจากแหล่งน้ำผิวดิน หรือแหล่งน้ำบาดาล ซึ่งการประเมินเฉพาะจากจำนวนประชากร คุณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำไม่สามารถตอบได้

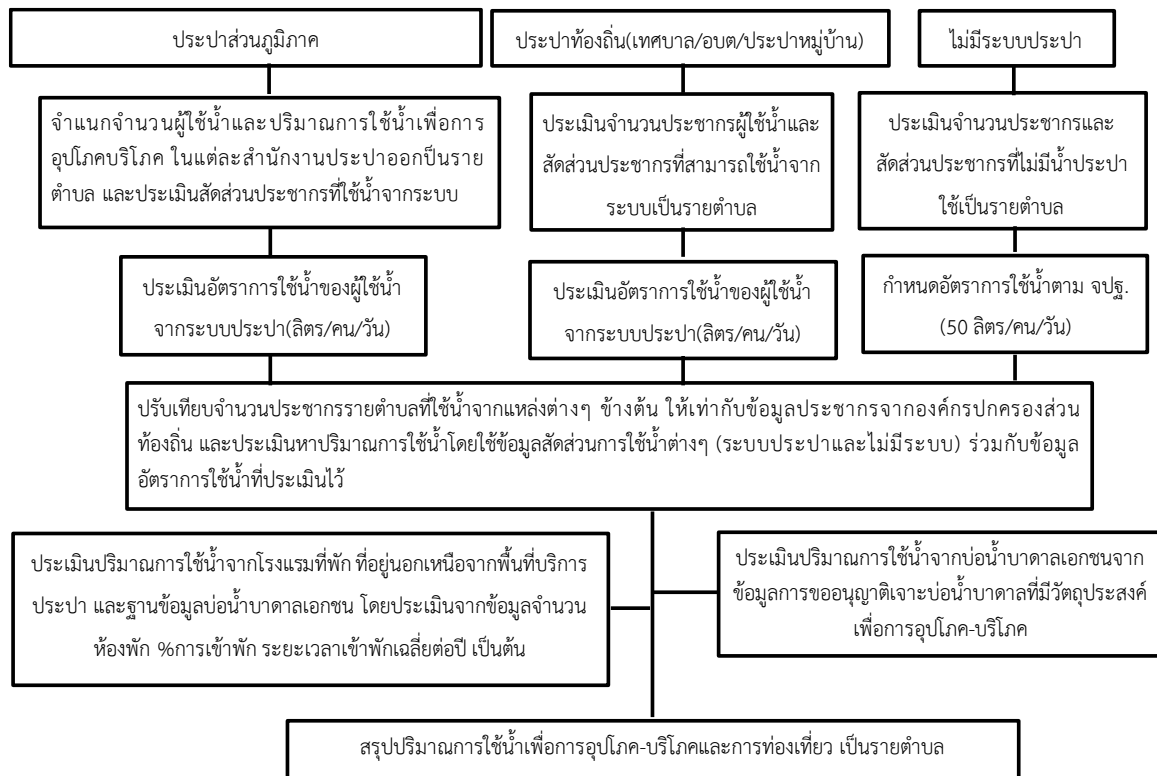
แนวคิดในการดำเนินการของที่ปรึกษา จึงพยายามพุ่งเป้าไปที่ระบบที่ส่งน้ำให้กับ กิจกรรมการใช้น้ำว่าสามารถใช้น้ำจากระบบใดได้บ้าง ซึ่งในส่วนของปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค และการท่องเที่ยว นั้น พบว่าระบบที่สามารถส่งน้ำให้กับกิจกรรมการใช้น้ำ ประกอบด้วย ระบบประปาขนาดใหญ่ ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค ประปาระดับท้องถิ่น(เทศบาล อบต.) และระบบประปาขนาดเล็ก ได้แก่ ประปาหมู่บ้าน โดยในส่วนพื้นที่ที่อยู่กระจัดกระจายที่ไม่สามารถใช้น้ำจากระบบประปาได้จะมีการใช้น้ำจาก บ่อน้ำบาดาล สระเก็บน้ำ ตลอดจนลำคลองต่างๆ เป็นต้น ในการดำเนินการคำนวณจะทำการแยกประชากร รายตำบลออกเป็นกลุ่มตามการใช้น้ำจากแหล่งที่ใช้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ใช้จากระบบประปาและที่ไม่สามารถ ใช้น้ำจากระบบประปาได้ จากนั้นนำมาคูณด้วยอัตราการใช้้ำต่อประชากรของระบบประปาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันจะสามารถประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำได้ รวมถึงจะทำให้ทราบถึงข้อมูลของ แหล่งน้ำที่นำมาใช้ว่าเป็นการใช้น้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน หรือแหล่งน้ำบาดาล

จากแนวความคิดดังกล่าว ได้กำหนดแนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการ ใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยวดังแสดงในรูปที่ 2.1.9-1 และสรุปแนวทางการดำเนินการได้ดังนี้

(1) ประเมินปริมาณการใช้น้ำจากระบบประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค: จาก ข้อมูลจำนวนผู้ใช้น้ำและข้อมูลปริมาณการใช้น้ำแยกรายประเภททั้ง 6 ประเภท ของแต่ละสำนักงานประปา ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ราชการ ธุรกิจขนาดเล็ก ธุรกิจขนาดใหญ่ รัฐวิสาหกิจ และอุตสาหกรรม สามารถนำมา กำหนดเป็นกิจกรรมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคจำนวน 3 ประเภท ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ราชการ และธุรกิจ ขนาดเล็ก จากนั้นจึงนำข้อมูลจำนวนผู้ใช้น้ำ และปริมาณการใช้น้ำของกิจกรรมทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวมา จำแนกตามขอบเขตการปกครองในระดับตำบล

จากผลการจำแนกข้อมูลดังกล่าว จะสามารถสรุปปริมาณการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ในแต่ละ ตำบลผ่านระบบประปาของสำนักงานประปาของการประปาส่วนภูมิภาคได้ และสามารถจำแนกสัดส่วนของ แหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ตามแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา

(2) ประเมินปริมาณการใช้น้ำจากระบบประปานอกพื้นที่การให้บริการของการ ประปาส่วนภูมิภาค: จากข้อมูลประปาเทศบาล/อบต. และประปาหมู่บ้าน (เป็นระบบประปาที่อยู่นอกเขต พื้นที่การให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค) สามารถนำมาสรุปปริมาณการใช้น้ำและสัดส่วนประชากรที่ สามารถใช้น้ำจากระบบประปาในแต่ละเขตการปกครองได้ และสามารถจำแนกสัดส่วนของแหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ ตามแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปาได้

รูปที่ 2.1.9-1 แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยว

(3) ประเมินปริมาณการใช้น้ำนอกเขตการจ่ายน้ำของระบบประปา: จากจำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละเขตการปกครอง เมื่อหักจำนวนประชากรที่ใช้น้ำจากระบบประปา ที่ประเมินจากข้อ (1) และข้อ (2) ออกแล้ว จำนวนประชากรที่เหลือคือประชากรที่อยู่ห่างไกลชุมชน ซึ่งไม่สามารถใช้น้ำจากระบบประปาดังกล่าวได้ จึงต้องใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาล ห้วย หนอง คลอง บึง ต่างๆ

จากข้อมูลจำนวนประชากรที่ได้ สามารถนำมาประเมินปริมาณการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภค-บริโภค โดยคูณด้วยอัตราการใช้น้ำเท่ากับ 50 ลิตรต่อคนต่อวัน ตามมาตรฐานของการสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

(4) ประเมินปริมาณการใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาลภาคเอกชน: ฐานข้อมูลบ่อน้ำบาดาลเอกชน ที่มีวัตถุประสงค์ในการขออนุญาตเจาะ เพื่อใช้น้ำบาดาลในการอุปโภค-บริโภค สามารถสรุปปริมาณการใช้น้ำได้โดยตรง โดยสรุปแยกเป็นรายตำบลจากระบบฐานข้อมูลบ่อน้ำบาดาลภาคเอกชนของสำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

(5) ประเมินปริมาณการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว : เป็นการประเมินปริมาณการใช้น้ำจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปพักค้างแรมในพื้นที่ต่าง ๆ โดยคณะศึกษาได้ตั้งสมมติฐานว่า จะพิจารณาประเมินปริมาณการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวเฉพาะโรงแรม/ที่พักที่อยู่นอกเขตพื้นที่การให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคเท่านั้น นอกจากนี้โรงแรมที่พักดังกล่าวจะต้องไม่มีรายชื่ออยู่ในฐานข้อมูลการขออนุญาตเจาะบ่อน้ำบาดาลในฐานข้อมูลบ่อน้ำบาดาลภาคเอกชนอีกด้วย โดยในการประเมินดังกล่าวจะทำการรวบรวม

ข้อมูลที่อยู่โรงแรมที่พักจำแนกรายตำบล รวมถึงจำนวนห้องพัก เบอร์เซ็นต์การเข้าพัก และระยะเวลาเข้าพักเฉลี่ยต่อปี เพื่อมาทำการคำนวณหาปริมาณการใช้น้ำที่เกิดจากการท่องเที่ยว

(6) จากขั้นตอน (1) ถึงขั้นตอนที่ (5) จะสามารถประเมินปริมาณการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยวของแต่ละตำบลได้ทั้งหมด หลังจากนั้นนำมาสรุปให้เป็นข้อมูลรายลุ่มน้ำสาขา และลุ่มน้ำหลักต่อไป

จากแนวทางการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถคำนวณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2562 สำหรับแต่ละลุ่มน้ำสาขา ได้แสดงในตารางที่ 2.1.9-2

2) น้ำใช้เพื่อการเกษตร

ในการประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร จะแบ่งเป็นพื้นที่ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน โดยการศึกษาและจำลองปริมาณความต้องการใช้น้ำโดยใช้วิธีการสมดุลน้ำในแปลงพื้นที่เพาะปลูกซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานในการคำนวณสรุปได้ดังนี้

- พื้นที่เพาะปลูก
- อัตราการคายระเหย และปริมาณฝนของแต่ละพื้นที่เพาะปลูก
- สัมประสิทธิ์การคายระเหยของพืชชนิดต่างๆ
- ชนิดของพืชที่ปลูก
- ปฏิทินการปลูกพืชชนิดต่างๆ ในแต่ละพื้นที่

2.1) การประเมินความต้องการใช้น้ำของพืชใดๆ (ET_o) การประเมินความต้องการใช้น้ำของพืช โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (K_c) และ Potential Evapotranspiration (ET_p) ดังนี้

$$ET_o = K_c \times Etp$$

$$\text{เมื่อ } ET_o = \text{ความต้องการใช้น้ำของพืช (มม./วัน)}$$

$$K_c = \text{สัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช}$$

$$ET_p = \text{Potential Evapotranspiration (มม./วัน)}$$

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (K_c) ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดและอายุการเจริญเติบโตของพืช และค่าปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิง (Potential Evapotranspiration ET_p) คำนวณโดยวิธี “Penman-Monteith” แสดงดังแสดงค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (K_c) โดยวิธี Penman Monteith ไว้ในตารางที่ 2.1.9-3 โดยรวบรวมจากเว็บไซต์กลุ่มงานวิจัยการใช้น้ำชลประทาน ส่วนการใช้น้ำชลประทาน สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ <http://water.rid.go.th/hwm/cropwater/index.htm>) และแสดงผลการคำนวณปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงรายเดือนเฉลี่ยที่สถานีตรวจอากาศที่ตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำไว้ในตารางที่ 2.1.9-4 และได้แสดงเส้นขึ้นความลึกเทียบเท่าของปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงรวมทั้งปีเฉลี่ยและรายเดือนเฉลี่ยไว้ในรูปที่ 2.1.9-2 และ รูปที่ 2.1.9-3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1.9-2 ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2562

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2562 (ล้านลบ.ม./ปี)														
	การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค						การใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว (นอกเขตประปา)**								
	ประเภทท้องถิ่น			ไม่มีระบบประปา			ป้อนน้ำ			รวมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค			รวมการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว		
	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม
14 ลุ่มน้ำแม่กลอง	19.27	2.19	40.58	41.39	0.04	0.08	5.96	49.62	109.51	0.30	0.32	0.63	60.20	49.94	110.14
1401 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	0.00	0.00	0.67	0.06	0.00	0.00	0.00	0.67	0.73	0.03	0.00	0.03	0.70	0.06	0.76
1402 ห้วยแม่ละมุ้ง	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.02	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.02
1403 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	0.00	0.00	0.27	0.02	0.00	0.00	0.00	0.27	0.29	0.01	0.00	0.01	0.28	0.02	0.30
1404 ห้วยแม่เงิน	0.00	0.00	0.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.33	0.33	0.00	0.00	0.00	0.33	0.00	0.33
1405 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	0.00	0.00	0.15	0.01	0.00	0.00	0.00	0.15	0.16	0.01	0.00	0.01	0.16	0.01	0.17
1406 ห้วยขาแข้ง	0.00	0.00	0.19	0.12	0.00	0.00	0.00	0.19	0.31	0.00	0.00	0.00	0.19	0.13	0.32
1407 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	0.77	0.00	0.88	0.51	0.01	0.01	0.02	1.66	2.20	0.03	0.01	0.04	1.69	0.55	2.24
1408 ห้วยตะเอน	0.79	0.00	1.12	2.79	0.00	0.00	0.08	1.91	4.78	0.02	0.01	0.03	1.92	2.89	4.81
1409 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	1.02	0.01	1.22	0.78	0.01	0.01	0.05	2.25	3.11	0.04	0.02	0.05	2.29	0.87	3.16
1410 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1	0.00	0.00	0.33	0.41	0.00	0.01	0.00	0.33	0.76	0.02	0.03	0.04	0.35	0.45	0.81
1411 ห้วยปีดอก	0.00	0.00	0.32	0.17	0.00	0.00	0.00	0.32	0.49	0.01	0.00	0.01	0.33	0.18	0.51
1412 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2	0.00	0.00	0.59	0.73	0.00	0.02	0.00	0.59	1.35	0.03	0.05	0.08	0.62	0.81	1.43
1413 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1414 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	0.05	0.00	0.97	1.98	0.00	0.00	0.01	1.02	3.01	0.04	0.10	0.13	1.05	2.09	3.14
1415 ลำภาชี	0.64	0.01	3.52	2.88	0.00	0.00	0.46	4.16	7.50	0.00	0.00	0.01	4.16	3.35	7.51
1416 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	0.02	0.00	0.46	0.92	0.00	0.00	0.01	0.48	1.41	0.02	0.05	0.07	0.50	0.98	1.48
1417 ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	15.98	2.16	29.55	30.00	0.01	0.01	5.33	45.54	83.04	0.05	0.05	0.10	45.59	37.56	83.14

ค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (Kc) โดยวิธี Penman Montieth

เดือน	มะนาว(1-3 ปี)	มะนาว (3-5 ปี)	มะม่วง	ส้มโอ	พญานาค	พญากูชี่	พญานกเงือก	กล้วยน้ำว้า	พุทรา	รูปถ่าย	ขนม	มะลิ	กล้วยหอม	เคียวที่	ฝ้าย	อ้อย	ละพุง	หน่อไม้ฝรั่ง	เผือก	ทุเรียน
ม.ค.	1.06	1.16	1.69	1.62	0.79	0.85	1.81	0.92	1.45		1.29	2.35	2.21	1	0.88	0.65	0.76	0.68	1.00	0.89
ก.พ.	1.02	1.11	1.61	1.45	0.87	1.24	1.90	1.12	1.64		1.01	1.35	2.02	2	1.19	0.86	0.86	1.10	1.23	0.95
มี.ค.	1.10	1.17	1.27	1.12	0.83	0.57	1.95	1.28	2.30		1.29	1.49	2.22	3	1.34	1.13	1.01	1.42	2.14	1.46
เม.ย.	1.38	1.47	1.24	1.02	1.03	1.05	2.28	2.11			1.59	1.08	1.94	4	1.15	1.35	1.02	1.48	2.27	1.49
พ.ค.	1.44	1.51	1.19	1.13	1.37	0.88	2.25	2.38	0.35		1.73	1.84	1.74	5	0.85	1.56	1.01	1.29	1.66	1.16
มิ.ย.	1.50	1.59	2.10	1.97	1.37	1.23	1.98	2.29	0.61		1.77	1.46	1.78	6	0.62	1.29	0.89	1.08	1.50	1.33
ก.ค.	1.29	1.35	2.46	2.44	1.53	1.03	1.37	3.28	0.65		1.38	0.90	1.96	7		1.20	0.70	0.83		2.07
ส.ค.	1.08	1.14	2.53	2.36	1.33	0.98	1.25	3.19	0.62		1.58	1.74	2.07	8		0.93	0.47	0.66		1.79
ก.ย.	1.30	1.33	2.28	1.97	1.24	0.77	1.12	3.39	1.14		1.53	2.18	2.18	9		0.63		0.55		2.17
ต.ค.	1.40	1.42	2.29	1.96	1.26	1.09	0.76	3.39	0.67		0.84	2.32	2.18	10		0.52		0.61		2.25
พ.ย.	1.18	1.21	2.50	1.90	1.34	0.58	1.77	0.54	0.52		1.54	2.19	1.88	11				0.76		1.73
ธ.ค.	1.19	1.28	1.90	1.74	0.91	1.24	2.11	0.68	0.74		1.73	2.56	1.86	12				0.74		1.90

[illegible]

ตารางที่ 2.1.9-4 ค่าปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงที่สถานีตรวจอากาศโดยวิธี Penman Montieth

สถานี	รหัส	ปริมาณการคายระเหยของพืชอ้างอิงรายเดือนเฉลี่ย (มม.)												ทั้งปี (มม.)
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
1. พิษณุโลก	48378	103.9	115.6	151.6	169.5	158.1	132.6	122.8	118.4	113.7	117.2	109.8	102	1,515.10
2. พิจิตร	48386	97	108.9	139.2	159.3	154.1	135.6	118.4	115.3	109.2	112.2	106.8	97.7	1,453.70
3. ตาก สกษ.	48387	93.6	107.8	139.8	144.6	126.2	99.3	82.2	79.7	84	90.8	92.1	87.1	1,227.20
4. นครสวรรค์	48400	106.3	127.1	169.9	178.2	156.2	133.8	128.3	120.9	112.2	116.9	107.4	99.8	1,557.10
5. นครสวรรค์ (ตากฟ้า)	48401	113.2	118.7	147.6	158.7	148.5	134.7	119.4	115	108	112.8	115.2	114.1	1,505.80
6. ชัยนาท	48402	103.5	112.8	142.6	159.6	154.1	135	125.9	122.1	112.2	111.9	112.2	106.6	1,498.60
7. สถานีอากาศ เกษตรอุทอง	48427	102.3	108.4	133.9	147.3	141.7	115.8	111.3	115	111.9	111.3	107.4	102.3	1,408.5
8. นครปฐม	48451	106.6	117	148.2	157.2	147.6	127.8	120.6	122.5	117.9	114.4	110.7	105.1	1,495.50
9. ราชบุรี	48464	118.7	124	149.7	156.3	139.8	118.5	115	117.5	111.3	106	110.4	118.4	1,485.80

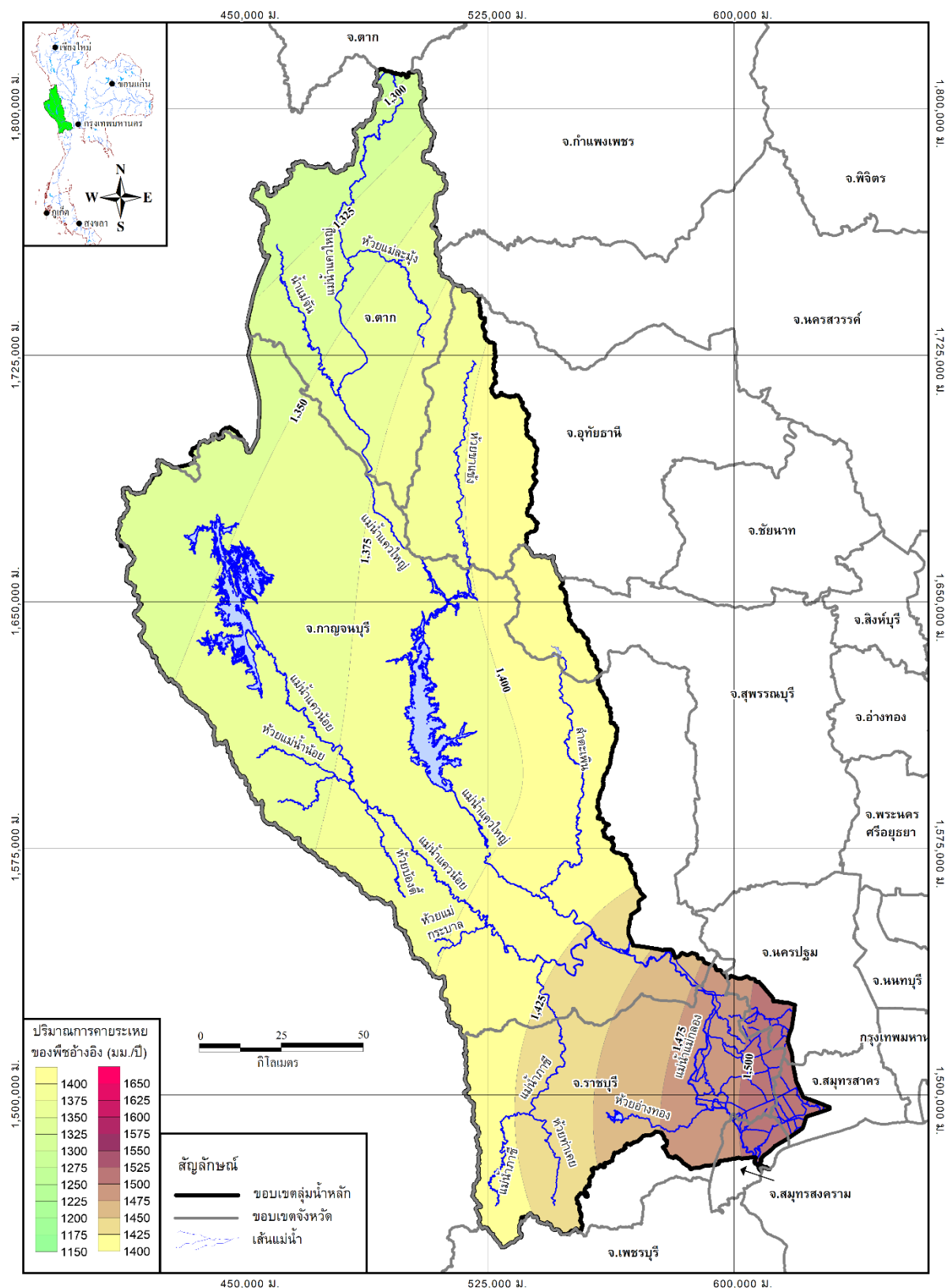
2.2) แบบจำลองปริมาณฝนใช้การ (Effective Rainfall Model) ฝนใช้การ

หมายถึง ฝนที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ปริมาณฝนใช้การของพืชแต่ละชนิดจะแตกต่างกันตามชนิดของพืชและวิธีการให้น้ำ เช่น ฝนใช้การของข้าวเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณน้ำฝนที่ซังอยู่ในแปลงนาในระดับที่ไม่เป็นอันตรายแก่ต้นข้าว ส่วนฝนใช้การของพืชไร่หรือพืชอื่นเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณน้ำฝนที่ซังอยู่ในเขตรากพืชและพืชสามารถดูดไปใช้ได้ แบบจำลองปริมาณฝนใช้การเป็นแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ประเมินปริมาณฝนที่สามารถนำมาใช้แทนน้ำชลประทาน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ ปริมาณฝนตกในแต่ละช่วงเวลา ปริมาณการใช้น้ำของพืช และความสูงของคันนา กล่าวคือ หากเกษตรกรนิยมเก็บน้ำชลประทานไว้ในแปลงนาที่ระดับต่ำ เมื่อฝนตกลงมากจะสามารถที่จะเก็บน้ำฝนไว้ในแปลงนาได้มาก เป็นต้น ดังนั้นในสัปดาห์ที่มีปริมาณฝนตกน้อยร้อยละของฝนใช้การจะสูงกว่าสัปดาห์ที่มีฝนตกมากและยังขึ้นอยู่กับปริมาณฝนที่ตกในสัปดาห์ก่อนๆ อีกด้วย

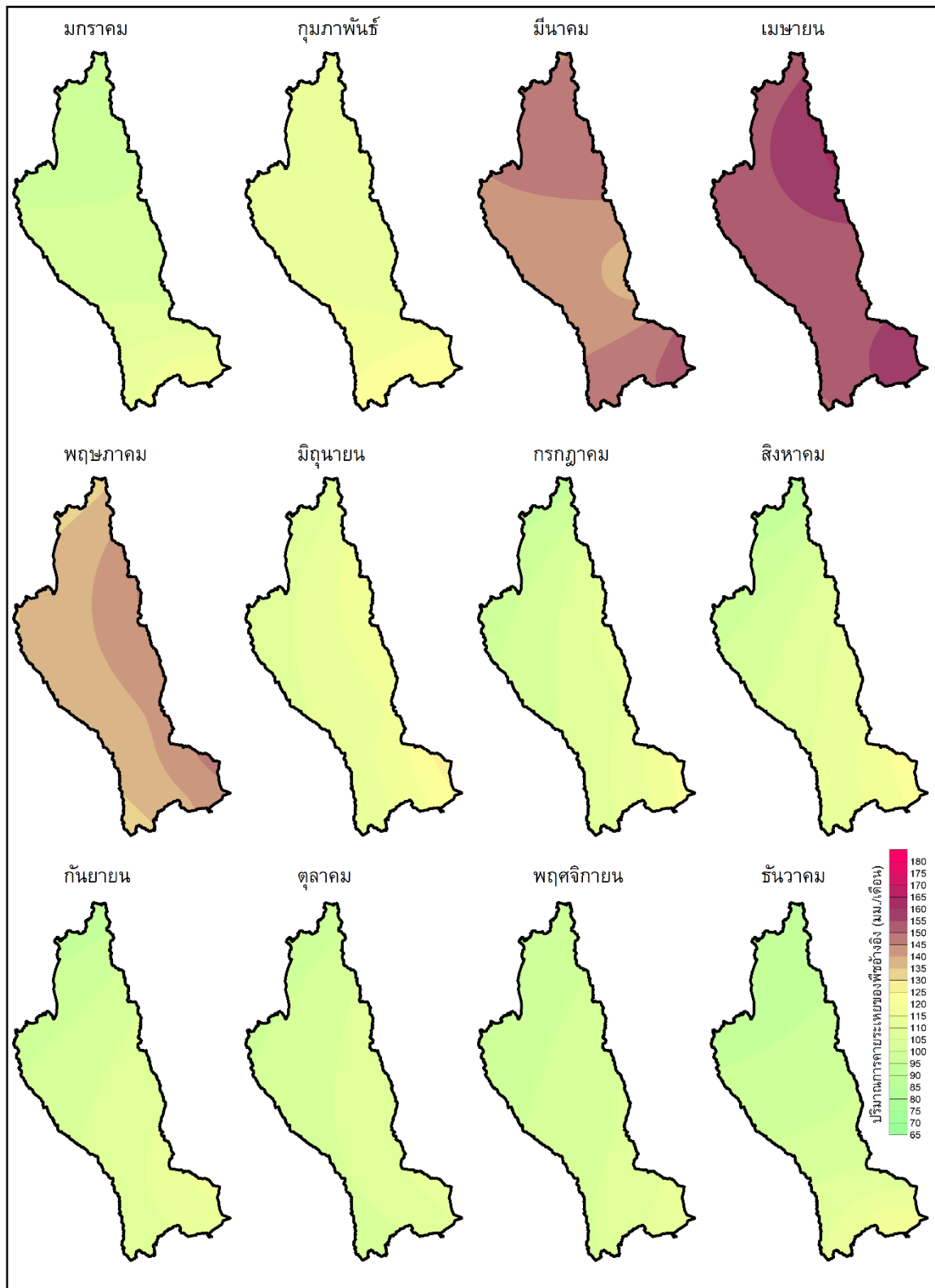
ผลการประเมินปริมาณฝนใช้การโดยแบบจำลองดังกล่าว มีค่าปริมาณน้ำฝนใช้การรายวันแล้วจึงนำมารวมกันเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเข้าแบบจำลองความต้องการน้ำ

แบบจำลองปริมาณฝนใช้การ แสดงดังในรูปที่ โดยกำหนดให้มีค่าระดับน้ำฝนใช้การสามารถถึงระดับน้ำในแปลงเพาะปลูก โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

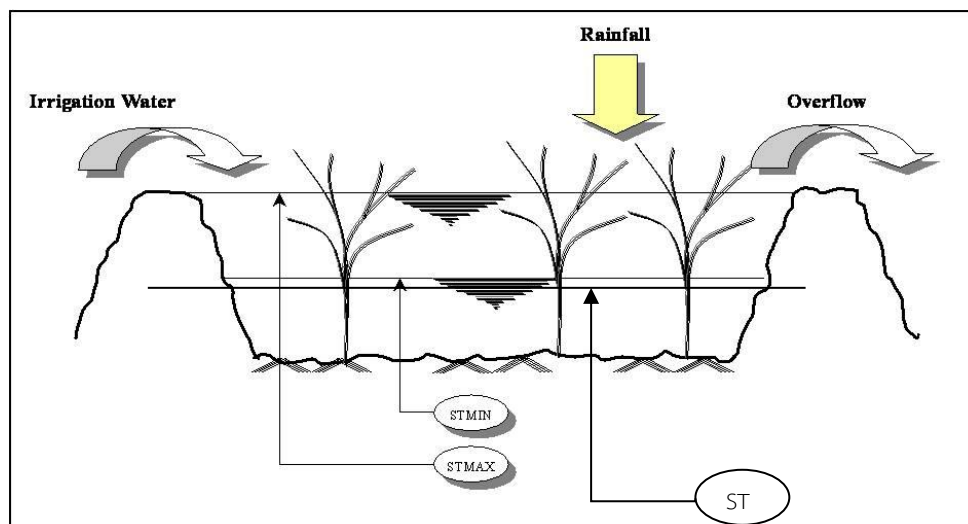
- ระดับน้ำในแปลงที่ความจุต่ำสุด (STMIN) = 45 มม.
- ระดับน้ำในแปลงนาที่ความจุหลังการให้น้ำ (STO) = 90 มม.
- ระดับน้ำในแปลงนาที่ความจุสูงสุด (STMAX) = 120 มม.

รูปที่ 2.1.9-2 เส้นชั้นความลึกเทียบเท่าของปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงรายปีเฉลี่ย

รูปที่ 2.1.9-3 เส้นชั้นความลึกเทียบเท่าของปริมาณการคายน้ำรวมการระเหยของพืชอ้างอิงรายเดือนเฉลี่ย

รูปที่ 2.1.9-4 แบบจำลองแปลงนา

2.3) ปริมาณน้ำเตรียมแปลง การปลูกข้าวต้องการปริมาณน้ำจำนวนหนึ่ง เพื่อใช้ในการเตรียมแปลงทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้งซึ่งการปลูกพืชชนิดอื่นต้องการน้อยมาก และปริมาณน้ำส่วนนี้จะแปรผันกับปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ คุณสมบัติทางกายภาพของดิน ความชื้นของดิน ชนิดของดิน ความสามารถในการระเหยของน้ำ วิธีและระยะเวลาในการเตรียมแปลง ปริมาณน้ำเตรียมแปลงมีค่าประมาณ 200-300 มม. ระยะเวลาในการเตรียมแปลงสำหรับนาข้าว 1 ไร่เท่ากับ 2-3 สัปดาห์

2.4) ปริมาณน้ำซึมลงไปในดิน การปลูกข้าวจำเป็นต้องมีน้ำขังอยู่ในแปลงนาในระดับที่เหมาะสม ดังนั้นจะมีปริมาณน้ำส่วนหนึ่งที่ซึมลงไปในดิน ซึ่งพืชไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ปริมาณน้ำซึมลงไปในดินขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ คุณสมบัติของดิน วิธีการเตรียมแปลง ความสูงของน้ำที่ขังในแปลงนาและระดับน้ำใต้ดิน ซึ่งพิจารณากำหนดให้ปริมาณน้ำที่ซึมลงไปในดินประมาณ 1.0-3.0 มม./วัน

2.5) ประสิทธิภาพการชลประทาน ประสิทธิภาพการชลประทานเป็นค่าดัชนีชี้วัดปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องการ ซึ่งปริมาณน้ำชลประทานดังกล่าวควรมากกว่าปริมาณความต้องการใช้น้ำของพืชที่แปลงเพาะปลูก ทั้งนี้เพื่อทดแทนปริมาณน้ำที่สูญเสียระหว่างทางลำเลียงน้ำและที่สูญเสียในกระบวนการใช้น้ำ สำหรับโครงการนี้กำหนดประสิทธิภาพการชลประทานเท่ากับร้อยละ 55

2.6) ความต้องการน้ำชลประทาน (Irrigation Demand) แบบจำลองความต้องการน้ำชลประทาน (Irrigation Demand Model) ใช้วิเคราะห์ประเมินและจำลองความต้องการน้ำชลประทานรายสัปดาห์ หรือปริมาณน้ำที่ต้องการบริเวณอาคารบังคับน้ำปากคลองส่งน้ำ เพื่อให้สามารถลำเลียงน้ำไปถึงแปลงเพาะปลูกด้วยปริมาณน้ำที่เพียงพอ สำหรับการเพาะปลูกข้าว พืชไร่พืชผัก หรืออื่นๆ ตามคำจำกัดความดังนี้

$$\text{ปริมาณความต้องการน้ำชลประทาน} = \frac{\text{ปริมาณการใช้น้ำของพืช} + \text{การรั่วซึมบนแปลง} - \text{ฝนใช้การ}}{\text{ประสิทธิภาพการชลประทาน}}$$

2.7) รูปแบบการปลูกพืช (Crop Pattern) สำหรับลุ่มน้ำย่อยต่างๆ จากการรวบรวมข้อมูลจัดเก็บของหน่วยงานในพื้นที่ กรมชลประทานและเกษตรจังหวัด อำเภอบ้านโป่ง

จากการรวบรวมและทบทวนข้อมูล พบว่าลุ่มน้ำแม่กลองมีความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมรวมทั้งสิ้น 3,360.44 ล้านลบ.ม.ต่อปี โดยเป็นความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรในเขตพื้นที่ชลประทานเท่ากับ 854.91 ล้านลบ.ม.ต่อปี และนอกเขตพื้นที่ชลประทานเท่ากับ 2,505.53 ล้านลบ.ม.ต่อปี ซึ่งแสดงรายละเอียดความต้องการน้ำของแต่ละลุ่มน้ำสาขา ดังตารางที่ 2.1.9-5

ตารางที่ 2.1.9-5 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของแต่ละลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำแม่กลอง

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรม ปี พ.ศ. 2562 (ล้านลบ.ม./ปี)								
	พื้นที่เกษตรกรรมในเขตพื้นที่ชลประทาน*			พื้นที่เกษตรกรรม นอกเขตพื้นที่ชลประทาน			รวมในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี
14 ลุ่มน้ำแม่กลอง	270.9	584.06	854.91	702.27	1,803.26	2,505.53	973.13	2,387.32	3,360.44
1401 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบน ส่วนที่ 1	0.01	0.01	0.02	2.04	37.5	39.55	2.05	37.51	39.56
1402 ห้วยแม่ละมุน	0	0	0	0.11	12.04	1.25	0.56	1.14	1.25
1403 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบน ส่วนที่ 2	0	0	0	0.56	5.8	6.35	0.55	12.04	12.6
1404 ห้วยแม่จัน	0	0	0	0.55	2.97	3.12	0.15	5.8	6.35
1405 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบน ส่วนที่ 3	0	0	0	0.15	5.76	5.82	0.06	2.97	3.12
1406 ห้วยขาแข้ง	0	0	0	0.06	94.35	127.07	32.72	5.77	5.82
1407 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่าง ส่วนที่ 1	0	0	0	32.72	412.08	487.43	77.91	94.35	127.07
1408 ห้วยตะเพิน	2.57	5.2	7.76	75.34	22.11	28.65	7.09	417.28	495.19
1409 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่าง ส่วนที่ 2	0.55	1.03	1.57	6.54	63.9	80.01	16.12	23.13	30.22
1410 แม่น้ำแควน้อยตอนบน ส่วนที่ 1	0	0	0	16.12	39.67	51.81	12.14	63.9	80.01
1411 ห้วยปี่ลอก	0	0	0	12.14	116.84	152.03	35.19	39.67	51.81
1412 แม่น้ำแควน้อยตอนบน ส่วนที่ 2	0	0	0	35.19	3.71	77.8	74.09	116.84	152.03
1413 แม่น้ำแควน้อยตอนล่าง ส่วนที่ 1	0	0	0	74.09	216.16	362.63	146.48	3.71	77.8
1414 แม่น้ำแควน้อยตอนล่าง ส่วนที่ 2	0	0	0.01	146.47	310.05	414.18	108.9	216.16	362.64
1415 ลำภาชี	4.77	11.19	15.96	104.13	88.06	115.15	27.2	321.24	430.14
1416 แม่น้ำแควน้อยตอนล่าง ส่วนที่ 3	0.12	0.26	0.37	27.08	371.11	540.09	431.81	88.32	115.52
1417 ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	262.8	566.37	829.21	168.98	1.14	12.6	0.11	937.48	1,369.30

หมายเหตุ: * ไม่คิดประสิทธิภาพการชลประทาน

3) น้ำใช้เพื่อการอุตสาหกรรม

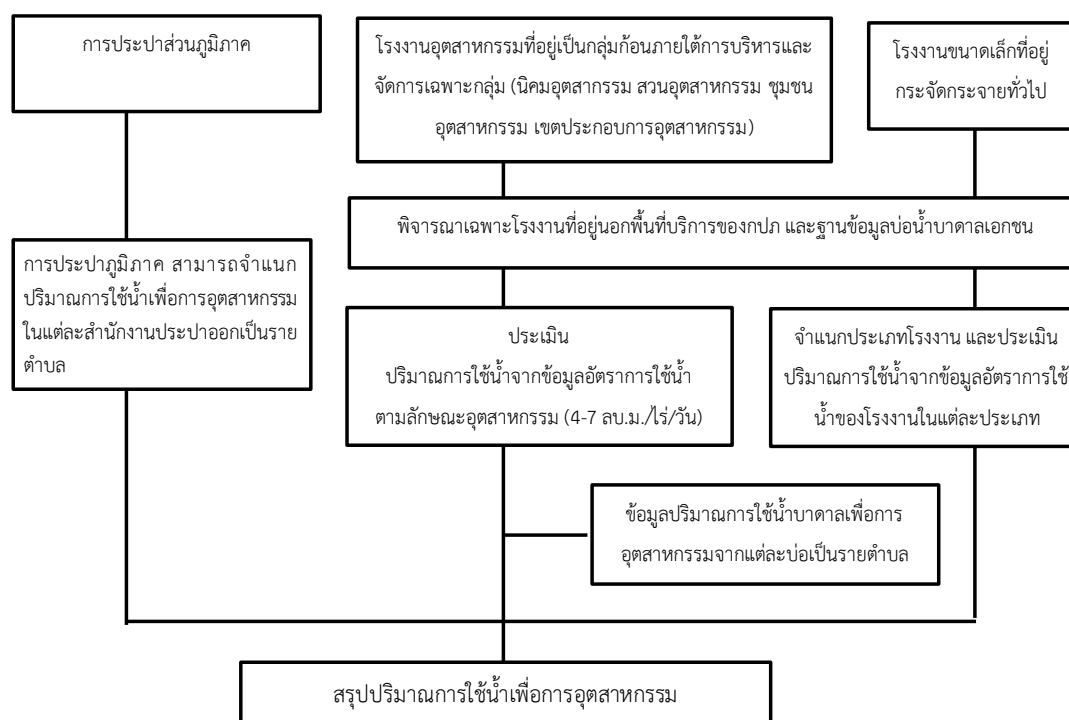
การศึกษาความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม เป็นการศึกษาถึงความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของโรงงานประเภทต่างๆ ซึ่งมีความต้องการใช้น้ำที่แตกต่างกันตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้จำแนกไว้เป็น 10 ประเภท ดังตารางที่ 2.1.9-6

ตารางที่ 2.1.9-6 ความต้องการใช้น้ำตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม

รหัส	ประเภท	รายละเอียดประเภทอุตสาหกรรมหลัก	ความต้องการน้ำ (ลบ.ม./ไร่/วัน)
01	Accessory	อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน อุปกรณ์ต่างๆ	6.00
02	Chemical	อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์	8.00
03	Food	อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม	12.00
04	Metal	อุตสาหกรรมถลุง หล่อ โลหะ	5.00
05	Other	อุตสาหกรรมทั่วไป	7.00
06	Outside	อุตสาหกรรมกลางแจ้ง เช่น โม-บดีหิน ดูดทราย เมาถ่าน หีบฝ้าย อบ เมล็ดพืช ฯลฯ	4.00
07	Paper	อุตสาหกรรมกระดาษ เช่น ผลิตเยื่อกระดาษ ภาชนะจากกระดาษ ฯลฯ	4.00
08	Textile	อุตสาหกรรมสิ่งทอ ฟอกหนัง ย้อมสี	5.00
09	Unmetal	ผลิตภัณฑ์โลหะ เช่น แก้ว กระเบื้องเคลือบ ปูน ฯลฯ	8.00
10	Wood	ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องเรือน	3.00

การประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ใช้ฐานข้อมูลจากทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม โดยนำมาคูณกับอัตราการใช้ น้ำประเภทอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ประเมินไว้หลังจากนั้นจะรวมกับข้อมูลปริมาณการใช้น้ำจากการประปาและบ่อบาดาลของเอกชนในพื้นที่โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1.9-5

รูปที่ 2.1.9-5 แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม

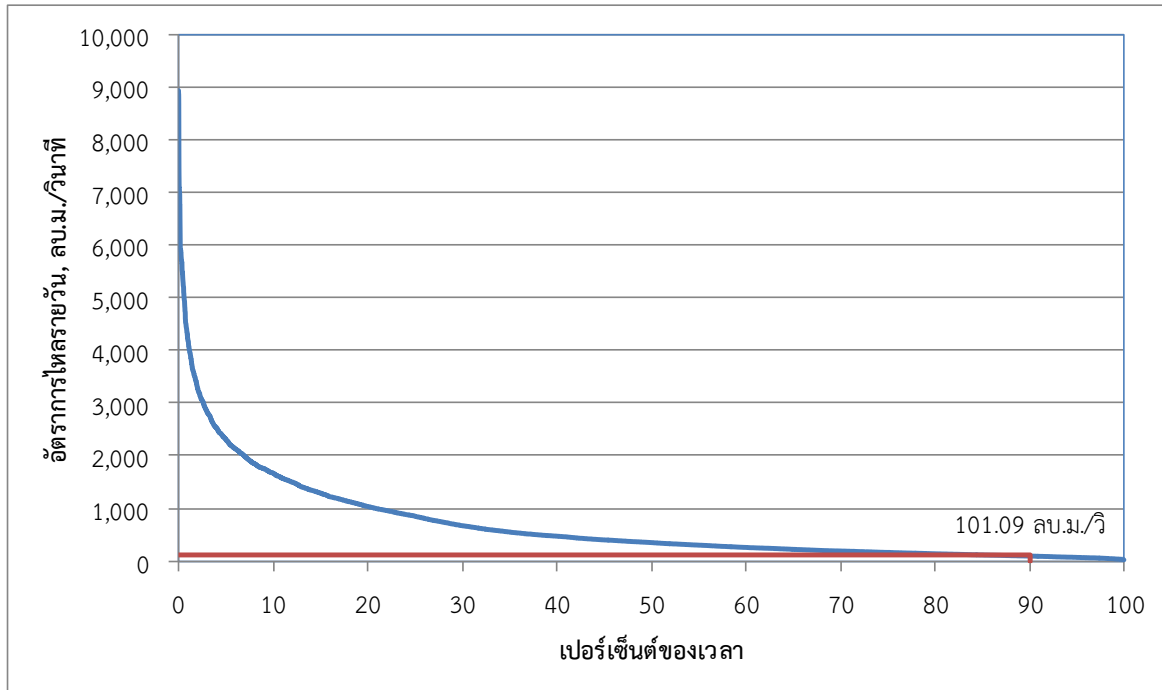
จากการวิเคราะห์ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2562 ทั้งในส่วนของการประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาค บ่อน้ำบาดาลเอกชน (เพื่อการอุตสาหกรรม) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กนอกเขตประปา ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและใต้ผิวดิน พบว่าลุ่มน้ำแม่กลองมีความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม 130.47 ล้าน ลบ.ม./ปี รายละเอียดดังตารางที่ 2.1.9-7

ตารางที่ 2.1.9-7 ความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของแต่ละลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำแม่กลอง

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2562 (ล้านลบ.ม./ปี)							
	การประปานครหลวง และ การประปาส่วนภูมิภาค		บ่อน้ำ บาดาลเอกชน	โรงงานอุตสาหกรรม ขนาดเล็กนอกเขตประปา		รวมการใช้น้ำ เพื่อการอุตสาหกรรม		
	ผิวดิน	บาดาล		ผิวดิน	บาดาล	ผิวดิน	บาดาล	รวม
14 ลุ่มน้ำแม่กลอง	2.98	0.25	79.19	18.59	29.46	21.57	108.9	130.47
1401 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	0	0	0	0.03	0	0.03	0	0.03
1402 ห้วยแม่ละมูง	0	0	0	0	0	0	0	0
1403 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	0	0	0	0.01	0	0.01	0	0.01
1404 ห้วยแม่จัน	0	0	0	0	0	0	0	0
1405 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	0	0	0	0.01	0	0.01	0	0.01
1406 ห้วยขาแข้ง	0	0	0	0	0	0	0	0
1407 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 1	0.15	0	0.1	0.58	0.43	0.73	0.54	1.26
1408 ห้วยตะเพิน	0.47	0	4.71	3.06	6.7	3.53	11.41	14.94
1409 แม่น้ำแควใหญ่ตอนล่างส่วนที่ 2	0.23	0	0.67	0.9	0.75	1.13	1.43	2.56
1410 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 1	0	0	0	0.04	0.04	0.04	0.05	0.08
1411 ห้วยปิลอก	0	0	0	0	0	0	0	0.01
1412 แม่น้ำแควน้อยตอนบนส่วนที่ 2	0	0	0.01	0.09	0.09	0.09	0.1	0.19
1413 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 1	0	0	0	0	0	0	0	0
1414 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 2	0	0	0.09	0.22	0.31	0.22	0.4	0.62
1415 ลำภาชี	0.07	0	0.45	0.25	0.39	0.32	0.84	1.16
1416 แม่น้ำแควน้อยตอนล่างส่วนที่ 3	0	0	0.13	0.27	0.37	0.27	0.5	0.76
1417 ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	2.06	0.25	73.02	13.14	20.37	15.19	93.64	108.83

4) น้ำใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ

ในการประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อรักษาสมดุลนิเวศวิทยาท้ายน้ำ จะใช้การวิเคราะห์โดยการจัดทำโค้งความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและอัตราการไหลของน้ำ (Flow duration curve) ที่ไหลออกจากลุ่มน้ำรายวัน โดยจะวิเคราะห์หาอัตราการไหลที่มีค่าต่ำสุดที่ทำให้เกิดการไหลไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เปอร์เซนต์ของเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์ และในบางครั้งจะกำหนดตามค่าความต้องการใช้น้ำด้านท้ายน้ำสำหรับกรณีเฉพาะต่างๆ เช่น การผลักดันน้ำเค็ม-น้ำเสีย การรักษาระดับน้ำเพื่อการเดินเรือ ความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นปริมาณความต้องการน้ำเพื่อรักษาสมดุลนิเวศวิทยาท้ายน้ำจึงแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์อัตราการไหลรายวันที่ไหลออกจากลุ่มน้ำแม่กลอง สามารถจัดทำโค้งความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและอัตราการไหลของน้ำได้ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1.9-6 ซึ่งจะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

รูปที่ 2.1.9-6 โค้งความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและอัตราการไหลของน้ำ

ผลจากการศึกษาเพื่อหาค่าปริมาณน้ำที่ใช้สำหรับการรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำของลุ่มน้ำแม่กลอง พบว่าต้องมีอัตราการไหลอย่างน้อยเท่ากับ 101.09 ลบ.ม./วินาที โดยมีความต้องการน้ำในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนเฉลี่ยเดือนละ 263.49 ล้าน ลบ.ม./เดือน รวมช่วงฤดูแล้งเท่ากับ 1,580.93 ล้าน ลบ.ม./ปี

5) ปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด

จากผลการรวบรวมและทบทวนข้อมูลความต้องการใช้น้ำในด้านต่างๆ สามารถสรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งลุ่มน้ำแม่กลอง ได้ดังตารางที่ 2.1.9-8

ตารางที่ 2.1.9-8 สรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งลุ่มน้ำ

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำ ปี พ.ศ. 2562 (ล้านลบ.ม./ปี)											
	ในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน			การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว			การใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม			รวมการใช้น้ำทั้งหมด		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม
14 ลุ่มน้ำแม่กลอง	973.13	2,387.32	3,360.44	60.2	49.94	110.14	21.57	108.9	130.47	3,442.21	158.85	3,601.06
1401 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 1	2.05	37.51	39.56	0.7	0.06	0.76	0.03	0	0.03	40.29	0.06	40.35
1402 ห้วยแม่ละมุง	0.11	1.14	1.25	0.02	0	0.02	0	0	0	1.27	0	1.27
1403 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 2	0.56	12.04	12.6	0.28	0.02	0.3	0.01	0	0.01	1288	0.02	1791
1404 ห้วยแม่จัน	0.55	5.8	6.35	0.33	0	0.33	0	0	0	6.68	0	6.68
1405 แม่น้ำแควใหญ่ตอนบนส่วนที่ 3	0.15	2.97	3.12	0.16	0.01	0.17	0.01	0	0.01	3.28	0.01	3.3
1406 ห้วยขาแข้ง	0.06	5.77	5.82	0.19	0.13	0.32	0	0	0	6.02	0.13	6.14

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำ ปี พ.ศ. 2562 (ล้านลบ.ม./ปี)											
	ในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน			การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว			การใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม			รวมการใช้น้ำทั้งหมด		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม
1407 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนล่างส่วนที่ 1	32.72	94.35	127.07	1.69	0.55	2.24	0.73	54	1.26	129.49	1.09	130.58
1408 ห้วยตะเพิน	77.91	417.28	495.19	1.92	2.89	4.81	3.53	11.41	14.94	500.65	14.3	514.94
1409 แม่น้ำแควใหญ่ ตอนล่างส่วนที่ 2	7.09	23.13	3027	2.29	0.87	3.16	1.13	1.43	2.56	33.64	2.3	35.94
1410 แม่น้ำแควน้อย ตอนบนส่วนที่ 1	16.12	63.9	80.01	0.35	0.45	0.81	0.04	0.05	0.08	80.4	0.5	80.9
1411 ห้วยปิลอก	12.14	39.67	51.81	33	0.18	0.51	0	0	0.01	52.15	0.18	57.33
1412 แม่น้ำแควน้อย ตอนบนส่วนที่ 2	35.19	116.84	152.03	0.62	0.81	1.43	0.09	0.1	0.19	152.74	0.91	153.65
1413 แม่น้ำแควน้อย ตอนล่างส่วนที่ 1	74.09	3.71	77.8	0	0	0	0	0	0	77.81	0	77.81
1414 แม่น้ำแควน้อย ตอนล่างส่วนที่ 2	146.48	216.16	362.64	1.05	2.09	3.14	0.22	0.4	0.62	363.91	2.49	366.4
1415 ลำภาชี	108.9	321.24	430.14	4.16	3.35	7.51	0.32	0.84	1.16	434.63	4.19	438.87
1416 แม่น้ำแควน้อย ตอนล่างส่วนที่ 3	27.2	88.32	115.52	0.5	0.98	1.48	0.27	0.5	0.76	116.29	1.48	117.76
1417 ที่ราบแม่น้ำแม่กลอง	431.81	937.48	1,369.30	45.59	37.56	83.14	15.19	93.64	108.83	1,430.08	131.2	1,561.27

หมายเหตุ: * ไม่คิดประสิทธิภาพการชลประทาน

2.2 ข้อมูลภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำที่เกิดขึ้น

ภาวะน้ำแล้ง

พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ประสบกับภาวะภัยแล้งอยู่เสมอในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายนของทุกปี โดยปัญหาการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองสามารถแบ่งปัญหาการขาดแคลนนํ้าตามลักษณะของความต้งการใช้น้ำและการจัดการหรือจัดสรรน้ำได้เป็น

1) **ปัญหาการขาดแคลนนํ้าอุปโภคบริโภค** ในพื้นที่ตอนบนมีสาเหตุมาจากปัญหาการเข้าถึงบริการนํ้าสะอาดในการอุปโภคบริโภค เนื่องมาจากที่อยู่อาศัยกระจุกกระจายอยู่ในพื้นที่ป่าเขา พื้นที่สูงและห่างไกลจากแหล่งน้ำผิวดิน รวมทั้งแหล่งน้ำใต้ดินมีปริมาณต่ำและพัฒนาได้ล่าช้า พื้นที่ที่มีปัญหาขาดแคลนนํ้าอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านชนบทที่อยู่ห่างไกล กระจายกันอยู่ในเกือบทุกอำเภอ สำหรับในพื้นที่ตอนล่างมีสาเหตุมาจากระบบประปาหมู่บ้านยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ราษฎรในหลายพื้นที่ยังอาศัยน้ำจากบ่อดินสำหรับการอุปโภค สาเหตุหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายระบบประปาหมู่บ้านก็คือ ขาดแหล่งน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปา จากการประเมินโดยโครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2565) พบว่า ในภาพรวมประชากรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง มีน้ำใช้กว่าร้อยละ 95 แต่ยังคงมีปัญหานํ้าอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ โดยมีหมู่บ้านที่ยังขาดแคลนระบบประปากระจายตัวอยู่ใน 8 ลุ่มน้ำสาขา มี 5 จังหวัด 12 อำเภอ 20 ตำบล 34 หมู่บ้าน ที่ปัจจุบันใช้นํ้าจากแหล่งน้ำอื่นๆ เช่น บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล ได้แก่ บ่อขุดส่วนตัวและบ่อขุดสาธารณะ หมู่บ้านที่มีปัญหาขาดแคลนระบบประปา ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี มี 7 อำเภอ 12 ตำบล 18 หมู่บ้าน จังหวัด

ตาก มี 1 อำเภอ 2 ตำบล 3 หมู่บ้าน จังหวัดสมุทรสงคราม มี 2 อำเภอ 2 ตำบล 2 หมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี มี 1 อำเภอ 3 ตำบล 5 หมู่บ้าน และจังหวัดราชบุรี มี 1 อำเภอ 1 ตำบล 6 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่มีน้ำใช้แต่ยังไม่เพียงพอใช้อุปโภคบริโภคตลอดปีสำหรับทุกครัวเรือนจำนวน 160 หมู่บ้าน มีปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคไม่เพียงพอตลอดปีสำหรับทุกครัวเรือนจำนวน 108 หมู่บ้าน

2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทาน ซึ่งปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

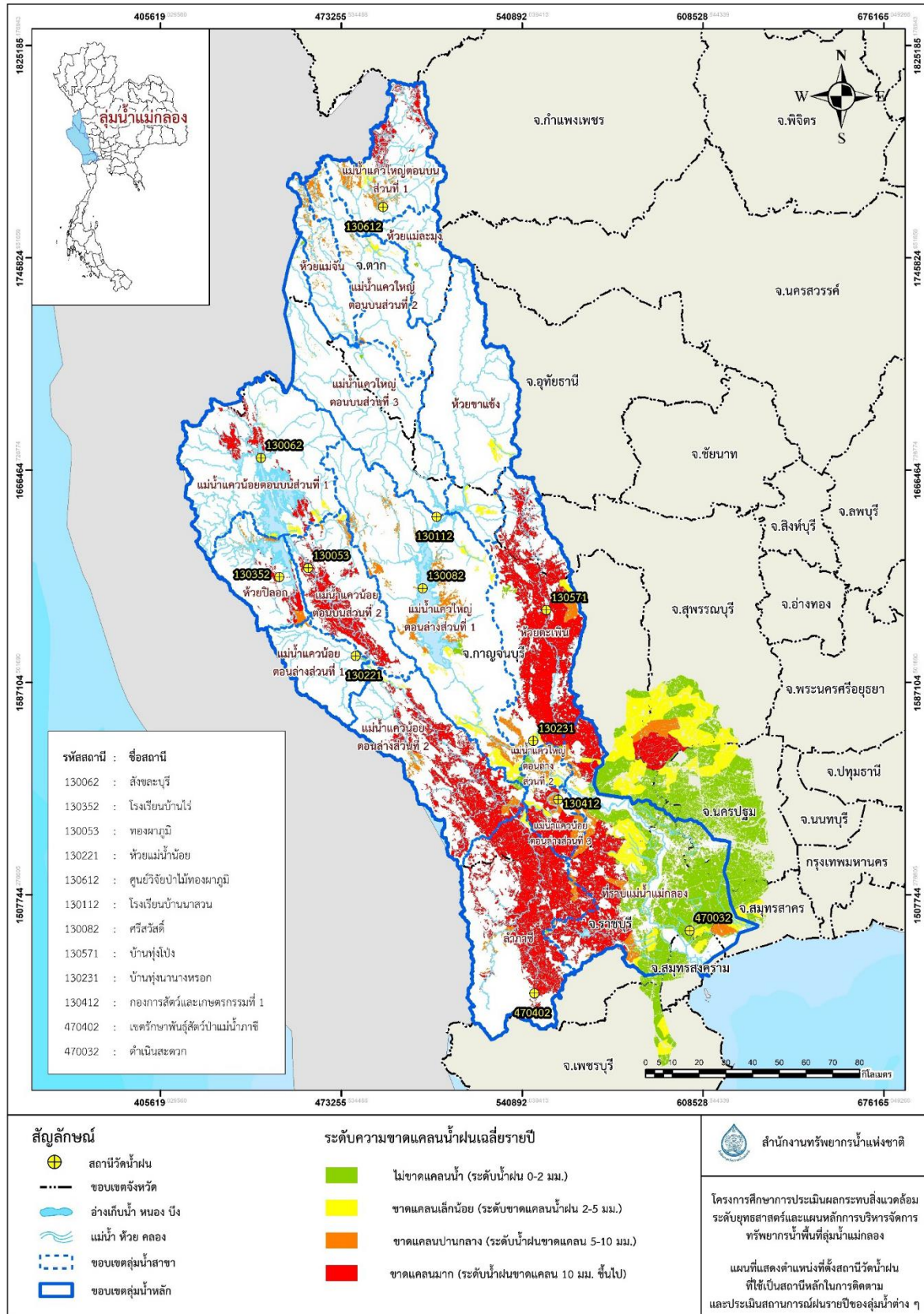
(1) พื้นที่เกษตรกรรมตามที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ มีการพัฒนามานานพร้อมๆ กับการอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานของประชากรที่อยู่อาศัยมาจนถึงปัจจุบัน พื้นที่เกษตรกรรมลักษณะนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และอาจมีการนำน้ำจากลำน้ำสาขา หรือสาขาย่อยของน้ำแม่กลองไปใช้เสริมในบางพื้นที่ที่ภูมิประเทศอานวย แต่ในปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมลักษณะนี้ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากจนเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเขตลุ่มน้ำสาขาห้วยตะเพิน ลุ่มน้ำสาขาลำภาชี และลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำท่าจีน ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี รวมถึงลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำแม่กลองนอกเขตโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ด้วย

(2) พื้นที่เกษตรกรรมในเขตนิคมอพยพ เป็นพื้นที่ที่จัดสรรให้แก่ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนวชิราลงกรณ ซึ่งส่วนใหญ่จะกระจายกันอยู่รอบ ๆ อ่างเก็บน้ำของเขื่อนทั้ง 2 พื้นที่เกษตรกรรมลักษณะนี้เกือบทั้งหมดประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตรค่อนข้างมาก แม้ว่าพื้นที่เกษตรกรรมจะอยู่ใกล้กับริมอ่างเก็บน้ำของเขื่อนทั้ง 2 แห่งก็ตาม แต่ไม่มีระบบสูบน้ำเพื่อนำน้ำไปใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ในระดับสูงกว่าหรือหากมีโครงการก็จะมีปัญหาในเรื่องค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำดังกล่าว

(3) พื้นที่เกษตรกรรมบนพื้นที่สูง มีกระจกระบายโดยทั่วไปในแทบทุกลุ่มน้ำสาขาเพาะปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย และยอมรับสภาพของการอาศัยน้ำฝนอย่างเดียวเพื่อการเกษตร จึงไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องน้ำเพื่อการเกษตร

3) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในเขตชลประทานแม่กลองใหญ่ ในปัจจุบันพบปัญหาการขาดแคลนนํ้าน้อยมาก พื้นที่ชลประทานแม่กลองใหญ่น้ำใช้เพียงพอ แต่จะมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนนํ้าเนื่องมาจากความต้องการใช้น้ำของกิจกรรมอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ดังนั้นควรดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำของพื้นที่ชลประทาน เพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อการขาดแคลนนํ้าในอนาคต

สำหรับพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง จากข้อมูลภัยแล้งซ้ำซากระดับหมู่บ้านระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง 2563 (ระยะเวลา 5 ปี) โดยแบ่งตามความถี่ในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยหรือประกาศเขตให้ความช่วยเหลือ (ภัยแล้ง) เรียงตามระดับความรุนแรงน้อยไปมาก พบว่า ลุ่มน้ำแม่กลองมีหมู่บ้านที่มีความถี่ในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยหรือประกาศเขตให้ความช่วยเหลือ (ภัยแล้ง) น้อยกว่า 4 ปีต่อครั้ง จำนวน 438 หมู่บ้าน เกิด 3 ครั้งต่อปี จำนวน 111 หมู่บ้าน เกิด 2 ครั้งต่อปี จำนวน 13 หมู่บ้าน เกิดปีละ 1 ครั้ง จำนวน 1 หมู่บ้าน และไม่เกิดภัยแล้ง จำนวน 1,233 หมู่บ้าน ทั้งนี้ โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2565) ได้ทำการกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งระดับตำบลในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองจากข้อมูลข้อมูลด้านภัยแล้ง ผลการรับฟังสภาพปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ผ่านการประชุมกลุ่มย่อย และข้อมูลความเสียหายจากภัยแล้งของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ดังรูปที่ 2.2-1

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2565) รายงานหลัก โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง.

รูปที่ 2.2-1 พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งระดับตำบลลุ่มน้ำสาขาในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

คุณภาพน้ำ

1) **ปัญหาน้ำเสีย** ปัญหาน้ำเสียเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 (ราชบุรี) ได้รับเรื่องร้องเรียนมากที่สุด โดยน้ำเสียที่เกิดจากการเลี้ยงสุกรในพื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญที่ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมและประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ จากการรวบรวมข้อมูลของกรมปศุสัตว์พบว่า ในปีพ.ศ.2563 จังหวัดราชบุรีมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 1,094 รายสุกรทั้งหมด 1,950,017 ตัว และมีฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ได้รับรองมาตรฐานฟาร์มจำนวน 94 แห่ง โดยในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร 2,865 รายและสุกรทั้งหมด 2,202,995 ตัว มีพื้นที่ปศุสัตว์ที่อาจเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสีย ได้แก่ โคเนื้อ โคนม เป็ด ไก่ กระบือ เป็นต้น ประมาณ 64,499 ไร่ และพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำประมาณ 148,870 ไร่ นอกจากนี้ จากการประเมินโดยโครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2565) โดยพิจารณาการใช้เกณฑ์ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป หรือ Water Quality Index (WQI) ของกรมควบคุมมลพิษเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำในปี พ.ศ.2559-2563 พบว่า ลุ่มน้ำแม่กลองมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง บริเวณบ้านท่าเรือ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี บริเวณหน้าค่ายกาญจน์บุรี อำเภอเมืองราชบุรี บริเวณสะพานเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี บริเวณหน้าโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า อำเภอเมืองสมุทรสงคราม และบริเวณสะพานสมเด็จพระศรี สุธาเทพ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม คุณภาพน้ำในแม่น้ำแควน้อยมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงบริเวณสะพานท่าเสา อำเภอไทรโยค และโรงแรมหมู่บ้านริเวอร์แคว อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ขณะที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำแควใหญ่มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงบริเวณสะพานท้ายเขื่อนศรีนครินทร์ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

2) **ปัญหาน้ำเค็มพื้นที่จังหวัดติดทะเล** พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองเป็นพื้นที่ติดกับทะเลจึงประสบปัญหาการรุกคืบจากน้ำเค็ม จากข้อมูลการตรวจวัดค่าความเค็มในลำน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองของกรมควบคุมมลพิษช่วงปี 2558-2563 ซึ่งตรวจวัดแม่น้ำแม่กลอง พบว่าสำหรับค่าความเค็มที่สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำบริเวณปากแม่น้ำ ได้แก่ สถานีตรวจวัดปากน้ำแม่กลอง วัดศรีทธาธรรม สถานีตรวจวัดหน้าโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า และสถานีตรวจวัดหน้าว่าการอำเภออัมพวา โดยส่วนใหญ่มีค่าความเค็มเกินเกณฑ์เฝ้าระวังเพื่อการเกษตร คือ 2 กรัม/ลิตร ทั้งนี้ สถานีตรวจวัดสะพานสมเด็จพระอมรินทร์ ตั้งอยู่ที่อำเภอดำเนินสะดวก เนื่องจากบริเวณนั้นส่วนใหญ่เป็น สวนกล้วยไม้ จึงควรระวังให้ค่าความเค็มไม่เกิน 0.75 กรัม/ลิตร

2.3 สถิติการประสพภัยแล้งที่ผ่านมา

สถานการณ์ช่วงฤดูแล้งปี พ.ศ. 2556 มีปริมาณฝนต่ำกว่าเกณฑ์ปกติข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ประสพภัยแล้งพบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองได้รับผลกระทบในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงเดือนมีนาคม

สถานการณ์ช่วงฤดูแล้งปี พ.ศ. 2556/2557 ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ประสพภัยแล้งตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม 2557 มีจังหวัดที่ได้รับผลกระทบและประกาศ

เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ทั้งหมด 44 จังหวัด 311 อำเภอ 1,927 ตำบล 18,355 หมู่บ้าน โดยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีรวม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองปรือ อำเภอเลาขวัญและ อำเภอบ่อพลอย และในจังหวัดราชบุรีได้รับผลกระทบจากสภาวะภัยแล้ง ในอำเภอเมืองราชบุรี

สถานการณ์ช่วงฤดูแล้งในปีพ.ศ. 2557/2558 ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ประสบภัยแล้งพบว่า พื้นที่จังหวัดราชบุรีช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม โดยจังหวัดราชบุรีได้มีการประกาศ อำเภอประสบภัยพิบัติ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพธาราม อำเภอปากท่อ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอดำเนินสะดวก และจังหวัดกาญจนบุรีได้มีการประกาศอำเภอประสบภัยพิบัติ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอพนมทวน และอำเภอห้วยกระเจา

สถานการณ์ช่วงฤดูแล้งในปี พ.ศ. 2558/2559 เนื่องจากในปี 2558 มีปริมาณฝนสะสมเฉลี่ยทั้งประเทศเพียง 1,251 มิลลิเมตร น้อยกว่าปกติประมาณ 14.73% ทำให้น้ำในเขื่อนและแม่น้ำลำคลองต่างๆ มีค่อนข้างน้อย จากรายงานกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ประสบภัยแล้งพบว่าพื้นที่ในลุ่มน้ำแม่กลองที่ประสบปัญหาภัยแล้งด้านน้ำอุปโภคบริโภค ได้แก่ อำเภออัมพวา จังหวัดตาก และประสบปัญหาภัยแล้งด้านน้ำเพื่อการเกษตรในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 399 หมู่บ้าน

สถานการณ์ภัยแล้งปี พ.ศ. 2562-2563 ประเทศไทยเริ่มมีฝนตกน้อยกว่าปกติต่อเนื่องมาตั้งแต่ช่วงฤดูฝนปี 2561 (พฤษภาคม-ตุลาคม 2561) ซึ่งมีฝนตกเฉลี่ยน้อยกว่าปกติประมาณ 62 มิลลิเมตร หรือน้อยกว่าปกติประมาณ 5% และฤดูฝนปี 2562 (พฤษภาคม-ตุลาคม 2562) ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดฤดูฝนน้อยกว่าปกติประมาณ 151 มิลลิเมตร หรือน้อยกว่าประมาณ 13% ซึ่งสภาวะฝนแล้งดังกล่าว ส่วนหนึ่งเกิดจากการได้รับอิทธิพลจากปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังอ่อน ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ประมาณช่วงเดือนตุลาคมปี 2561 ต่อเนื่องมาจนถึงช่วงกลางปี 2562 ต่อมาเมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งปี 2562/2563 (พฤศจิกายน 2562-เมษายน 2563) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รายงานสถานการณ์ภัยแล้งตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2563 โดยมีจังหวัดในลุ่มน้ำแม่กลองที่ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี โดยเป็นภัยแล้งด้านการเกษตรและอุปโภคบริโภค จำนวน 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอพนมทวน อำเภอหนองปรือ อำเภอท่าม่วง อำเภอห้วยกระเจา อำเภอเลาขวัญ อำเภอทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเมืองกาญจนบุรี

ทั้งนี้ ลุ่มน้ำแม่กลองไม่มีการประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย ภัยแล้ง ฝนแล้งฝนทิ้งช่วง ปี 2564 และ 2565

2.4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

รายละเอียดมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/66 จำนวน 10 มาตรการ มีดังนี้

มาตรการ	ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
น้ำต้นทุน (Supply)		
1. เร่งเก็บกักน้ำ ในแหล่งน้ำทุกประเภท (ภายใน ต.ค. - พ.ย. 65)	1.1 เร่งเก็บน้ำ/สูบน้ำส่วนเกิน ในช่วงปลายฤดูฝนไว้ในฤดูแล้ง	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงมหาดไทย โดย กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
	1.2 บริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ/แหล่ง น้ำตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเต็มศักยภาพ เก็บกัก	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงพลังงาน โดย การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย กรมพัฒนาพลังงาน ทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2. เฝ้าระวังและเตรียม จัดหาแหล่งน้ำสำรอง พร้อมวางแผนเตรียม เครื่องจักรเครื่องมือ ในพื้นที่เฝ้าระวัง เสี่ยงขาดแคลนน้ำ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	2.1 คาดการณ์ชี้เป้าพื้นที่เฝ้าระวัง เสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค การเกษตร และคุณภาพน้ำ (ช่วงก่อนและระหว่างฤดู) พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง และ ประเมินสถานการณ์ตลอดฤดูแล้ง	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น การประปาส่วน ภูมิภาค การประปานครหลวง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดย กรมอุตุนิยมวิทยา

มาตรการ	ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
		กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
	2.2 สำรวจ ตรวจสอบ พื้นที่แหล่งเก็บกักน้ำสำรอง และจัดทำแผนปฏิบัติ การสำรองน้ำในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนนํ้าดิบ เพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประสานส่วนภูมิภาค การประสานครหลวง
	2.3 เตรียมความพร้อมเครื่องจักร เครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเข้าช่วยเหลือในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนนํ้าได้ทันสถานการณ์	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงมหาดไทย โดย จังหวัด กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประสานส่วนภูมิภาค การประสานครหลวง
3. ปฏิบัติการเติมน้ำ (ตลอดฤดูแล้ง)	3.1 จัดทำแผนปฏิบัติการฝนหลวงรองรับพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนนํ้า และปฏิบัติการเติมน้ำให้กับแหล่งน้ำ พื้นที่เกษตรและพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนนํ้าตามสภาพอากาศที่เหมาะสม	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
	3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิบัติการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ที่มีศักยภาพ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

มาตรการ	ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
ด้านความต้องการใช้น้ำ (Demand)		
4. กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	4.1 กำหนดแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนและแจ้งแผนให้กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับทราบ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงพลังงาน โดย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
	4.2 กำหนดแผนเพาะปลูกพืชฤดูแล้งและขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยระบุพื้นที่คาดการณ์เพาะปลูก และแหล่งน้ำที่นำมาใช้ให้ชัดเจน ในรูปแบบแผนที่เพื่อให้การเพาะปลูกสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขการเพาะปลูกพืชพื้นที่นอกแผนและพื้นที่ที่ไม่สามารถสนับสนุนน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงมหาดไทย โดย จังหวัด กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน
	4.3 ควบคุมการใช้น้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนให้เป็นไปตามแผน และมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบการขาดแคลนน้ำด้านอุปโภคบริโภคของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่างและมอบหมายกระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ	กระทรวงมหาดไทย โดย จังหวัด กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ

มาตรการ	ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	และสิ่งแวดล้อม สร้างการรับรู้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อควบคุมการส่งน้ำให้ตรงตามวัตถุประสงค์	
	4.4 สำรวจ ตรวจสอบ คั่นคลอง เชื่อมป้องกันตลิ่ง ถนนที่เชื่อมต่อกับทางน้ำ ในพื้นที่ที่อาจจะเกิดการทรุดตัว เนื่องจากระดับน้ำในทางน้ำที่อาจจะลดต่ำกว่าปกติ	กระทรวงคมนาคม โดย กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง
5. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	5.1 สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ถ่ายทอด เผยแพร่ผลการวิจัย และพัฒนา เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
	5.2 ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชเพื่อลดการใช้น้ำและเพิ่มรายได้ในพื้นที่นาร่อง อาทิ ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น พร้อมจัดทำแผนการปรับเปลี่ยนปลูกพืชใช้น้ำน้อย ภายในเดือนตุลาคม 2565	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
6. เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง (ระหว่างฤดูแล้ง)	6.1 เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง โดยการสนับสนุนจัดสรรน้ำเตรียมแปลงเพาะปลูกนาปรังที่ 1 (นาปี)	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน
	6.2 จัดทำแผนการรับน้ำเข้า-ออกพื้นที่ลุ่มต่ำในการเพาะปลูกพืชและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	กระทรวงมหาดไทย โดย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน
7. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ (ตลอดฤดูแล้ง)	เฝ้าระวัง ตรวจวัด และควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายรอง รวมถึงแหล่งน้ำที่รับน้ำจากภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และชุมชน รวมทั้งเตรียมแผนปฏิบัติการรองรับกรณีเกิดปัญหาและแจ้งเตือนพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กระทรวงอุตสาหกรรม โดย กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ด้านการบริหารจัดการ (Management)		
8. เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชน (ตลอดฤดูแล้ง)	เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชนที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ การเตรียมจัดหาสำรอง และการกักเก็บให้น้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและ/หรือการเกษตรตลอดฤดูแล้ง รวมทั้ง	กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	พัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำชุมชน	มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
9. สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ สถานการณ์และแผนบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการใช้น้ำอย่างประหยัด และเป็นไปตามแผนที่กำหนด	กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สายงานกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
10. ติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน (ตลอดและหลังจากสิ้นสุดฤดูแล้ง)	10.1 ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน รายงานผลการให้ความช่วยเหลือ และหากพบการขาดแคลนน้ำหรือภัยแล้งให้รายงานมายังกองอำนวยการน้ำแห่งชาติและคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	10.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ พร้อมสรุปบทเรียน	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ที่มา: กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565

หมายเหตุ

1. มาตรการที่ 4 กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ยุบรวมของมาตรการ 4 กำหนดการจัดสรรน้ำฤดูแล้ง และ มาตรการ 5 วางแผนเพาะปลูกพืชฤดูแล้งใน 9 มาตรการรองรับสถานการณ์ขาดแคลนน้ำ ฤดูแล้งปี 2564/65

2. ในการประชุมสัมมนาถอดบทเรียนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ฤดูแล้ง ปี 2564/65 เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2565

มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- (1) ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งเกินแผนทุกปี ควรให้มีการเพิ่มมาตรการ ลดความต้องการใช้น้ำ (Demand) ส่งเสริมรายได้ และหารือระดับนโยบายในการส่งเสริมการเพาะปลูกชนิดอื่นๆ เพื่อให้เกิด Water Productivity
- (2) การส่งเสริมความเข้มแข็งการบริหารจัดการน้ำชุมชน มีความสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการระดับพื้นที่/ท้องถิ่น ซึ่งยังขาดศักยภาพในหลายด้าน โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทานควรมีพี่เลี้ยงสนับสนุน (หน่วยงานที่มีศักยภาพ)
- (3) การจัดหาแหล่งน้ำสำรองทั้งแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน ควรมีการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสำรวจเพื่อจัดทำบัญชีแหล่งน้ำ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำระดับชุมชน

- (4) การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ นอกเหนือจากค่าความเค็มแล้ว ควรเพิ่มการติดตามค่าตรวจวัดคุณภาพน้ำในทุกขนาดของแหล่งน้ำ และพบว่า ปัญหาคุณภาพน้ำเสียมาจากชุมชนมากที่สุด สำหรับปัญหาน้ำเค็มรุกล้ำส่งผลต่อคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคและการเกษตร วิธีการใช้น้ำ ดิบได้น้ำเค็มทำให้สูญเสียต้นทุนจำนวนมาก ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ทุกภาคส่วนมีการบูรณาการจัดทำ Big Project ร่วมกัน เพื่อให้ ปัญหาได้รับการแก้ไขที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมใน (ร่าง) มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/66 จำนวน 2 มาตรการ คือ มาตรการที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ภาคการเกษตร และ มาตรการที่ 8 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชน

3. (1) การประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ครั้งที่ 3/2565 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565 มีมติเห็นชอบมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 และเสนอ ครม. เพื่อทราบ และให้ สทช. แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ไปดำเนินการตามมติ กนช.

(2) คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติรับทราบและเห็นชอบมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 โดยมอบหมายให้หน่วยงาน ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และรายงานให้ กนช. ทราบ พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานรายงาน ครม. เพื่อทราบต่อไป

รูปที่ 2.4-1 มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/66

2.5 มาตรการเพิ่มเติมเพื่อรองรับสถานการณ์เอลนีโญ

เนื่องด้วยในปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการเผชิญกับสถานการณ์เอลนีโญเป็นสถานการณ์หนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำในประเทศไทย ก่อให้เกิดสถานการณ์ภาวะน้ำแล้ง ดังนั้นจึงควรมีมาตรการรับมือตั้งแต่ในช่วงฤดูฝน โดยกองอำนวยการน้ำแห่งชาติจึงมีการจัดทำร่างมาตรการรับมือฤดูฝนปี 2566 เพื่อรองรับสถานการณ์เอลนีโญที่จะเกิดขึ้น ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 1 จัดสรรน้ำให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด โดยมอบหมายให้ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) วางแผนการระบายน้ำโดยจัดลำดับความสำคัญตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำกำหนด เพื่อรองรับสถานการณ์เอลนีโญ

มาตรการที่ 2 ควบคุมการเพาะปลูกข้าวนาปีต่อเนื่อง โดยมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อควบคุมไม่ให้มีการเพาะปลูกข้าวนาปีต่อเนื่อง

มาตรการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ แบ่งเป็น

1) การใช้น้ำภาคการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืช เพื่อลดความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำและเพิ่มรายได้ในพื้นที่ อาทิ ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น

2) การประหยัดน้ำของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชน สทนช. และทุกหน่วยงานภาครัฐ วางแผนลดการใช้น้ำของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมประชาสัมพันธ์รณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดในทุกภาคส่วน ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมใช้ระบบ 3R เพื่อลดการใช้น้ำจากแหล่งน้ำต่าง ๆ และ

3) ลดการสูญเสียน้ำในระบบประปาและระบบชลประทาน โดยการปรับปรุงแนวการส่งน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการน้ำของพื้นที่ ซึ่งจะดำเนินการในตลอดช่วงฤดูฝน ปี 2566

รูปที่ 2.5-1 มาตรการเพิ่มเติมเพื่อรองรับสถานการณ์เอลนีโญ

บทที่ 3

การกำหนดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำ

บทที่ 3

การกำหนดภาวบน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำ

3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวบน้ำแล้ง

3.1.1 บทนิยามของภาวบน้ำแล้ง

ในอดีตการจัดการสาธารณสุขด้านน้ำอาศัยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก ต่อมาภายหลังมีการจัดตั้ง สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ขึ้นมาทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติมีความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน แนวทางมาตรการในป้องกันและแก้ไขเป็นการล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันซึ่งเป็นส่วนเสริมให้กับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นสาธารณสุขด้านน้ำ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ ตั้งแต่การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการเยียวยา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะเกิดเหตุที่จะใช้ควบคุม กำกับ แก้ไข การบริหารจัดการ “มวลน้ำ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ได้มีบทนิยามคำว่า “ภาวบน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (มาตรา 4)

3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของภาวะภัยแล้ง

จากนิยามจะเห็นว่าได้มีการกำหนดความหมายภาวบน้ำแล้งไว้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น ในเชิงของการบริหารจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับการบัญชาการและการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ จะพิจารณาประเภทของภาวบน้ำแล้งตามความรุนแรงเป็นหลัก โดยภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงมาก ก็จะต้องการการบูรณาการระหว่างหน่วยงานหรือผู้มีอำนาจบัญชาการในระดับที่สูงกว่าภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงน้อย โดยในส่วนของภัยด้านน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้แบ่งระดับภัยออกเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับ 1: เสี่ยงรุนแรง
- ระดับ 2: รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)
- ระดับ 3: วิกฤติ (หรือคาดว่าจะวิกฤติ)

สทนช. ได้กำหนดแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” พร้อมทั้งกำหนดให้มี “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นองค์กรในระดับบัญชาการซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กลไกของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลับกรองสถานการณ์เหตุฉุกเฉินและ

สาธารณสุขด้านทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในระดับ 2 รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) ก่อนการยกระดับสถานการณ์ไปถึงระดับ 3 วิกฤติ ตามมาตรา 24 แห่ง พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำและมี สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการ เป็นหน่วยงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตั้งแต่การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหาการฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการ "ทรัพยากรน้ำ" หรือ "มวลน้ำ" เป็นการเฉพาะ และสามารถเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการอำนวยการเมื่อเกิดเหตุ เพื่อบริหารจัดการรวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแล สถานการณ์น้ำ รวมถึงการประสานการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งระดับภัยถือเป็นกำหนดขอบเขตเบื้องต้นเพื่อให้สามารถพิจารณาโครงสร้างขององค์กรที่จะทำหน้าที่สั่งการ บัญชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานการณ์ และเพื่อให้สามารถอำนวยการร่วมกันระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการบูรณาการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) ในฐานะหน่วยงานกลางที่บริหารจัดการภัยสาธารณะทุกรูปแบบ

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณากระดับวิกฤติน้ำ ตั้งแต่ระดับ 1 (เสี่ยงรุนแรง) ไปจนกระทั่งถึงระดับ 3 (วิกฤติ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ แล้วแต่กรณี จะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับกรณีของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อให้วิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขประกอบการพิจารณากระดับการจัดการวิกฤติน้ำ

นอกจากนี้ ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ ในหมวด 5 ภาชนะน้ำแล้งและภาชนะน้ำท่วม ส่วนที่ 2 การป้องกันและแก้ไขภาชนะน้ำแล้ง ตามมาตรา 57 ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาชนะน้ำแล้ง ในพื้นที่ใดของกลุ่มน้ำ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาชนะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ โดยการกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาชนะน้ำแล้งนั้น ซึ่งเมื่อภาชนะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาชนะน้ำแล้ง

จากการทบทวนข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับลักษณะการเกิดน้ำแล้งในพื้นที่ศึกษาพบว่าระดับความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 บริบท คือ

- ในบริบทของภาพรวม ที่พิจารณาจากปริมาณน้ำต้นทุน ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำในลำน้ำ และปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำ ว่ามีต่ำกว่าปกติหรือไม่

- ในบริบทของการพิจารณาจากกิจกรรมที่ขาดแคลนน้ำ ว่ามีความรุนแรงถึงขั้นขาดทั้งน้ำ เพื่อการผลิตและการอุปโภคบริโภค หรือขาดแคลนเฉพาะน้ำเพื่อการผลิตเท่านั้น รวมทั้งพิจารณาจากผลการคาดการณ์ร้อยละของการขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำ ซึ่งสามารถนำไปประกอบการปรับลดความต้องการน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มา ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 57 ของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ

ดังนั้นจึงมีพิจารณาเกณฑ์การกำหนดระดับภาชนะน้ำแล้งตามระดับภัยพิบัติของ สทช. ดังแสดงในตารางที่ 3.1.2-1

ตารางที่ 3.1.2-1 เกณฑ์การกำหนดระดับภัยพิบัติ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	พื้นที่ที่ประสบภัยในลักษณะต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชากรที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ ซับซ้อน ของสถานการณ์	ความยุ่งยาก สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัยต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญและเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้าน ทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจากการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่นๆ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่างๆ (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา: คู่มือศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.2 เกณฑ์การยกระดับสถานการณ์

3.2.1 กรณีสถานการณ์น้ำแล้ง

ระดับที่ 1 ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่หนึ่ง จนเกิดสภาวะขาดแคลนน้ำในพื้นที่ เป็นระยะเวลาสั้นๆ สามารถเข้าบริหารจัดการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้ หรือเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจังหวัด เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 7 วัน โดยประเมินจากปริมาณน้ำ

ระดับที่ 2 ระดับน้ำแล้งรุนแรง : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่หนึ่ง จนเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบาง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 15 วัน

ระดับที่ 3 ระดับน้ำแล้งวิกฤต : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ รวมทั้งคาดการณ์ว่าอิทธิพลของภาวะเอลนีโญจะทำให้เกินแนวโน้มความผิดปกติของสภาพฝน โดยมีปริมาณฝนต่ำกว่าค่าปกติ อาจส่งผลให้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบาง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 30 วัน

3.2.2 กรณีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม

ระดับที่ 1 ระดับเสี่ยงคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมรุนแรง : ผลประเมินคุณภาพน้ำมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่สามารถเข้าบริหารจัดการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้

ระดับที่ 2 ระดับคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมรุนแรง : เกิดมลภาวะทางน้ำ ส่งผลให้คุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์ มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อการอาศัยและการดำรงชีวิต ของคน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง มีความซับซ้อนของสถานการณ์ ต้องได้รับการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระดับที่ 3 ระดับคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมวิกฤต : เกิดมลภาวะทางน้ำอย่างรุนแรงหรือฉับพลันหรือคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม เนื่องจากการปนเปื้อนของสารมลพิษ เช่นสารเคมี สารอินทรีย์ สารกัมมันตภาพรังสี ฯลฯ มีแนวโน้มส่งผลกระทบโดยตรงและเป็นอันตรายต่อ การอาศัยและการดำรงชีวิตของ คน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม อย่างรุนแรง หรือฉับพลัน

3.3 กฎหมาย ระเบียบ และ นโยบายที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนข้อมูลกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งมีความสอดคล้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ทั้งนี้กฎหมาย ระเบียบ และ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทยมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง และบทบัญญัติของกฎหมายที่อื่นเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

3.3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย

- (1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (2) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
- (3) พระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และมีแก้ไขเพิ่มเติม
- (4) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

(1) บทนิยามคำว่า "ภาวบน้ำแล้ง" หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณ การไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (มาตรา 4)

(2) นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 5 ภาวบน้ำแล้งและภาวน้ำท่วม (มาตรา 5 วรรคสอง)

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ (มาตรา 72)

(3) มาตรา 6 บัญญัติให้ "รัฐมีอำนาจใช้ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้โดยอาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำก็ได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะที่มีใช้ทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล นายกรัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ตามกรอบแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้"

(4) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการการบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่างๆ (มาตรา 17(10))

(5) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ (มาตรา 35(2) รวมถึงพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช. (มาตรา 35(6))

(6) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ทั้งนี้ แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและแผนการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ประกาศกำหนด โดยในแผนการบริหารจัดการน้ำต้องมีรายการเกี่ยวกับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวบน้ำแล้งด้วย และแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวบน้ำแล้งนั้น อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวบน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา 47)

(7) เมื่อมีการประกาศผ้งน้ำในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 17(5) แล้ว การใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระบบทางน้ำตามผ้งน้ำจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางน้ำหรือกระแสน้ำหรือกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง (มาตรา 56)

(7) เมื่อมีการประกาศผ้งน้ำในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 17(5) แล้ว การใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระบบทางน้ำตามผ้งน้ำจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางน้ำหรือกระแสน้ำหรือกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง(มาตรา 56)

(8) ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวบน้ำแล้งในพื้นที่ใดของลุ่มน้ำให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวบน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่ายในเขตภาวบน้ำ

แล้งนั้น เมื่อภาวบน้ำแล้งได้พ้นไปแล้วให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวบน้ำแล้ง (มาตรา 57)

(9) ในกรณีที่เกิดภาวบน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับในพื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวบน้ำแล้งนั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศดังกล่าวคณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในกรณีที่ประกาศกำหนดเขตภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรงใช้บังคับในพื้นที่เดียวกันกับที่ได้มีประกาศกำหนดเขตภาวบน้ำแล้งตามมาตรา 57 ให้ประกาศกำหนดเขตภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรงมีผลเป็นการยกเลิกเขตภาวบน้ำแล้งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 57 และเมื่อภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรง (มาตรา 58)

(10) ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวบน้ำแล้ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวบน้ำแล้งนั้น (มาตรา 59) นอกจากนี้ กนช. ยังมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำและการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ (มาตรา 17(12))

(11) ในกรณีที่เกิดภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ (มาตรา 60 วรรคหนึ่ง)

(12) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวบน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีที่เกิดภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรง

แผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง
- 4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่

6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวบน้ำแล้ง

7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวบน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (มาตรา 61)

(13) เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งรวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป (มาตรา 62)

(14) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวบน้ำแล้ง (มาตรา 63)

(15) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งและภาวบน้ำท่วม ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้งตามมาตรา 61 หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำท่วมตามมาตรา 64 หรือทั้งสองแผนควบคู่กันแล้วแต่กรณี (มาตรา 66 วรรคหนึ่ง)

(16) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูดน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีฉุกเฉินเพื่อแก้ไขภาวบน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบในโอกาสแรกที่สามารถทำได้ (มาตรา 67 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

(17) ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักยอก ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่สิ่งก่อสร้างสิ่งของ หรืออุปกรณ์ใดๆ หรือละเมิดมาตรการใดๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง (มาตรา 71 วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อองค์การดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนาจการแก้ไข ปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป และมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ (มาตรา 24)

3.3.1.2 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(1) บทนิยามคำว่า "สาธารณภัย" หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาด ในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อ สาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัย ทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า "กปภ.ช." ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน กรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการ สำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการ ทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคนซึ่ง คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการ และเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็น ผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา 6)

(3) กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัยแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามที่กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจัดทำขึ้นตามมาตรา 11(1) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 7)

(4) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ (มาตรา 11)

(5) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) แนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณสุข

3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม 1) และ 2) และวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

4) แนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรและประชาชน

5) แนวทางในการซ่อมแซม บำรุง ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

การกำหนดเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงสาธารณภัยต่างๆ โดยอาจกำหนดตามความจำเป็นแห่งความรุนแรงและความเสี่ยงในสาธารณภัยด้านนั้นและในกรณีที่มีความจำเป็นต้องการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ให้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย (มาตรา 12)

(6) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (มาตรา 13)

(7) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ โดยให้อำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตามมาตรา 13 และผู้อำนวยการตามมาตรา 21 และมีอำนาจกำกับและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานในการดำเนินการตามมาตรา 25 มาตรา 28 และมาตรา 29 ด้วย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี(มาตรา 31)

3.3.1.3 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) บทนิยามคำว่า "การชลประทาน" หมายความว่า กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มา ซึ่งน้ำหรือเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุข โภค หรือการอุตสาหกรรม และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำก่อบรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย คำว่า "ทางน้ำชลประทาน" หมายความว่าทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามความในมาตรา 5 ว่าเป็นทางน้ำชลประทาน และคำว่า "เขตชลประทาน" หมายความว่า เขตที่ดินที่ทำการเพาะปลูกซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน (มาตรา 4)

(2) ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภท 1 ทางน้ำที่ใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน

ประเภท 2 ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคมแต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

ประเภท 3 ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

ประเภท 4 ทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่าทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทาน และเป็นประเภทใด (มาตรา 5)

(3) นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการชลประทานได้เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่จำเป็นแก่การชลประทาน โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 6)

(4) ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจที่จะใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 7)

(5) เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ถ้าไม่สามารถจะทำได้โดยวิธีอื่นให้ เจ้าของที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ ในเมื่อนายช่างชลประทานผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอได้อนุญาตและกำหนดให้โดยกว้างรวมทั้งที่ที่ดินด้วยไม่เกินสิบเมตร แต่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำนั้นผ่าน ในการที่จะให้อนุญาตและกำหนดทางน้ำนั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน และให้กำหนดให้ทำตรงที่ที่จะเสียหายแก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด (มาตรา 9)

(6) เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้าตามสมควร แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 10)

(7) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(8) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน ให้เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หมู่ระดับหลักฐานหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทานตามที่อธิบดีกำหนด การแต่งตั้งดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการชลประทานในเขตนั้นด้วย (มาตรา 13)

(9) ห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟเดินในทางน้ำชลประทานประเภท 1 เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น และห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท 2 เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน (มาตรา 13 เบญจ วรรคหนึ่ง)

(10) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขการใช้เรือ แพ ในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และประเภท 2 วางระเบียบการขอและการอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และการขอและการออกใบอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท 2 รวมถึงกำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำ ตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทาน เพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน (มาตรา 14)

(11) เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน ขุดลอก ซ่อม หรือตัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำ

ชลประทาน รวมถึงการห้าม จำกัด หรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทานดังกล่าว การใช้อำนาจข้างต้นให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน อธิบดีมีอำนาจดำเนินการไปก่อนได้ (มาตรา 15)

(12) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือแพ การใช้น้ำ การระบายน้ำหรือการอื่นในทางน้ำชลประทานประเภท 4 โดยประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (มาตรา 16)

(13) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเทศมนตรีในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคัน คลองและทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตเทศบาลนั้น (มาตรา 17)

(14) ในการขุดซ่อมทางน้ำชลประทาน ถ้าไม่มีที่ทิ้งมูลดิน ก็ให้มีอำนาจเพิกถอนที่ดินในที่ดิน ที่ใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ถ้าทำให้เสียหายแก่พืชผลหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นแล้ว ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 19)

(15) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใดๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูก ให้เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่กำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ ในการนี้เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวแล้ว (มาตรา 20)

(16) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่ดินภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่จะได้กำหนดให้ เพื่อกักน้ำไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร (มาตรา 21)

(17) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ว ไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกกล้าทางน้ำชลประทาน ขานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกกล้าพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ขานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้ (มาตรา 23)

(18) ถ้ามีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกกล้าทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ นั้นไปให้พ้นเสียได้ (มาตรา 24)

(19) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน

นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้ (มาตรา 25)

(20) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหลอันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมชลประทานหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย และอธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวปิดกั้นทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลได้ต่อไป เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานจัดการได้ทันที และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ ก็ให้มีอำนาจใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการนี้รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดเชยให้แก่เจ้าของที่ดิน ให้คิดเอาจากผู้ฝ่าฝืนทั้งสิ้น (มาตรา 26)

(21) ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์พาหนะลงไปในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และประเภท 2 หรือเหยียบย่ำคันคลอง ชานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในที่ที่ได้กำหนดอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน (มาตรา 27)

(22) ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช แก้ว ถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค (มาตรา 28 วรรคหนึ่ง)

(23) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตามธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภคอุปโภค หรือสุขภาพอนามัย (มาตรา 28 วรรคสอง)

(24) ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้ประตูน้ำ ฝาย เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อมสะพานทางน้ำ ปูม เสา หรือสายโทรศัพท์ ที่ใช้ในการชลประทานเสียหายจนอาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งดังกล่าว (มาตรา 29)

(25) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะทำให้เสียหายแก่คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หรือหมู่ระดับหลักฐานที่ใช้ในการชลประทาน (มาตรา 30)

(26) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นการกีดขวางแก่แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือเขตงาน หรือทำให้แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือหมู่ตมหมายแสดงเขตงานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย (มาตรา 31)

(27) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปูม หรือลากเข็นสาธลิในบริเวณทำนบหรือประตูระบาย (มาตรา 32)

(28) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากนายช่างชลประทานหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมชลประทานทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน (มาตรา 33)

(29) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอก ทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่การชลประทานหรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน (มาตรา 34)

(30) เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะ เป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น (มาตรา 35)

หมายเหตุ: (3) ถึง (30) เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหาร จัดการปัญหาน้ำแล้ง หรือข้อห้ามตามกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและ ปริมาณของน้ำ

3.2.1.4 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"น้ำบาดาล" หมายความว่า น้ำใต้ดินที่เกิดอยู่ในชั้นดิน กรวดทราย หรือหิน ซึ่งอยู่ลึก จากผิวดินเกินความลึกที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่จะกำหนดความลึกน้อยกว่าสิบ เมตรมิได้

"เจาะน้ำบาดาล" หมายความว่า กระทำแก่ชั้นดิน กรวดทราย หรือหิน เพื่อให้ได้มาซึ่ง น้ำบาดาล หรือเพื่อระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

"บ่อน้ำบาดาล" หมายความว่า บ่อน้ำที่เกิดจากการเจาะน้ำบาดาล

"เขตน้ำบาดาล" หมายความว่า เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตน้ำบาดาลโดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

"กิจการน้ำบาดาล" หมายความว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบาย น้ำลงบ่อน้ำบาดาล

"ใช้น้ำบาดาล" หมายความว่า นำน้ำจากบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

"ระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล" หมายความว่า กระทำการใดๆ เพื่อถ่ายเทน้ำหรือของเหลว อื่นใดลงบ่อน้ำบาดาล

(2) พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐที่มีหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดหาเพื่ออุปโภคบริโภค หรือเพื่อเกษตรกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาลและการใช้ น้ำบาดาล เว้นแต่ในเขตท้องที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการน้ำบาดาลประกาศกำหนดให้เป็นเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ต้องเป็นเขตท้องที่ที่มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในปริมาณที่มาก เกินกว่าปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่ชั้นน้ำบาดาล จนอาจทำให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน หรือการแพร่กระจายของ น้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล หรือการลดตัวของระดับน้ำในชั้นน้ำบาดาล หรือผลกระทบสำคัญอื่นต่อ สิ่งแวดล้อม

แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐดังกล่าวข้างต้นต้องปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 6 เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษด้วย (มาตรา 4)

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่ใดให้เป็นเขตน้ำบาดาลในกรณีที่มีการสูบน้ำบาดาลในเขตท้องที่ใดจะทำให้ชั้นน้ำบาดาลเสียหาย หรือเสื่อมสภาพ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรของชาติ หรือทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือสุขภาพของประชาชน หรือทำให้แผ่นดินทรุด รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่นั้นให้เป็นเขตห้ามสูบน้ำบาดาล (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มาตรา 6(1))

(5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทการใช้น้ำบาดาล หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล (มาตรา 7(2))

(6) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล (คณะกรรมการบริหาร กพน.) ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแต่งตั้งผู้อำนวยการกองหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าผู้อำนวยการกองของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 7 ฉ)

(7) คณะกรรมการบริหาร กพน. มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อมเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล (มาตรา 7 สัตต (2))

(8) กำหนดให้มีคณะกรรมการน้ำบาดาล ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมอนามัยผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ว่าการการประปานครหลวงหรือผู้แทน ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค

หรือผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทนกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ และผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 9)

(9) คณะกรรมการน้ำบาดาลมีหน้าที่ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องการออกกฎกระทรวง หรือประกาศที่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือในเรื่องอื่นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 14)

(10) ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใดๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินในเขตน้ำบาดาลนั้นหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต และต้องปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 6 (มาตรา 16 วรรคหนึ่ง และมาตรา 22)

(11) ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใด ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่ในเขตน้ำบาดาลนั้น (มาตรา 17)

(12) ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้มี 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาล
- 2) ใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล
- 3) ใบอนุญาตระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล (มาตรา 18)

(13) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลหรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตหรือตัวแทน ให้จัดการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดจากการเจาะน้ำบาดาล ใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลนั้นได้ (มาตรา 28)

(14) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งน้ำบาดาล ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนแปลง แกะไข หรือหยุดการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อป้องกันหรือระงับความเสียหายนั้นได้ (มาตรา 29)

(15) เมื่อปรากฏว่าการประกอบกิจการน้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตผู้ใดจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในเขตน้ำบาดาล อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีอำนาจสั่ง และกำหนดวิธีการให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขเพื่อป้องกันความเสียหายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 34)

(16) ผู้ใดสูบน้ำบาดาลในเขตห้ามสูบน้ำบาดาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และจะริบเครื่องมือเครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์กระทำความผิดเสียก็ได้ (มาตรา 36 ทวิ วรรคหนึ่ง)

3.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย จำนวน 28 ฉบับ ประกอบด้วย

- 1) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558
- 2) พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551
- 3) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
- 4) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547
- 5) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515
- 6) พระราชบัญญัติรักษาคคลอง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 7) พระราชบัญญัติรักษาคคลองประปา พ.ศ. 2526
- 8) พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 9) พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 10) พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 11) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 12) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 13) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 14) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 15) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 16) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 17) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 18) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 19) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 20) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 21) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 22) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- 23) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- 24) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 25) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 26) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562

27) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

28) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การการนํ้าเสีย พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
รายละเอียด ดังนี้

3.3.2.1 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"การจัดรูปที่ดิน" หมายความว่า การดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางแผนจัดรูปที่ดินเสียใหม่ การจัดระบบชลประทาน การจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การบำรุงดิน การวางแผนการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลการเกษตร รวมตลอดถึงการแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

"การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม" หมายความว่า การจัดระบบชลประทานจากทางน้ำ ชลประทานหรือแหล่งน้ำอื่นใดไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา

"เขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม" หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม "เขตโครงการจัดรูปที่ดิน" หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

"ระบบชลประทาน" หมายความว่า คัน คูน้ำ ทางระบายน้ำ ประตูน้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์อื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

"ผู้บริหารท้องถิ่น" หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีหรือผู้บริหารท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน กรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ เป็นที่ประจักษ์ด้านกฎหมาย การเกษตร การชลประทาน การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน จำนวนไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ และให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง มีอำนาจหน้าที่

- 1) พิจารณาเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ
- 2) กำหนดนโยบายและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และโครงการจัดรูปที่ดินในท้องที่ต่างๆ
- 3) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อออกประกาศกำหนดแนวเขตสำรวจการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม
- 4) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน
- 5) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และกิจการที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และการจัดรูปที่ดินของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด
- 6) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรมในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
- 7) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 11)

(4) สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม การจัดรูปที่ดิน รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ควบคุมสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่

- 1) จัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน
- 2) จัดทำแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และโครงการจัดรูปที่ดิน
- 3) จัดทำแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทาน การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
- 4) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรม
- 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด (มาตรา 14)

(5) ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ประกอบด้วยแผนการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และแผนการจัดรูปที่ดิน โดยแสดงภาพรวมการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดิน ระยะเวลาในการดำเนินการตามแผน กรอบงบประมาณ รวมทั้งกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามแผน แนวทางการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบชลประทาน การบริหารและพัฒนาที่ดิน และการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำเกษตรกรรม

ในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำแผนด้วยให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางเพื่อพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนนั้น (มาตรา 17)

(6) การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 3 การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ใด ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางการเสนอโครงการดังกล่าวข้างต้น ต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดทำระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม แหล่งน้ำที่จะใช้ในการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม จำนวนเจ้าของที่ดินที่ทำเกษตรกรรม ประเภทของการทำเกษตรกรรม ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 18 ถึงมาตรา 30)

(7) การจัดรูปที่ดิน เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 4 การจัดรูปที่ดิน โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดรูปที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมหรือพื้นที่ในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ทั้งนี้ การเสนอโครงการดังกล่าวต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดรูปที่ดิน ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ (มาตรา 31 ถึงมาตรา 59)

3.3.2.2 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"การพัฒนาที่ดิน" หมายความว่า การกระทำใดๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุง

ดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณลักษณะหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

"การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน" หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้ "ดิน" หมายความว่า รวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย

"การอนุรักษ์ดินและน้ำ" หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษา ดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณลักษณะให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในทางเกษตรกรรม

(2) ให้มีคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมธนรัักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูง เป็นที่ประจักษ์ในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้านการเกษตร หรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น (มาตรา 5)

(3) คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน มีอำนาจและหน้าที่

1) กำหนดการจำแนกประเภทที่ดิน และเสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ

2) วางแผนการใช้ที่ดิน การพัฒนาที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดินและการกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) ประกาศกำหนดเขตสำรวจที่ดิน และประกาศกำหนดเขตสำรวจการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4) กำหนดมาตรการเพื่อการปรับปรุงดินหรือที่ดิน หรือกำหนดมาตรการเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (มาตรา 9)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน และให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยโดยแผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งประกาศ (มาตรา 12)

(5) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและ ประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 25 วรรคหนึ่ง)

3.2.2.3 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"การผังเมือง" หมายความว่า การวาง จัดทำ และการดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองในระดับต่างๆ สำหรับเป็นกรอบชี้แนะการพัฒนาทางด้านกายภาพในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับชุมชนบท และพื้นที่เฉพาะควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเมืองบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสุขลักษณะ ความสะอาดสวยงาม ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม การป้องกันภัยพิบัติ และการป้องกันความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

"ผังเมืองรวม" หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุม โดยทั่วไปในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมืองบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

"ผังเมืองเฉพาะ" หมายความว่า แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท เพื่อประโยชน์ในการสร้างเมืองใหม่ การพัฒนาเมือง การอนุรักษ์เมือง หรือการฟื้นฟูเมือง

"ผิวน้ำ" หมายความว่า ผิวน้ำตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ หรือผิวดังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งน้ำและพื้นที่น้ำหลาก

(2) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด

ระดับเมือง และระดับชนบท ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางแผนและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของพื้นที่ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) วางและจัดทำผังเมืองในแต่ละระดับให้สอดคล้องกัน
 - 2) วางกรอบและนโยบายการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบทอย่างสมดุลและยั่งยืน
 - 3) วางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 4) วางกรอบในการอนุรักษ์และรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม
 - 5) วางแนวทางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและโครงการพัฒนาภายใต้หน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับผังเมืองแต่ละระดับ
 - 6) แก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกันให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น (มาตรา 6)
- (3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศเพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่ การพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบท โครงสร้างพื้นฐานหลัก การพัฒนาพื้นที่พิเศษ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอื่นๆ ที่จำเป็น เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 13)
- (4) ผังนโยบายระดับประเทศตามมาตรา 13 ประกอบด้วย
- 1) วัตถุประสงค์ในการวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศ
 - 2) กรอบนโยบาย เป้าหมาย แผนและแผนผังทางด้านกายภาพ เพื่อการพัฒนาหรือการอนุรักษ์ของประเทศ ดังต่อไปนี้
 - (ก) การใช้ประโยชน์พื้นที่
 - (ข) การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน
 - (ค) โครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการจัดการน้ำ การสาธารณสุข การศึกษา การพลังงาน การท่องเที่ยว การคมนาคมและการขนส่ง รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - (ง) พื้นที่พัฒนาพิเศษซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาตามนโยบาย
 - (จ) ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ
 - (ฉ) ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - (ช) การพัฒนาเมืองและชนบท

(ซ) การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค

(ณ) การอื่นๆ ที่จำเป็น

3) มาตรการและวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับประเทศ

4) การบริหารและพัฒนากิจการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 14)

(5) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาคเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ที่มีขอบเขตเกินหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) ผังนโยบายระดับภาคตามมาตรา 15 ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาค

2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับภาค

3) แผนผังที่สร้างขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผืนน้ำ เป็นต้น

4) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับภาค

5) การบริหารและพัฒนากิจการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 16)

(7) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 17)

(8) ผังนโยบายระดับจังหวัดตามมาตรา 17 ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด

2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับจังหวัด

3) แผนผังที่สร้างขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ

ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผังตามความจำเป็น

5) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับจังหวัด

6) การบริหารและพัฒนากิจการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 18)

(9) ผังเมืองรวม ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม

2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศ ระดับชั้นความสูง และพิกัดภูมิศาสตร์

3) แผนผังที่สร้างขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสมที่มีความละเอียดเพียงพอให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถเชื่อมโยงกับแผนที่ดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานสากลตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่งโดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภคสาธารณูปการและบริการสาธารณะ แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผัง

5) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมและแผนผังตาม 3) ทุกประการ ดังต่อไปนี้

(ก) ประเภทและขนาดกิจการ

(ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร

(ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร หรืออัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมดินของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(จ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร แหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ และสถานที่อื่นๆ ที่จำเป็น รวมทั้งพื้นที่แนวกันชนด้วย

(ฉ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

(ช) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง (มาตรา 22)

3.2.2.4 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่" หมายความว่า การดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลง โดยการวางผังจัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยความร่วมมือระหว่างเอกชนกับเอกชนหรือเอกชนกับรัฐ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับการผังเมือง

"โครงการจัดรูปที่ดิน" หมายความว่า โครงการที่จัดทำขึ้นสำหรับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

"เจ้าของที่ดิน" หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้หมายความรวมถึงเจ้าของห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดด้วย

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ "คณะกรรมการส่วนจังหวัด" หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดและให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วย

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 วรรคหนึ่ง)

(3) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ
2) ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ
3) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อัยการสูงสุดผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติเป็นกรรมการ และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) ผู้แทนสภาพนายควม ผู้แทนสภาสถาปนิก ผู้แทนสภาวิศวกร ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 5)

(4) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่มีอำนาจหน้าที่

พื้นที่

- 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่
- 2) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ตามที่คณะกรรมการส่วนจังหวัดเสนอ
- 3) กำหนดมาตรฐานการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่
- 4) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ และการอนุมัติโครงการของคณะกรรมการส่วนจังหวัด
- 5) ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่
- 6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 6)

- (5) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัด ประกอบด้วย

- 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ
- 2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ
- 3) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ธารักษ์พื้นที่อุตสาหกรรมจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำกรอัยการจังหวัด ผู้แทนกรมทางหลวง ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ และผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกรรมการและโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

- 4) ผู้แทนสภาพนาความ ผู้แทนหอการค้าจังหวัด และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด หรือผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในกรณีจังหวัดใดไม่มีสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นกรรมการ

- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนสามคนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในเขตพื้นที่ที่มีสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นนั้นร่วมเป็นกรรมการด้วย ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดใดคาบเกี่ยวกับเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นในพื้นที่คาบเกี่ยวร่วมเป็นกรรมการด้วย (มาตรา 11)

- (6) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัด (มาตรา 11) หรือคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานคร (มาตรา 12) มีอำนาจหน้าที่

- 1) กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

2) เสนอแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดต่อคณะกรรมการ เพื่อขอความเห็นชอบ

3) ประสานโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการหลักของท้องถิ่น

4) อนุมัติโครงการจัดรูปที่ดินที่ดำเนินการภายในเขตจังหวัด

5) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการนำที่ดินของรัฐมาใช้ การจัดหาที่ดินทดแทนที่ดินของรัฐและการเวนคืนที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 13)

(7) ในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินที่ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการส่วนจังหวัดแล้วผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีสิทธิที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน

1) เข้าไปรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือดัดแปลงอาคาร ตลอดจนทำการอันจำเป็นอย่างอื่นในที่ดินของผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการจัดรูปที่ดิน

2) เข้าไปสำรวจ รั้ววัด จัดสร้างถนน ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย และการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน

3) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขต และแนวเขต

4) ดำเนินการเพื่อแบ่งแยกแปลงที่ดิน รวมแปลงที่ดิน และทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิการเข้าแทนเจ้าของที่ดินในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินได้ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ของโครงการจัดรูปที่ดินนั้น

การดำเนินการในอาคารหรือที่ดินที่มีผู้อาศัยอยู่ จะต้องมีการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบล่วงหน้าตามระยะเวลาที่สมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้นั้น ส่วนการเข้าดำเนินการรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือดัดแปลงสิ่งสาธารณูปโภคที่หน่วยงานของรัฐควบคุมดูแลอยู่ จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานนั้นก่อน โดยกำหนดเวลาให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์หรือหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลสิ่งสาธารณูปภคนั้นแจ้งกลับว่าประสงค์จะดำเนินการเองหรือไม่ (มาตรา 58)

3.2.2.5 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515

(1) กำหนดให้การประปาเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค (ข้อ 3 (5))

(2) ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) (ข้อ 4)

(3) ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 การประกอบกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกิจการนั้น (ข้อ 6)

(4) ในการอนุญาตหรือให้สัมปทานตามข้อ 4 (กิจการประปา) รัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) จะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อความปลอดภัยหรือผลดีของประชาชนไว้ด้วยก็ได้ (ข้อ 7)

(5) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการประปา (ข้อ 11)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (แก้ไขคำว่า “กระทรวงมหาดไทย” เป็น “กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (ข้อ 23)

อนึ่ง ปัจจุบันมีประกาศซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการเกี่ยวกับสัมปทานประกอบกิจการประปาเพื่อความปลอดภัยหรือผลดีของประชาชน พ.ศ. 2554 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ลงวันที่ 30 เมษายน 2553

3.2.2.6 พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ถ้าหากว่าสามารถจะทำได้อย่างอื่นแล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเหือ ฝุ่นฝอยหรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคล่อง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อนไหลมาลงคล่องได้ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ (มาตรา 6)

(2) การที่จะพาสัตว์พาหนะ คือ ช้าง, ม้า, โค, กระบือ, ช้างคล่องนั้น ให้ขึ้นลงได้ที่ท่าซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นที่สำหรับข้ามสัตว์พาหนะ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดพาสัตว์พาหนะขึ้นลงในคล่องนอกจากท่าข้ามเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษปรับเป็นรายตัวสัตว์พาหนะ (มาตรา 7)

(3) ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำให้คล่องและฝั้งคล่อง หรือถนนหลวงเสียไปด้วยประการใดๆ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ และต้องทำสิ่งซึ่งเสียหายให้คืนดีด้วย (มาตรา 9)

พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ศก 121 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับหนึ่งที่กล่าวถึงการควบคุมการใช้ประโยชน์และการรักษาคุณภาพน้ำในคล่องสาธารณะ

3.2.2.7 พระราชบัญญัติรักษาคล่องประปา พ.ศ. 2526

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“คล่องประปา” หมายความว่า คล่องที่การประปาใช้เก็บน้ำและส่งน้ำที่ได้มาจากแหล่งน้ำดิบ คล่องรับน้ำ หรือคล่องขังน้ำ เพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้เป็นคล่องประปา

“แหล่งน้ำดิบ” หมายความว่า แหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปา

“คล่องรับน้ำ” หมายความว่า คล่องที่ใช้รับน้ำดิบจากแหล่งน้ำดิบเข้าสู่คล่องขังน้ำหรือคล่องประปา

“คล่องขังน้ำ” หมายความว่า คล่องหรือที่ที่ใช้เก็บน้ำดิบสำหรับส่งเข้าคล่องประปา

“เขตหวงห้าม” หมายความว่า เขตของคล่องขังน้ำที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นเขตหวงห้าม

“ท่อส่งน้ำดิบ” หมายความว่า ท่อส่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปา รวมทั้งท่ออื่นใดซึ่งส่งน้ำดิบจากคล่องประปาลอดใต้คลองอื่นที่มีไหลคล่องประปา

“ท่อผ่านคลอง” หมายความว่า ท่อส่งน้ำจากคลองอื่นหรือแหล่งน้ำอื่นที่ฝังลอดใต้คลองประปา

“การประปา” หมายความว่า การประปานครหลวงตามกฎหมายว่าด้วยการประปานครหลวงหรือการประปาส่วนภูมิภาคตามกฎหมายว่าด้วยการประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินการกิจการการประปาแล้วแต่กรณี

(2) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดชักน้ำหรือวิดน้ำในคล่องประปา คล่องรับน้ำ หรือคล่องขังน้ำ โดยใช้เครื่องสูบน้ำ ระเบิด แครง โขงโลง หรือเครื่องมืออื่นใดอันมีลักษณะเดียวกัน หรือทำให้น้ำในคลองดังกล่าวรั่วไหล เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น อย่างไรก็ตามนี้ไม่ใช้บังคับแก่การตักน้ำไปใช้เพื่อการอุปโภคหรือบริโภคในครัวเรือน (มาตรา 8)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขุดหรือขยายคล่องประปา คล่องรับน้ำ หรือคล่องขังน้ำสร้างทำนบหรือปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นใดลงในเขตคลองดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น ทั้งนี้ ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างในบริเวณคล่องประปา คล่องรับน้ำหรือคล่องขังน้ำ ให้สิ่งก่อสร้างดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของการประปา (มาตรา 9)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเดินเรือในคล่องประปา คล่องรับน้ำหรือเขตหวงห้ามเว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐแล้วแต่กรณี

และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น รวมถึงห้ามมิให้ผู้ใดใช้ถ่อค้ำ หรือจอดเรือในบริเวณที่มีป้ายหรือเครื่องหมายของการประปาแสดงว่าเป็นบริเวณที่ฝังท่อส่งน้ำดิบ (มาตรา 10 และมาตรา 11)

(5) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำลายหรือทำให้เสียหายแก่คันคลอง ประตุน้ำ ทำนบหรือเขื่อนของการประปา ท่อส่งน้ำดิบ หรือท่อผ่านคลอง สะพานข้ามคลองประปา สะพานข้ามคลองรับน้ำหรือสะพานข้ามคลองขังน้ำ (มาตรา 12)

(6) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์ใดๆ ลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำหรือเขตหวงห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งใดๆ หรือระบายหรือทำให้น้ำโสโครกลงไปในคลองประปาคลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ ขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูลลงในเขตคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดชักผ้า ล้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรืออาบน้ำในเขตคลองประปา รวมถึงห้ามมิให้ผู้ใดเพาะปลูกพืชชนิดหนึ่งชนิดใดในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้าม (มาตรา 13 ถึงมาตรา 17)

(7) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้ามหรือในคลองขังน้ำซึ่งอยู่นอกเขตหวงห้าม โดยใช้เครื่องมือที่ปักหรือตักไว้ อันเป็นการกีดขวางการปฏิบัติงานของการประปา (มาตรา 18)

3.2.2.8 พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การประปานครหลวง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา
2) ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ และควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ดังกล่าว

3) ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา (มาตรา 6 และมาตรา 8)

(2) การผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา และการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบโดยการประปานครหลวง เป็นกิจการสาธารณูปโภค และให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอันว่าด้วยการนั้น (มาตรา 7)

(3) การประปานครหลวงมีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) สร้าง ซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม และดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่างๆ ของการประปานครหลวง

2) ซื้อ จัดหา เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง จำหน่าย หรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ

3) สำรวจและวางแผนจำหน่ายน้ำที่จะทำใหม่ หรือขยายเพิ่มเติมภายในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2)

4) กำหนดอัตราราคาขายน้ำ ค่าบริการ และความสะดวกต่างๆ ของการประปานครหลวง และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระราคาและค่าบริการ

5) กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2)

6) จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของการประปา นครหลวง

7) จัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบกิจการประปา

8) เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประโยชน์แก่กิจการของการประปา นครหลวง

9) ว่าจ้างหรือรับจ้างประกอบกิจการประปา

10) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง และนายหน้าในกิจการตามวัตถุประสงค์ของการประปา นครหลวง

11) ทำการค้าและให้บริการต่างๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องใช้เกี่ยวกับกิจการประปา

12) กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการประปา นครหลวง (มาตรา 13)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของการประปา นครหลวง (มาตรา 19)

(5) คณะกรรมการการประปา นครหลวง มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของการประปา นครหลวง รวมถึงวางข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินกิจการตามมาตรา 13 (มาตรา 24)

(6) เพื่อประโยชน์ในการสร้าง และบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ เช่น ท่อน้ำ ประตุน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดจำนวนน้ำ ถังพักน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พนักงานมีอำนาจที่จะใช้สอย หรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ในความครอบครองของบุคคลใดๆ ซึ่งมีใช้โรงงานที่คนอยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอย หรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจ สร้าง หรือบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ หรือการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ

2) ได้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันที่จะใช้สอย หรือเข้าครอบครอง

3) ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นเนื่องจากการกระทำของพนักงานดังกล่าวข้างต้น บุคคลเช่นนั้นย่อมเรียกค่าทดแทนจากการประปา นครหลวงได้ และถ้าไม่สามารถตกลงกันในจำนวนค่าทดแทน ให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย โดยให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ (มาตรา 36)

(7) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการระบบการส่งและการจำหน่ายน้ำ เมื่อมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 37)

(9) ในการส่ง และการจำหน่ายน้ำ การประปานครหลวงมีอำนาจเดินท่อน้ำ และติดตั้งอุปกรณ์ไป ได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใด ๆ ในเมื่อพื้นดินนั้นไม่ใช่พื้นดินอันเป็นที่ตั้งโรงเรือนการประปานครหลวงมีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำ และติดตั้งอุปกรณ์ โดยมีความกว้างจากพ่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบเซนติเมตร สำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตรขึ้นไป ในบริเวณที่กำหนดนี้ให้การประปานครหลวงมีอำนาจตัดฟันต้นกิ่งหรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใด ๆ ได้ โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ใช้ที่ดิน และในการตัดฟันแล้วแต่กรณีให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าในการกระทำนั้นอยู่ด้วยในบริเวณที่กำหนดดังกล่าวข้างต้น ให้การประปานครหลวงจัดทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ และห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือปลูกต้นไม้ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากการประปานครหลวงเป็นหนังสือ ในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือต้นไม้ที่ปลูกขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากการประปานครหลวงการประปานครหลวงมีอำนาจรื้อถอน หรือตัดโดยไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าทดแทน (มาตรา 38 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 39)

(10) ในกรณีจำเป็นเพื่อป้องกันความเสียหาย พนักงานอาจเข้าไปในสถานที่ของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เมื่อได้แจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบแล้ว (มาตรา 40)

(11) เพื่อประโยชน์ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาให้เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้ใดประสงค์จะดำเนินการสร้างระบบประปาเอกชน หรือขยายระบบประปาเอกชนที่มีอยู่ในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2) จะต้องได้รับความเห็นชอบของการประปานครหลวง และจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานที่การประปานครหลวงประกาศกำหนด ผู้ใดดำเนินการดังกล่าวโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวงหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานที่การประปานครหลวงประกาศกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 40 ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

3.2.2.9 พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจการประปาโดยการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ เพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา รวมทั้งการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การให้บริการสาธารณสุขปโภค โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ และสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ (มาตรา 5)

(2) กปภ. มีอำนาจกระทำการกิจการต่างๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินต่างๆ สร้าง ซ่อม จัดหา ขยาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้

2) สำรวจ วางแผน และพัฒนาแหล่งน้ำดิบ ตลอดจนจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ

3) สำรวจ วางแผน และสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

4) กำหนดราคาจำหน่ายน้ำประปา อัตราค่าบริการ ค่าเครื่องอุปกรณ์ และค่าสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวิธีการและเงื่อนไขในการชำระราคาและค่าตอบแทนดังกล่าว

5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้น้ำประปา เพื่อประโยชน์ในการให้บริการสาธารณสุขปโภค

6) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้ และบำรุงรักษาทรัพย์สินของ กปภ.

7) ถือหุ้น หรือเข้าเป็นหุ้นส่วน หรือร่วมกิจการกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ. (มาตรา 7)

(3) กปภ. มีอำนาจดำเนินการเพื่อจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการ แต่ กปภ. อาจดำเนินการจำหน่ายน้ำประปาในเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวงแล้ว (มาตรา 8)

(4) คณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาคมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง วางข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 5 และมาตรา 7 วางข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของ กปภ. (มาตรา 17)

(5) เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เช่น แหล่งน้ำดิบ ท่อน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดปริมาณน้ำ ถังพักน้ำ โรงกรองน้ำ ถังตกตะกอน และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พนักงานและลูกจ้างมีอำนาจใช้สอย หรือเข้าครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของบุคคลใดๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

2) กปภ. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินทราบล่วงหน้าแล้วโดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินทราบภายในเวลาอันสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินได้ ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่ง

อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่และ ณ ที่ว่าการเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย (มาตรา 29 วรรคหนึ่ง)

(7) ในการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ให้ กปภ. มีอำนาจเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ไปได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใดๆ ในเมื่อที่ดินนั้นมีใช้ที่ตั้งโรงเรือนสำหรับอยู่อาศัยให้ กปภ. มีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์โดยมีความกว้างจากท่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบเซนติเมตรสำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตรขึ้นไปและให้ กปภ. ทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ในบริเวณดังกล่าวตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในบริเวณที่กำหนดดังกล่าวข้างต้นให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอนสิ่งก่อสร้างหรือทำขึ้น หรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใดๆ ได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ใช้ที่ดิน และในการรื้อถอนหรือตัดฟัน แล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าในการกระทำนั้นอยู่ด้วย (มาตรา 30 วรรคหนึ่งถึงวรรคสาม)

(8) ในบริเวณที่กำหนดเป็นที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ลูกต้นไม้ หรือกระทำการใดๆ อันอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคต่อระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก กปภ. เป็นหนังสือในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยก็ได้ บรรดาโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใดที่ปลูกขึ้น หรือทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก กปภ. ให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอน ขนย้ายตัดฟัน หรือกระทำการใดๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าเสียหาย และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย (มาตรา 31)

(9) ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหายพนักงานและลูกจ้างอาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบการผลิต การส่งและการจำหน่ายน้ำประปาได้ แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้นด้วย ก็ให้พนักงานหรือลูกจ้างแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน (มาตรา 32 วรรคหนึ่ง)

(10) เมื่อ กปภ. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการวางหรือจัดสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ถ้าไม่สามารถตกลงในเรื่องการโอนกันได้ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 33)

(11) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. เพื่อการนี้จะสั่งให้ กปภ. ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของ กปภ. ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้ (มาตรา 46)

3.3.2.10 พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กฟผ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่

(ก) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือการไฟฟ้าอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(ข) ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้าตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(ค) ประเทศใกล้เคียง

2) ดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลังงานอันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อนธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุ หรือเชื้อเพลิงเป็นต้นว่า น้ำมัน ถ่านหิน หรือก๊าซ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นที่ส่งเสริมกิจการของ กฟผ. (มาตรา 6)

(2) ให้ กฟผ. มีอำนาจกระทำการกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึงการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นเพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาการไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังปรมาณู หรือโรงไฟฟ้าพลังอื่น รวมทั้งลานไถไฟฟ้าและสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้านั้นๆ หรือสร้างระบบไฟฟ้า (มาตรา 9)

(3) ให้คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กฟผ. อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ (มาตรา 18)

(4) ให้ กฟผ. รับผิดชอบในการดำเนินกิจการและการบำรุงรักษาเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ และสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 รวมทั้งการควบคุมปริมาณน้ำที่กักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ โดยให้คำนึงถึงประโยชน์มากที่สุดจากการควบคุมลุ่มแม่น้ำที่มีการสร้างเขื่อนดังกล่าวขึ้น และแคว ลำน้ำ ทางน้ำ คลอง หรือคลองส่งน้ำที่มีต่อเนื่องกับลุ่มแม่น้ำนั้นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ให้ กฟผ. และกรมชลประทานร่วมกันออกข้อบังคับเพื่อกำหนดปริมาณน้ำที่จะกักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับการออกข้อบังคับ หรือการปฏิบัติตามข้อบังคับให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา 38)

3.3.2.11 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่

1) จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

2) กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

3) กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องขออนุมัติหรือขออนุญาตไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ เป็นสำคัญ

5) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง (มาตรา 12)

(3) ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจและหน้าที่

1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

2) รวบรวมข้อมูล ศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ

3) ร่วมมือและประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา 15)

(4) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ

ตนเอง การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง (มาตรา 16)

(5) ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด การสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (มาตรา 17)

(6) ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17 (มาตรา 18)

(7) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใด (มาตรา 20)

(8) บรรดาอำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมาย รัฐอาจมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้ ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ที่ระบุไว้ใน มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการหรืออาจร้องขอให้ รัฐหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น แล้วแต่กรณี ดำเนินการแทนได้ (มาตรา 21)

3.3.2.12 พระราชบัญญัติองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด” หมายความว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและได้รับเงินเดือนโดยมีอัตราเงินเดือนและตำแหน่งในงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดขึ้น

“ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“ข้อบัญญัติ” หมายความว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6)

(3) ในจังหวัดหนึ่งให้เมืองการบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น และกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด (มาตรา 7 และมาตรา 8)

(4) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หนึ่งคน (มาตรา 9)

(5) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 35/5)

(6) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย

2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

3) สนับสนุนสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

- 5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
 - 6) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูแลการจราจรและการรักษาความสงบเรียบร้อย
 - 7) คຸ້ມครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 9) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - 10) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 45)
- (7) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 45/1)
- (8) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 46)
- (9) กิจการใดเป็นกิจการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงจัดทำตามอำนาจหน้าที่ ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่จัดทำ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการนั้นได้ ในกรณีที่ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการดังกล่าว ให้คิดค่าใช้จ่ายและค่าภาระต่างๆ ตามความเป็นจริงได้ตามอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสม (มาตรา 47)
- (10) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้ โดยตราเป็นข้อบัญญัติ (มาตรา 48)
- (11) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมอบให้เอกชนกระทำการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน (มาตรา 49 วรรคหนึ่ง)

(12) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมใดๆ จากผู้ซึ่งใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 69)

(13) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เพื่อการนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ (มาตรา 77 วรรคหนึ่ง)

3.3.2.13 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การจัดตั้งเทศบาล ได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่มีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 7)

(2) เมื่อมีการจัดตั้งเทศบาลตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้จัดตั้งเป็นเทศบาลในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่จัดตั้งเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ปลัดเทศบาล และให้ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราว จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี (มาตรา 8)

(3) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 9)

(4) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 10)

(5) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 11)

(6) องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี (มาตรา 14)

(7) สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวน ดังต่อไปนี้

1) สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน

2) สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน

3) สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 15)

(8) สมาชิกสภาเทศบาลย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ (มาตรา 18)

(9) สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล (มาตรา 20)

(10) ประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (มาตรา 21)

(11) ให้กระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาลไว้ (มาตรา 23)

(12) ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 48 ทวิ)

(13) นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 48 เตรส)

(14) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลการจราจร และส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เป็นต้น

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

เทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 50)

(15) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 51)

(16) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล เพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 53)

(17) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล เพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว เป็นต้น (มาตรา 56)

3.2.2.14 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้
“หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“นายอำเภอ” หมายความว่า รวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง)

(3) ในตำบลหนึ่งให้มีสภาตำบลสภาหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้น เป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน (มาตรา 6 และมาตรา 7)

สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากราษฎรสภาตำบลตามมติของสภาตำบล (มาตรา 16)

(4) สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 22)

(5) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินการกิจการภายในตำบล เกี่ยวกับการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 23)

(6) ในการจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานใด ในพื้นที่ตำบลใด ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลนั้นด้วย (มาตรา 26)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมติของสภาตำบล (มาตรา 27)

(8) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด สภาตำบลอาจทำกิจการนอกเขตสภาตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อทำกิจการร่วมกันได้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 28)

(9) การกำกับดูแลสภาตำบล ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ หากปรากฏว่าสภาตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ (มาตรา 38 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

(10) สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย ทั้งนี้ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น (มาตรา 40 วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

(11) สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย (มาตรา 41 ตริ)

(12) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการเทศบาล อาจจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 42 วรรคหนึ่ง)

(13) องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 43 และมาตรา 44)

(14) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น (มาตรา 45 วรรคหนึ่ง)

(15) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 46)

(16) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 58)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 59)

(17) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำแล้ง ดังนี้

1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(มาตรา 67)

(18) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำแล้ง ดังนี้

1) ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

2) ให้มีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

3) การผังเมือง (มาตรา 68)

(19) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย (มาตรา 69)

(20) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (มาตรา 70)

(21) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้อำนาจออกข้อบัญญัติ (มาตรา 71)

(22) ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 90)

3.3.2.15 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ รวมถึงกำหนดมาตรฐานสถานะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะ

ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิควิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 6)

(2) ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้ระทำการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นนั้นได้ตามที่เห็นสมควรถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ (มาตรา 8)

(3) คณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงานและมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับการสาธารณสุขตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง และต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดโครงการและประสานงานระหว่างส่วนราชการและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น (มาตรา 10)

(4) กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดจนการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่างๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ ได้ (มาตรา 26)

(5) เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ (มาตรา 35)

3.2.2.16 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนอกจากที่รกร้างว่างเปล่า และหมายความรวมถึงถนนและทางน้ำด้วย

“สถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

“ทางน้ำ” หมายความว่า ทะเล ทะเลสาบ หาดทรายชายทะเล อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วยหนอง คลอง คับคลอง บึง คู ลำราง และหมายความรวมถึงท่อระบายน้ำด้วย

(2) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งกรด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำได้ด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวจัดการขนย้ายวัตถุดังกล่าวออกไปให้ห่างจากทางน้ำภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดและถ้าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำหรือทำให้ท่อระบายน้ำ คู คลอง ตื้นเขิน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวแก้ไขให้ทางน้ำดังกล่าวคืนสู่สภาพเดิม (มาตรา 23)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ (มาตรา 30)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ (มาตรา 33)

3.3.2.17 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การประมง” หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และหมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นการสนับสนุนการทำการประมง

“ทำการประมง” หมายความว่า ค้นหา ล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำ หรือการกระทำใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ

“ประมงน้ำจืด” หมายความว่า การทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำที่อยู่ในน้ำภายใน

“การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์น้ำหรือการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทั้งโดยวิธีธรรมชาติ วิธีผสมเทียม หรือวิธีอื่นใดในที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงใดของวงจรชีวิตสัตว์น้ำนั้น

“ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า บ่อ คอก กระชัง หรือที่ที่ใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใดๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

“การทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่า การทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย การทำการประมงที่ไม่ได้รายงาน และการทำการประมงโดยใช้กฎหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย และกำกับการบริหารจัดการการประมง เช่น กำหนดนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ กำหนดแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาการประมงของประเทศให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน (มาตรา 19)

(4) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ หรือปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ ในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ (มาตรา 58)

(5) กำหนดให้ผู้ที่ทำโดยเจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตสัตว์น้ำและทำให้ที่จับสัตว์น้ำฟื้นฟูลับสู่สภาพตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกรมประมงกำหนด (มาตรา 59)

(6) ในกรณีที่ปรากฏว่าในที่จับสัตว์น้ำแห่งใดเกิดสภาวะมลพิษ หรือมีการปนเปื้อนของสารพิษหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์หรือต่อสัตว์น้ำเกินมาตรฐานที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด อธิบดีมีอำนาจประกาศห้ามทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำแห่งนั้นภายในเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 100)

3.3.2.18 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุกทุกสิ่งทุกอย่าง โดยสารลาก จูง ดัน ยก ขุดหรือลอก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้น้ำได้ทำนองเดียวกัน

“เจ้าท่า” หมายความว่า อธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1) กำหนดแนวแม่น้ำลำคลองหรือทะเลอาณาเขตแห่งใดเป็นเขตท่าเรือและเขตจอดเรือ

2) กำหนดทางเดินเรือทั่วไปและทางเดินเรือในเขตท่าเรือนอกจากทางเดินเรือในเขตท่าเรือกรุงเทพฯ

3) กำหนดแนวทะเลแห่งใดภายในน่านน้ำไทยเป็นเขตควบคุมการเดินเรือ (มาตรา 12)

(3) ให้เจ้าท่าโดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดแนวแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลอาณาเขต เป็นเขตห้ามจอดเรือหรือแพ (มาตรา 45/1 วรรคหนึ่ง)

(4) ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามใช้และให้แก้ไขท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ และแพในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ซึ่งมีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้ หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบเป็นหนังสือ ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ หรือแพนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับคำสั่งนั้นแล้ว (มาตรา 46 ทวิ)

(5) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดลงลำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า (มาตรา 117 วรรคหนึ่ง)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้หิน กรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิภูลใดๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119)

(7) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใดๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119 ทวิ)

(8) ให้เจ้าท่ามีหน้าที่ดูแล รักษาและขุดลอกร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ และทะเลภายในน่านน้ำไทย

ห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอก แก่ไข หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาทและให้เจ้าท่าสั่งให้หยุดกระทำการดังกล่าว (มาตรา 120)

3.3.2.19 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

“คุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า คุณภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

“มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และสถานะอื่นๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“เขตอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(2) ให้นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(3) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่

1) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

5) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

6) เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา 13)

(4) ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่น ส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลนั้นมาพิจารณา ในการนี้ อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วย หากเห็นว่าโครงการและแผนงานใดอาจจะทำให้เกิดผลเสียร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง)

(5) ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการ อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 20)

(6) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจมอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 21)

(7) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

1) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่

2) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ

3) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น จะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย (มาตรา 32)

(8) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น (มาตรา 35)

(9) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว ได้ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน และแนวทางการดำเนินงานในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ
- 2) การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- 3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
- 4) การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน
- 5) การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้งการกำหนดอัตรากำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน
- 6) การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน
- 7) การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 36)

3.3.2.20 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามคำว่า “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
- (2) ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควร รัฐมนตรีจะลดหรือยกเว้นค่าภาคหลวงให้บุคคลซึ่งประสบภัยพิบัติสาธารณะตามความจำเป็นเฉพาะรายก็ได้ (มาตรา 9 ทวิ 11)
- (3) เพื่อบำบัดปัดป้องภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉินแก่ไม้หรือของป่าในป่าใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานในป่านั้นหรือป่าที่ใกล้เคียง รวมทั้งคนงานหรือผู้รับจ้างของผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานให้ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงงานหรือสิ่งของตามที่จำเป็นแก่การนั้นได้ (มาตรา 65)
- (4) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ใดในเขตสัมปทานเพื่อประโยชน์ในการสร้างเขื่อนชลประทานหรือเขื่อนพลังน้ำ หรือเพื่อการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือความมั่นคงของชาติ หรือเพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการ ดังต่อไปนี้
 - 1) ให้สัมปทานที่มีพื้นที่สัมปทานทับพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงทั้งแปลง
 - 2) ให้ผู้รับสัมปทานหยุดการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานเป็นการชั่วคราวในพื้นที่ดังกล่าวตามระยะเวลาที่เห็นสมควร
 - 3) ตัดเขตพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่ในสัมปทาน (มาตรา 68 ทวิ)

(5) นอกจากการสิ้นสุดลงตามอายุของสัมปทาน หรือตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัมปทาน หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางส่วน ย่อมสิ้นสุดลงเมื่อพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตที่กำหนดให้เป็น

- 1) อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือ
- 2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา 68 ตี)

3.3.2.21 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ป่า” หมายความว่า ที่ดิน รวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย

“ป่าสงวนแห่งชาติ” หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

- (2) ในจังหวัดใดที่มีป่าสงวนแห่งชาติ ให้มี “คณะกรรมการควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติประจำจังหวัด” มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรการในการควบคุมดูแล และการส่งเสริมการปลูกป่า รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับแนวทางที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวต้องกำหนดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ด้วย (มาตรา 11)

- (3) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 14)

- (4) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร หรือพื้นที่ชายฝั่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท (มาตรา 31)

3.3.2.22 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

- (1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติ อย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้าน ไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

(2) ผู้ใดจะจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยยื่นเอกสารโครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ บัญชีรายการชนิดและจำนวนสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่มีหรือจะมีไว้ในครอบครองโดยต้องแสดงหลักฐานการได้มา พร้อมด้วยแผนที่แสดงที่ตั้ง แบบแปลน และแผนผังของสวนสัตว์

โครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ และแบบแปลนและแผนผังของสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการพื้นที่เลี้ยงและจัดแสดงสัตว์
- 2) การสุขาภิบาล การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดของเสีย และการควบคุมโรค
- 3) การปฏิบัติการและมาตรการฉุกเฉินต่างๆ (มาตรา 33)
- (3) คณะกรรมการสวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ
 - 1) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า
 - 2) เสนอแนะนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า
 - 3) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า
 - 4) กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า และการประกอบกิจการสวนสัตว์
 - 5) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 45)
- (4) เมื่อปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ใดมีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วยบริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” (มาตรา 47)
- (5) ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม เปลี่ยนแปลงทาง

น้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางก่น้ำหรือทางบก (มาตรา 55)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติการตามหน้าที่ (มาตรา 53)

(7) ความในมาตรา 53 หรือมาตรา 55 มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้

1) มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบโดยมิชักช้า

2) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการสำรวจการศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาธรรมชาติ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

ในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำความดังกล่าวก็ได้ และให้รายงานการกระทำต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบ และให้ถือว่ากระทำความของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 56)

(8) เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพชุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด ทราย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใดๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

ความที่กล่าวข้างต้นมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือการคุ้มครอง รักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ป่า (มาตรา 67)

3.3.2.23 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษ หรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน

“วนอุทยาน” หมายความว่า พื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสวยงามเหมาะแก่การสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม

(2) คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

1) กำหนดนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

2) เสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งการขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 16)

(3) ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษหรือปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 19)

(4) ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดๆ ในอุทยานแห่งชาติเพื่อช่วยเหลือหรือป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการตามมาตรา 19 ในกรณี พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำความดังกล่าวก็ได้ และให้รายงานการกระทำต่ออธิบดีเพื่อทราบ (มาตรา 25)

(5) ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เฝ้าป่า หรือกระทำความด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำต้องรับโทษทางอาญา (มาตรา 41)

3.3.2.24 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภทชนิดหรือขนาดใดเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการควบคุมดูแล การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหาย และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7)

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกต้องปฏิบัติตามในเรื่องการกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน (มาตรา 8)

(2) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ประกอบการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 37)

ในกรณีที่ผู้ประกอบการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีเหตุที่ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใดๆ เข้าจัดการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ประกอบการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริงรวมกับเบี้ยปรับในอัตราร้อยละสามสิบต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าว

ถ้าทางราชการได้เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน ให้ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อใช้ในการดำเนินการได้ และเมื่อได้รับเงินตามวรรคหนึ่งจากผู้ประกอบการโรงงานแล้วให้ชดใช้เงินช่วยเหลือที่ได้รับมาคืนแก่กองทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวต่อไป (มาตรา 42)

3.3.2.25 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมขึ้น เรียกว่า “การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กนอ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคม-อุตสาหกรรมหรือเพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ.

2) การปรับปรุงที่ดินที่ กนอ. ได้มา รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดำเนินงานและการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม

และผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชย์กรรม รวมตลอดทั้งการจัดให้มีและบริหารจัดการกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค ที่פקอาศัย การขนส่งทางบกและทางน้ำ ท่าเรือ การสื่อสารโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นใด ทั้งนี้ ที่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบกิจการหรือผู้อยู่อาศัยในนิคมอุตสาหกรรม

3) การดำเนินกิจการท่าเรือ

4) การพัฒนาชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง (มาตรา 6)

(2) ให้ กนอ. มีอำนาจกระทำการกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) การควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชย์กรรม ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชย์กรรม และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายรวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) การกำกับหรือจัดให้มีระบบป้องกันอุบัติเหตุ ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม รวมตลอดถึงการควบคุมและจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการมลภาวะอื่นใดในนิคมอุตสาหกรรม (มาตรา 10)

(3) ให้คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีอำนาจวางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กนอ. อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 10 (มาตรา 23)

3.3.2.26 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สารสนเทศทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการในการนำข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำผ่านกระบวนการจัดการสารสนเทศจนได้เป็นข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งอาจอยู่ในรูปข้อความ ตาราง กราฟ หรือภูมิสารสนเทศที่พร้อมนำมาใช้ปฏิบัติงาน ประกอบการตัดสินใจ ประกอบการวางแผนจัดการ และนำมาสรุปเป็นความรู้ได้

“การจัดการสารสนเทศ” หมายความว่า การจัดข้อมูลให้เป็นกลุ่มเชื่อมโยงกัน เพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลจนได้เป็นข่าวสารพร้อมใช้งาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีกระบวนการประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และแสดงผล เพื่อให้เกิดเป็นระบบใช้จัดการสารสนเทศ

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

(2) กำหนดให้สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สสน.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Hydro-Informatics Institute (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “HII” มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) รวบรวม เชื่อมโยง บูรณาการ และวิเคราะห์ข้อมูลน้ำและภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อ น้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เป็นระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ รวมทั้งให้บริการข้อมูลเพื่อสนับสนุน การพัฒนาและบริหารจัดการน้ำของประเทศ

2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและ ระบบบริหารจัดการน้ำ

3) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

4) นำเสนอและถ่ายทอดผลการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และให้บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นผลการวิจัย และพัฒนาของสถาบันให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศนำไปใช้ ประโยชน์ได้โดยสะดวกและเกิดประสิทธิผล โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือไม่ก็ได้

5) ดำเนินการอื่นเพื่อพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติตามที่กฎหมายกำหนดหรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติให้มีแนวทางที่สอดคล้องกันและ เป็นระบบเดียวกัน สถาบันอาจเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนการดำเนินงานของ สถาบันหรือร่วมดำเนินการกับสถาบันตามวัตถุประสงค์ของสถาบันได้ (มาตรา 6 และมาตรา 8)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 8 ให้สถาบันมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่างๆ
2) ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบัน
3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

4) จัดให้มีหรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน

5) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

6) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

7) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

8) เป็นตัวแทนหรือมอบหมายหรือว่าจ้างให้บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นประกอบกิจการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

9) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน (มาตรา 9)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินงานของสถาบันเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หน้าที่และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสถาบัน

2) อนุมัติงบประมาณประจำปี งบการเงิน แผนการลงทุน และการดำเนินโครงการตามที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

3) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน และค่าบริการในการดำเนินการของสถาบัน

4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมีอำนาจเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ หรือหน้าที่และอำนาจของสถาบันต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติสั่งการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 19)

(5) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการดำเนินการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมายและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี และแผนต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันเพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อกฎหมาย วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันได้ (มาตรา 43)

3.3.2.27 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

(1) กำหนดบทนิยาม คำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และคำว่า “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (มาตรา 3)

(2) กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สทอภ.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “GISTDA” (มาตรา 5)

(3) สำนักงานมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดนและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติจากข้อมูลดาวเทียม

3) ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) ให้บริการให้คำปรึกษาและพัฒนาบุคลากรในด้านสำรวจข้อมูลจากระยะไกลด้วยดาวเทียมและภูมิสารสนเทศ

5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับเทคโนโลยีอวกาศ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาและสร้างดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติขนาดเล็กเองได้

6) เป็นหน่วยงานหลักกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับระบบสำรวจข้อมูลระยะไกลและระบบภูมิสารสนเทศที่เหมาะสม (มาตรา 7)

(4) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่กระทำการดังต่อไปนี้ด้วย

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินต่างๆ

2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน

3) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

4) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

5) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการ

6) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน

7) ติดต่อประสานงานและทำความตกลงร่วมมือในโครงการแลกเปลี่ยนหรือช่วยเหลือทางวิชาการกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศในกิจการอันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

8) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีอวกาศและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ตามที่ได้รับมอบหมาย

9) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 8)

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสำนักงานให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสำนักงาน

2) อนุมัติแผนการลงทุน แผนการเงิน และงบประมาณของปีถัดไปของสำนักงาน

3) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสำนักงานในเรื่องการให้บริการข้อมูล การเผยแพร่ หรือการนำข้อมูลไปใช้

4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 19)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สำนักงานชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสำนักงานที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานได้ (มาตรา 41)

3.3.2.28 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การการน้ำเสีย พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“น้ำเสีย” หมายความว่า น้ำเสียตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

“เขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย” หมายความว่า พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร และพื้นที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“ระบบบำบัดน้ำเสีย” หมายความว่า ระบบท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลใดที่มีข้อบังคับการจัดการน้ำเสียจัดให้มีขึ้นเพื่อรับและบำบัดน้ำเสีย

“ระบบบำบัดน้ำเสียรวม” หมายความว่า ระบบท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่องค์การจัดการน้ำเสียได้จัดให้มีขึ้นเพื่อรับและบำบัดน้ำเสีย

“ระบบระบายน้ำ” หมายความว่า ระบบทางหรือท่อระบายน้ำที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดให้มีขึ้นในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

“ท่อรวบรวมน้ำเสียแยก” หมายความว่า ท่อรวบรวมน้ำเสียที่องค์การจัดการน้ำเสียได้จัดให้มีขึ้นที่แยกต่างหากออกจากระบบระบายน้ำ

“แผนปฏิบัติการ” หมายความว่า แผนการดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย ซึ่งจัดทำโดยองค์การจัดการน้ำเสีย หรือแผนการดำเนินการบริหารหรือรับจัดการน้ำเสียทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

“ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

“ราชการส่วนภูมิภาค” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย

“ข้อตกลงร่วม” หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนภูมิภาค หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

“ข้อตกลงจัดการน้ำเสีย” หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับผู้ให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

(2) กำหนดให้จัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย เรียกโดยย่อว่า “อจน.” มีวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับการบำบัดน้ำเสียภายในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย และการให้บริการรับบริหารหรือจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย รวมทั้งบริการหรือกิจการต่อเนื่องที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ (มาตรา 4 และมาตรา 6)

(3) องค์การจัดการน้ำเสียมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

1) ให้คำแนะนำหรือเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

2) สำรวจ วางแผนปฏิบัติการ ออกแบบ ก่อสร้าง ดำเนินการ จัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวม รวมทั้งติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบบำบัดน้ำเสียทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย และระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

3) ดำเนินการเกี่ยวกับการนำน้ำเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และการผลิตพลังงานจากน้ำเสีย เพื่อให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและตามข้อตกลงร่วม

4) ทำข้อตกลงร่วม เพื่อให้การจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสียบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5) เข้าร่วมกิจการกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นของเอกชนหรือของรัฐ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร หรือกับองค์การระหว่างประเทศ หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ขององค์การจัดการน้ำเสีย

6) ประสานงานกับราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย (มาตรา 7)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการองค์การจัดการน้ำเสีย มีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การจัดการน้ำเสีย อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ

2) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ โดยให้สอดคล้องกับข้อตกลงร่วม

3) ออกระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดเงื่อนไขของข้อตกลงจัดการน้ำเสีย

4) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 7 (มาตรา 18)

(5) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การจัดการน้ำเสีย เพื่อกำหนดให้ส่งให้องค์การจัดการน้ำเสียชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินการได้ (มาตรา 28)

(6) ในกรณีที่ต้องจัดการน้ำเสียจะต้องเสนอเรื่องใดๆ ไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรี ให้องค์การจัดการน้ำเสียนำเสนอเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี (มาตรา 29)

3.4 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

3.4.1 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ

กรณีเกิดวิกฤตน้ำ จะมีการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ (เช่น ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามที่ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา) กับองค์กรตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ โดยในเชิงของประเภทของภัยด้านน้ำ แบ่งออกได้เป็น 2 บริบท คือ

- บริบทด้านปริมาณน้ำ ได้แก่ น้ำแล้ง และ น้ำท่วม
- บริบทด้านคุณภาพน้ำ ได้แก่ ภัยจากภาวะมลพิษ กรณีมีสารเคมี และวัตถุอันตรายปนเปื้อนสู่ทรัพยากรน้ำ

ทรัพยากรน้ำ

สำหรับในเชิงของแนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานตามระดับภัยนั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

- แนวทางที่ 1 ภัยระดับ 3 : วิกฤติ ที่ต้องมีผู้บัญชาการ โดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”
- แนวทางที่ 2 ภัยต่ำกว่าระดับ 3 ที่ไม่ต้องบัญชาการ โดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”

3.4.2 การบูรณาการร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในภาวะฉุกเฉินหรือสาธารณภัยต่างๆ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ถือเป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกรูปแบบ โดยกำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งในสาธารณภัยแต่ละระดับจะมีการระบุผู้รับผิดชอบและมอบหมายผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามระดับการจัดการสาธารณภัยนั้น อันเป็นการวางแผนการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร ข้อมูล การสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉิน¹ ดังนี้

กรณีน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และน้ำท่วม (อุทกภัย) ที่เกิดในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของ “ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) แห่งพื้นที่นั้น”

¹ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, พฤษภาคม 2558.

เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้ง “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่” และ “ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)” ทราบทันที

(2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อส่งการโดยเร็วต่อไป

(4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียงนั้น

(5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อส่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

(6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและ ทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

(8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ผู้อำนวยการกลาง (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และผู้อำนวยการในเขตพื้นที่

สำหรับแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินนั้น แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้จำแนกรูปแบบขององค์กรออกตามเขตพื้นที่ตั้งแต่สาธารณภัยระดับเล็กไปจนกระทั่งระดับใหญ่ ดังนี้

(1) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/เมืองพัทยา)

จัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น” เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์นั้นจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

(2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยอำนวยการและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็วและทั่วถึง

(3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ภ.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 และระดับ 2 ให้ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง” รับผิดชอบอำนวยการ ประสานการปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” รวมทั้งติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงานและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

(4) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยตามการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 และระดับ 4

3.4.3 การบูรณาการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามแผนป้องกันและบรรเทาและสาธารณภัยแห่งชาติ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมประมาณ 28 หน่วยงาน ประกอบไปด้วยหน่วยงานระดับกระทรวง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งจะร่วมบูรณาการภายใต้บทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ และหากหน่วยงานใดมีแผนปฏิบัติการในกรณีหนึ่งกรณีใดเป็นการเฉพาะ แผนปฏิบัติการนั้นก็จะถูกนำไปบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ด้วยเหตุนี้ ในการบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะต้องดำเนินการตั้งแต่กระบวนการจัดทำนโยบาย การจัดทำแผนป้องกันแนวทางมาตรการในขั้นตอนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำในแต่ละระดับของภัย กระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่างๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูลและการนำข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะปกติและภาวะวิกฤตของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคดังนี้

1) บทบาทด้านการบริหารจัดการ (ก่อนเกิดเหตุ)

การบริหารจัดการและจัดสรรการใช้น้ำอย่างเหมาะสม การจัดทำผังน้ำเพื่อเป็นข้อมูลเส้นทางน้ำของประเทศ การบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบคาดการณ์และเตือนภัยด้านทรัพยากรน้ำที่ถูกต้องแม่นยำ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) บทบาทด้านการเตรียมความพร้อมรับมือ (ก่อนเกิดเหตุ)

การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำท่วม ภาวบน้ำแล้ง ในระดับลุ่มน้ำ และในระดับชาติ รวมถึงการติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ ประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ

3) บทบาทด้านการระงับและเผชิญเหตุ (ขณะเกิดเหตุ)

การประกาศเขตภาวบน้ำแล้ง เขตภาวบน้ำแล้งอย่างรุนแรง และกำหนดกิจการใดๆ ที่สามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เหมาะสม ตลอดจนวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำหรือการห้ามการใช้น้ำบางประเภทที่เกิดจากความจำเป็น การกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ การผันน้ำ การเปลี่ยนน้ำที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวบน้ำแล้ง การ

ปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ ภาวะน้ำแล้ง ตลอดจนการประเมินสถานการณ์และพิจารณาการยกระดับของภัยเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

4) บทบาทด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (หลังเกิดเหตุ)

การจ่ายเงินทดแทนการใช้น้ำที่ต้องเฉลี่ยเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง การจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากกรณีที่ต้องทำลายหรือถอนสิ่งใดๆ ที่กีดขวางการไหลของน้ำซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และการจ่ายค่าชดเชยการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของเอกชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม รวมถึงการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการระงับเหตุรวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤตน้ำ ปัญหาและอุปสรรค เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมในระยะยาว และที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3.4.4 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) หรือกรณีน้ำท่วม (อุทกภัย) ในกรณีวิกฤตน้ำ

นอกเหนือไปจากการบูรณาการปฏิบัติการตามแผนการจัดการในภาวะฉุกเฉินและมาตรการรับมือจากวิกฤตน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ กำหนดไว้ โดยเฉพาะการควบคุมสถานการณ์ให้ไม่เกิดผลกระทบในระดับที่ร้ายแรงขึ้น การเผชิญเหตุการณ์ การบรรเทาเหตุ และการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การลดความสูญเสียหรือเสียหาย ตลอดจนการฟื้นฟูพื้นที่ที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่ภาวะปกติภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้ว หากสถานการณ์ยกระดับความรุนแรงจนเป็นภัยด้านน้ำระดับ 3 : “วิกฤตน้ำ” (เทียบระดับ 4 สาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ซึ่งบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำดังกล่าวคือ การจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อเป็นองค์กรระดับชาติในการทำหน้าที่บริหารจัดการ “มวลน้ำ” เพื่อลดผลกระทบและแก้ไขวิกฤตน้ำในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการระหว่าง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

โดยในภาวะวิกฤตน้ำ มีแนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ ดังนี้

วิกฤตน้ำเนื่องจากสถานการณ์น้ำแล้ง (ภัยแล้ง)

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการในระดับ นโยบาย	ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	คณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย - การเคลื่อนย้ายประชาชนออก จากพื้นที่เกิดเหตุ - การจัดหาแหล่งน้ำและการนำ น้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำมา เฉลี่ย รวมถึงการจัดทำบัญชี เฉลี่ยน้ำ - การขนส่ง การบำบัดน้ำ และ การแจกจ่ายน้ำ - การแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์และเครื่องยังชีพ - การผันน้ำ - การช่วยเหลือทางการแพทย์ - การแก้ไขปัญหามลพิษ	- กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย - กองอำนวยการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ - กรมชลประทาน - กระทรวงสาธารณสุข - องค์การเภสัชกรรม - กรมควบคุมมลพิษ	- กองอำนวยการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) - กองอำนวยการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) - กองอำนวยการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.) - กองทัพ - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ รับผิดชอบในพื้นที่ประสบเหตุ - การประปา (นครหลวง/ภูมิภาค) - กรมฝนหลวงและการบินเกษตร - กระทรวงการต่างประเทศ (กรณี ผันน้ำระหว่างประเทศ ต้อง บูรณาการร่วมกับกระทรวงการ ต่างประเทศด้วย) - กรมแพทย์ทหาร ในสังกัด กระทรวงกลาโหม - โรงงานเภสัชกรรมทหาร	
4. การพยากรณ์ การติดตาม เฝ้าระวัง และการเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ (แต่ละ ลุ่มน้ำ) - กรมชลประทาน (ติดตาม	- กรมประชาสัมพันธ์ - กสทช. - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ	พิจารณาตามพื้นที่ และภารกิจของแต่ละ หน่วยงานพิจารณา

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
	ปริมาณน้ำที่กักเก็บ และการ จ่ายน้ำในเขตชลประทาน) - กรมอุตุนิยมหาวิทยาลัย (การพยากรณ์สภาพอากาศ) - กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (ติดตาม สถานการณ์ และการแจ้ง เตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย (เฝ้าระวัง ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหรือ เขื่อนขนาดใหญ่ และเตือนภัย ชุมชนท้ายอ่างเก็บน้ำหรือ เขื่อน)	และสังคม - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล - กรมทรัพยากรน้ำ - กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) - องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น - การประปา (นครหลวง/ภูมิภาค)	ตามพื้นที่ของแต่ละ หน่วยงาน
5. การสนับสนุนข้อมูลเพื่อ จัดทำแผนระดับเหตุหรือ แผนปฏิบัติการ - ข้อมูลสารสนเทศด้าน ทรัพยากรน้ำ/ผืนน้ำ - ข้อมูลสภาพอากาศ - ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำใน เขตพื้นที่ตามกฎหมายเฉพาะ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ - กรมชลประทาน - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล - กรมอุตุนิยมหาวิทยาลัย - กรมป่าไม้ - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมโรงงานอุตสาหกรรม - การนิคมอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - กรมทรัพยากรน้ำ - การไฟฟ้าฝ่ายผลิต - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) - สำนักงานป่าไม้จังหวัด - อุทยานแห่งชาติ - สภาอุตสาหกรรมจังหวัด	- พื้นที่อุทยาน แห่งชาติและเขต รักษาพันธุ์สัตว์ป่า - พื้นที่โรงงาน อุตสาหกรรม

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
6. การออกประกาศ/คำสั่ง - เขตภาชนะน้ำแล้งอย่างรุนแรง - เขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง - ประกาศจำกัดกิจการการใช้น้ำในภาชนะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ - นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย - นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	- กรมประชาสัมพันธ์ - กสทช. - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - อปท. - ผู้ใช้น้ำ - องค์กรผู้ใช้น้ำ	- มาตรา 58 วรรค 1 พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ - มาตรา 31 พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มาตรา 58 พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ
7. การฟื้นฟูเยียวยา - การฟื้นฟูเยียวยาตามผลผลิตทางการเกษตร - การจ่ายค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง - การจ่ายค่าทดแทนการใช้น้ำจากการขอลดน้ำ - การฟื้นฟูด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ - การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่ - หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่ - กรมควบคุมมลพิษ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช - กรมป่าไม้	- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - สำนักงานประมาณ - สำนักงานประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- มาตรา 67 วรรคสาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ - มาตรา 60 วรรคสอง พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ
8. การเตรียมพื้นที่กักเก็บน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ - กรมชลประทาน	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กรมโยธาธิการและผังเมือง	
9. งบประมาณ	- สำนักงานประมาณ	- กระทรวงการคลัง	มาตรา 24 พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ
10. การรายงานและสรุปผลการดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	มาตรา 24 พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

3.4.5 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ

วิกฤตน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้ น้ำจากเหตุที่ทรัพยากรน้ำหรือ แหล่งทรัพยากรน้ำ สาธารณะมีค่ามาตรฐานความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภค ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุตามธรรมชาติ เช่น การปนเปื้อนของแร่ธาตุในน้ำหรือฝนกรด เป็นต้น หรือความเป็นมลพิษของทรัพยากรน้ำที่เกิดจากกระทำ ของมนุษย์เอง เช่น การปนเปื้อนของสารเคมี การเน่าเสียของแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งจะเห็น ได้ว่าวิกฤตน้ำในบริบทนี้ไม่สร้างผลกระทบในเชิงปริมาณโดยตรงแต่เป็นผลกระทบในเชิงคุณภาพอันนำไป ผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน จนกระทั่งถึงผลกระทบในเชิงปริมาณใน ทางอ้อมในช่วงเวลาต่อมา กล่าวคือ ปริมาณทรัพยากรน้ำที่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคได้อย่าง ปลอดภัยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนหรือขาดแคลนในเวลาต่อมา

เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนสู่ ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดกลไกเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะไว้ในมาตรา 79 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแล ทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำ สาธารณะนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายใน ระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากในกรณีที่มีการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายหรืออาจเกิดความเสียหายต่อ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำ สาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่าง ใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ อย่างไรก็ตาม เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำฯ มุ่งหมายให้เกิดการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การ บำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้ มีความประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น ในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาในบริบท นี้ จึงต้องต้องสอดคล้องกับแผนการดำเนินการตามกลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดบทบาทและภารกิจดังกล่าวให้ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการ ดำเนินการแจ้งเหตุหรือรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบ วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ รวมถึงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกิดเหตุ รวมถึงบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในด้านการประเมินสถานการณ์ ประสานงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่ จะเกิดแก่สาธารณะ และการให้คำแนะนำในการประเมินเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยปัจจุบันกรมควบคุม

มลพิษได้มีแผนการดำเนินการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ศูนย์บัญชาการ

เหตุการณ์จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยในแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย² โดยกำหนดแผนการดำเนินการในแต่ละระดับความรุนแรงของเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและกำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินไว้ 4 ระดับ ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ จำนวนของประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์ดังนี้

ระดับที่ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก

○ ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สิน โดยการรั่วไหลหรือเพลิงไหม้อยู่ในขอบเขตพื้นที่จำกัด เช่น ภายในโรงงานหรือสถานประกอบการ และเริ่มขยายตัวออกสู่ชุมชนใกล้เคียง ซึ่งการจัดการสามารถระงับได้โดยพนักงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานนั้นและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

○ ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร (ผู้อำนวยการเขต) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

○ หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

○ หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักอนามัย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ระดับที่ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง

○ ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินมากขึ้น โดยเริ่มมีการอพยพประชาชนบางส่วน (จำนวนไม่มากนัก) ออกจากพื้นที่ มีการขอความ

²แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รองรับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ธันวาคม 2560.

ร่วมมือจากหน่วยงานปฏิบัติการสารเคมีและหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ จากท้องถิ่นอื่น ๆ เข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้บัญชาการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) หรือผู้บัญชาการกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สังกัดกรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานเขต เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักอนามัย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ระดับที่ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างมาก จำเป็นต้องมีการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานปฏิบัติการสารเคมี ผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษและหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ จากจังหวัดใกล้เคียง หรือจากส่วนกลางเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 2 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- กำหนดให้ผู้บัญชาการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) หรือผู้บัญชาการ

กรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย สังกัดกรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

ระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญและกำลังคนอย่างจำนวนมาก เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษเฉพาะ ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ หรืออาจจำเป็นต้องขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์จากต่างประเทศ เข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 3 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สังกัดกรุงเทพมหานคร และส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักด้านการจัดการ ควบคุม และกำจัดมลพิษ คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการตามภารกิจ หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานนั้น โดยสามารถสรุปบทบาทของกรมควบคุมมลพิษและการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำ ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจได้ตามหัวข้อ 3.3.7.1 ถึง 3.3.7.3

3.4.5.1 บทบาทหน้าที่ของ “กรมควบคุมมลพิษ³” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน การป้องกันและลดผลกระทบการเกิดสาธารณภัย ในเหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สำหรับความร้ายแรงของภัยในทุกระดับ) โดยบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับ

³ แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายรองรับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, ธันวาคม 2560

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย

- 1) จัดเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของท้องถิ่นในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการคมนาคมขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย
- 2) ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการจัดทำแผนหลักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนเฉพาะในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านสารเคมีและ วัตถุอันตราย รวมทั้งแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) สนับสนุนการจัดฝึกอบรมหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุบัติเหตุจากสารเคมีของกองอำนวยการป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) ศึกษาและรวบรวมเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและระงับภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการตรวจสอบปัจจัยลักษณะสมบัติและความเป็นอันตราย
- 5) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับต่างๆ ในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นกับประชาชนและสิ่งแวดล้อม จากการระเบิด เพลิงไหม้ และการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย
- 6) ติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการตกค้างหรือปนเปื้อนของสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อการวางแผนดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต
- 7) สนับสนุนในด้านการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดสารเคมีและวัตถุอันตรายในการป้องกันฝ่ายพลเรือนตามแผนการเตรียมความพร้อมแห่งชาติในด้านการป้องกันและระงับภัยจากการก่อวินาศกรรมด้วยสารเคมีและวัตถุอันตราย

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

ดำเนินการโดยสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ โดยจำแนกรอบเวลาในการดำเนินการเป็นดังนี้

- 1) การดำเนินการเตรียมความพร้อมรองรับเหตุฉุกเฉิน (ก่อนการเกิดเหตุ)
 - 1.1) เป็นศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุบัติเหตุและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านวิชาการ เทคโนโลยีในการบริหารจัดการอุบัติเหตุจากสารเคมีและการแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย

- 1.2) ศึกษาพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารเคมีและความปลอดภัย ระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน
- 1.3) ศึกษาและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยศักยภาพการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินและหลักเกณฑ์การปกป้องประชาชนจากสารเคมีรั่วไหล
- 1.4) จัดเตรียมความพร้อมขององค์กรและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
- 1.5) เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) กับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น ภาคเอกชนและประชาชน ให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
- 1.6) สนับสนุนการจัดทำเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการในการส่งเสริมสนับสนุนการระงับเหตุฉุกเฉินสารเคมี
- 1.7) การเสริมเครือข่ายด้านการปฏิบัติและองค์ความรู้ด้านในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน (AEC)
- 2) การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (ขณะเกิดเหตุ)
 - 2.1) รับแจ้งและประสานการจัดการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่มีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม
 - 2.2) สนับสนุนข้อมูล ข้อเสนอแนะ และข้อแนะนำด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและประเมินความรุนแรงและควบคุมระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 2.3) ร่วมวางแผน ควบคุม ระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน
 - 2.4) สนับสนุนการปฏิบัติการควบคุมและระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน
 - 2.5) ตรวจสอบและประเมินผลกระทบผลที่เกิดขึ้นจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม (ดิน น้ำ อากาศ) ในระหว่างการควบคุม ระงับ อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์ฉุกเฉินยุติลง
 - 2.6) ให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการปกป้องประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพหรือความปลอดภัยจากเหตุการณ์อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย
- 3) การดำเนินการภายหลังภัยเหตุ (หลังเกิดภัย)

3.1) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่มีการปนเปื้อนมลพิษ รวมทั้งประสานงานและแนะนำมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2) ติดตามและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษจากเหตุฉุกเฉินในสิ่งแวดล้อมหรือประสานการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ

3.3) สรุปผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อศึกษา วิเคราะห์ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาต่อไป

3.4.5.2 การบูรณาการและประสานงานของ “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” และ “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ”

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

ในกรณีที่เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนหรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ในระดับภัย ระดับปกติ (ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1)) หรือเทียบเท่าระดับสาธารณสุขขนาดเล็ก หรือในระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) (ระดับ 2) หรือเทียบเท่าสาธารณสุขขนาดกลางหรือขนาดใหญ่และแต่กรณี การปฏิบัติการฉุกเฉินในสถานการณ์เช่นนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดย “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จึงมีบทบาทในการบูรณาการในการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ปนเปื้อนหรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

1) การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเชื่อมโยงแผนแม่บทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้บูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน

2) การสร้างการรับรู้แผนปฏิบัติการดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์มลพิษที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ

2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)” และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)”

3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์มลพิษที่เกิดกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ต่อ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)”

4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณากระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ ต่อไป

5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันที่และมีประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการฟื้นฟู (หลังเกิดเหตุ)

1) หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามมาตรา 79 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

2) ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค สนับสนุนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดภายใต้กรอบและแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด ตามมาตรา 35(4) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

3.4.5.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายต่อสาธารณชนอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือภาวะมลพิษที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิตร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐเป็นอันมาก โดยหลักการของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดกลไกในการแก้ไขวิกฤตหรือปัญหาดังกล่าวไว้ โดยให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสั่งการไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามที่เห็นสมควร ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลใด รวมทั้งบุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับอันตรายหรือความเสียหายดังกล่าว หรือแม้กระทั่งผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษนั้น กระทำหรือร่วมกันกระทำการใดๆ อันจะมีผลเป็นการควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ในการบูรณาการสาธารณภัยในระดับที่ 4 คือสถานการณ์ที่อันตรายและส่งผลกระทบต่อชีวิตสิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ได้กำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน การบัญชาการ หรือสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิกฤตน้ำ (ระดับ 3) “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จะนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณากระดขันสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำ เพื่อเป็นมาตรการเฉพาะในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำในกรณีเช่นว่านี้ ซึ่งการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติ

ทรัพยากรน้ำ เป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ในขณะเกิดภัย” ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลไกการแก้ไขปัญหาสาธารณภัยขนาดใหญ่ ในระดับที่ 4 ของแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาร์เคมีและวัตถุอันตราย จะเห็นได้ว่าผู้บัญชาการที่มีอำนาจสั่งการในการการแก้ไขปัญหาคือนายกรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน อีกทั้งในการสั่งการเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาต่างก็มีขอบเขตหน้าที่และอำนาจในการรับผิดชอบดำเนินการไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้น มีความชัดเจนเรื่องหน่วยงานรับผิดชอบด้านงบประมาณที่จะจัดสรรมาใช้ในการดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และการกำหนดผลในทางกฎหมายที่สถานะของคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจซึ่งรองรับให้มีสภาพอย่างกฎหมายเพื่อให้ผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งบทสันนิษฐานของกฎหมายที่จะคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ให้พ้นจากความรับผิดชอบ อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึงต่อเหตุการณ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ นั้น ถือเป็นมาตรการเฉพาะ ในการนำไปใช้ในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกเหนือไปจากการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาร์เคมีและวัตถุอันตราย (สาร์เคมีและวัตถุอันตราย) และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในระดับสาธารณภัยขนาดใหญ่

นอกจากนี้ ในกรณีที่ปัญหาวิกฤตน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ปิด เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งวิกฤตน้ำในลักษณะดังกล่าวอาจไม่เข้าเงื่อนไขหรือมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่ามีลักษณะที่จะถือว่าเป็น “สาธารณภัย” ตามคำจำกัดความของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ ในการที่จะนำมาตรการหรือแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด แต่หากข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการยกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำ โดยเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง นายกรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ มาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาร์เคมีและวัตถุอันตราย (สาร์เคมีและวัตถุอันตราย) ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้วยอีกทางหนึ่ง

การกำหนดแนวทางการบูรณาการ

เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และจำกัดขอบเขตในการดำเนินการต่อ “ทรัพยากรน้ำ” โดยตรง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำ

แห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ก.) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกป.ช.) กรมควบคุมมลพิษ และหน่วยงานอื่นๆ ที่จะร่วมสนับสนุนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตน้ำนั้น จึงควรกำหนดแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ (ในบริบทด้านคุณภาพน้ำ) ไว้ดังนี้

1) การบูรณาการในสถานการณ์ที่แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายสามารถรับมือได้

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายจากภาวะมลพิษหรือจากการแพร่กระจายของมลพิษลงสู่แหล่งทรัพยากรน้ำ พิจารณาจากระดับความร้ายแรงของสาธารณภัยระดับที่ 1 (ขนาดเล็ก) ระดับที่ 2 (ขนาดกลาง) หรือระดับที่ 3 (ขนาดใหญ่) (หรือในระดับปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1) หรือระดับรุนแรงหรือคาดว่าจะรุนแรง (ระดับ 2) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ) ที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้ การปฏิบัติการต่อเหตุดังกล่าวกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ รองรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) ร่วมบูรณาการดังนี้

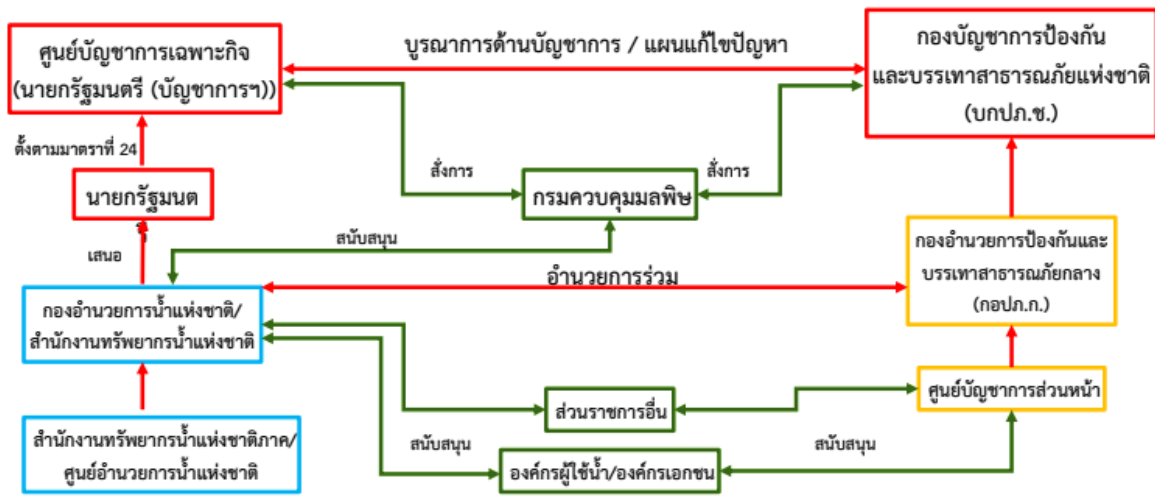
การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการระงับเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถสนับสนุนข้อมูลการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงสนับสนุนข้อมูลด้านแหล่งทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำของพื้นที่เกิดเหตุและพื้นที่ลุ่มน้ำใกล้เคียง เพื่อจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา การกำหนดแผนการป้องกันการแพร่กระจายของมลพิษโดยการปิดกั้นเส้นทางไหลของน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำโดยอาศัยฝังกั้นน้ำ ตลอดจนร่วมวางแผนการแจ้งเตือนผู้ใช้น้ำ การบูรณาการร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำใกล้เคียง รวมถึงแผนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภคภายหลังจากเหตุดังกล่าวสิ้นสุดลงได้

การเผชิญเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำ และแจ้งเตือนภัยให้แก่ผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละภาค (ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคพาณิชย์) รวมถึงการบูรณาการข้อมูลและข้อเสนอทางด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์และประเมินความรุนแรงของเหตุ ตลอดจนร่วมวางแผนควบคุม ระงับเหตุ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

แผนผังขั้นตอนการบูรณาการ

วิกฤติน้ำ ระดับ 3 / สาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายจากภาวะมลพิษในระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (หรือในระดับวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤติน้ำ) ซึ่งเป็นเหตุที่ส่งผลกระทบการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช ต่อสิ่งแวดล้อม หรือต่อทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการดำเนินการระงับเหตุหรือให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบเมื่อนายกรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและสั่งการในฐานะผู้บัญชาการเพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่างๆ ในระหว่างเกิดเหตุมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการในระดับนโยบาย	ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย - การเคลื่อนย้ายประชาชน	- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	- กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด (กอปภ.จ.)	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
ออกจากพื้นที่เกิดเหตุ	บรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ก.)	- กองอำนวยการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย อำเภอ(กอป.อ.) - กองอำนวยการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เทศบาล (กอป.ท./ ทม./ทต.) - กองทัพ - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ในพื้นที่ประสบเหตุ	
- การช่วยเหลือทางการแพทย์	- กระทรวงสาธารณสุข	- กรมแพทย์ทหารใน สังกัดกระทรวงกลาโหม	
4. การแก้ไขมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย)	- กรมควบคุมมลพิษ	- ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์ พิเศษที่ได้รับการสนับสนุน ทั้งภายในและภายนอก ประเทศ	
- การผันน้ำและการระบาย น้ำเพื่อผลักดันน้ำเสียหรือ มลพิษ	- กรมชลประทาน - การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย	- กรมผิมน้ำระหว่าง ประเทศ ต้องบูรณาการ ร่วมกับกระทรวงการ ต่างประเทศด้วย	
5. การสนับสนุนข้อมูลเพื่อ จัดทำแผนระงับเหตุและ แผนปฏิบัติการ - ข้อมูลสารสนเทศ ด้านทรัพยากรน้ำ/ผิมน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ - กรมชลประทาน	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล - กรมทรัพยากรน้ำ - สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)	
- ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- กรมอุตุนิยมวิทยา กองทัพเรือ - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
		(องค์การมหาชน)	
- ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำใน เขตพื้นที่ตามกฎหมายเฉพาะ	- กรมป่าไม้ - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	- สำนักงานป่าไม้จังหวัด - อุทยานแห่งชาติ	พื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่า
	- กรมโรงงานอุตสาหกรรม - การนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย	- สภาอุตสาหกรรมจังหวัด	พื้นที่โรงงาน อุตสาหกรรม
	- การประปา (นครหลวง/ภูมิภาค)		ระบบการให้บริการ น้ำประปา
	- การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย		เขื่อนขนาดใหญ่ที่อยู่ ในความรับผิดชอบ ของกฟผ.
	กรมชลประทาน		พื้นที่เขตชลประทาน และอ่างเก็บน้ำ ชลประทาน
	- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล		น้ำบาดาล
6. การฟื้นฟูทรัพยากรน้ำและ แหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ	- กรมควบคุมมลพิษ	- กรมป่าไม้ - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - หน่วยของของรัฐ ในระดับท้องถิ่น - องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น - องค์การผู้ใช้น้ำ - ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์ พิเศษที่ได้รับการสนับสนุน ทั้งภายในและภายนอก ประเทศ	ผู้ที่ทำให้เกิดความ เสียหาย มีหน้าที่ ต้องดำเนินการอย่าง หนึ่งอย่างใดเพื่อขจัด ความเสียหายและ ทำให้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะกลับคืนสู่ สภาพเดิมหรือ สภาพที่ใกล้เคียงกับ สภาพเดิม ตามมาตรา 79 วรรค สอง แห่งพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำฯ
7. งบประมาณ	สำนักงบประมาณ	กระทรวงการคลัง	มาตรา 24 พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำฯ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
			บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ
8. การรายงานและ สรุปผลการดำเนินการ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค	มาตรา 24 พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ บัญญัติไว้เป็น การเฉพาะ

การดำเนินการภายหลังสิ้นสุดเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคสามารถสนับสนุนการดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยและคุณภาพของทรัพยากรน้ำและแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เหมาะสมต่อการอุปโภคและบริโภคของผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำใกล้เคียง การแจ้งข้อมูลความปลอดภัยดังกล่าวไปยังผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำและขอแนะนำในการใช้น้ำจนกว่าจะกลับคืนสู่ภาวะปกติ ร่วมดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่ปนเปื้อนมลพิษร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินการ สภาพปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และแนวทางแก้ไขปัญหานี้ในอนาคตต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.4.6 งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทต่างๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สำหรับ 6 ยุทธศาสตร์หลักและรายการค่าดำเนินการภาครัฐ โดย 1 ใน 6 ของยุทธศาสตร์นั้น ได้แก่ "ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม" โดยส่วนหนึ่งในกรอบการใช้จ่ายงบประมาณนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยแยกเป็นงบประมาณรายจ่ายบูรณาการในแผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งในดังกล่าว ครอบคลุมการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ โดยจัดทำแผนบรรเทาอุทกภัยแบบบูรณาการ จัดระบบการจัดการภัยพิบัติจากน้ำในภาวะวิกฤต เตือนภัยอุทกภัยและภัยแล้งเพื่อลดความสูญเสียและความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทานให้สามารถทำเกษตรได้ จัดหาพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมือง เกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ พื้นฟู พื้นที่ป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งกักเก็บน้ำระบบกระจายน้ำ และเชื่อมโยงโครงข่ายลุ่มน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทาน ปรับปรุงทางน้ำ พื้นที่รองรับน้ำจัดทำผังเมืองและ

ระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจ พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำ พัฒนาระบบฐานข้อมูล การประชาสัมพันธ์ การติดตาม ประเมินผลและการมีส่วนร่วม⁴ สำหรับงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในกรณีประสบเหตุฉุกเฉินหรือสาธารณภัยทั้ง บริบทด้านคุณภาพน้ำและบริบทด้านปริมาณน้ำ โดยสามารถใช้จ่ายจากงบประมาณสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามภารกิจหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานต่างๆ เช่น งบประมาณ รายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดและกลุ่มจังหวัด และ ส่วนราชการระดับกระทรวงและระดับกรม หรือการเบิกจ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น รวมถึงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในกรณีเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ และจังหวัดได้ใช้วงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ระเบียบ กระทรวงการคลังดังกล่าวกำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้มาตรา 24 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ยังได้บัญญัติให้การสนับสนุนด้าน งบประมาณ เป็นหน้าที่ของสำนักงบประมาณ ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะ กิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด ซึ่งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ก็ตาม หากปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการ เฉพาะกิจหรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ย่อมสามารถ เบิกจ่ายจากงบประมาณตามที่สำนักงบประมาณจัดสรรให้ได้เช่นกัน

⁴ งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563, สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

บทที่ 4

แนวทางป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

บทที่ 4

แนวทางการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

การบริหารจัดการน้ำตามภารกิจที่กำหนดไว้ของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่มีในปัจจุบัน พบว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้งนั้น ประกอบด้วยแผนการบูรณาการระหว่างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายหลายฉบับ ที่สำคัญได้แก่ การบูรณาการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกรูปแบบ ในกรณีเกิดภาวะฉุกเฉินหรือสาธารณภัยต่างๆ โดยกำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งสาธารณภัยแต่ละระดับจะมีการระบุผู้รับผิดชอบและมอบหมายผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามระดับการจัดการสาธารณภัยนั้น อันเป็นการวางแผนการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร ข้อมูลการสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุมการสั่งการ และการใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประสานการปฏิบัติในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งได้ ทั้งนี้การประสานการปฏิบัติยังคงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและเอกชนด้วยเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วน

ดังนั้น ในการบริหารจัดการน้ำแล้งในพื้นที่โครงการ เพื่อป้องกันหรือบรรเทาปัญหาน้ำแล้งลดความเสียหายที่อาจจะเกิดต่อชีวิตและทรัพย์สิน จะใช้แผนการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบูรณาการหน่วยงานที่ สทนช. กำหนด โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ก่อนเกิดภัย	เป็นการดำเนินการ ก่อนมีการประกาศภาวะน้ำแล้ง
ช่วงเกิดภัย	เป็นการดำเนินการ หลังจากมีการประกาศภาวะน้ำแล้ง
หลังเกิดภัย	เป็นการดำเนินการ หลังประกาศยกเลิกภาวะน้ำแล้ง

การดำเนินการในแต่ละช่วงมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยมีรายละเอียดอำนาจและหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน แสดงตามช่วงเวลาการดำเนินการดัง **ตารางที่ 4.1-1 ถึง ตารางที่ 4.1-3** และการบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้งดังรูปที่ 4.1-1 ถึงรูปที่ 4.1-3

ตารางที่ 4.1-1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ก่อนเกิดน้ำแล้ง	หมายเหตุ
1. การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการลุ่มน้ำในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2562
		กรมประชาสัมพันธ์	เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2545
		กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ดูแลงานประชาสัมพันธ์ และประสานเครือข่ายสารสนเทศระดับประเทศ (สำนักงานปลัด บริษัทโทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน))	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560
		สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	กำกับให้ผู้ขอรับใบอนุญาตให้ดำเนินการแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบเมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ	พ.ร.บ.การกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ 2551 (มาตรา 35)
		สำนักงานประมาณ	จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานประมาณ พ.ศ. 2551
2. การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในส่วนของน้ำแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
		หน่วยงานเดียวกับลำดับ 1	ประชาสัมพันธ์ ประสานเครือข่ายสารสนเทศ จัดสรรงบประมาณตามกฎหมาย	กฎหมายเดียวกับลำดับ 1
3. การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำสถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ คาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2562
	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		เฝ้าระวังและเตือนภัย รวมถึงประสานขอความร่วมมือจากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนของการดำเนินการก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ก่อนเกิดน้ำแล้ง	หมายเหตุ
	กรมชลประทาน		เฝ้าระวัง ติดตาม และวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ ในเขตพื้นที่การชลประทาน	พ.ร.บ.ชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
	กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ และสำนักวิจัย พัฒนา และอุทกวิทยา)		สร้างระบบเฝ้าระวังป้องกันและเตือนภัย ศึกษา วิจัยด้านอุทกวิทยา และจัดทำแผน ที่อุทกวิทยา	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำ บาดาล (สำนักอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ บาดาล)	เฝ้าระวังระดับน้ำกักเก็บน้ำ และควบคุม คุณภาพน้ำบาดาล	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. 2551
		กรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง	เฝ้าระวัง และให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับน้ำทะเล	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง พ.ศ. 2545
		กรมอุตุนิยมวิทยา	ประสานให้ข้อมูลในการตรวจ เฝ้าระวัง ติดตาม รายงานสภาวะอากาศและ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และประเมิน สถานการณ์น้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมอุตุนิยมวิทยา พ.ศ. 2552
		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำในเขื่อนหรือ อ่างเก็บน้ำ	พ.ร.บ.การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. 2511
		กรมพัฒนาพลังงาน ทดแทนและอนุรักษ์ พลังงาน	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำในเขื่อนหรือ อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2562
		กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ	ให้การสนับสนุนและให้บริการด้านอุทก ศาสตร์อุตุนิยมวิทยา	พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและ กำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพเรือ กองทัพไทย พ.ศ. 2552
		สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน)	เป็นหน่วยงานที่เป็นคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ	พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562
		สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่ เกี่ยวข้อง	พ.ร.ฎ.จัดตั้งสำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและภูมิ สารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543
		การประปาส่วนภูมิภาค	ให้ข้อมูลปริมาณน้ำดิบและปริมาณ น้ำประปา	พ.ร.บ. การประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนา จังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันภัยอันตรายของราษฎรและรักษา ความสงบในท้องที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ก่อนเกิดน้ำแล้ง	หมายเหตุ
		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดให้มีสาธารณูปโภคและป้องกันบำบัดภัยในท้องถิ่น	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พ.ร.บ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. 2496 พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542)
4. การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2562
		สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จัดทำนโยบายและแผนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประสานและจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560
		กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	รวบรวม จัดทำ และให้บริการข้อมูลข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีต่างๆ ในฐานะศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555
		กรมป่าไม้	ศึกษา วิจัย วางแผน และประสานงานเกี่ยวกับการปลูกป่าเพื่อการฟื้นฟูสภาพป่าและระบบนิเวศ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2547
		กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พ.ศ. 2547
5. การบูรณาการด้านการควบคุมมลพิษทางน้ำ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2562

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ก่อนเกิดน้ำแล้ง	หมายเหตุ
			ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ	
	กรมควบคุมมลพิษ		ควบคุม กำกับ ดูแล อำนวยความสะดวก ประสานงาน ติดตาม และประเมินผล เกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ	พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2561
		กรมโรงงานอุตสาหกรรม	ศึกษา พัฒนา วิเคราะห์ วิจัย และส่งเสริมการประกอบกิจการโรงงานและธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560
		การนิคมอุตสาหกรรม	ควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรมผู้ประกอบพาณิชย์กรรม รวมทั้งดำเนินงานที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีอำนาจกำกับหรือจัดให้มีระบบบำรุงรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม	พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
		องค์การจัดการน้ำเสีย	ประสานงานกับราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย	พ.ร.ฎ.จัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนา จังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันอันตรายของราษฎรและรักษาความสงบในท้องที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62
		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงประสานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. การเตรียมการกักเก็บน้ำ เพื่อใช้ประโยชน์ในฤดูแล้ง	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ให้ความเห็นชอบใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง หรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี โดยผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งต้องมีรายการเกี่ยวกับสถานที่กักเก็บน้ำประกอบด้วย	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	กรมชลประทาน		ดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุข โภค หรือ การอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมชลประทาน พ.ศ. 2557
	กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ)		กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ จัดทำข้อกำหนดในการอนุรักษ์ พื้นฟู และบำรุงรักษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2545

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ก่อนเกิดน้ำแล้ง	หมายเหตุ
	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล		บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งจัดให้มีการกักเก็บน้ำเพื่อสำรองไว้ในภาชนะน้ำแล้ง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. 2551
		กรมเจ้าท่า (สำนักพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำ)	ดำเนินการเกี่ยวกับการขุดลอกและรักษาร่องน้ำทางเดินเรือ เพื่อเป็นแหล่งรองรับน้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมเจ้าท่า พ.ศ. 2558
		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	สร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่น อันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้น เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์	พ.ร.บ.การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511
		กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	ดำเนินการกักเก็บน้ำในอ่างเก็บน้ำที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงาน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2562
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันอันตรายของราษฎรและรักษาความสงบในท้องที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62
		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงประสานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7. การเตรียมการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่อาจได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง (ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง)	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		กรมการข้าว (สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว)	เตือนภัยและวางระบบการช่วยเหลือชาวนาด้านภัยธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการข้าว พ.ศ. 2557
		กรมประมง (กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ)	ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย วางแผน กำกับดูแล ติดตามและประเมินผลกำหนดแนวทาง และดำเนินการตามแผนภัยพิบัติด้านการประมงสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรชาวประมง และผู้ประกอบการประมง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประมง พ.ศ. 2559
		กรมปศุสัตว์ (สำนักพัฒนาอาหารสัตว์)	ผลิตและขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมทั้งผลิตเสบียงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2557
		กรมส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)	ศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน และประสานการดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตของเกษตรกร	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2557

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ก่อนเกิดน้ำแล้ง	หมายเหตุ
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนา จังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันอันตรายของราษฎรและรักษา ความสงบในที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62
		องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึง ประสานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น	กฎหมายองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น

ตารางที่ 4.1-2 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
1. การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะ น้ำแล้ง/ประกาศเขตพื้นที่ ประสบสาธารณภัย (ภัย แล้ง))	สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยความเห็นชอบของ นายกรัฐมนตรี)		ประกาศกำหนดเขตพื้นที่น้ำแล้งและ กำหนดให้กิจการใด สามารถใช้น้ำได้ใน ปริมาณที่เห็นสมควร	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ในเขตพื้นที่		ประกาศแจ้งให้ประชาชนทราบเพื่อเตรียม ความพร้อมในการป้องกันความเสียหายที่ จะเกิดขึ้น รวมถึงประกาศห้ามบุคคลใดๆ เข้าไปอยู่อาศัยหรือดำเนินการใดใน พื้นที่ประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลา การห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็น ไว้ด้วย	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. 2550 (เงื่อนไขในการออกประกาศคือ มีข้อมูลเพียงพอที่จะเกิดภาวะ น้ำแล้ง หรือเกิดหรือใกล้จะเกิด สาธารณภัยขึ้นในพื้นที่/แยก ตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความ รับผิดชอบ/แยกตามระดับ ความร้ายแรงของสาธารณภัย)
2. การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะ น้ำแล้งอย่างรุนแรง/ ประกาศเขตพื้นที่ประสบ สาธารณภัยร้ายแรงอย่าง ยิ่ง (ภัยแล้ง))	สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยความเห็นชอบของ นายกรัฐมนตรี)		ประกาศกำหนดเขตพื้นที่น้ำแล้งอย่าง รุนแรงและกำหนดวิธีการใช้น้ำ เพื่อลด ปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบาง ประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภค บริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้ง กำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับใน พื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ในเขตพื้นที่ (นายกรัฐมนตรีหรือ รองนายกรัฐมนตรีที่ ได้รับมอบหมายมี อำนาจสั่งการ)		สั่งการให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอด ทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ ที่กำหนด	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. 2550 (เงื่อนไขในการออกประกาศ คือมีข้อมูลเพียงพอที่จะเกิด ภาวะน้ำแล้ง หรือเกิดหรือใกล้ จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่/ แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความ รับผิดชอบ/แยกตามระดับ ความร้ายแรงของสาธารณภัย)

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
3. การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงาน ตามกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2		พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อทำการสำรวจตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้างวางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้า เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉินเพื่อแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		ดำเนินการเพื่อบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็วและบำบัดปัดป้องภัยอันตรายเฉพาะเท่าที่จำเป็น	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
	กรมชลประทาน		ในกรณีฉุกเฉิน เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานอาจใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น เจ้าพนักงานอาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจ ตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้า	พ.ร.บ.ชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
	กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7)		ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยใช้กลไกคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำแก่ผู้มีส่วนได้เสีย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2545
	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 2, 7, 8)		ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. 2551
	กรมฝนหลวงและการบินเกษตร		ปฏิบัติการทำฝนเพื่อแก้ไขภาวะภัยแล้งให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วไป รวมทั้งพื้นที่ที่ต้องการฝนในการแก้ปัญหาภัยพิบัติอื่น	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมฝนหลวงและการบินเกษตร พ.ศ. 2556

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนา จังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันภัยอันตรายของราษฎรและรักษา ความสงบในท้องที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62
		องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	สนับสนุนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย พ.ศ. 2550 และ กฎหมายองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
		กระทรวงกลาโหม (ส่วนราชการในส่วนที่ เกี่ยวข้อง)	สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติและการ ช่วยเหลือประชาชน	พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
		สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	รักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัย ของประชาชน	พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (หน้าที่และอำนาจของ หน่วยงานต่างๆ แยกตามเขต พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้า พนักงานตามกฎหมายอาจ ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นการเฉพาะกิจได้)
4. การดำเนินการของ พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ มีการเคลื่อนย้าย (การสำรวจ แหล่ง กักเก็บน้ำ การจัดทำ บัญชีเพื่อการเคลื่อนย้าย การ สั่งให้ผู้กักเก็บน้ำต้องเคลื่อน น้ำ การนำน้ำจากแหล่งกัก เก็บน้ำมาเคลื่อน การสูบน้ำ การขนส่งน้ำ การแจกจ่าย น้ำการนำน้ำ ดิบมาผลิต เป็นน้ำประปา)	สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค 2		ในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่ง กักเก็บน้ำไว้ต้องเคลื่อนย้ายเพื่อบรรเทาความ เดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของ ประชาชนในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย		ปฏิบัติและประสานความร่วมมือเพื่อ บรรเทาความเดือดร้อนจากสาธารณภัย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. 2557
	กรมชลประทาน		จัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมชลประทาน พ.ศ. 2557
	กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักบริหารจัดการ น้ำ)		ตรวจสอบ กำกับ ดูแลกิจการประปา สัมปทาน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2545
	กรมทรัพยากรน้ำ บาดาล		ควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ บาดาล รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ บาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. 2551
		กรมทางหลวง/ กรมทางหลวงชนบท	ข้อมูลเกี่ยวกับถนน เส้นทางคมนาคม อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร ในการขนส่งแจกจ่ายน้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทางหลวง พ.ศ. 2558 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทางหลวงชนบท พ.ศ. 2558

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
		การประปาส่วนภูมิภาค	สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา และเพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา	พ.ร.บ.การประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนา จังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันอันตรายของราษฎรและรักษาความสงบในท้องที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62
		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง อย่างรุนแรง เพื่อประโยชน์ในการเคลื่อนน้ำให้แก่ผู้เดือดร้อน	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		กระทรวงกลาโหม (ส่วนราชการในส่วนที่เกี่ยวข้อง)	สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน	พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
		สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	รักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยของประชาชน ในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานต่างๆ แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาจได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะกิจได้)
5. การผันน้ำ (การผันน้ำในลุ่มน้ำเดียวกัน/ลุ่มน้ำสาขา การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ การผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)		คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำรวมถึงพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ ต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี)		คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ และการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักประสานความ)	ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศในกรณีที่ต้องมีการผันน้ำระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ในลุ่มน้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2545

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
		ร่วมมือระหว่างประเทศ) (กรณีการผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ)	โขง เพราะปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงและคณะกรรมการระหว่างประเทศของฝ่ายไทย	
		กระทรวงการต่างประเทศ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) (กรณีการผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ)	มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศและราชการอื่นตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ	พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2558
6. การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ)		อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำแล้งเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำแล้งจะผ่านพ้นไป	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 24)
		สำนักงบประมาณ	พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 24)
7. การช่วยเหลือทางการแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล เช่นกรมการแพทย์ กรมอนามัย)		มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัยและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์ พ.ศ. 2562 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอนามัย พ.ศ. 2562

ตารางที่ 4.1-3 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
1. การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ออกคำสั่งให้ต้อง เฉลี่ยน้ำ		การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ที่สูญเสียจากความต้องการเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 60 วรรคสอง)
2. การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างให้แก่เจ้าของหรือ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติการ		การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูดน้ำหรือระบายน้ำผ่าน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 67 วรรคสาม)

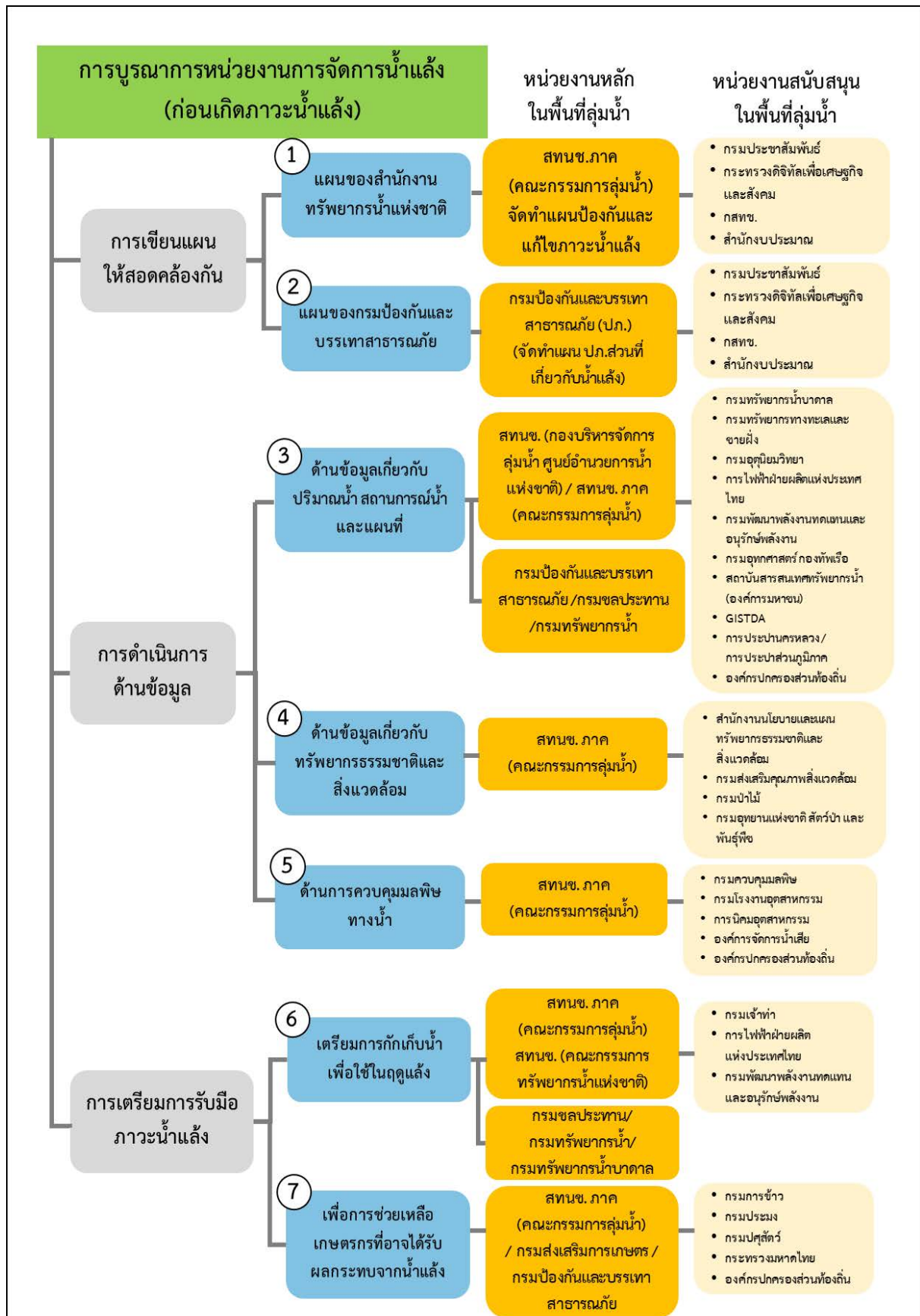
การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
ผู้ครอบครองที่ดินหรือ สิ่งก่อสร้าง		สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เบิกจ่ายจากงบกลางหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบขอทำความตกลงกับสำนัก งบประมาณโดยตรง)	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงบประมาณ พ.ศ. 2551
3. การจ่ายค่าชดเชยตาม กฎหมายอื่น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ตามกฎหมายนั้นๆ		ในกรณีที่ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงาน ซึ่ง ปฏิบัติการตามหน้าที่ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย ได้ดำเนินการไปตาม อำนาจหน้าที่และได้กระทำไปพอสมควร แก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรงหากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ของผู้ซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จาก การบำบัดอันตรายจากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่ เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้น	พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย .ศ. 2550 และ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการชดเชยความ เสียหายแก่ผู้เสียหายจากการ บำบัดอันตรายจากสาธารณ ภัย พ.ศ. 2554
		กระทรวงการคลัง	อนุมัติวงเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติ (น้ำแล้ง) กรณีฉุกเฉินได้ ตามความเหมาะสมจำเป็น	ระเบียบกระทรวงการคลังว่า ด้วยเงินตรองราชการเพื่อ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562
		สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงบประมาณ พ.ศ. 2551 อนึ่ง การช่วยเหลือเกษตรกร หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก การสูญเสียพื้นที่ทำการเกษตร และผลิตผลทางการเกษตรใน ระหว่างเกิดหรือหลังเกิดภาวะ น้ำแล้ง ควรพิจารณาให้ความ ช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้จด ทะเบียนกับภาครัฐก่อน เพื่อให้ มีขอบเขตการช่วยเหลือที่ ชัดเจน
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงการคลังว่า ด้วยเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	ระเบียบกระทรวงการคลังว่า ด้วยเงินตรองราชการเพื่อ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562
		องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่เกิด สาธารณภัยภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม กฎหมายด้วยการให้ความช่วยเหลือเพื่อ	ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า ด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนตามอำนาจหน้าที่

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
			เฝ้าระวังและฟื้นฟูหลังเกิดภัยหรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ	ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560
4. การช่วยเหลือทางการแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล)		มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง
5. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2562
	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง)		ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือที่ต้องได้รับการฟื้นฟูหรือบำรุงรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ รวมถึงดำเนินการตามภารกิจและหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
		กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด)	ประสานงานและร่วมมือในการพัฒนาจังหวัด	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57
		กรมการปกครอง (นายอำเภอ)	ป้องกันอันตรายของราษฎรและรักษาความสงบในท้องที่	พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 62
		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ในกรณีที่มีการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายหรืออาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือรูปร่างใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือ

การดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง	หมายเหตุ
				เหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้)
6. ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผล	สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค 2		ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำใน การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้การ พัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่าง สมดุลและยั่งยืน	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่ง ส่วนราชการ สำนักงาน ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2562
	กรมชลประทาน		พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของลุ่มน้ำให้ เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ ติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนา แหล่งน้ำขนาดใหญ่	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมชลประทาน พ.ศ. 2557
	กรมทรัพยากรน้ำ		ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พัฒนาวิชาการ กำหนดมาตรฐานและถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งระดับภาพรวมและ ระดับลุ่มน้ำเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่ เป็นเอกภาพและยั่งยืน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2551
	กรมทรัพยากรน้ำ บาดาล		ติดตาม ประเมินผลและแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนา วิชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อ การจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลที่เป็น เอกภาพและยั่งยืน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. 2551
		กรมควบคุมมลพิษ/ กรมโรงงาน อุตสาหกรรม/ การนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย	ศึกษา และให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสียหาย ที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินธุรกิจทั้งในส่วนของ ภาคเกษตรกรรมภาคพาณิชยกรรม และ ภาคอุตสาหกรรม หลังจากภาวะน้ำแล้ง เพื่อหามาตรการป้องกันความเสียหายที่ อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการบำบัดน้ำ ที่ปนเปื้อนให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2561 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 และพ.ร.บ.การนิคม อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย	ประเมินผลปริมาณน้ำและสถานการณ์น้ำ ในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความ รับผิดชอบเพื่อเป็นกรณีศึกษาหลังภาวะน้ำ แล้งได้ผ่านพ้นไป	พ.ร.บ.การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. 2511

รูปที่ 4.1-1 การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง

รูปที่ 4.1-2 การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง ระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง

รูปที่ 4.1-3 การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง

4.2 การเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์

4.2.1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งตามผลการศึกษาพื้นที่เป้าหมาย (Area Based) พบว่าในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง มีพื้นที่เป้าหมาย (Area Based) รหัส C-11 สนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเมืองกาญจนบุรี รหัส C-12 ลุ่มน้ำที่ราบแม่น้ำแม่กลอง และรหัส C-13 ปากแม่น้ำแม่กลอง ดังแสดงในรูปที่ 4.2.1-1

1) พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) C-11 สนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเมืองกาญจนบุรี

1.1) สภาพพื้นที่

Area Based สนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเมืองกาญจนบุรี ใช้พื้นที่ตามประกาศคณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่ 2/2558 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะที่ 2 พื้นที่ประกอบด้วย 2 ตำบล ใน อ.เมืองกาญจนบุรี ได้แก่ ต.แก่งเสี้ยน และ ต.บ้านเก่า มีเนื้อที่รวม 8,193 ไร่ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 43,800 ไร่ พื้นที่ ต.บ้านเก่า เป็นที่ตั้งของด่านบ้านขุนน้ำร้อน เขตชายแดนติดกับด้านทิศเหนือของ (เมียนมา) เป็นจุดการค้าชายแดนที่สำคัญ สินค้านำเข้าและส่งออกที่สำคัญ คือ ก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน ธุรกิจส่วนใหญ่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเป็นธุรกิจ SMEs 99.2% และประกอบธุรกิจบริการเป็นส่วนใหญ่

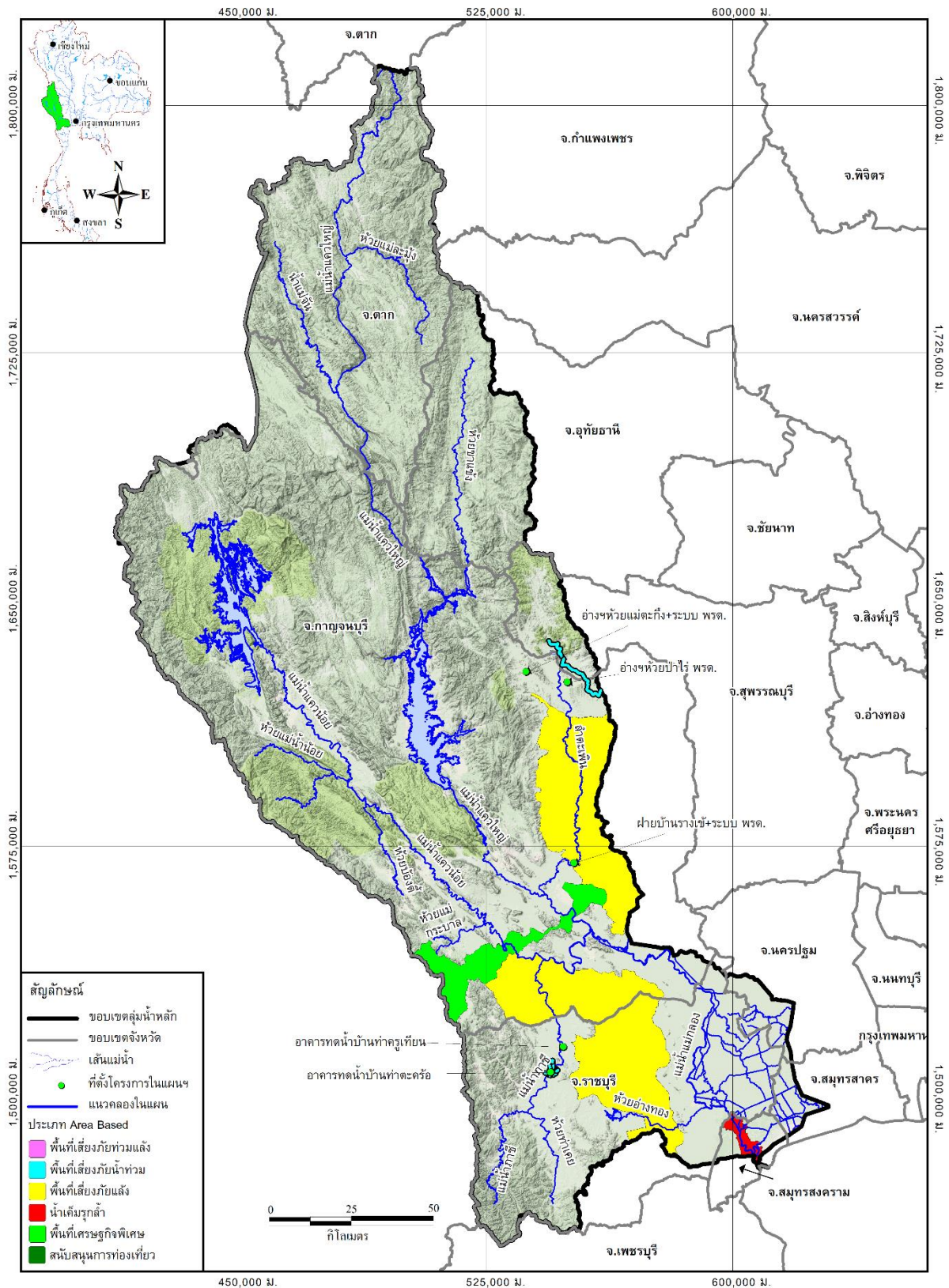
Area Based สนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเมืองกาญจนบุรีมีพื้นที่ตามแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ - ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา ทิศตะวันตกของพื้นที่เป็นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและเมียนมาตามแนวเทือกเขาตะนาวศรี สภาพพื้นที่มีแม่น้ำแควใหญ่ไหลผ่าน ต.แก่งเสี้ยน ซึ่งอยู่ตอนบน แม่น้ำแควน้อยไหลผ่าน ต.บ้านเก่า อยู่ตอนล่าง ประกอบด้วยด้านเหนือมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ คือ เขื่อนศรีนครินทร์ และ เขื่อนวชิราลงกรณ์ และ Area Based มีที่ตั้งอยู่ด้านเหนือแม่น้ำแม่กลองก่อนที่แม่น้ำแควทั้งสองจะบรรจบกัน จึงมีน้ำอย่างเพียงพอเพื่อใช้ในพื้นที่

ลำน้ำที่สำคัญในพื้นที่ Area Based

- แม่น้ำแควน้อย (ความยาว 320 กม.) เกิดจากการไหลมารวมกันของแม่น้ำ 3 สายจากเทือกเขาตะนาวศรี ได้แก่ ซองกาเลีย รันตี และบิคีใหญ่ ไหลมาบรรจบกันที่ด้านใต้ของด้านสามสบในพื้นที่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ไหลผ่าน อ.ทองผาภูมิ อ.ไทรโยค แล้วไหลมาบรรจบกับแม่น้ำแควใหญ่ ที่ ต.ปากแพรก อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี

- แม่น้ำแควใหญ่ (ความยาว 450 กม.) มีต้นน้ำจากเทือกเขาถนนธงชัย ไหลผ่าน อ.อุ้มผาง จ.ตาก เขตพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร จ.อุทัยธานี อ.ศรีสวัสดิ์ อ.เมืองกาญจนบุรี แล้วไหลมารวมกับแม่น้ำแควน้อย ที่ ต.ปากแพรก อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี

แหล่งเก็บน้ำที่สำคัญในจังหวัดกาญจนบุรี มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง ได้แก่ เขื่อนศรีนครินทร์ และ (17,745 ล้านลูกบาศก์เมตร) เขื่อนวชิราลงกรณ์ (8,860 ล้านลูกบาศก์เมตร) อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 1 แห่ง คือเขื่อนท่าทุ่งนา (28.8 ล้านลูกบาศก์เมตร)

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2562)

รูปที่ 4.2.1-1 พื้นที่เป้าหมายและแผนงานโครงการสำคัญ Area Based

1.2) ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

จากรายงานโครงการศึกษาความเหมาะสมวิเคราะห์พื้นที่พิเศษ และแนวทางแก้ไขเชิงบูรณาการ (2561) ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรึกษาหารือและรับฟังข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้แทนจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งมีสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมดังแสดงในตารางดังนี้

พื้นที่	ประเด็นสำคัญ/สาเหตุ	แนวทางหลักการแก้ไข
ต.แก่งเสี้ยน ต.บ้านเก่า อ.เมืองกาญจนบุรี	ธุรกิจส่วนใหญ่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเป็นธุรกิจบริการ มีการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นหลัก จึงมีการขยายระบบประปาเพื่อรองรับโดย กปภ.	- มีการวางแผนเพื่อจัดสรรน้ำตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

1.3) สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข

การจัดหาน้ำให้กับพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีอยู่ในความรับผิดชอบของ กปภ.สาขากาญจนบุรี ปัจจุบันมีการขยายเขตจำหน่ายน้ำประปาเพิ่มเติมกำลังการผลิตและระบบการส่งจ่ายน้ำให้ทั่วถึง โดยดำเนินการก่อสร้างระบบผลิตน้ำ 200 ลบ.ม./ชม. โรงสูบน้ำแรงต่ำและวางท่อส่งน้ำดิบ 0.5 กม. จากแม่น้ำแควน้อย รวมถึงก่อสร้างสถานีจ่ายน้ำพร้อมปรับปรุงระบบจ่ายน้ำ โดยวางท่อส่งน้ำ 31 กม. และท่อจ่ายน้ำระยะทาง 24 กม. ใช้งบประมาณ 288 ล้านบาท เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะสามารถรองรับความต้องการใช้น้ำในอีก 10 ปีข้างหน้า

2) พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) C-12 ลุ่มน้ำที่ราบแม่น้ำแม่กลอง

2.1) สภาพพื้นที่

Area Based ลุ่มน้ำที่ราบแม่น้ำแม่กลอง เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ 31 ตำบล 8 อำเภอ 2 จังหวัด คือ จ.กาญจนบุรี และ จ.ราชบุรี พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 431,300 ไร่ มีปริมาณน้ำขาดแคลนด้านการเกษตรในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประมาณ 292 ล้าน ลบ.ม. มีครัวเรือนได้รับผลกระทบ 39,600 ครัวเรือน

Area Based ลุ่มน้ำที่ราบแม่น้ำแม่กลอง สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับเนินเขา พื้นที่ทั้งหมดอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง พื้นที่ด้านทิศเหนือส่วนหนึ่งจะอยู่ในแนวฝั่งขวาแม่น้ำแควน้อย พื้นที่ด้านทิศตะวันตกในเขต จ.กาญจนบุรีจรดริมเทือกเขาตะนาวศรี อยู่ในเขต อ.ด่านมะขามเตี้ย อ.ท่าม่วง อ.ท่ามะกา และ อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี อ.จอมบึง อ.ปากท่อ อ.โพธาราม อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี โดยพื้นที่ใน จ.กาญจนบุรี อยู่ในแนวตะวันออก-ตะวันตก และพื้นที่ในเขต จ.ราชบุรี อยู่ในแนวเหนือใต้ จากสภาพพื้นที่อยู่ด้านหลังเทือกเขาตะนาวศรี ทำให้บริเวณดังกล่าวมีฝนน้อยเฉลี่ยประมาณ 1,000 – 1,100 มม./ปี

ลำน้ำที่สำคัญในพื้นที่ Area Based

- แม่น้ำแม่กลอง (ความยาว 132 กม.) เป็นลำน้ำสายหลัก เกิดจากแม่น้ำ 2 สายไหลมารวมกัน คือ แควน้อย และแควใหญ่ ที่ ต.ปากแพรก อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี ไหลผ่าน จ.ราชบุรี จ.สมุทรสงคราม และไหลลงสู่อ่าวไทยที่ อ.เมืองสมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม มีคลองชลประทานกระจายอยู่ทั่วทั้งพื้นที่ เช่น คลองอิจาง (ความยาว 6 กม.) ไหลมาบรรจบแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ห้วยดอนตะโก (ความยาว 17.5 กม.) ไหลมาบรรจบแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี คลองไทยบำรุง (ความยาว 4.5 กม.) ไหลมาบรรจบแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี

- ลำภาชี มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาตะนาวศรี ไหลจากทิศใต้ไปทิศเหนือผ่าน อ.บ้านคา อ.สวนผึ้ง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี ไปบรรจบกับแควน้อยที่ อ.ด่านมะขามเตี้ย จ.กาญจนบุรี

แหล่งเก็บน้ำที่สำคัญในพื้นที่ใกล้เคียง มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง ได้แก่ เขื่อนศรีนครินทร์ (17,745 ล้านลูกบาศก์เมตร) และ เขื่อนวชิราลงกรณ์ (8,860 ล้านลูกบาศก์เมตร) อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 1 แห่ง คือ เขื่อนแม่กลอง (38.8 ล้านลูกบาศก์เมตร)

คลองสำคัญในพื้นที่ เช่น คลองดำเนินสะดวก (ยาว 18 กม.) ไหลแยกจากแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี คลองไทยบำรุง (ยาว 4.7 กม.) ไหลแยกจากแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี คลองประตู (ยาว 20 กม.) ไหลต่อจากคลองไทยบำรุง ที่ อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี คลองแม่กลอง (ยาว 15 กม.)

2.2) ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

จากรายงานโครงการศึกษาความเหมาะสมวิเคราะห์พื้นที่พิเศษ และแนวทางแก้ไขเชิงบูรณาการ (2561) ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรึกษาหารือและรับฟังข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ จากผู้แทนจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งมีสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมดังแสดงในตารางดังนี้

พื้นที่	ประเด็นสำคัญ/สาเหตุ	แนวทางหลักการแก้ไข
ต.จอมบึง ต.เบิกไพร ต.ปากช่อง ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี	ภัยแล้งจากฝนทิ้งช่วง ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	- พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำในบริเวณต้นน้ำของลำภาชี - สรรบน้ำในไร่นา - พัฒนาพื้นที่ชลประทาน
ต.ทุ่งหลวง ต.ห้วยยางโทน ต.อ่างหิน อ.ปากท่อ ต.เขาชะงุ้ม ต.ธรรมเสน ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี	ภัยแล้งจากฝนทิ้งช่วง ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	- พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก - สรรบน้ำในไร่นา - ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย

2.3) สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ในพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำต้นทุน และขาดระบบกระจายน้ำทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ แนวทางการแก้ปัญหาหลักในพื้นที่ควรดำเนินการดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ
- (2) การบริหารความเสี่ยงและจัดการน้ำตามสภาพภูมิอากาศ
- (3) ก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ หนองน้ำ ประตุน้ำ
- (4) พัฒนาระบบชลประทาน และปรับปรุงประสิทธิภาพระบบชลประทาน
- (5) พัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัญหา

3) พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) C-13 ปากแม่น้ำแม่กลอง

3.1) สภาพพื้นที่

Area Based ปากแม่น้ำแม่กลอง เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำเค็มรุกล้ำ ครอบคลุมพื้นที่ 17 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยไม่รุนแรงทั้งหมด (น้ำท่วมและภัยแล้ง)

ภูมิประเทศ ของ Area Based เป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ตามแนวเหนือ - ใต้ ผ่าน อ.บางคนที อ.อัมพวา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทย ที่ปากแม่น้ำในเขต อ.เมืองสมุทรสงคราม ลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งมีความลาดเอียงไปทางชายฝั่งทะเล มีคลองธรรมชาติและคลองขุดเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายทั่วพื้นที่มากมาย ซึ่งช่วยระบายน้ำระหว่างพื้นที่ส่วนบนกับฝั่งทะเล ในแต่ละวันจะมีน้ำขึ้นน้ำลงที่อ่าวไทย เกิดน้ำทะเลหนุนเข้ามาตามแม่น้ำแม่กลองและตามคูคลองต่าง ๆ ทำให้พื้นที่มีสภาพน้ำแตกต่างกัน แบ่งออกได้เป็นสามเขตคือ

- เขตน้ำเค็ม คือพื้นที่ตั้งแต่ริมฝั่งทะเลเข้ามาในแผ่นดินประมาณ 3 กิโลเมตร สภาพน้ำเป็นน้ำเค็ม ได้แก่พื้นที่ในเขต อ.เมืองสมุทรสงคราม
- เขตน้ำกร่อย คือพื้นที่ถัดจากเขตน้ำเค็มเข้ามาประมาณ 3 กิโลเมตร ได้แก่พื้นที่ในเขต อ.อัมพวา และ อ.เมืองสมุทรสงคราม
- เขตน้ำจืด คือพื้นที่ถัดจากเขตน้ำกร่อย สภาพเป็นน้ำจืดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค ได้แก่ พื้นที่ในเขต อ.อัมพวา และ อ.บางคนที

ลำน้ำที่สำคัญในพื้นที่ Area Based

- แม่น้ำแม่กลอง (ความยาว 132 กม.) เป็นลำน้ำสายหลัก เกิดจากแม่น้ำ 2 สายไหลมารวมกัน คือ แควน้อย และแควใหญ่ ที่ ต.ปากแพรก อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี ไหลผ่าน จ.ราชบุรี จ.สมุทรสงคราม และไหลลงสู่อ่าวไทยที่ อ.เมืองสมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม คลองสำคัญในพื้นที่ เช่น คลองดำเนินสะดวก (ความยาว 32 กม.) ไหลแยกจากแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี คลองไทยบำรุง (ความยาว 4.7 กม.) ไหลแยกจากแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี คลองประตู (ความยาว 20 กม.) ไหลต่อจากคลองไทยบำรุง ที่ อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี คลองแม่กลอง (ความยาว 15 กม.)

3.2) สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข

สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำมีปัญหาน้ำเค็มรุกล้ำ ปัจจุบันมีการแก้ไขปัญหาดังนี้

(1) แนวทางการแก้ไขปัญหการรุกล้ำของน้ำเค็มและการป้องกันน้ำเสียจากจังหวัด ช่างเคียง (สมุทรสาคร) ควรมีการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมแนวทางการป้องกันน้ำเค็ม โดยการเพิ่มประตูระบายน้ำกลางคลองกันคลองสุนัขหอนบริเวณ ต.ตลาดใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม เพื่อป้องกันการรุกล้ำของน้ำเค็มและแก้ปัญหาน้ำเสียจากพื้นที่จังหวัดช่างเคียงได้

(2) ควรมีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมและมีปริมาณระบายเพื่อป้องกันการรุกล้ำน้ำเค็ม

4.2.2 สถานีหลักเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ

1) หลักเกณฑ์การเลือกสถานีหลักเฝ้าระวัง

การติดตามสถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำแม่กลองจะติดตามข้อมูลน้ำฝนตรวจวัดจากสถานีวัดน้ำฝน ข้อมูลน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่า และข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำจากสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำที่มีผลกระทบกับสถานการณ์การเกิดภัยแล้งในลุ่มน้ำ ซึ่งการคัดเลือกสถานีตรวจวัดเป็นสถานีเฝ้าระวังการเกิดภัยแล้งมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกสถานีจาก สถานีที่เป็นสถานีวัดน้ำฝน สถานีวัดน้ำท่า และสถานีวัดคุณภาพน้ำที่เป็นสถานีหลักแห่งชาติ นอกจากนี้ยังได้คัดเลือกสถานีรองแห่งชาติและสถานีระดับท้องถิ่น และสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และกลางเป็นสถานีหลักเฝ้าระวัง โดยสถานีที่ทำการคัดเลือกดังกล่าวต้องมีการตรวจวัดและการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีความถี่ในการแสดงผลข้อมูลในคาบความถี่รายวันหรือคาบความถี่ที่น้อยกว่า โดยที่ข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และรวดเร็ว เพื่อติดตามสถานการณ์จะต้องสื่อและแสดงให้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ภัยแล้งได้อย่างชัดเจน เพื่อให้มีความถูกต้องแม่นยำในการประเมินสถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำ โดยในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ได้การดำเนินการคัดเลือกและกำหนดสถานีหลักในการเฝ้าระวังภัยแล้งจากแพลตฟอร์ม “คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ (www.thaiwater.net)” ซึ่งดำเนินการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลโดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีการเผยแพร่ข้อมูลตรวจวัดในระดับรายวันหรือน้อยกว่าจะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย โดยมีรายละเอียดของสถานีหลักดังต่อไปนี้

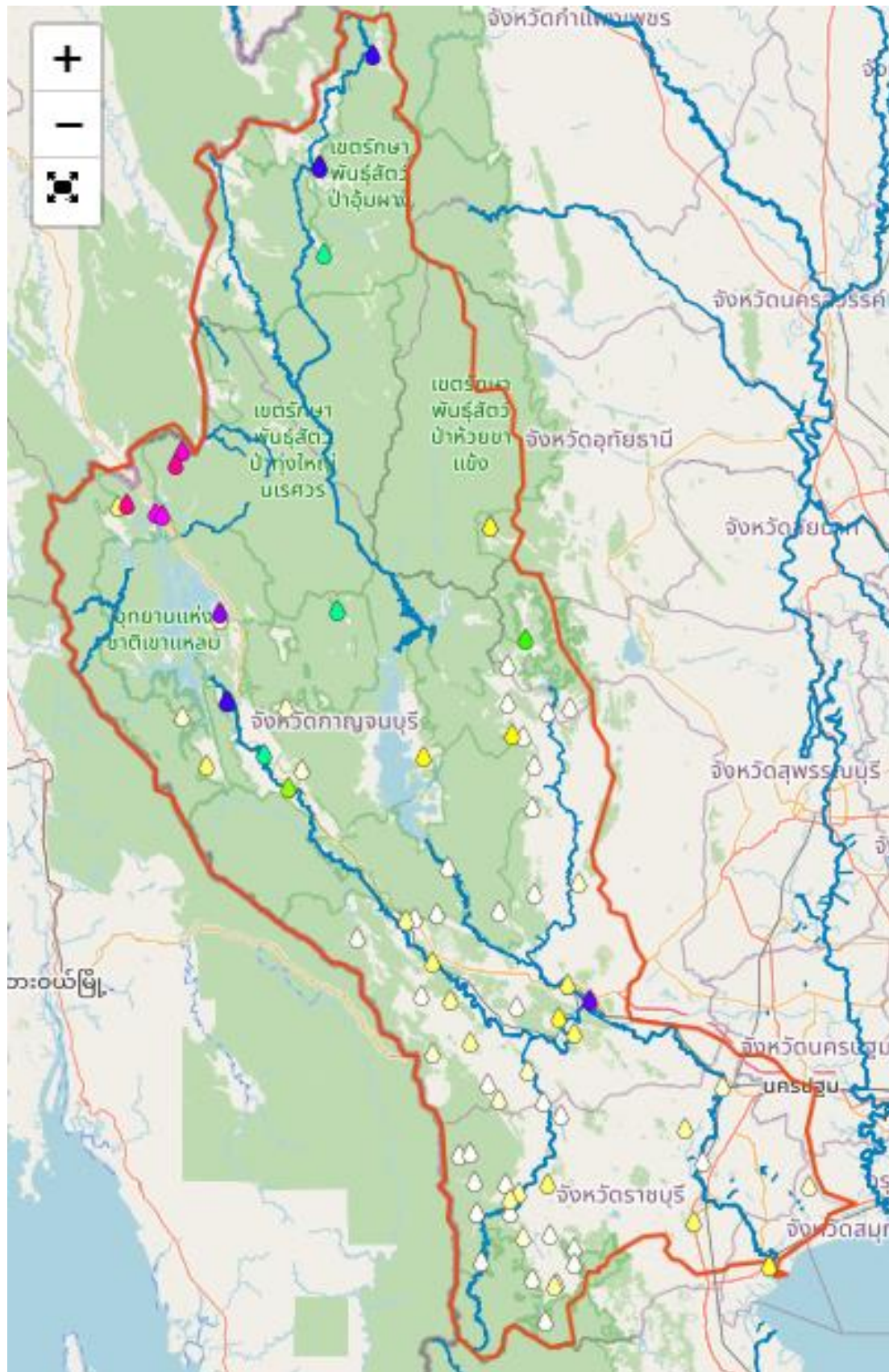
สถานีวัดน้ำฝนจำนวน 80 สถานี แสดงตำแหน่งที่ตั้งดังรูปที่ 4.2.2-1 และรายละเอียดของสถานีแสดงดังตารางที่ 4.2.2-1

สถานีวัดน้ำท่าจำนวน 22 สถานี โดยเป็นสถานีหลักแห่งชาติ 2 สถานี คือ สถานีวัดน้ำท่า K.10 และ K.37 สถานีในระดับอื่นๆ 20 สถานี แสดงตำแหน่งที่ตั้งดังรูปที่ 4.2.2-2 และรายละเอียดของสถานีแสดงดังตารางที่ 4.2.2-2

สถานีวัดคุณภาพน้ำจำนวน 5 สถานี แสดงตำแหน่งที่ตั้งดังรูปที่ 4.2.2-3 และรายละเอียดของสถานีแสดงดังตารางที่ 4.2.2-3

สถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำจำนวนทั้งสิ้น 10 สถานี จำแนกเป็นสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำใหญ่จำนวน 2 สถานี และอ่างเก็บน้ำกลางจำนวน 8 สถานี แสดงตำแหน่งที่ตั้งดังรูปที่ 4.2.2-4 และรายละเอียดของสถานีแสดงดังตารางที่ 4.2.2-4

รูปที่ 4.2.2-1 การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำฝนในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

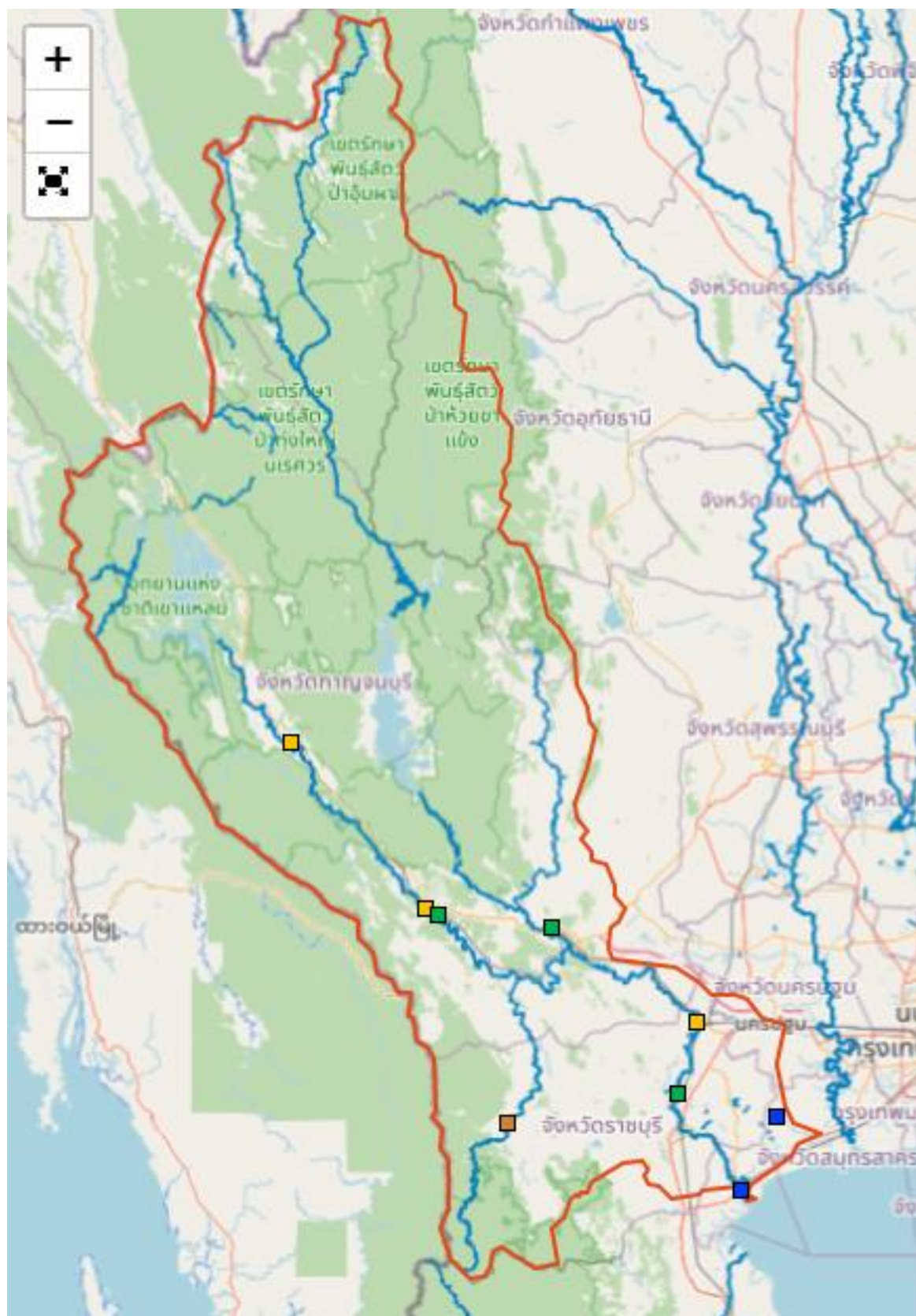

ตารางที่ 4.2.2-1 รายละเอียดของสถานีวัดน้ำฝน

ลำดับ	รหัสสถานี	ชื่อสถานี	ละติจูด	ลองจิจูด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงาน
1	1780	บ้านดงโครง	14.63	98.76	หินดาด	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	ทน.
2	726	อบต.หนองลู	15.20	98.46	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
3	717	ไทรโยค	14.11	99.15	ลุ่มสุ่ม	ไทรโยค	กาญจนบุรี	สสน.
4	637	ทต.อัมผาง	16.02	98.87	อัมผาง	อัมผาง	ตาก	สสน.
5	706	สวนผึ้ง	13.56	99.36	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	สสน.
6	707	ทต.สวนผึ้ง	13.54	99.34	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	สสน.
7	708	อบต.ป่าหวาย	13.58	99.43	ป่าหวาย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	สสน.
8	709	บ้านโป่ง	13.82	99.87	บ้านโป่ง	บ้านโป่ง	ราชบุรี	สสน.
9	710	โพธาราม	13.63	99.82	เจ็ดเสมียน	โพธาราม	ราชบุรี	สสน.
10	711	ทต.เขาขวาง	13.71	99.77	เตาปูน	โพธาราม	ราชบุรี	สสน.
11	713	อบต.บ้านบึง	13.34	99.45	บ้านบึง	บ้านคา	ราชบุรี	สสน.
12	714	เมืองกาญจนบุรี	14.06	99.48	แก่งเสี้ยน	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
13	715	อบต.หนองหญ้า	13.98	99.46	หนองหญ้า	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
14	716	อบต.เกาะสำโรง	13.94	99.50	เกาะสำโรง	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
15	718	อบต.ท่าเสา	14.22	99.08	ท่าเสา	ไทรโยค	กาญจนบุรี	สสน.
16	719	อบต.ศรีมงคล	14.02	99.19	ศรีมงคล	ไทรโยค	กาญจนบุรี	สสน.
17	720	อบต.บ่อพลอย	14.30	99.51	บ่อพลอย	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	สสน.
18	721	อบต.นาสวน	14.61	99.13	นาสวน	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	สสน.
19	722	ทต.เขาโจด	14.66	99.34	เขาโจด	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	สสน.
20	724	ทต.ท่าขนุน	14.74	98.64	ท่าขนุน	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	สสน.
21	725	อบต.หินดาด	14.62	98.73	หินดาด	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	สสน.
22	727	อบต.ไล่โว่	15.19	98.48	ไล่โว่	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
23	728	อบต.ปึงเผล	14.95	98.62	ปึงเผล	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
24	730	รร.บ้านไทรทอง	13.82	99.28	จรเข้มเือก	ด่านมะขามเตี้ย	กาญจนบุรี	สสน.
25	754	บ้านแพ้ว	13.58	100.08	ยกกระบัตร	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร	สสน.
26	755	พระรามสอง	13.38	99.98	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม	สสน.
27	1754	บ้านห้วยผาก	13.51	99.25	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทน.
28	1755	บ้านทุ่งเจดีย์	13.59	99.25	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทน.
29	1756	บ้านถ้ำหิน	13.66	99.24	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทน.
30	1757	บ้านตะโกกลาง	13.65	99.21	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทน.
31	1759	บ้านห้วยม่วง	13.39	99.27	ตะนาวศรี	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทน.
32	1760	บ้านสวนผึ้ง	13.51	99.34	ตะนาวศรี	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทน.
33	1763	บ้านบึงเหนือ	13.45	99.37	บ้านคา	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
34	1764	บ้านหนองโก	13.43	99.50	หนองพันจันทร์	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
35	1765	บ้านโป่งกระทิงล่าง	13.34	99.45	บ้านบึง	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
36	1766	บ้านพุบอนบน	13.39	99.50	บ้านบึง	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
37	1767	บ้านพุน้ำร้อน	13.25	99.43	บ้านบึง	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
38	1768	บ้านห้วยน้ำใส	13.35	99.40	บ้านบึง	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
39	1769	บ้านหนองธง	13.46	99.44	หนองพันจันทร์	บ้านคา	ราชบุรี	ทน.
40	1771	บ้านห้วยน้ำขาว	13.90	99.15	บ้านเก่า	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	ทน.
41	1773	บ้านตะเคียนงาม	13.81	99.17	บ้านเก่า	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	ทน.

ลำดับ	รหัส สถานี	ชื่อสถานี	ละติจูด	ลองจิจูด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงาน
42	1774	บ้านทุ่งมะเขย้อย	14.17	98.96	บ้องตี้	ไทรโยค	กาญจนบุรี	ทท.
43	1775	บ้านวังน้ำเขียว	14.04	99.12	ศรีมงคล	ไทรโยค	กาญจนบุรี	ทท.
44	1776	บ้านบ้องตี้บน	14.07	98.99	บ้องตี้	ไทรโยค	กาญจนบุรี	ทท.
45	1777	บ้านพุพรหม	14.28	99.40	หนองกุ่ม	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	ทท.
46	1778	บ้านโป่งรี	14.49	99.39	หนองรี	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	ทท.
47	1779	บ้านหินดาตทอง	14.59	99.40	หนองรี	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	ทท.
48	1781	บ้านประจักษ์	14.59	98.59	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	ทท.
49	1782	บ้านหนองบาง	14.58	98.82	ลิ้นถิ่น	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	ทท.
50	1783	บ้านสะพานลาว	14.73	98.78	สหกรณ์นิคม	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	ทท.
51	1787	บ้านโป่งนก	13.79	99.31	ด่านมะขามเตี้ย	ด่านมะขามเตี้ย	กาญจนบุรี	ทท.
52	1789	บ้านโป่งช้าง	14.66	99.37	หนองปรือ	หนองปรือ	กาญจนบุรี	ทท.
53	1791	บ้านเขารง	14.83	99.33	องค์พระ	ด่านช้าง	สุพรรณบุรี	ทท.
54	1792	บ้านวังโหร	14.80	99.44	องค์พระ	ด่านช้าง	สุพรรณบุรี	ทท.
55	3479	บ้านจองอ้ว	14.97	98.62	ปรางค์	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	กฟผ.
56	3482	อำเภอสังขละบุรี	15.16	98.45	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	กฟผ.
57	3506	บ้านเวียงคด	15.19	98.33	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	กฟผ.
58	3507	เหมืองปิ๊กลอก	14.67	98.37	ปิ๊กลอก	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	กฟผ.
59	3508	น้ำฝนเขื่อนวชิราลงกรณ	14.80	98.60	ท่าขนุน	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	กฟผ.
60	12476	ลิ้นถิ่น	14.54	98.79	ลิ้นถิ่น	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	สสน.
61	13829	สำนักสงฆ์เขปะหละ	15.81	98.88	แม่ละมั่ง	อุ้มผาง	ตาก	สสน.
62	13869	รพสต.แก่งมะกรูด	15.16	99.29	แก่งมะกรูด	บ้านไร่	อุทัยธานี	สสน.
63	13870	อบต.วังยาว	14.89	99.38	วังยาว	ด่านช้าง	สุพรรณบุรี	สสน.
64	13871	รพสต.บ้านทุ่งเสือโตน	14.96	98.91	เนินขาม	เนินขาม	ชัยนาท	สสน.
65	685684	หน่วยจัดการต้นน้ำแม่กลองน้อย -แม่กลองใหญ่	16.29	99.00	โมโกร	อุ้มผาง	ตาก	สสน.
66	740751	ร.ร.ก่องม่อนทะเล สาขาไล่วัว	15.31	98.51	ไล่วัว	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
67	740752	ร.ร.ก่องม่อนทะเล สาขาสะละวะ	15.34	98.53	ไล่วัว	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
68	855513	หน่วยจัดการต้นน้ำของกาเลีย	15.22	98.39	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
69	1080914	บ้านวังขยาย	14.94	98.62	ปรางค์	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	ทท.
70	1080915	บ้านห้วยกบ	15.21	98.37	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	ทท.
71	1080916	บ้านเวียงคด	15.18	98.33	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	ทท.
72	1080917	บ้านแก่งแคบ	14.35	99.18	ท่ากระดาน	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	ทท.
73	1080918	บ้านพุน้อย	14.01	99.35	ลาดหญ้า	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	ทท.
74	1080919	บ้านเขาน้อย	14.24	99.31	ช่องสะเดา	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	ทท.
75	1080920	บ้านทับศิลา	14.23	99.16	ช่องสะเดา	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	ทท.
76	1080922	บ้านหนองใหญ่	14.72	99.43	หนองปรือ	หนองปรือ	กาญจนบุรี	ทท.
77	1080923	บ้านเขาหินตั้ง	14.74	99.33	สมเด็จพระเจริญ	หนองปรือ	กาญจนบุรี	ทท.
78	1080924	บ้านหนองผือ	14.73	99.49	ด่านช้าง	ด่านช้าง	สุพรรณบุรี	ทท.
79	1080925	บ้านห้วยคด	13.58	99.33	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ทท.
80	1081080	บ้านแก้มอัน*	13.75	99.46	แก้มอัน	จอมบึง	ราชบุรี	ทท.

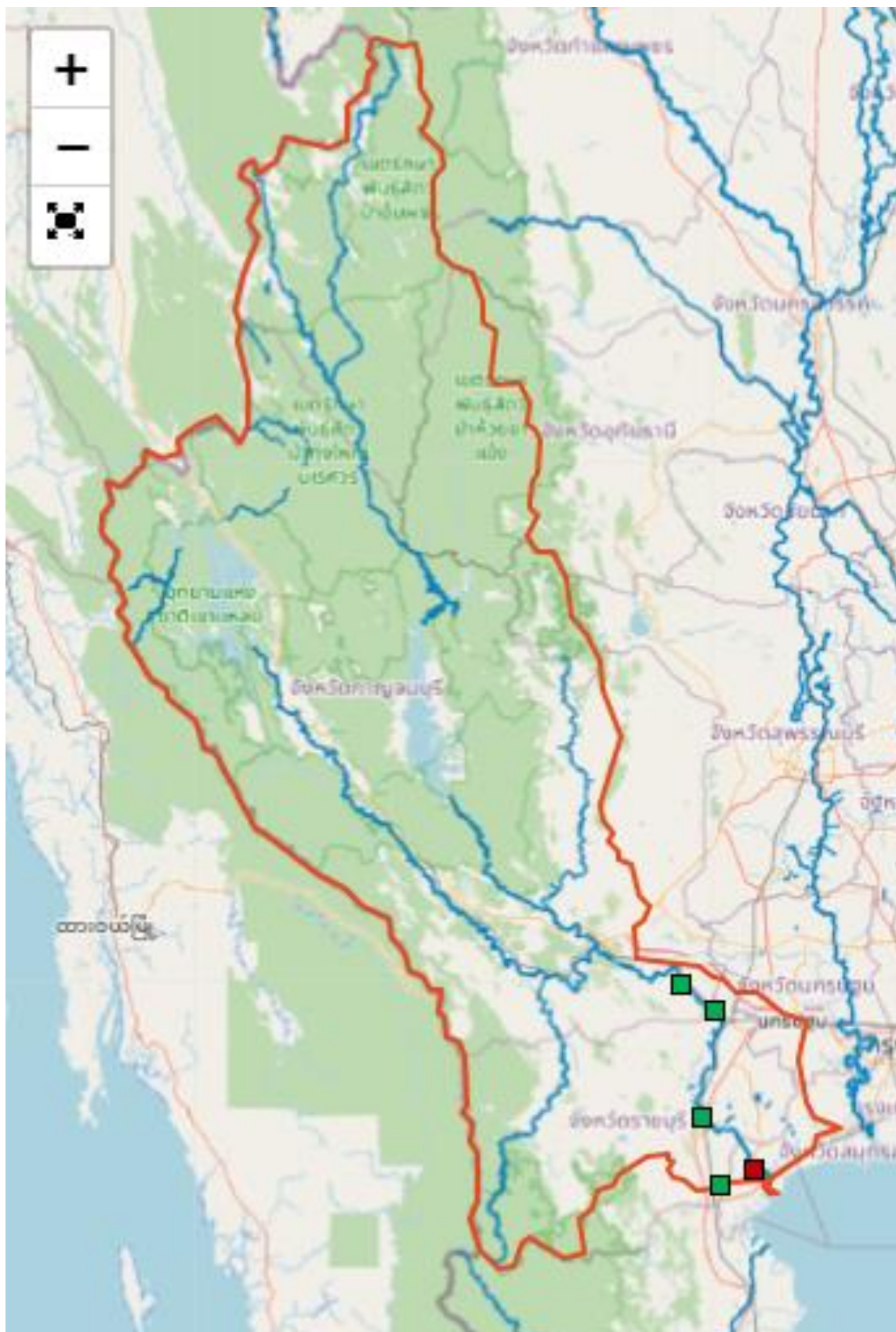
รูปที่ 4.2.2-2 การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่าในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.2-2 รายละเอียดของสถานีวัดน้ำท่า

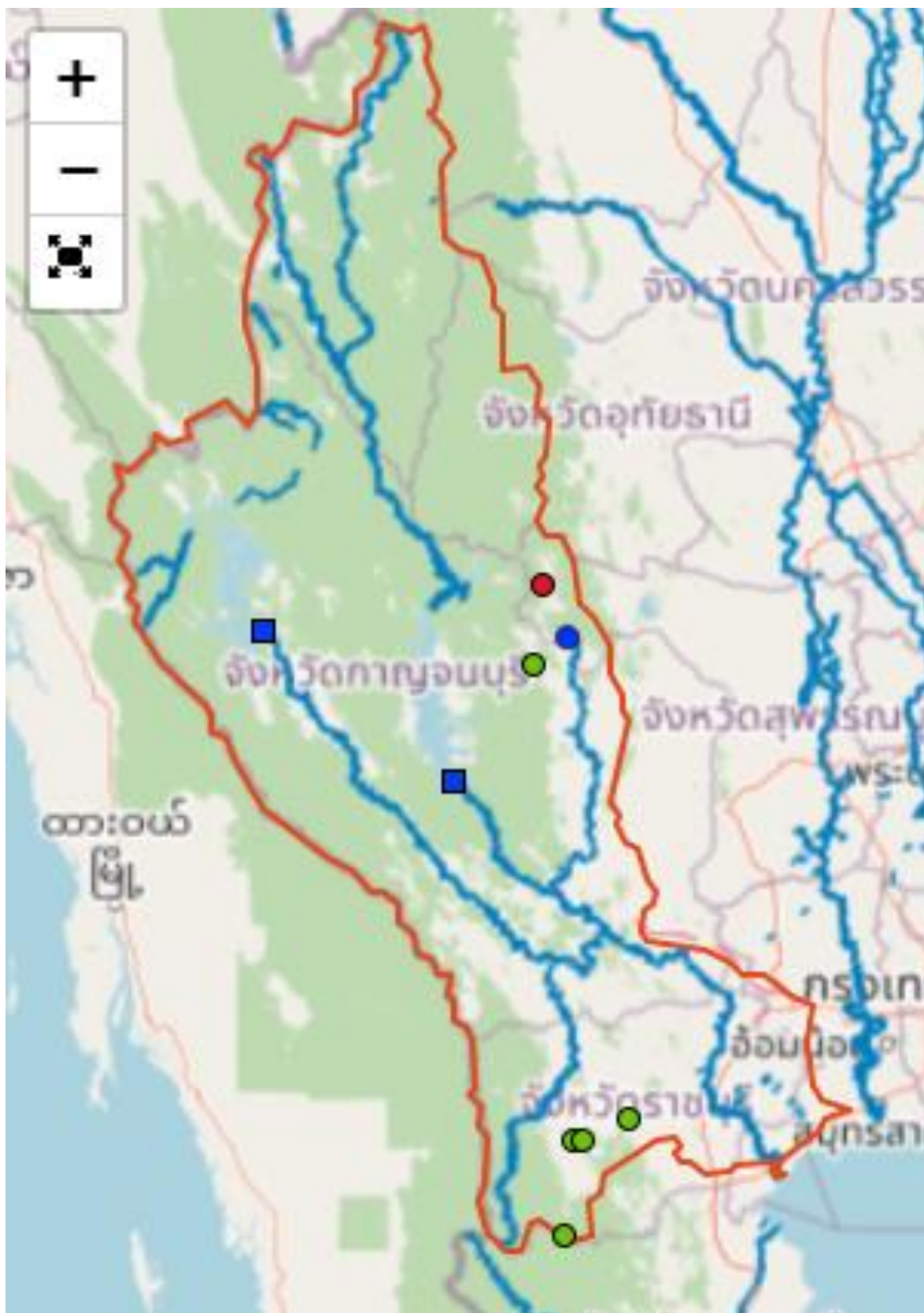
ลำดับ	รหัส	ชื่อสถานี	ละติจูด	ลองจิจูด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงาน
1	MKG006	พระรามสอง	13.38	99.98	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม	สสน.
2	K.2B	สะพานธนารักษ์	13.54	99.82	หน้าเมือง	เมืองราชบุรี	ราชบุรี	ชล.
3	K.57	บ้านกระดังงา	13.49	99.92	บางนกแขวก	บางคนที	สมุทรสงคราม	ชล.
4	RAJ001	โพธาราม	13.63	99.82	เจ็ดเสมียน	โพธาราม	ราชบุรี	สสน.
5	K.56	บ้านสร้อยฟ้า	13.70	99.85	สร้อยฟ้า	โพธาราม	ราชบุรี	ชล.
6	MKG005	บ้านแพ้ว	13.58	100.08	ยกกระบัตร	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร	สสน.
7	K.55A	บ้านค่ายหลวง	13.81	99.87	บ้านโป่ง	บ้านโป่ง	ราชบุรี	ชล.
8	RAJ002	บ้านโป่ง	13.82	99.87	บ้านโป่ง	บ้านโป่ง	ราชบุรี	สสน.
9	K.11A	บ้านวังขนาย	13.95	99.65	วังขนาย	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	ชล.
10	K.37	บ้านวังเย็น	13.94	99.42	กลอนโต	ด่านมะขามเตี้ย	กาญจนบุรี	ชล.
11	KRN001	เมืองกาญจนบุรี	14.06	99.48	แก่งเสี้ยน	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	สสน.
12	K.10	บ้านลุ่มสุม	14.09	99.18	ลุ่มสุม	ไทรโยค	กาญจนบุรี	ชล.
13	KRN002	ไทรโยค	14.11	99.15	ลุ่มสุม	ไทรโยค	กาญจนบุรี	สสน.
14	K.58	บ้านปากแซง	14.22	99.06	ท่าเสา	ไทรโยค	กาญจนบุรี	ชล.
15	K.12	บ้านทุ่งนางหอรอก	14.18	99.43	ลาดหญ้า	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	ชล.
16	K.62	บ้านหนองไผ่	13.78	99.42	หนองไผ่	ด่านมะขามเตี้ย	กาญจนบุรี	ชล.
17	KRN004	ล้นถิ่น	14.54	98.79	ล้นถิ่น	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	สสน.
18	K.54	สะพานรถยนต์บ้านล้นถิ่น	14.54	98.79	ล้นถิ่น	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	ชล.
19	K.61	ต.ด่านทับตะโก	13.69	99.45	ด่านทับตะโก	จอมบึง	ราชบุรี	ชล.
20	RAJ003	สวนผึ้ง	13.56	99.36	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	สสน.
21	K.17	บ้านบ่อ	13.55	99.35	ป่าห้วย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ชล.
22	K.49	บ้านยางสูง	14.49	99.47	หลุมรั้ง	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	ชล.

ตารางที่ 4.2.2-3 รายละเอียดของสถานีวัดคุณภาพน้ำ

ลำดับ	ชื่อสถานี	แม่น้ำ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	สถานีท่ามะกา	แม่น้ำแม่กลอง	ห้วยเหนือ	ท่ามะกา	กาญจนบุรี
2	สถานีราชบุรี	แม่น้ำแม่กลอง	หลุมดิน	เมืองราชบุรี	ราชบุรี
3	สถานีอัมพวา	แม่น้ำแม่กลอง	อัมพวา	อัมพวา	สมุทรสงคราม
4	สถานีบ้านโป่ง	แม่น้ำแม่กลอง	เบิกไพร	บ้านโป่ง	ราชบุรี
5	สถานีวัดช่องลม	คลองสะพานหิน	วัดประตู	อัมพวา	สมุทรสงคราม

รูปที่ 4.2.2-3 การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดคุณภาพน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 4.2.2-4 การแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำใหญ่และกลางในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.2-4 รายละเอียดของสถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำ

ลำดับ	ชื่อแหล่งน้ำ	ที่ตั้ง					ประเภท	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		ละติจูด	ลองจิจูด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด			
1	เขื่อนศรีนครินทร์	14.41	99.13	ท่ากระดาน	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี	ใหญ่	17,745	กฟผ.
2	เขื่อนวชิราลงกรณ์	14.80	98.60	ท่าขนุน	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	ใหญ่	8,860	กฟผ.
3	เขื่อนท่าทุ่งนา	14.25	99.23	ช่องสะเดา	เมือง	กาญจนบุรี	กลาง	55.03	กฟผ.
4	อ่างเก็บน้ำห้วยป่าหวาย	13.54	99.44	ท่าเคย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	กลาง	2.5	ชล.
5	อ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด	13.45	99.47	หนองพันจันทร์	บ้านคา	ราชบุรี	กลาง	4.3	ชล.
6	อ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง	13.51	99.60	น้ำพุ	เมือง	ราชบุรี	กลาง	45.48	ชล.
7	อ่างเก็บน้ำห้วยตะเพิน	14.78	99.43	องค์พระ	ด่านช้าง	กาญจนบุรี	กลาง	50	ชล.
8	อ่างเก็บน้ำท่าเคย	13.28	99.42	บ้านบึง	บ้านคา	ราชบุรี	กลาง	23.4	ชล.
9	อ่างเก็บน้ำซอนดำ	13.52	99.52	รางบัว	จอมบึง	ราชบุรี	กลาง	>2 ล้าน ลบ.ม.	ท.น.
10	อ่างเก็บน้ำห้วยตะเคียน	14.81	99.34	บ่อพลอย	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	กลาง	4	ชล.

2) การกำหนดเกณฑ์เฝ้าระวังสถานีหลัก

1. สถานีวัดน้ำฝน

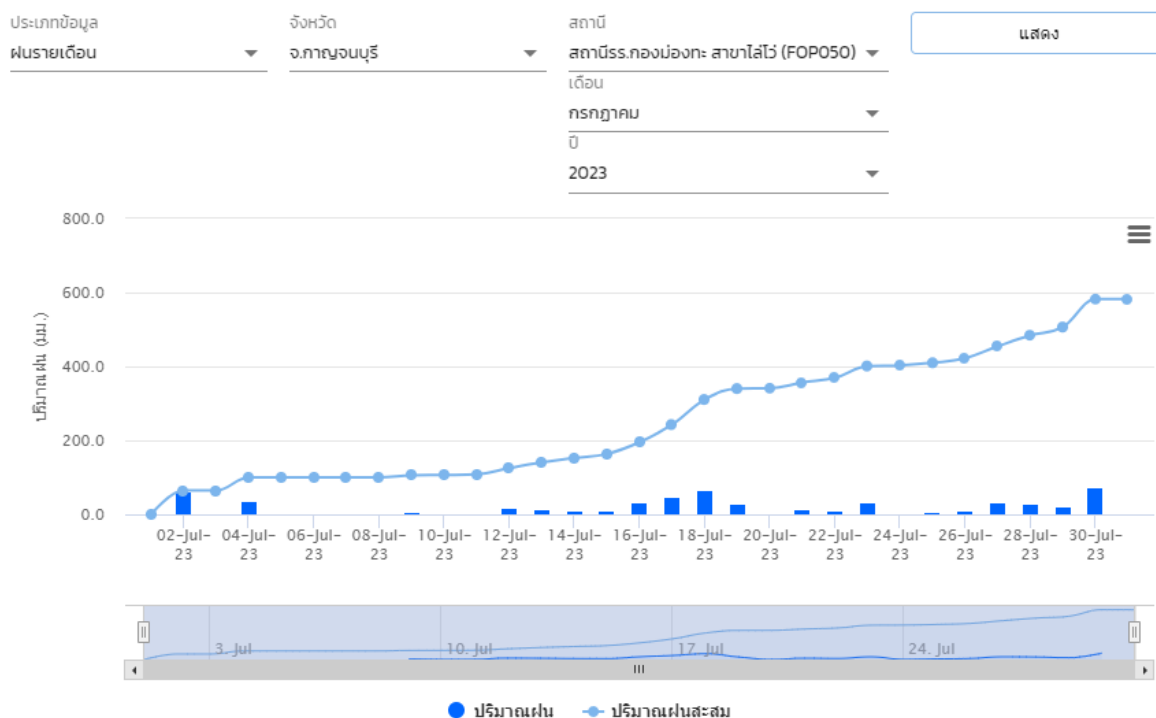
เกณฑ์ปริมาณฝนสะสม 3 วัน ที่เคยตกและทำให้เกิดสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำและใช้เกณฑ์ฝนสะสม 15 วัน เพื่อพิจารณาภาวะน้ำแล้ง ตามความหมายฝนทิ้งช่วงของกรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งได้แยกประเภทของสถานีวัดน้ำฝนตามพื้นที่ จุดที่ตั้งสถานีวัดน้ำฝน เป็น 3 ลักษณะคือ ประเภทที่ 1 วัดปริมาณฝนตกในพื้นที่ชุมชน ประเภทที่ 2 วัดปริมาณฝนตกในพื้นที่การเกษตรชนบท และประเภทที่ 3 วัดปริมาณฝนตกในเขตป่าต้นน้ำ โดยใช้เกณฑ์สีเป็นตัวกำหนดสถานการณ์คือ สีเขียว (สถานการณ์ปกติ) สีเหลือง (สถานการณ์เฝ้าระวัง) และสีแดง (สถานการณ์เสี่ยงน้ำท่วม) ตามความเข้มข้นน้ำฝนแสดงในรูปที่ 4.2.2-5 และมีตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลในเว็บไซต์ของคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติแสดงดังรูปที่ 4.2.2-6 โดยเลือกประเภทข้อมูลเป็นฝนรายเดือนและข้อมูลดังกล่าวจะแสดงรายละเอียดข้อมูลทั้งฝนตรวจวัดรายวันและปริมาณฝนรายวันสะสม

ปริมาณฝนสะสม (มม.)			เกณฑ์ สี	เกณฑ์ สถานการณ์	เกณฑ์ ฝนสะสม
ประเภท 1 พื้นที่ชุมชน	ประเภท 2 พื้นที่การเกษตรชนบท	ประเภท 3 พื้นที่ป่าต้นน้ำ			
มากกว่า 150	มากกว่า 200	มากกว่า 250	แดง	เสี่ยงน้ำท่วม	3 วัน
มากกว่า 90 ถึง 150	มากกว่า 120 ถึง 200	มากกว่า 150 ถึง 250	เหลือง	เฝ้าระวังน้ำท่วม	
มากกว่า 35 ถึง 90	มากกว่า 35 ถึง 120	มากกว่า 35 ถึง 150	เขียว	ปกติ	
มากกว่า 15 ถึง 35			เหลือง	เฝ้าระวังน้ำแล้ง	15 วัน
0 ถึง 15			แดง	เสี่ยงน้ำแล้ง	

ที่มา : กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 4.2.2-5 เกณฑ์เฝ้าระวังสถานีวัดน้ำฝน

กราฟฝน สถานีร.ร.กองมอทะ สาขาไล่ว

*สามารถซูมกราฟได้ โดยคลิกเมาส์ซ้ายค้างลากคลุมบนกราฟในช่วงเวลาที่ต้องการชม

Highcharts.com

รูปที่ 4.2.2-6 ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลปริมาณฝนในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

2. สถานีวัดน้ำท่า

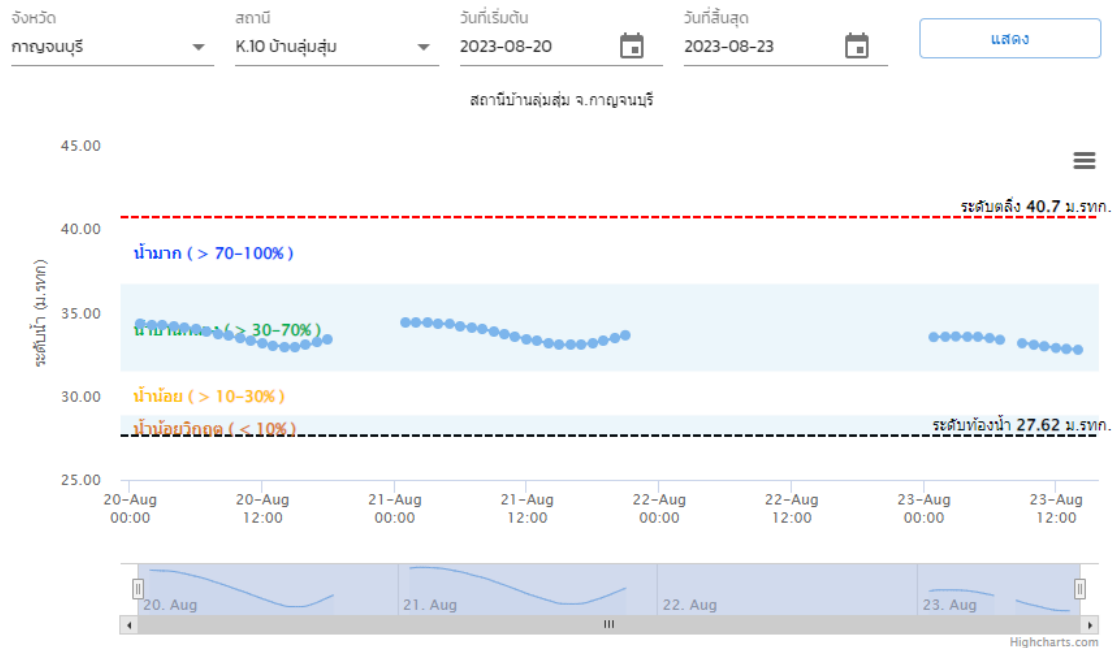
เกณฑ์การใช้สีในการจำแนกระดับความรุนแรงของปริมาณน้ำในลำน้ำ ซึ่งใช้สีแสดงสถานะของปริมาณน้ำในลำน้ำ ดังนี้

- สีเขียว** - ปกติ คือ ปริมาณน้ำในลำน้ำอยู่ระหว่าง 30-80% ของระดับตลิ่งต่ำ
- สีเหลือง** - เฝ้าระวังน้ำมาก คือ ปริมาณน้ำในลำน้ำอยู่ระหว่าง 80-100% ของระดับตลิ่งต่ำ
เฝ้าระวังน้ำน้อย คือ ปริมาณน้ำในลำน้ำอยู่ระหว่าง 20-30% ของระดับตลิ่งต่ำ
- สีแดง** - วิกฤตน้ำมาก คือ ปริมาณน้ำในลำน้ำมากกว่า 100% ของระดับตลิ่งต่ำ
วิกฤตน้ำน้อย คือ ปริมาณน้ำในลำน้ำน้อยกว่า 20% ของระดับตลิ่งต่ำ

โดยที่ตัวอย่างรายละเอียดของข้อมูลตรวจวัดระดับน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติแสดงดังรูปที่ 4.2.2-7 ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความถี่ในการบันทึกค่าทุก 10 นาที และระดับน้ำอ้างอิงจำแนกตามระดับความรุนแรงของปริมาณน้ำแสดงดังตารางที่ 4.2.2-5

กราฟระดับน้ำ

*สามารถดูกราฟได้ โดยคลิกเมาส์ซ้ายค้างลากคลุมบนกราฟในช่วงเวลาที่ต้องการดู

รูปที่ 4.2.2-7 ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลระดับน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.2-5 ระดับน้ำอ้างอิงจำแนกตามระดับความรุนแรงของปริมาณน้ำ

รหัสสถานี	ชื่อสถานี	ระดับตลิ่งต่ำสุด (ม.รทก.)	ระดับท้องน้ำ (ม.รทก.)	น้อยกว่า 20%	20 – 30 (%)	30 – 80 (%)	80 – 100 (%)	มากกว่า 100%
MKG006	พระรามสอง	1.99	-11.86	-9.09	-9.09 - -7.71	-7.71 - -0.78	-0.78 - 1.99	1.99
K.2B	สะพานระษัฏ	3.00	-10.00	-7.40	-7.4 - -6.1	-6.1 - 0.4	0.4 - 3	3.00
K.57	บ้านกระดังงา	1.90	-6.20	-4.58	-4.58 - -3.77	-3.77 - 0.28	0.28 - 1.9	1.90
RAJ001	โพธาราม	7.80	-3.09	-0.91	-0.91 - 0.18	0.18 - 5.62	5.62 - 7.8	7.80
K.56	บ้านสร้อยฟ้า	6.00	-2.44	-0.75	-0.75 - 0.09	0.09 - 4.31	4.31 - 6	6.00
MKG005	บ้านแพ้ว	0.96	-2.30	-1.64	-1.64 - -1.32	-1.32 - 0.31	0.31 - 0.96	0.96
K.55A	บ้านค่ายหลวง	9.00	-0.48	1.42	1.42 - 2.36	2.36 - 7.1	7.1 - 9	9.00
RAJ002	บ้านโป่ง	11.84	0.13	2.47	2.47 - 3.64	3.64 - 9.5	9.5 - 11.84	11.84
K.11A	บ้านวังขนาย	15.90	8.33	9.84	9.84 - 10.6	10.6 - 14.39	14.39 - 15.9	15.90
K.37	บ้านวังเย็น	31.45	18.33	20.95	20.95 - 22.27	22.27 - 28.83	28.83 - 31.45	31.45
KRN001	เมืองกาญจนบุรี	25.69	20.28	21.36	21.36 - 21.9	21.9 - 24.61	24.61 - 25.69	25.69
K.10	บ้านลุ่มสุม	40.70	27.62	30.24	30.24 - 31.54	31.54 - 38.08	38.08 - 40.7	40.70
KRN002	ไทรโยค	46.52	30.01	33.31	33.31 - 34.96	34.96 - 43.22	43.22 - 46.52	46.52
K.58	บ้านปากแซง	48.50	36.66	39.03	39.03 - 40.21	40.21 - 46.13	46.13 - 48.5	48.50
K.12	บ้านทุ่งนางพริก	45.80	39.43	40.70	40.7 - 41.34	41.34 - 44.53	44.53 - 45.8	45.80
K.62	บ้านหนองไผ่	53.00	48.65	49.52	49.52 - 49.96	49.96 - 52.13	52.13 - 53	53.00
KRN004	ลีนลีน	70.52	59.85	61.98	61.98 - 63.05	63.05 - 68.39	68.39 - 70.52	70.52
K.54	สะพานรถยนต์บ้านลีนลีน	68.60	60.25	61.92	61.92 - 62.76	62.76 - 66.93	66.93 - 68.6	68.60
K.61	ต.ด่านทับตะโก	69.35	64.74	65.66	65.66 - 66.12	66.12 - 68.43	68.43 - 69.35	69.35
RAJ003	สวนผึ้ง	102.75	94.22	95.92	95.92 - 96.78	96.78 - 101.04	101.04 - 102.75	102.75
K.17	บ้านบ่อ	102.30	96.55	97.70	97.7 - 98.28	98.28 - 101.15	101.15 - 102.3	102.30
K.49	บ้านยางสูง	103.00	99.17	99.94	99.94 - 100.32	100.32 - 102.23	102.23 - 103	103.00

3. สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ

กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำเกณฑ์การใช้สีในการจำแนกระดับความรุนแรงของคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ดังตารางที่ 4.2.2-6 ซึ่งใช้สีแสดงสถานะของคุณภาพน้ำ ดังนี้

สีเขียว - ปกติ คือ คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสัตว์น้ำ หรือการใช้ประโยชน์ต่างๆ

สีเหลือง - เตือนภัย คือ คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบต่อสัตว์น้ำ หรือการใช้ประโยชน์ต่างๆ

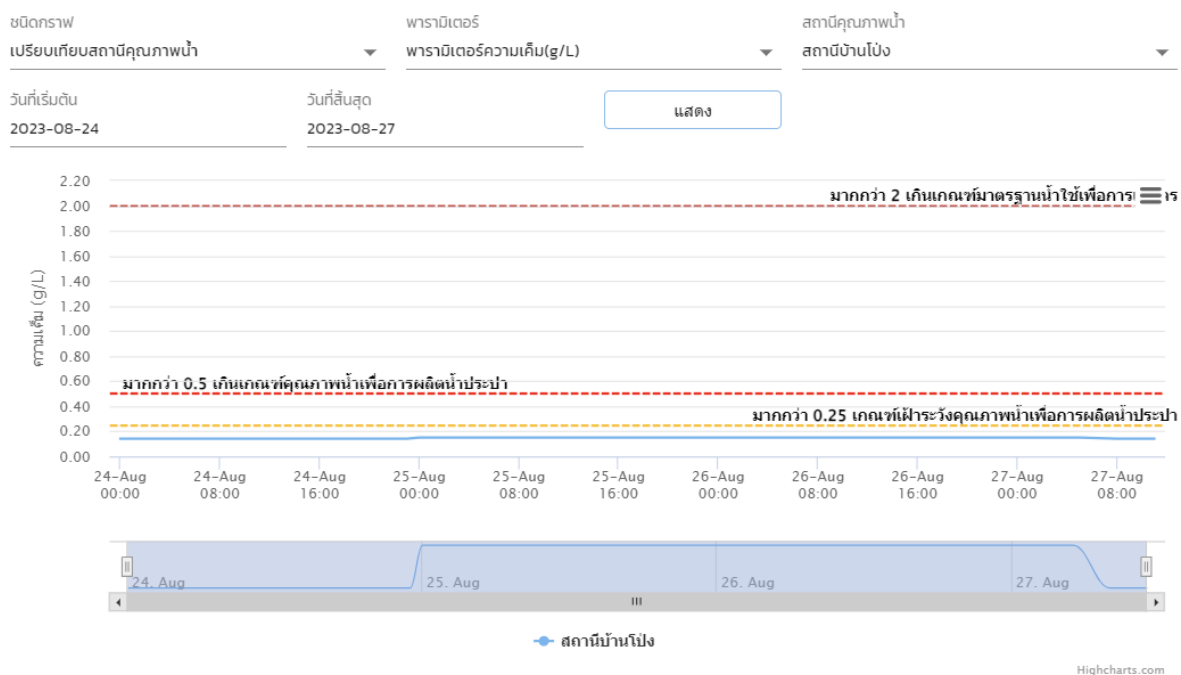
สีแดง - วิกฤต คือ คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่เกิดผลกระทบต่อสัตว์น้ำ หรือการใช้ประโยชน์ต่างๆ

โดยข้อมูลคุณภาพน้ำที่สถานีวัดซึ่งแสดงในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติมีการแสดงข้อมูลรูปแบบเรียลไทม์ในคาบความถี่ทุก 30 นาที แสดงดังรูปที่ 4.2.2-8 โดยค่าพารามิเตอร์การตรวจวัดประกอบด้วย 1) ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO) 2) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) 3) ค่าความเค็ม และ 4) การนำไฟฟ้า แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพน้ำสามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากเว็บไซต์ของกรมควบคุมมลพิษ “<http://iwis.pcd.go.th>” ซึ่งมีการแสดงที่ตั้งของสถานีและลักษณะของข้อมูลแสดงดังรูปที่ 4.2.2-9 และรูปที่ 4.2.2-10 ตามลำดับ ซึ่งมีคาบการแสดงผลการตรวจวัดรายไตรมาส โดยค่าพารามิเตอร์การตรวจวัดประกอบด้วย 1) ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO) 2) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) 3) ปริมาณแบคทีเรียในรูปโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) 4) ปริมาณแบคทีเรียในรูปฟีโคลิฟอร์มทั้งหมด (FCB) 5) ปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) และ ดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)

ตารางที่ 4.2.2-6 การใช้สีในการจำแนกระดับความรุนแรงของคุณภาพน้ำในลำน้ำ

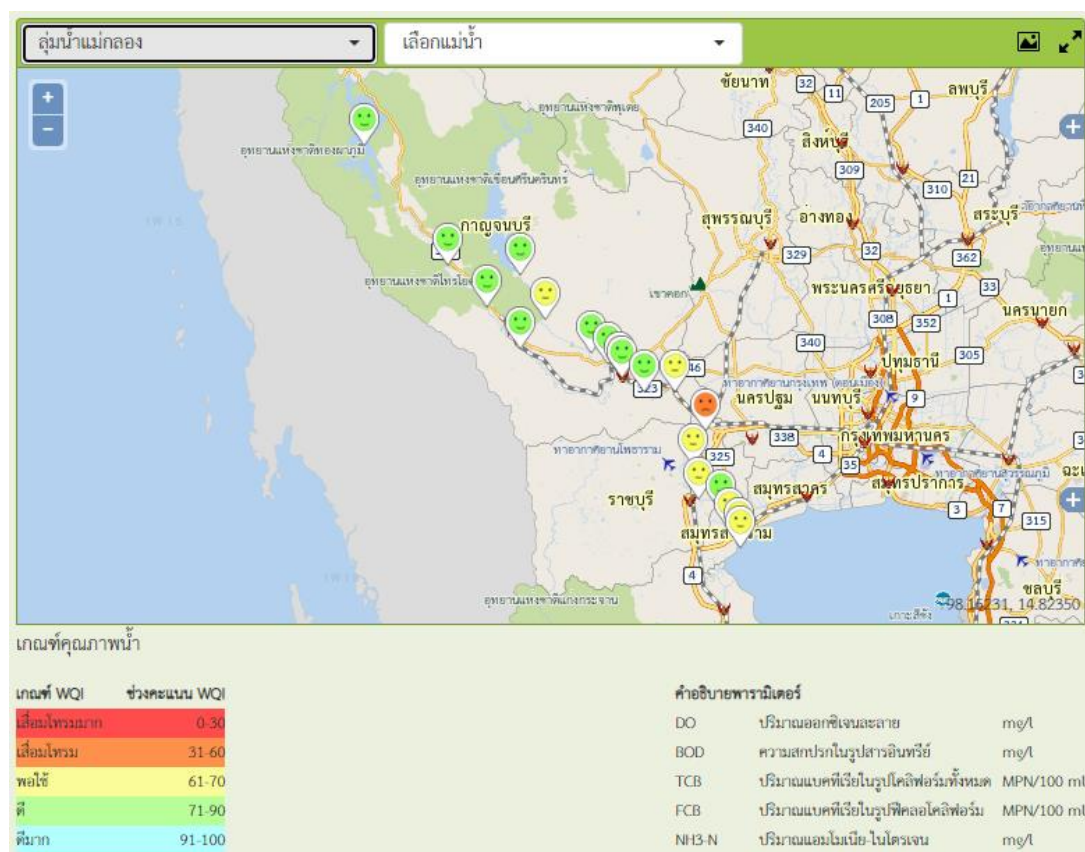
พารามิเตอร์	หน่วย	ปกติ	เตือนภัย	วิกฤต
ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO)	มิลลิกรัม/ลิตร	มากกว่า 2.0	1.1 – 2.0	0 – 1.0
ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)	มิลลิกรัม/ลิตร	ไม่เกิน 4.0	4.1 - 10	มากกว่า 10
ความเป็นกรด - ด่าง (pH)		5 - 9	4.0 – 4.9/ 9.1 – 10.0	0.0 – 3.9/ 10.1 – 14.0
ความเค็มสำหรับการผลิตน้ำประปา	กรัม/ลิตร	น้อยกว่า 0.25	0.25 – 0.5	มากกว่า 0.5 (น้ำกร่อย)
การนำไฟฟ้าสำหรับการผลิตน้ำประปา	ไมโครโมห์/ซม.	น้อยกว่า 500	500 – 1,000	มากกว่า 1,000 (น้ำกร่อย)
ความเค็มสำหรับการเกษตร	กรัม/ลิตร	น้อยกว่า 2.0	ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป	
การนำไฟฟ้าสำหรับการเกษตร	ไมโครโมห์/ซม.	น้อยกว่า 4,000	ตั้งแต่ 4,000 ขึ้นไป	

เปรียบเทียบสถานี่คุณภาพน้ำ

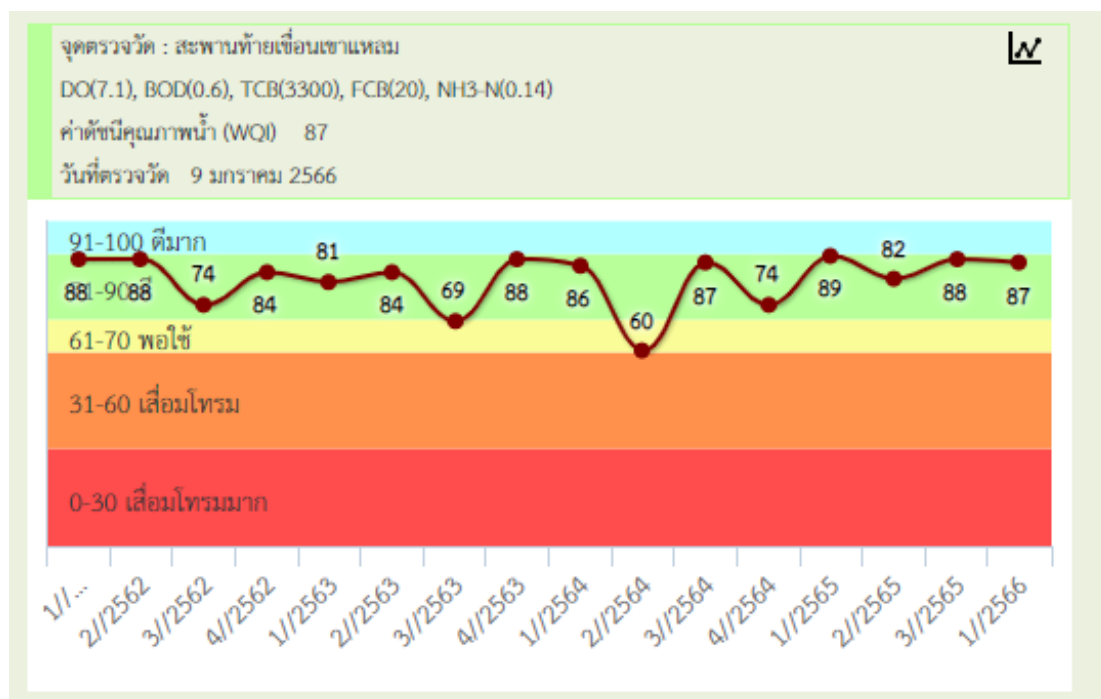

*สามารถชมกราฟได้ โดยคลิกเมาส์ซ้ายค้างลากคลุมบนกราฟในช่วงเวลาที่ต้องการชม

รูปที่ 4.2.2-8 ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลคุณภาพน้ำในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 4.2.2-9 ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลที่ตั้งสถานีวัดคุณภาพน้ำในเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ

รูปที่ 4.2.2-10 ตัวอย่างการแสดงผลข้อมูลคุณภาพน้ำในเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ

4. สถานีวัดน้ำในอ่างเก็บน้ำ

เกณฑ์การบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำพิจารณาจากข้อมูลปริมาณน้ำร่วมกับโค้งปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) ที่ปรับปรุงใหม่ ปี 2562 มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ครั้งที่ 2/2562 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2562 เห็นชอบหลักเกณฑ์การใช้สีแสดงสถานะของแหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง ดังนี้

สีเขียว - ปกติ คือ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำอยู่ระหว่าง Lower Rule Curve (LRC) กับ Upper Rule Curve (URC)

สีเหลือง - เฝ้าระวังน้ำมาก คือ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำอยู่ระหว่าง Upper Rule Curve (URC) กับ ระดับเก็บกักปกติ (รณก.)

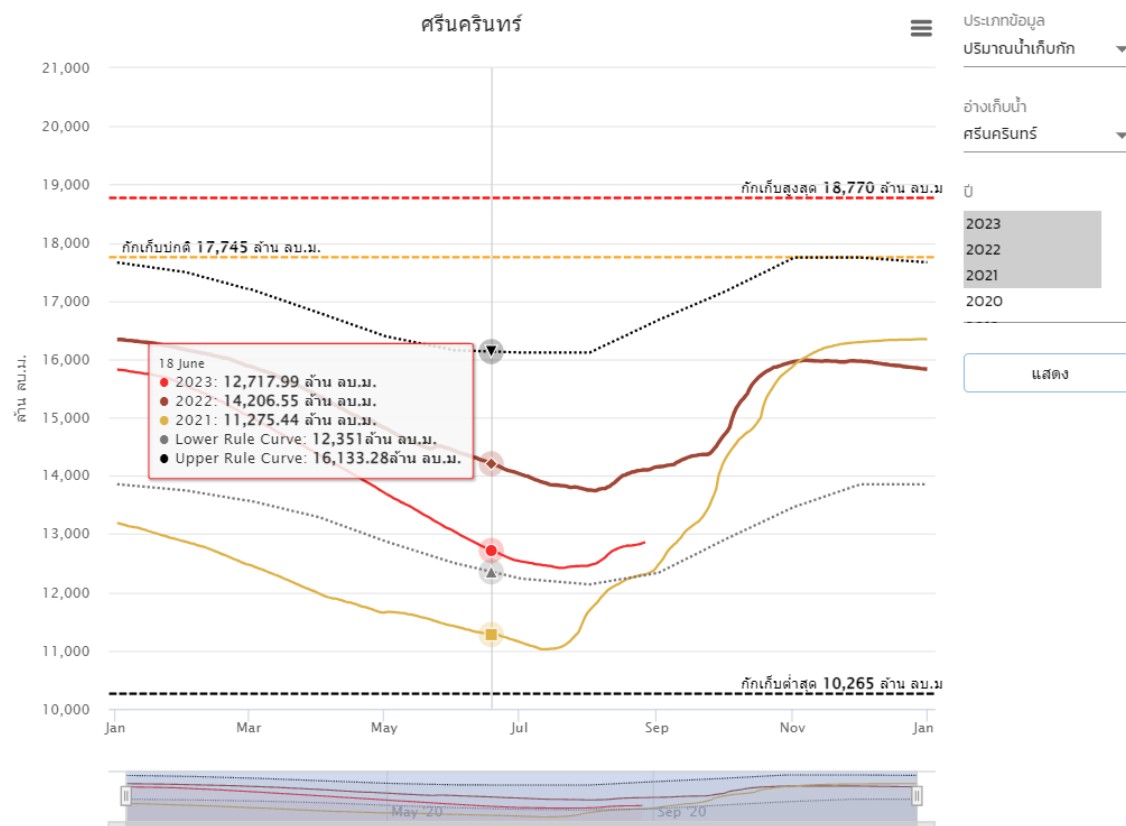
เฝ้าระวังน้ำน้อย คือ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำอยู่ระหว่าง Lower Rule Curve (LRC) กับ ระดับเก็บกักต่ำสุด (Dead Storage)

สีแดง - วิกฤตน้ำมาก คือ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำอยู่สูงกว่าระดับเก็บกักปกติ (รณก.)

วิกฤตน้ำน้อย คือ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำอยู่ต่ำกว่าระดับเก็บกักต่ำสุด (Dead Storage)

โดยที่ตัวอย่างรายละเอียดของข้อมูลตรวจวัดปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและโค้งปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) ในเว็บไซต์คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติแสดงดังรูปที่ 4.2.2-11 ซึ่งมีการตรวจวัดในคาบความถี่รายวัน ซึ่งรายละเอียดของโค้งปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำทั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่และจะกล่าวในหัวข้อเกณฑ์การจัดสรรน้ำต่อไป

กราฟอ่างเก็บน้ำรายวัน กรมชลประทาน

รูปที่ 4.2.2-11 การแสดงข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำร่วมกับข้อมูลโค้งปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ

4.2.3 การประเมินสถานการณ์น้ำในกลุ่มน้ำ

การประเมินสถานการณ์น้ำในกลุ่มน้ำ เป็นการพิจารณา สถานการณ์วิกฤตน้ำ ทั้งกรณีน้ำท่วม น้ำแล้ง และคุณภาพน้ำ จะมีการประเมินจากสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ปริมาณฝนสะสม ปริมาณน้ำท่า ปริมาณน้ำในแหล่งเก็บกักน้ำ ระดับคุณภาพน้ำ และอื่น ๆ ร่วมกับการประเมินคาดการณ์แนวโน้มอิทธิพลของสภาพอากาศ ที่จะส่งผลกระทบในพื้นที่ เช่น พายุหมุนเขตร้อน ดีเปรสชัน หย่อมความกดอากาศต่ำ ร่องมรสุม และคลื่นลมแรง ฯลฯ รวมถึงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งมีความจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และเร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ ให้กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว ซึ่งการประเมินสถานการณ์น้ำในกลุ่มน้ำ ประกอบด้วย การพิจารณา

(1) สถานการณ์ปัจจุบันและคาดการณ์แนวโน้ม เช่น ปริมาณฝนสะสม ปริมาณน้ำท่า ปริมาณน้ำในแหล่งเก็บกักน้ำ และระดับคุณภาพน้ำ เป็นต้น

(2) อิทธิพลของสภาพอากาศ เช่น พายุหมุนเขตร้อน ดีเปรสชัน หย่อมความกดอากาศต่ำ ร่องมรสุม และคลื่นลมแรง เป็นต้น

(3) พื้นที่รับผลกระทบ เช่น พื้นที่เปราะบาง (พื้นที่ชุมชนสำคัญ ซึ่งมีการอยู่อาศัยหนาแน่น มีที่ตั้งของโรงเรียน โรงพยาบาล และพื้นที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ฯลฯ)

1) การประเมินสถานการณ์น้ำ กรณีน้ำแล้ง

ระดับที่ 1 ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่หนึ่ง จนเกิดสภาวะขาดแคลนน้ำในพื้นที่ เป็นระยะเวลาสั้นๆ สามารถเข้าบริหารจัดการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้ หรือเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจังหวัด เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 7 วัน โดยประเมินจากปริมาณน้ำ

ระดับที่ 2 ระดับน้ำแล้งรุนแรง : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่หนึ่ง จนเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบาง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 15 วัน

ระดับที่ 3 ระดับน้ำแล้งวิกฤต : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ รวมทั้งคาดการณ์ว่าอิทธิพลของภาวะเอลนีโญจะทำให้เกินแนวโน้มความผิดปกติของสภาพฝน โดยมีปริมาณฝนต่ำกว่าค่าปกติ อาจส่งผลให้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบาง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 30 วัน

2) การประเมินสถานการณ์น้ำ กรณีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม

ระดับที่ 1 ระดับเสี่ยงคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมรุนแรง : ผลประเมินคุณภาพน้ำมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่สามารถเข้าบริหารจัดการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้

ระดับที่ 2 ระดับคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมรุนแรง : เกิดมลภาวะทางน้ำ ส่งผลให้คุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์ มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อการอาศัยและการดำรงชีวิต ของคน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง มีความซับซ้อนของสถานการณ์ ต้องได้รับการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระดับที่ 3 ระดับคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมวิกฤต : เกิดมลภาวะทางน้ำอย่างรุนแรงหรือฉับพลันหรือคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม เนื่องจากการปนเปื้อนของสารมลพิษ เช่น สารเคมี สารอินทรีย์ สารกัมมันตภาพรังสี ฯลฯ มีแนวโน้มส่งผลกระทบโดยตรงและเป็นอันตรายต่อ การอาศัยและการดำรงชีวิตของ คน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม อย่างรุนแรง หรือฉับพลัน

4.2.4 ข้อมูลการบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ

การบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้งสามารถพิจารณาได้จากปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำ ระดับน้ำในลำน้ำ และปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 4.2.2 แต่ในระดับลุ่มน้ำการบริหารจัดการน้ำจะพิจารณาสมดุลของน้ำในอ่างเก็บน้ำที่จะมีเพียงพอกับความต้องการของทุกวัตถุประสงค์จนถึงปลายฤดูแล้งหรือไม่ ซึ่งในลุ่มน้ำแม่กลองมีการใช้น้ำชลประทานจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่

สำคัญคือโครงการ โครงการแม่กลอง การบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งของกลุ่มน้ำสามารถสังเกตจากปริมาณน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของกลุ่มน้ำได้แก่ เขื่อนวชิราลงกรณ และเขื่อนศรีนครินทร์ ว่ามีปริมาณน้ำเก็บกักมากกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่างหรือไม่ หากมีปริมาณน้ำเก็บกักมากกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่างบ่งชี้ได้ว่าพื้นที่รับประโยชน์จากน้ำชลประทานของกลุ่มน้ำแม่กลอง ที่มีการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำของโครงการแม่กลองมีปริมาณน้ำเพียงพอกับความต้องการของทุกกิจกรรมการใช้น้ำ แต่หากปริมาณน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในช่วงเวลาใด ๆ ก่อนฤดูฝนมีปริมาณน้อยกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่างบ่งชี้ได้ว่าปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำจะไม่เพียงพอสำหรับการจัดสรรน้ำให้กับปริมาณความต้องการน้ำของทุกกิจกรรม ทำให้การบริหารจัดการน้ำต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ และมีการปันส่วนซึ่งในแต่ละปีจะต้องมีการประชุมตกลงแบ่งน้ำตามปริมาณน้ำต้นทุนที่เหลืออยู่ เป็นเหตุให้บางวัตถุประสงค์ต้องลดปริมาณน้ำที่จะได้รับจัดสรรในแผนลง ตามลำดับ

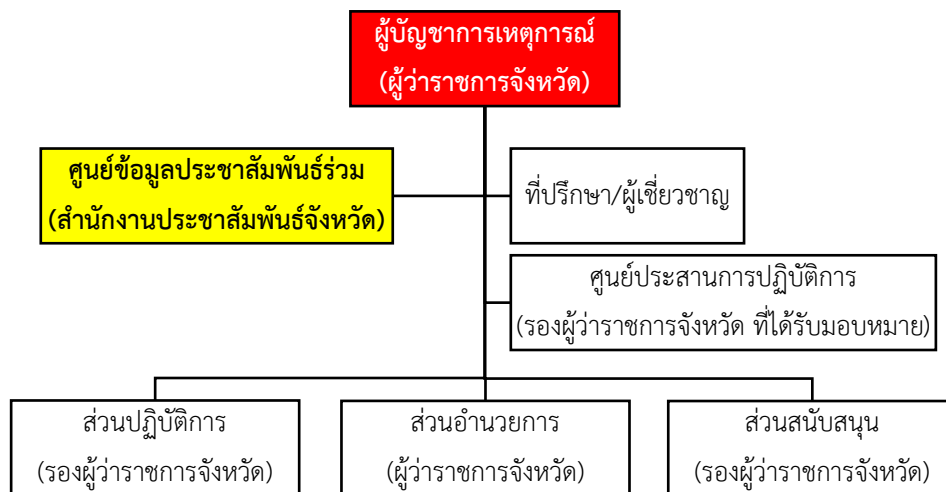
การบ่งชี้คุณภาพน้ำของกลุ่มน้ำแม่กลอง กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ ได้มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานของกองจัดการคุณภาพน้ำด้วยดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen ; DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand ; BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria ; TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria ; FCB) และแอมโมเนีย-ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) โดย ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำดีมาก (คะแนน 91 - 100) ดี (คะแนน 71 - 90) พอใช้ (คะแนน 61 - 70) เลื่อนโทรม (คะแนน 31 - 60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0 - 30) ทั้งนี้ผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินของกลุ่มน้ำแม่กลอง ปี 2565 พบว่าพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลอง มีระดับดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินในระดับพอใช้ (ที่ค่าคะแนน WQI 69)

4.3 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

เมื่อทราบข้อมูลสำหรับเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภาวะน้ำแล้งแล้ว นอกเหนือจากการสื่อสารไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแล้ว การสื่อสารไปยังประชาชนก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งในกรณีเกิดภาวะน้ำแล้งปกติและกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้ รวมถึงการขอรับความช่วยเหลือในระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้งหรือหลังจากที่ภาวะน้ำแล้งได้ผ่านพ้นไปแล้ว

ทั้งนี้ ในการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ควรเป็นการแจ้งเตือนล่วงหน้าที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกันจะทำให้สะดวกต่อการรับทราบและเข้าใจข้อมูลที่ได้รับในแนวทางเดียวกันเพื่อให้ประชาชนได้เตรียมความพร้อมรับมือในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งขึ้น จึงใช้แนวทางปฏิบัติของโครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการใน

ภาวะฉุกเฉิน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่กำหนดไว้ โดยมีโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ดังรูปที่ 4.3-1

รูปที่ 4.3-1 โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

ตามโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่างๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลและสื่อสารตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ (แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570) โดยมีกรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานหลักร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) กรมประชาสัมพันธ์ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กระจายข่าวผ่านช่องทางสื่อหลายประเภท ซึ่งส่งผ่านข้อมูลโดยตรงไปยังประชาชน และยังมีหน้าที่เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานรัฐที่เข้ามาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามาให้แก่ประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยกันเองในพื้นที่ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขตแผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม ตามคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารร่วม ภายใต้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (กรมประชาสัมพันธ์, 2562)

2) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมในการแจ้งข่าวสาร ข้อมูลไปยังประชาชนผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ

3) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทในบริหารจัดการและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งครอบคลุมโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมในการแจ้งข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนผ่านทางคลื่นความถี่ของผู้ให้บริการ

4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในพื้นที่ทราบภายในขอบเขตพื้นที่การปกครองของตนเอง อีกทั้งจะช่วยกระจายข่าวสาร รวมถึงการแจ้งแนวทางปฏิบัติเบื้องต้นให้แก่ประชาชนได้รับทราบเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะน้ำแล้งที่กำลังเกิดขึ้นหรือที่อาจจะเกิดขึ้น การขอรับความช่วยเหลือเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือการขอรับการชดเชยเยียวยาหลังภาวะน้ำแล้งได้ผ่านไป

รายการเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ อาจกำหนดให้รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลตามรายการเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ตามความจำเป็นและที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 มาตรา 57 และ มาตรา 58 ในกรณีที่ การประกาศเขตภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อเผยแพร่ข้อมูลการกำหนดเขตและการยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง/เขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงนั้นให้ประชาชนทราบด้วย และการกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้ง/เขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงนั้นด้วย

4.4 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่

4.4.1 การจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำ

การจัดสรรทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในกลุ่มน้ำหมายถึงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เก็บกักไว้ในอ่างเก็บน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของอ่างเก็บน้ำตามที่ได้กำหนดไว้ หลักการสำคัญในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำจะบริหารจัดการด้านอุปทานน้ำในอ่าง (Water Supply Side Management) ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการด้านอุปสงค์น้ำ (Water Demand Side Management) ซึ่งโจทย์หลักของการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำที่สำคัญก็คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้อุปทานของ น้ำที่มีอยู่สามารถตอบสนองกับอุปสงค์น้ำในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้เป็นที่พอใจ ทั้งนี้การพิจารณาเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของอ่างเก็บน้ำต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ (Efficiency) ความเสมอภาค (Equity) และความยั่งยืน (Sustainability) การบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำที่ดีต้องสามารถตอบสนองกับความต้องการปัจจุบันอย่างเต็มศักยภาพภายใต้เงื่อนไขของแนวทางปฏิบัติที่ไม่ลดทอนศักยภาพของการพัฒนา เพื่อให้บรรลุความต้องการในอนาคต ด้วยเหตุนี้ปัจจัยสนับสนุนแนวคิดในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตนั้น จำเป็นต้องมีแผนในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นมีโครงการนอกเหนือจากการระบุเพียงวัตถุประสงค์ในภาพรวมของโครงการเพียงอย่างเดียว ประกอบกับจะต้องมีการระบุกรอบและหลักเกณฑ์

ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ทั้งในปัจจุบันและมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกในอนาคต นอกเหนือจากนั้นการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำที่สื่อความหมายเข้าใจง่ายต่อในผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้ทราบสถานภาพที่แท้จริงของทรัพยากรน้ำของระบบอ่างเก็บน้ำอีกด้วย

ในขณะเดียวกันกลยุทธ์ในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำให้เกิดความยั่งยืนนับได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการขับเคลื่อนให้กลไกการจัดการด้านอุปทานน้ำสามารถตอบสนองอุปสงค์น้ำได้เต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นระบบการจัดการฐานข้อมูลอ่างเก็บน้ำที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงการพัฒนาแบบจำลองอ่างเก็บน้ำที่แสดงกระบวนการทำงานและให้ผลลัพธ์ใกล้เคียงกับระบบจริง การนำหลักการจัดการอ่างเก็บน้ำที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำทั้งในด้านประสิทธิผลและเศรษฐศาสตร์

ในขั้นตอนของการกำหนดแผนการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Objectives) ให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นของการวางโครงการโดยประเมินจากสถานการณ์ที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ในปัจจุบันและคาดการณ์สถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ในขณะเดียวกัน มีการระบุแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Water Use Plan) ที่ครอบคลุมทุกกิจกรรมการใช้น้ำ ทั้งนี้เพื่อช่วยประเมินศักยภาพของปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่เบื้องต้นว่าเพียงพอกับปริมาณความต้องการน้ำหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจำเป็นต้องจัดทำบัญชีน้ำในอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Water Accounting) ที่แสดงปริมาณน้ำที่ไหลเข้ามาในระบบและปริมาณความต้องการน้ำ เพื่อประกอบการจัดทำแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ สำหรับแนวคิดในการวางแผนการใช้น้ำของแต่ละกิจกรรมการใช้น้ำอาจมีความแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น การวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่ว่าจะเป็นชุมชน อุตสาหกรรม หรือการใช้น้ำเพื่อการเกษตรนั้น อาศัยหลักการที่จะต้องจัดหาน้ำให้เพียงพอกับขนาดของความต้องการให้ได้มากที่สุดหากช่วงเวลาใดส่งน้ำเกินความจำเป็นจะถือว่าเป็นการสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ ในขณะเดียวกันหากจัดหาน้ำไม่เพียงพอตามความต้องการจะเป็นผลเสียหายตามมา ในขณะที่ยังวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำเพื่อวัตถุประสงค์อื่นไม่จะเป็นการจัดการและควบคุมน้ำท่วม ความบันเทิง และการผลิตพลังงานไฟฟ้า อาจมีเงื่อนไขที่ต้องพิจารณาซับซ้อนกว่าและอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งกับกิจกรรมการใช้น้ำอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้การกำหนดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการใช้น้ำยังเป็นสิ่งที่จำเป็นในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้นอกจากนี้แผนการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Operation Plan) ยังมีส่วนสำคัญในกระบวนการกำหนดแผนการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำเพื่อให้เกิดรูปธรรมในขั้นตอนของการปฏิบัติการ แผนการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำโดยทั่วไปแล้วจะหมายถึงการวางแผนล่วงหน้าว่าควรจะต้องเก็บกักและส่งน้ำจากอ่างในแต่ละช่วงเวลาเป็นปริมาณเท่าใดสำหรับการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ทราบเท่าที่สภาพในอนาคตเป็นไปตามที่คาดคะเนไว้ อย่างไรก็ตามแผนการปฏิบัติการสามารถปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมได้หากสภาพในอนาคตได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แผนการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำที่ดีควรจะครอบคลุมถึงแผนการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำในสภาพเงื่อนไขทางอุทกวิทยาปกติ เพื่อให้การบริหารจัดการ

อ่างเก็บน้ำบรรลุลผลดีที่สุดในลักษณะแบบวันต่อวัน หรือแต่ละฤดูกาล หรือแบบปีต่อปี และแผนการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำในสภาพเงื่อนไขทางอุทกวิทยาที่วิกฤติทั้งในช่วงที่เกิดเหตุการณ์น้ำท่วม หรือเกิดสภาวะแห้งแล้งอย่างรุนแรง เป็นต้น

การบริหารจัดการน้ำจะวางแผนการใช้น้ำแบบยั่งยืนโดยจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำเพื่อสนับสนุนการใช้น้ำทุกกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และสนับสนุนน้ำชลประทานเสริมในช่วงต้นฤดูฝน และ/หรือช่วงที่เกิดฝนทิ้งช่วง ซึ่งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ลงนามในประกาศ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. 2564 ดังนี้

(1) การอุปโภคบริโภค หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะเพื่อการกิน ดื่ม ประกอบอาหาร และวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคของมนุษย์ตลอดจนเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพ หรือความจำเป็นในครัวเรือน

(2) การรักษาระบบนิเวศ หมายถึง การรักษาวงจรธรรมชาติของสรรพชีวิตที่สัมพันธ์กัน เป็นระบบนิเวศและรักษาคุณสมบัติประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากระบบนิเวศให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยมีปริมาณ คุณภาพ และระดับน้ำ รวมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามช่วงเวลา ฤดูกาล และภูมิสังคม

(3) การบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่สาธารณชนซึ่งประสบภัย ไม่ว่าภัยนั้นจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด

(4) จาริตประเพณี หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามประเพณีนิยมที่ได้ประพฤติกันสืบมา

(5) การคมนาคม หมายถึง การขนส่งและการสัญจรทางน้ำ

(6) เกษตรกรรม หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นาเกลือ หรือเกษตรกรรมอื่นตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศกำหนด

(7) อุตสาหกรรม หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบกิจการโรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย

(8) พาณิชยกรรม หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบธุรกิจการค้า หรือการบริการ

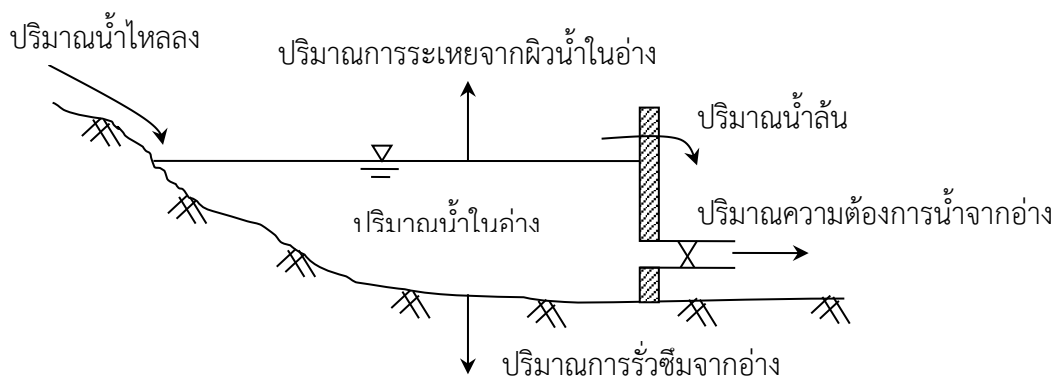
(9) การท่องเที่ยว หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ หรือปรับปรุงทัศนทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยไม่รวมถึงการคมนาคม

โดยให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในแต่ละลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำภายใต้ลำดับความสำคัญตามลำดับ แต่หากคณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นว่าการจัดลำดับความสำคัญในระหว่างลำดับที่ (2) ถึง (9) นั้น มีความจำเป็นที่จะจัดลำดับให้แตกต่างไปจากลำดับที่กำหนด ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

4.4.2 เกณฑ์การจัดสรรน้ำ

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำผิวดิน การเก็บกักน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ต้องอาศัยเครื่องมือสำคัญคืออ่างเก็บน้ำเพื่อทำหน้าที่กักเก็บน้ำในยามที่ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างมากกว่าความต้องการ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับส่งให้กับความต้องการต่าง ๆ ในช่วงเวลาขาดแคลนน้ำ การวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำประจำเดือนจะทำได้โดยการวิเคราะห์สมดุลของน้ำ (Water Balance) ในอ่างเก็บน้ำ ดังแสดงในรูปที่ 4.4.2-1

หลักการสมดุลของน้ำในอ่างคือ ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าอ่าง - ปริมาณน้ำที่ไหลออกจากอ่างทั้งหมด = ปริมาณน้ำในอ่างที่เปลี่ยนไป หรือจากรูปที่ 4.4.2-1 เราสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำไหลเข้า ปริมาณน้ำไหลออก และปริมาณน้ำในอ่างแต่ละเดือนได้ ดังนี้

รูปที่ 4.4.2-1 สมดุลของน้ำในอ่างเก็บน้ำ

ปริมาณน้ำในอ่างเมื่อสิ้นเดือน = ปริมาณน้ำในอ่างเมื่อต้นเดือน + ปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่างในเดือนนั้น

- ปริมาณความต้องการน้ำจากอ่างเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ
- ปริมาณการระเหยจากผิวน้ำในอ่างเดือนนั้น
- ปริมาณการรั่วซึมจากอ่างในเดือนนั้น

หากปริมาณน้ำในอ่างเมื่อสิ้นเดือนที่คำนวณได้มากกว่าปริมาณน้ำเก็บกักสูงสุด จะถือว่ามีการไหลล้นอ่างในเดือนนั้น และปริมาณน้ำที่ไหลล้นอ่างจะเท่ากับ ปริมาณน้ำในอ่างเมื่อสิ้นเดือนลบด้วยปริมาณน้ำเก็บกักสูงสุด และปริมาณน้ำในอ่างสำหรับต้นเดือนต่อไปจะเท่ากับปริมาณน้ำเก็บกักสูงสุด

ในทางกลับกันถ้าปริมาณน้ำในอ่างเมื่อสิ้นเดือนที่คำนวณได้น้อยกว่าปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด จะถือว่ามีการขาดน้ำในเดือนนั้น ปริมาณน้ำที่ส่งจากอ่างจะน้อยกว่าความต้องการน้ำทั้งหมดจากอ่าง ปริมาณน้ำที่ขาดไปเท่ากับปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุดลบด้วยปริมาณน้ำในอ่างเมื่อสิ้นเดือน ปริมาณน้ำในอ่างสำหรับต้นเดือนถัดไปจะเท่ากับปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด

การวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำจะประกอบไปด้วย การประเมินปริมาณน้ำไหลลงอ่าง ปริมาณความต้องการน้ำจากอ่างทั้งหมด การสูญเสียน้ำเนื่องจากการระเหยและการรั่วซึม แล้วนำเอามาคำนวณหาปริมาณน้ำที่ต้องส่งและที่เหลืออยู่ในอ่างจากปริมาณน้ำที่มีอยู่เมื่อต้นเดือนตามหลักสมดุลน้ำ การคำนวณสมดุลน้ำประจำเดือนจะทำต่อเนื่องกันไปตลอดระยะเวลาที่ใช้ในการวางแผนซึ่งปกติจะเป็นรายฤดูกาล

4.4.2.1 การปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Operations)

การปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Operations) หมายถึง การเก็บกักน้ำในอ่างและการส่งน้ำจากอ่างเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ โดยมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะเก็บกักและส่งน้ำจากอ่างในแต่ละช่วงเวลาเป็นปริมาณเท่าใด และมีการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ตราบเท่าที่สภาพในอนาคตเป็นไปตามที่คาดคะเนไว้ ถ้าสภาพในอนาคตต่างจากที่คาดคะเนไว้ในตอนวางแผน การปฏิบัติการอาจต่างจากแผนที่วางไว้เพื่อลดสถานะการขาดแคลนน้ำหรือน้ำล้นอ่างเก็บน้ำ

ในการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ สิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ คือการคาดการณ์ปริมาณน้ำไหลลงอ่างในช่วงระยะเวลาวางแผนล่วงหน้า เช่นในช่วง 6 เดือนข้างหน้า ถ้าสามารถรับรู้ปริมาณน้ำไหลลงอ่างในแต่ละเดือนในช่วง 6 เดือนข้างหน้า การวางแผนจะทำได้ง่าย โดยขั้นแรกจะสมมุติแผนการใช้น้ำจากอ่างแล้วจึงทำการวิเคราะห์สมดุลน้ำในอ่างในแต่ละเดือนอย่างต่อเนื่อง 6 เดือน ผลการวิเคราะห์สมดุลของน้ำจะทำให้ทราบว่าควรเก็บกักน้ำแต่ละเดือนเท่าใด ควรส่งน้ำในแต่ละเดือนเท่าใด และเมื่อใดจะมีการขาดแคลนน้ำและการไหลล้นอ่าง สิ่งนี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าแผนการใช้น้ำจากอ่างควรต้องมีการปรับแผนการใช้น้ำและการเก็บกักน้ำใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดการขาดแคลนน้ำและน้ำไหลล้นอ่าง หรือเกิดให้น้อยที่สุด

สำหรับการวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ ROS (Reservoir Operation Study) การวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำต้องมีการคำนวณคาดการณ์การใช้น้ำของกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งปีอยู่แล้ว เช่น การใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค การอุตสาหกรรม รักษากระแสน้ำในเขต ฯลฯ ซึ่งถ้าไม่วางแผนแล้วอาจจะทำให้สูญเสียโดยไม่จำเป็น

ดังนั้น การวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการจัดสรรน้ำให้กับกิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำที่เหลืออยู่โดยไม่เกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อวิเคราะห์เป้าหมายการปลูกพืชและปริมาณความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่เพื่อจัดทำแผนการจัดสรรน้ำในฤดูแล้งและฤดูฝน ปริมาณน้ำที่จัดส่งรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือนพร้อมเกณฑ์การควบคุมการจัดสรรน้ำในอ่างเก็บน้ำ (ROS) ที่สามารถใช้ควบคุมกำกับการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การวางแผนการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ ROS (Reservoir Operation Study) ได้ดำเนินการตามกรอบแนวทางการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ

1) รวบรวมข้อพื้นฐานประกอบด้วย

- (1) ข้อมูลรายละเอียดโครงการ
- (2) ข้อมูลแผนการเพาะปลูกพืช
- (3) ข้อมูล Inflow และความต้องการใช้น้ำภาคส่วนต่าง ๆ
- (4) ข้อมูลโค้งความจุและพื้นที่ผิวน้ำ
- (5) ข้อมูลอ่างเก็บน้ำ (กรณีมีอ่างเก็บน้ำ)

2) คำนวณความต้องการใช้น้ำ

การคำนวณหาการใช้น้ำของพื้นที่ในโครงการประเภทต่าง ๆ การประเมินแผนการใช้น้ำในอ่างเก็บน้ำ Reservoir Operation Study (ROS) เป็นเครื่องมือช่วยในการประเมินความต้องการใช้น้ำของพืชในฤดูเพาะปลูก บ่อปลา บ่อกุ้ง ฯลฯ และวิเคราะห์สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสรรน้ำให้แต่ละกิจกรรมได้สะดวก และรวดเร็ว

3) การหาความต้องการใช้น้ำของพืช

ปริมาณการใช้น้ำของพืชเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งที่เพราะปริมาณการใช้น้ำของพืชนี้จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับปริมาณและความถี่ในการให้น้ำ ปริมาณการใช้น้ำของพืช (Consumptive Use) หรือ Evapotranspiration ET) เป็นปริมาณน้ำทั้งหมดที่สูญเสียดังกล่าวจากพื้นที่เพาะปลูกสู่บรรยากาศในรูปของไอน้ำ ปริมาณน้ำดังกล่าวประกอบขึ้นด้วย ส่วนใหญ่ ๆ 2 ส่วนคือ

(1) ปริมาณน้ำที่พืชดูดไปจากดิน นำไปใช้สร้างเซลล์และเนื้อเยื่อแล้วคายออกสู่บรรยากาศทางใบซึ่งเรียกว่า การคายน้ำ (Transpiration)

(2) ปริมาณที่ระเหยจากผิวดินบริเวณรอบ ๆ ต้นพืช จากผิวน้ำในขณะให้น้ำหรือในขณะที่มีน้ำขังอยู่และจากน้ำที่เกาะอยู่ตามใบเนื่องจากฝนหรือการให้น้ำ ซึ่งเรียกว่าการระเหย (Evaporation)

4) ปริมาณฝนใช้การ (Effective Rainfall)

ฝนใช้การคือปริมาณฝนที่ตกลงมาแล้วสามารถนำน้ำฝนไปใช้แทนน้ำชลประทานได้โดยปกติแล้วไม่จำเป็นว่าฝนที่ตกลงมาบนพื้นที่เพาะปลูกนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อพืชได้ทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะว่า ส่วนที่จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงคือส่วนที่เก็บกักไว้ในเขตรากที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมดภายหลังหรือกรณีที่ฝนนาข้าวก็จะเป็นส่วนที่ขังอยู่ในแปลงนาในระดับที่ไม่มากเกินไปจนเป็นอันตรายแก่ข้าว

ปริมาณฝนใช้การหรือปริมาณฝนที่สามารถนำมาใช้แทนน้ำชลประทานได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปริมาณฝนที่ตกในแต่ละช่วงเวลา ปริมาณการใช้น้ำของพืช ความเคยชินของชาวนา ต่อการเก็บกักน้ำชลประทานไว้ในแปลงนาและความสูงของคันนา เช่น ถ้าชาวนานิยมเก็บน้ำชลประทาน เอาไว้ในแปลงนาระดับต่ำ เมื่อฝนตกลงมาก็มีความสามารถที่จะเก็บน้ำฝนไว้ในแปลงนาได้มาก เป็นต้น นอกจากนี้ จะเห็นว่าในเดือนที่มีฝนตกน้อย เปอร์เซ็นต์ของฝนที่ใช้งานจะสูงกว่าเดือนที่มีฝนตกมากและยัง ขึ้นอยู่กับปริมาณฝนที่ตกในเดือนก่อน ๆ เป็นสำคัญด้วย

5) การวางแผนการส่งน้ำ

จุดประสงค์หลักของการวางแผนการส่งน้ำก็เพื่อหาแนวทางในการวางแผนการใช้น้ำชลประทานให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะในปัจจุบันชาวนานิยมปลูกข้าวนาปรังกันมาก จึงทำให้น้ำที่เคยมีใช้อย่างเหลือเฟือเพื่อเกิดการขาดแคลน ฉะนั้น การที่จะขยายพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรังโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมากนักก็คือการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ การวางแผนการส่งน้ำก่อนการเพาะปลูก ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็น การวางแผนการส่งน้ำล่วงหน้าเป็นสัปดาห์ไป

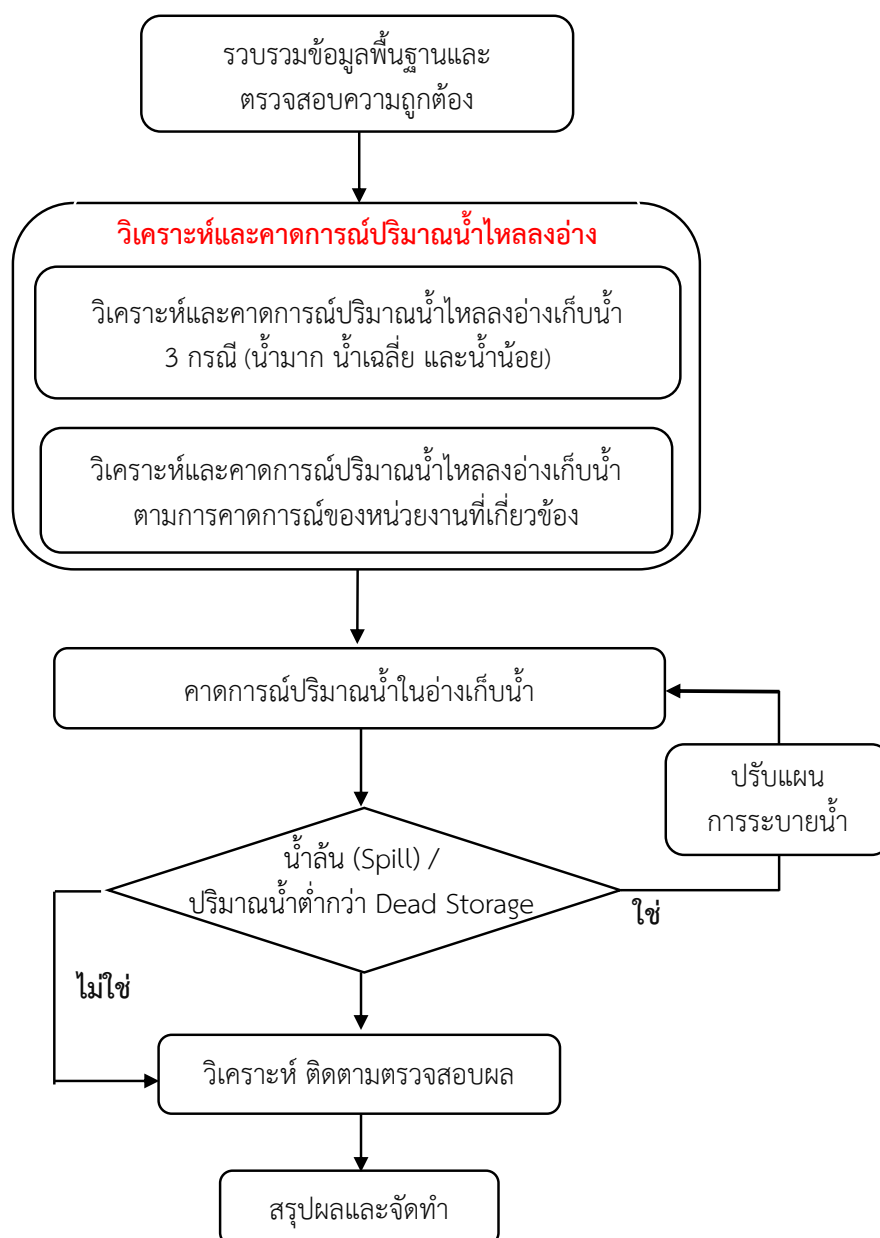
วิธีการวางแผนการส่งน้ำล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์ข้อมูลกิจกรรมการเพาะปลูก และข้อมูลฝนในอดีตมีความสำคัญมาก ถ้ามีข้อมูลหลายปีและข้อมูลนั้นถูกต้องจะทำให้การทำนายปริมาณน้ำที่จะส่งให้พื้นที่เพาะปลูกได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ข้อมูลกิจกรรมเพาะปลูกในอดีตเป็นรายสัปดาห์ที่ต้องการใช้ ประกอบด้วย

- (1) พื้นที่ตกกล้ารายสัปดาห์
- (2) พื้นที่เตรียมแปลงรายสัปดาห์
- (3) พื้นที่ปักดำรายสัปดาห์

6) ประสิทธิภาพชลประทาน

ประสิทธิภาพชลประทาน หมายถึง อัตราส่วนที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ระหว่างปริมาณน้ำสุทธิที่จะต้องให้แก่พืชต่อปริมาณน้ำทั้งหมดที่ต้องให้แก่พืช การหาค่าประสิทธิภาพของการชลประทานนั้น อาจทำได้หลายแห่งคือถ้าวัดปริมาณน้ำทั้งหมดที่ต้องให้แก่พืชที่แปลงเพาะปลูกเป็นประสิทธิภาพชลประทานที่แปลงเพาะปลูก ถ้าวัดที่ปากคลองส่งน้ำก็จะเป็นประสิทธิภาพของการชลประทานที่ปากคลองส่งน้ำ และถ้าวัดที่หัวงานของโครงการชลประทานก็จะเป็นประสิทธิภาพชลประทานที่หัวงาน หรือประสิทธิภาพของโครงการชลประทานเป็นต้น

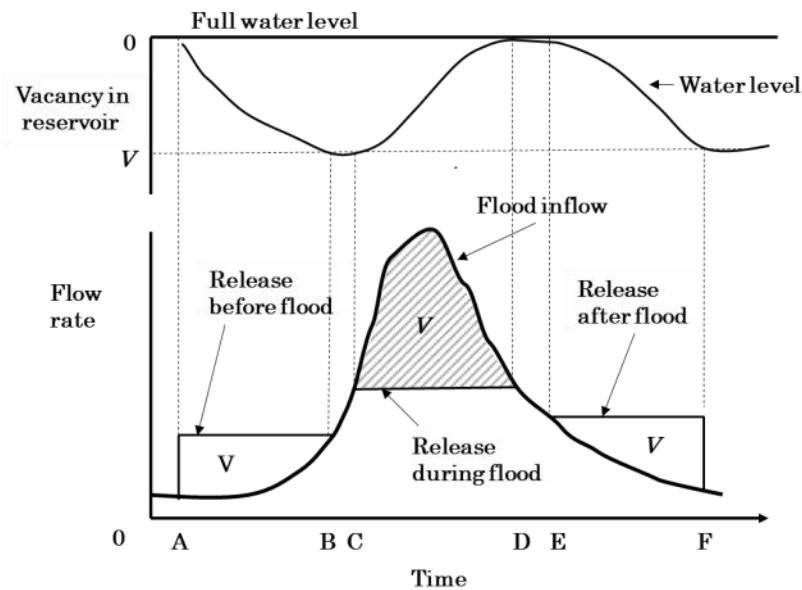
ทั้งนี้การบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำต้องมีการจัดทำ Dynamic Operating Curve เพื่อควบคุมการจัดสรรน้ำในอ่างเก็บน้ำให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกันระหว่างปริมาณน้ำต้นทุนในอนาคตที่ได้จากการพยากรณ์ด้วยเทคนิคทางสถิติ และความต้องการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ เช่น การอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศ ด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม ในอ่างเก็บน้ำในช่วงเวลาต่าง ๆ

รูปที่ 4.4.2-2 ผังการดำเนินการคาดการณ์ปริมาณน้ำในการอ่างเก็บน้ำ

4.4.2.2 ระบบปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ Vacancy Requirement Rule Curve

กระบวนการของระบบปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำด้วยวิธี Vacancy Requirement Rule Curve (VRRC) แสดงได้ดังรูปที่ 4.4.2-3 ทั้งนี้เป็นการแสดงกระบวนการขึ้นพื้นฐานเพื่อเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำจากกรณีที่มีพายุฝนเพียง 1 ครั้ง โดยปริมาณน้ำที่เกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำคือ ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำ ปริมาณน้ำระบาย และปริมาตรเก็บกัก

รูปที่ 4.4.2-3 กระบวนการของระบบปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ

(1) ปริมาณน้ำที่ระบายในช่วงระยะเวลาที่เกิดอุทกภัยคำนวณได้จาก อัตราระบายสูงสุดจากผังเกณฑ์ปริมาณน้ำเฝ้าระวังเพื่อการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำ ปริมาณน้ำระบายสูงสุดนี้จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจากอุทกภัย หากจำเป็นให้ปรับเกณฑ์เพิ่มขึ้น โดยพิจารณามูลค่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้น้อยที่สุด กำหนดให้ปริมาณน้ำที่เก็บกักในอ่างเก็บน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมด้วยตัวแปร V

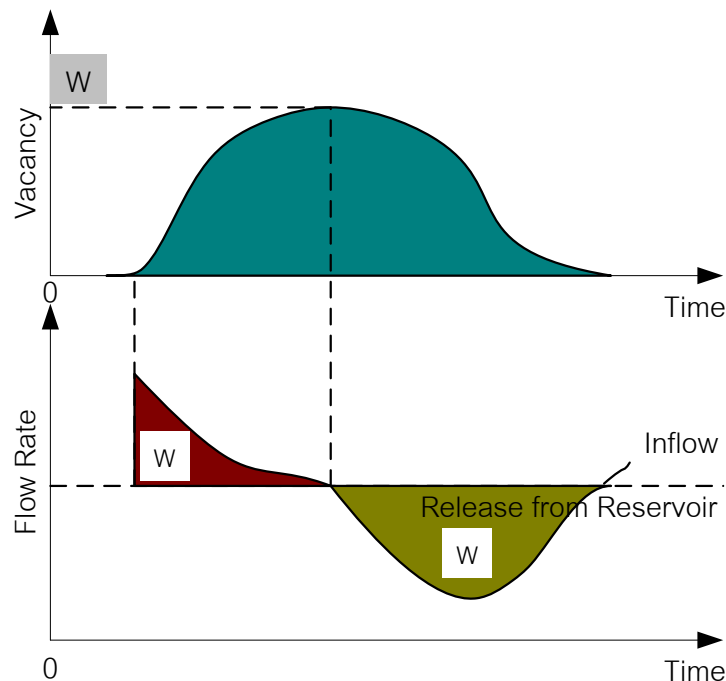
(2) ปริมาตรเก็บกักเพื่อป้องกันน้ำท่วม (V) ของอ่างเก็บน้ำจะเริ่มเก็บกักเมื่อระบบปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมเริ่มดำเนินการ ทั้งนี้สามารถเริ่มการระบายน้ำได้หลากหลายวิธีการ การระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำคงที่ ทั้งนี้สมมติว่าปริมาณน้ำก่อนเข้าฤดูฝนนั้น เก็บกักที่เต็มระดับเก็บกักปกติ (Full Water Level, FWL) ปริมาณน้ำระบายก่อนฤดูฝน ด้วยอัตราคงที่เพื่อสามารถระบายน้ำจากเต็มระดับเก็บกักปกติให้พร่องสู่ปริมาณเก็บกักเพื่อป้องกันน้ำท่วม (V)

(3) หลังจากการป้องกันน้ำท่วม ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำจะอยู่ที่เต็มระดับเก็บกักปกติ (FWL) ต้องทำการลดระดับน้ำเพื่อเตรียมการป้องกันน้ำท่วมจากพายุฝนลูกต่อไป การระบายน้ำด้วยอัตราคงที่ภายหลังการป้องกันน้ำท่วม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำต้องคำนวณหาปริมาณน้ำระบายในช่วงนี้ให้เหมาะสม

(4) เพื่อการรักษาปริมาณน้ำระบาย ไม่ให้เกิน เป้าหมายในช่วงก่อนและหลังการป้องกันน้ำท่วม ระดับน้ำที่แสดงในรูป ถูกนำมาใช้เป็น เส้นปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำตัวบน (Upper Rule Curve, URC) ซึ่งหากในการปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำจริงการรักษากระดับน้ำเก็บกักสูงสุดไว้ที่ระดับเก็บกักปกติ (Normal Pool Level) และไม่เกินระดับเก็บกักสูงสุด (Maximum Pool Level)

แนวทางการป้องกันภาวะภัยแล้งด้วยแนวคิดกำหนดปริมาตรเก็บกักน้ำน้อยที่สุด ที่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำในขนาดของแต่ละช่วงเวลาพิจารณาบริหารน้ำด้วยเส้นปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำตัวล่าง (Lower Rule Curve, LRC) ทั้งนี้แนวคิดในการสร้างเส้นระดับเก็บกักน้ำต่ำสุดจะสมมุติว่าในช่วงฤดูแล้ง

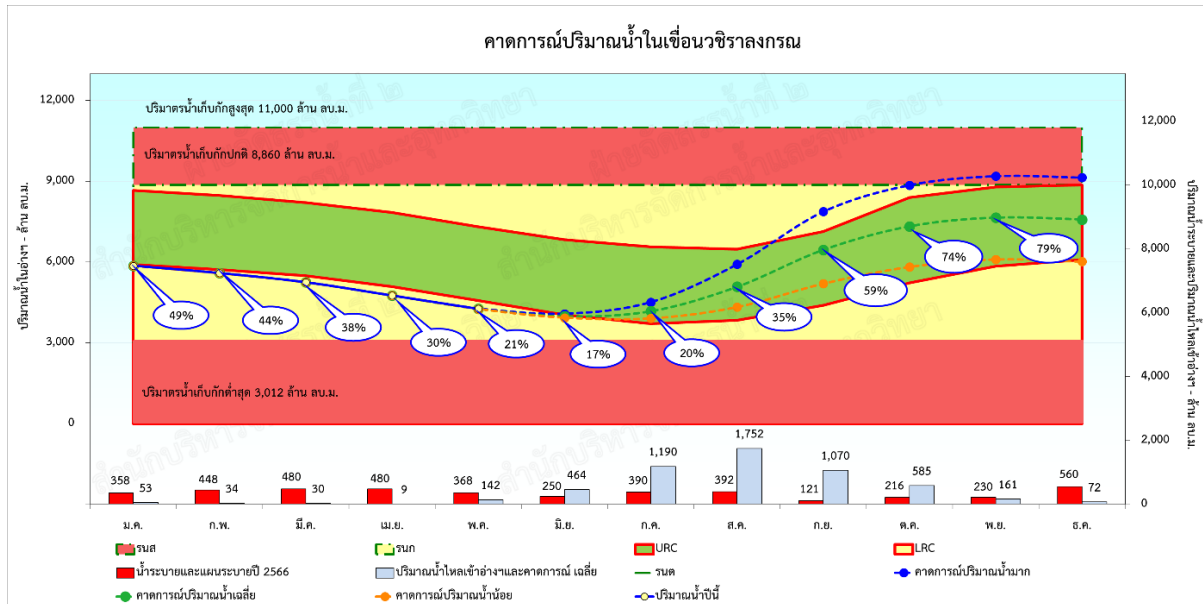
ปริมาณน้ำที่ไหลออกจากอ่างส่วนเกิน (Surplus Outflow) มีปริมาตรเท่ากับ W ดังนั้นก่อนถึงช่วงฤดูแล้ง จำเป็นต้องเก็บกักน้ำในอ่างไว้ให้มีปริมาตรเท่ากับ W เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อความต้องการตลอดช่วงฤดูแล้ง ด้วยการระบายน้ำออก (Release) ในอัตราที่ต่ำกว่าปริมาณน้ำที่ไหลเข้าอ่าง (Inflow) จนกระทั่งเมื่อสิ้นสุดฤดูแล้งปริมาณน้ำจะเพียงพอเก็บน้ำพอดังแสดงในรูปที่ 4.4.2-4

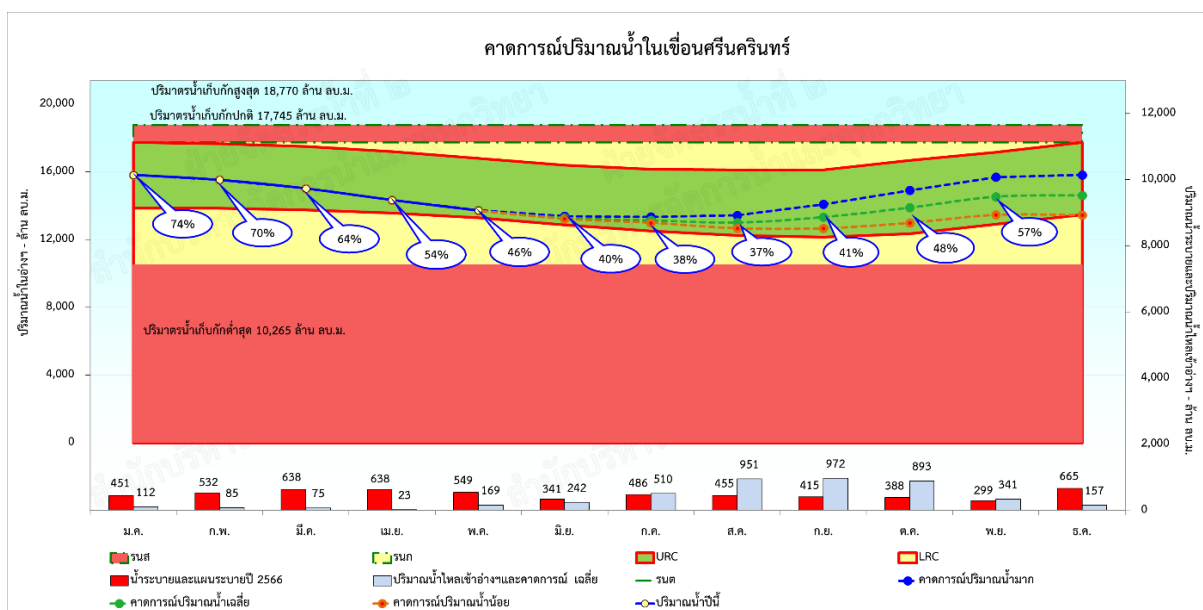
รูปที่ 4.4.2-4 ปริมาณน้ำที่จำเป็นต้องเก็บกักเพิ่มเติมในช่วงฤดูแล้ง

ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำเพื่อป้องกันภัยแล้งจะจัดการตามเกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัต (Dynamic Operation Curve) ร่วมกับการคาดการณ์ปริมาณน้ำด้วยวิธีทางสถิติ โดยบริหารให้น้ำในเขื่อนมีปริมาณสูงกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่างในแต่ละช่วงเวลา ทำให้มั่นใจได้ว่ามีน้ำเพียงพอต่อความต้องการของทุกวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการใช้น้ำ แต่หากมีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่างก็จะต้องมีการจัดสรรน้ำแบบขาดแคลนและเป็นธรรมชาติตามลำดับความสำคัญของการจัดสรรน้ำ

อ่างเก็บน้ำที่สำคัญของลุ่มน้ำแม่กลองที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขภัยแล้งได้แก่ เขื่อนวชิราลงกรณ และเขื่อนศรีนครินทร์ มีเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัต เพื่อการบริหารจัดการน้ำร่วมกับการคาดการณ์ปริมาณน้ำแสดงดังรูปที่ 4.4.2-5 ถึง รูปที่ 4.4.2-6 พื้นที่ชลประทานของลุ่มน้ำแม่กลองได้รับน้ำจากเขื่อนวชิราลงกรณ และเขื่อนศรีนครินทร์ จากรูปที่ 4.4.2-5 เขื่อนวชิราลงกรณมีน้ำเก็บกักต่ำกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่างแต่มีการคาดการณ์ปริมาณน้ำไหลลงอ่างที่มากเพียงพอต่อการจัดสรรน้ำตามแผนรูปที่ 4.4.2-6 พบว่าเขื่อนศรีนครินทร์มีน้ำเก็บกักสูงกว่าเส้นปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำตัวล่าง จะถือว่าพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองในส่วนนี้ยังไม่มีความเสี่ยงภัยแล้ง

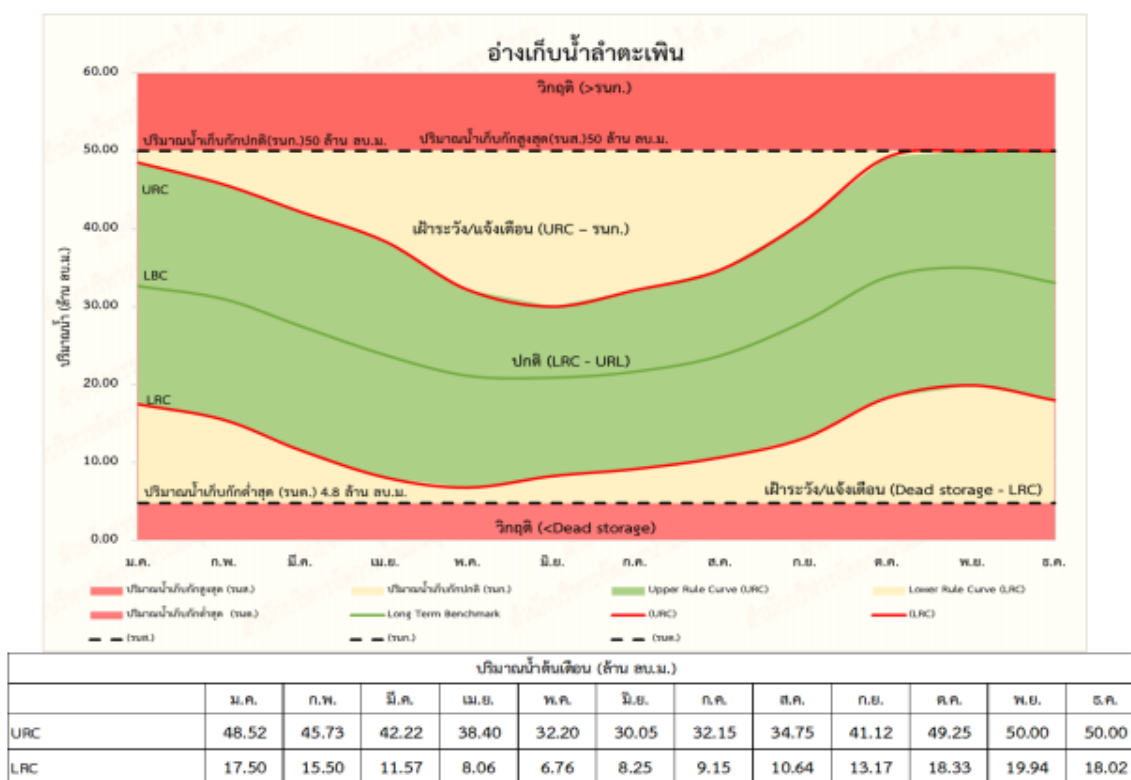

รูปที่ 4.4.2-5 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำวชิราลงกรณ์

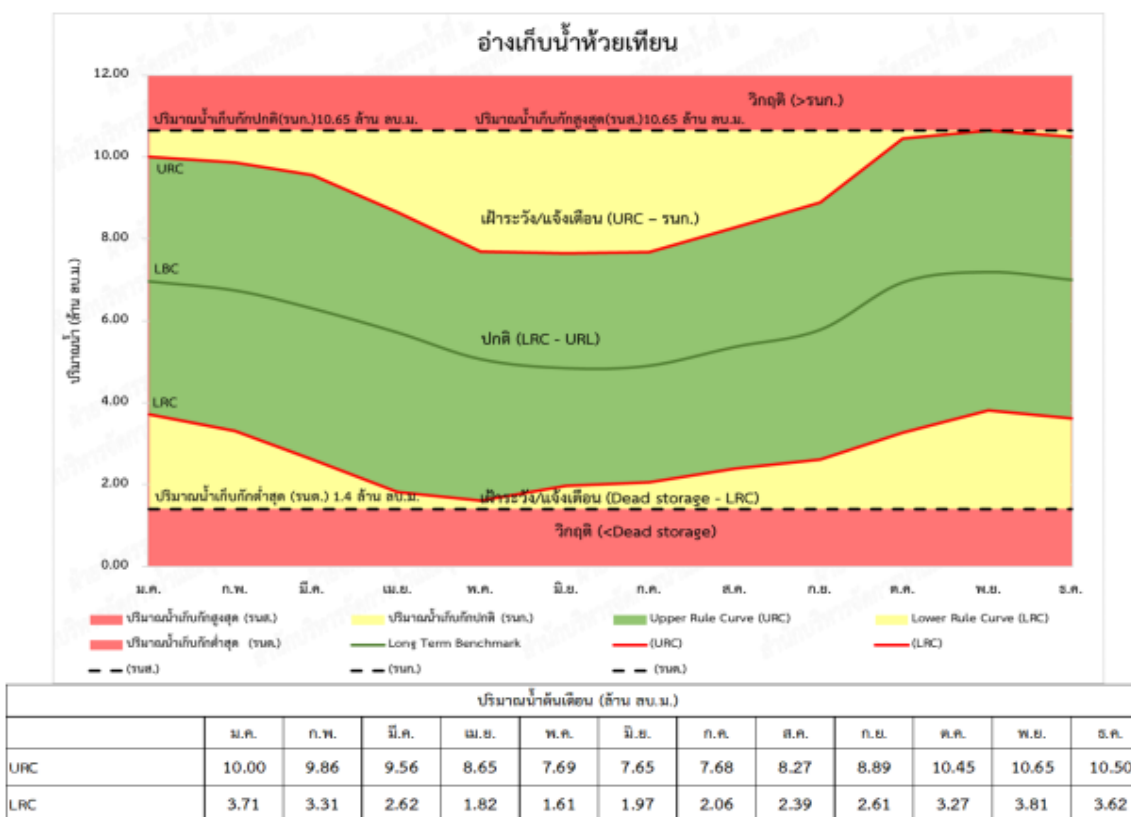

รูปที่ 4.4.2-6 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำศรีนครินทร์

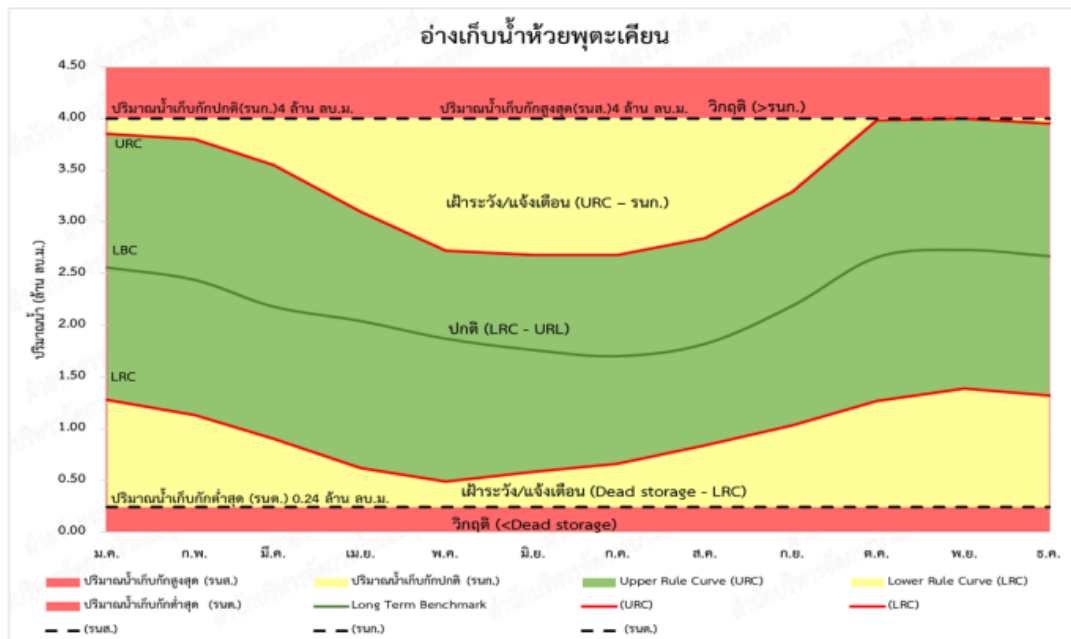
ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลางที่เก็บกักน้ำไว้ใช้ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำลำตะเพิน อ่างเก็บน้ำห้วยเทียน อ่างเก็บน้ำพุตะเคียน อ่างเก็บน้ำชีภูป่าห้วย อ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง อ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด อ่างเก็บน้ำท่าเคย และอ่างเก็บน้ำห้วยกระพริ้อย ซึ่งแต่ละอ่างสามารถจัดสรรน้ำให้กับพื้นที่รับประโยชน์ของโครงการชลประทานกาญจนบุรี และโครงการชลประทานราชบุรี มีเส้นปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตเพื่อการบริหารจัดการน้ำร่วมกับการคาดการณ์ปริมาณน้ำแสดงดังรูปที่ 4.4.2-7 ถึง รูปที่ 4.4.2-14 พื้นที่รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำจะบ่งชี้การเกิดภัยแล้งเมื่อปริมาณน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในช่วงเวลาใด ๆ มีปริมาณน้อยกว่าเส้นปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำตัวล่าง

รูปที่ 4.4.2-7 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำลำตะเพิน

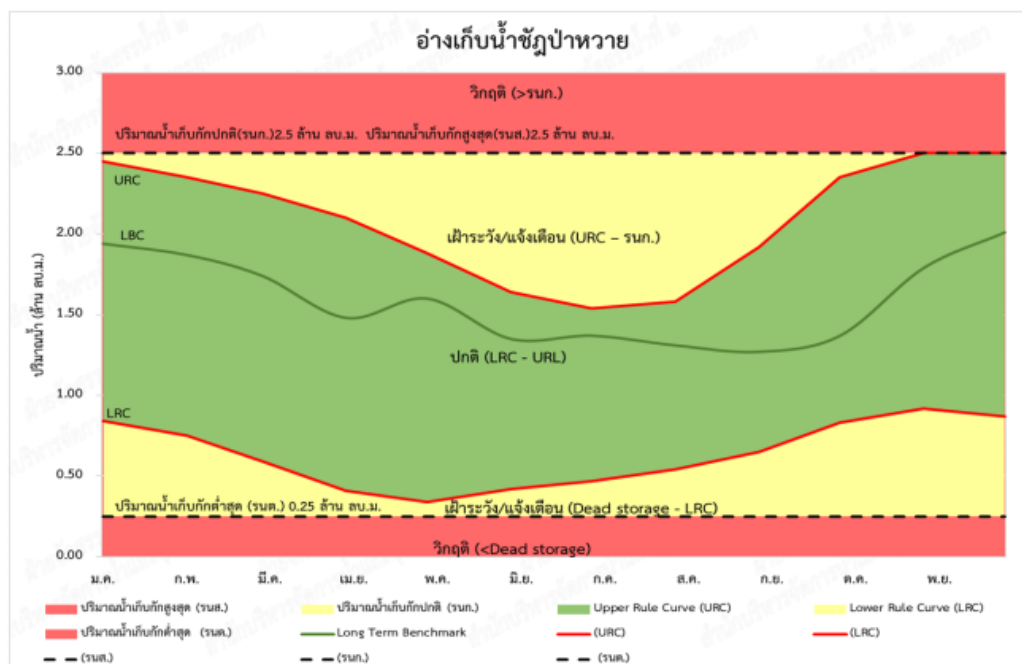

รูปที่ 4.4.2-8 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยเทียน

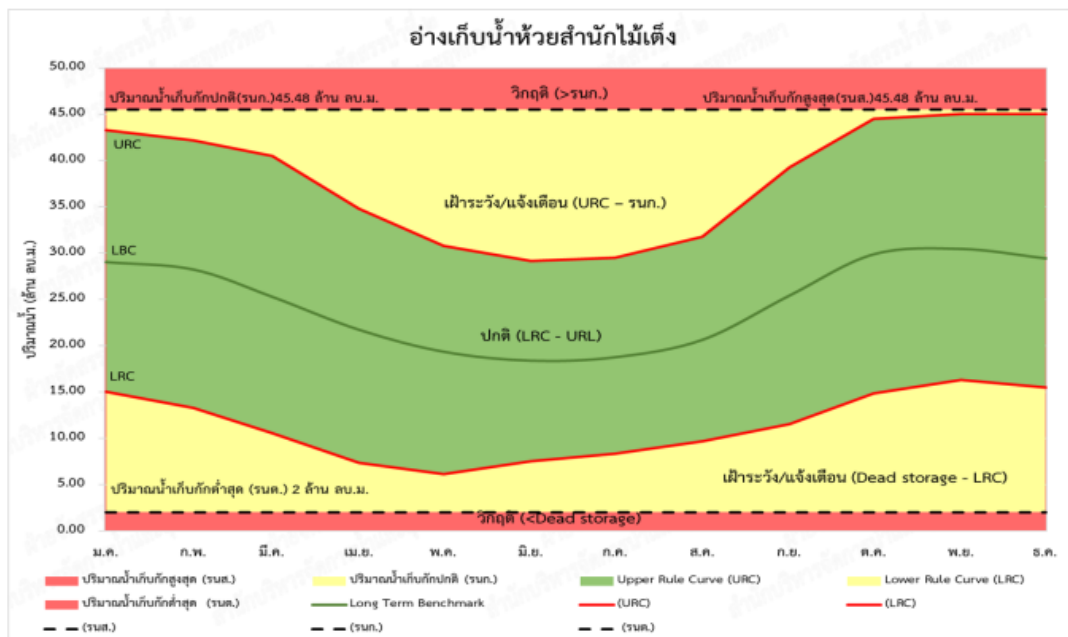
ปริมาณน้ำต้นทุน (ล้าน ลบ.ม.)											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
URC	3.85	3.80	3.55	3.10	2.72	2.68	2.68	2.84	3.29	3.98	4.00
LRC	1.28	1.13	0.90	0.62	0.49	0.58	0.66	0.84	1.03	1.27	1.39

รูปที่ 4.4.2-9 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยพุเตย

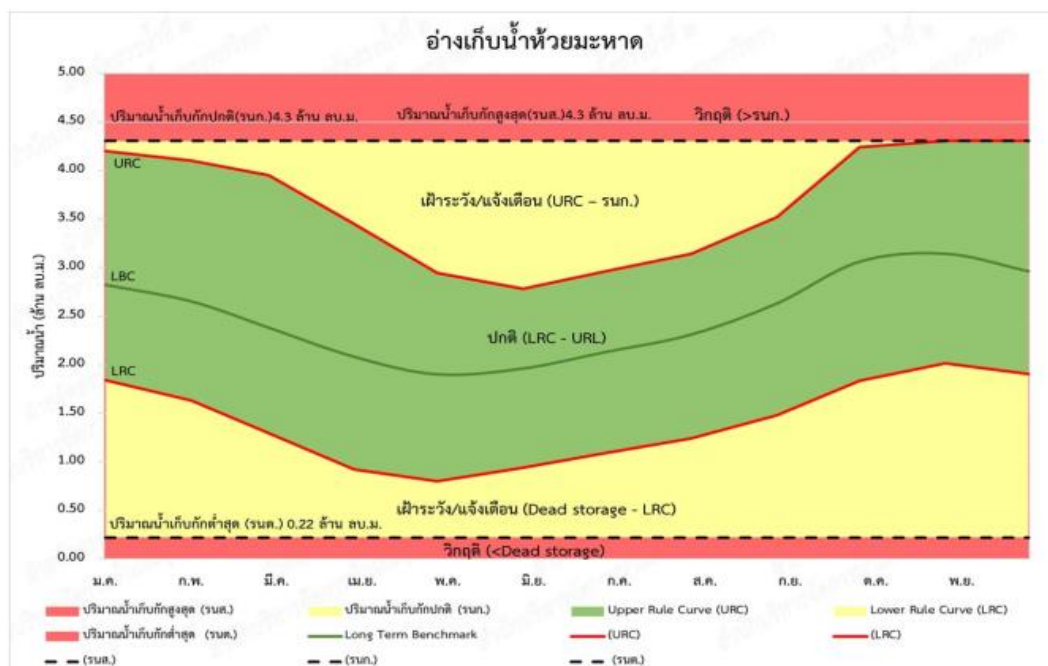
ปริมาณน้ำต้นทุน (ล้าน ลบ.ม.)											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
URC	2.45	2.35	2.25	2.10	1.88	1.64	1.54	1.58	1.92	2.35	2.50
LRC	0.84	0.75	0.59	0.41	0.34	0.42	0.47	0.54	0.65	0.83	0.92

รูปที่ 4.4.2-10 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำชัยปัทม

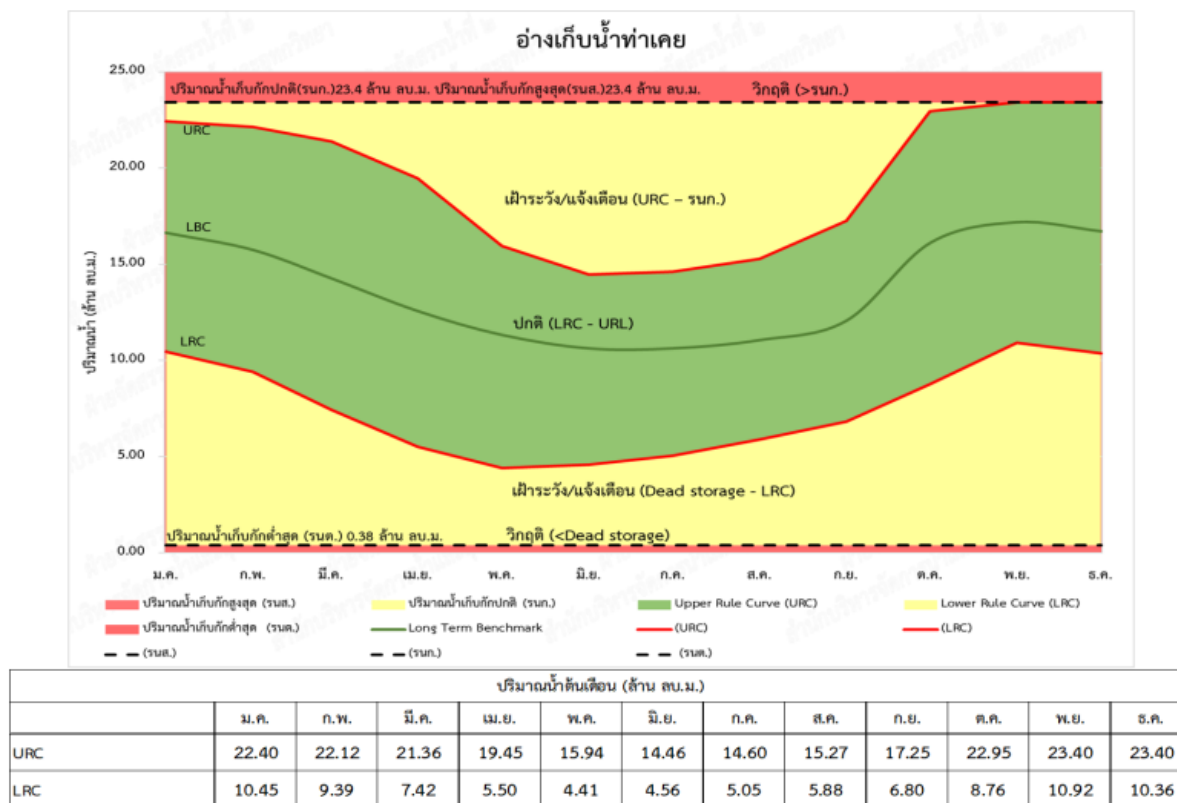
ปริมาณน้ำต้นทุน (ล้าน ลบ.ม.)												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
URC	43.25	42.15	40.47	34.76	30.75	29.15	29.51	31.75	39.22	44.50	45.00	45.00
LRC	15.00	13.30	10.52	7.33	6.15	7.51	8.32	9.68	11.53	14.86	16.32	15.48

รูปที่ 4.4.2-11 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง

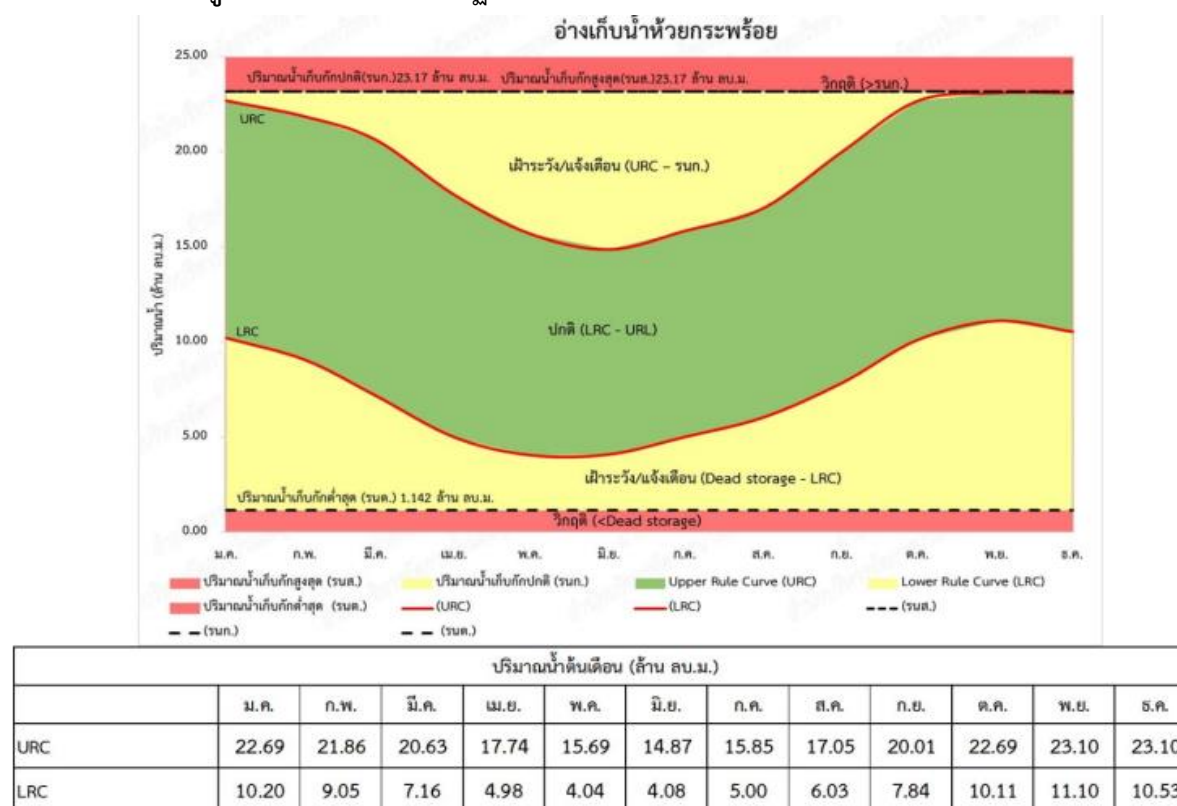

ปริมาณน้ำต้นทุน (ล้าน ลบ.ม.)												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
URC	4.20	4.10	3.95	3.45	2.94	2.78	2.96	3.14	3.52	4.24	4.30	4.30
LRC	1.84	1.63	1.29	0.92	0.80	0.94	1.09	1.24	1.48	1.83	2.01	1.90

รูปที่ 4.4.2-12 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด

รูปที่ 4.4.2-13 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำท่าเคย

รูปที่ 4.4.2-14 เกณฑ์ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำแบบพลวัตอ่างเก็บน้ำห้วยกระพ้อ

4.5 การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทน

4.5.1 ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทน ควรพิจารณาลำดับความสำคัญ ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. 2564 โดยให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรและควบคุมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นลำดับที่หนึ่ง ส่วนการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทอื่น (บรรเทาสาธารณภัย เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว การคมนาคม จารัตประเพณี รักษาระบบนิเวศ) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาจัดลำดับความสำคัญตามเหมาะสมกับพื้นที่ลุ่มน้ำ นอกจากนี้ควรมีแผนการดำเนินการก่อนที่จะเกิดภาวะน้ำแล้งขึ้นในพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ โดยมีแผนด้านการหาแหล่งน้ำทดแทนและแหล่งน้ำทางเลือกก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง สรุปดังตารางที่ 4.5.1-1

ตารางที่ 4.5.1-1 แผนการหาแหล่งน้ำทดแทนและแหล่งน้ำทางเลือกก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง

การใช้น้ำ	แหล่งน้ำทดแทน	แหล่งน้ำทางเลือก	
		ตัวอย่าง	แหล่งอ้างอิง (DOI)
อุปโภค บริโภค	■ การเก็บกักน้ำฝนจากหลังคา ■ การพัฒนาเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) ■ การขนส่งน้ำ (รถบรรทุกน้ำ) ■ การขุดเจาะน้ำใต้ดิน (บ่อดอก)	■ โครงการเมืองฟองน้ำ (Sponge City)	กรอบแนวคิดโครงการเมืองฟองน้ำ DOI: 10.1016/j.scitotenv.2018.10.168 DOI: 10.1007/s12665-017-6652-3 ตัวอย่างในประเทศจีน (2017) DOI: 10.3390/w9090594 การศึกษาศักยภาพในพื้นที่ Sub-Sahara African (2022) DOI: 10.3390/su141811726 แนวทางของประเทศอียิปต์ (2022) DOI: 10.1088/1755-1315/1113/1/012005
เกษตรกรรม	■ การสำรวจ/พัฒนา/ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ/แหล่งน้ำขนาดเล็ก ■ การพัฒนาเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) ■ การขนส่งน้ำ (รถบรรทุกน้ำ) ■ การขุดเจาะน้ำใต้ดิน (บ่อดอก)	■ การนำน้ำเสียมาใช้เพื่อการชลประทาน (Wastewater Irrigation)	แนวทางการนำน้ำเสียมาใช้ในการชลประทาน DOI: 10.1016/j.scitotenv.2020.144026 DOI: 10.3390/w14060864 DOI: 10.1007/s10795-009-9092-8 ตัวอย่างในประเทศอินเดีย (2022) DOI: 10.1016/j.scitotenv.2021.152001 ตัวอย่างในประเทศจีน (2016) DOI: 10.1016/j.jes.2015.11.012 ตัวอย่างในพื้นที่ Jordan Valley (2023) DOI: 10.3390/w15071315

การใช้น้ำ	แหล่งน้ำทดแทน	แหล่งน้ำทางเลือก	
		ตัวอย่าง	แหล่งอ้างอิง (DOI)
อุตสาหกรรม	■ การขุดเจาะน้ำใต้ดิน/บาดาล ■ ระบบน้ำหมุนเวียน (Reclaim Water)	■ ระบบการแยกเกลือออกจากน้ำ (Desalination)	การทบทวนเทคโนโลยีการแยกเกลือออกจากน้ำ DOI: 10.3390/app11020670 DOI: 10.1016/j.desal.2021.115183 เทคโนโลยี Solar Photovoltaic Thermal DOI: 10.1016/j.rser.2021.110787 เทคนิค Forward Osmosis DOI: 10.3390/pr8080901 เทคนิค Electrodialysis DOI: 10.1016/j.ccej.2019.122231

โดยจากข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งดังแสดงในรูปที่ 4.2.1-1 พบว่า พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) C-12 กลุ่มน้ำที่ราบแม่น้ำแม่กลอง ครอบคลุมพื้นที่ 31 ตำบล ในเขต อ.ท่าม่วง อ.ท่ามะกา อ.ด่านมะขามเตี้ย อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี และ อ.จอมบึง อ.ปากท่อ อ.โพธาราม อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 431,300 ไร่ ส่วนมากเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน ตำแหน่งพื้นที่ที่ตั้งอยู่ด้านหลังเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งเป็นเขตเงาฝนทำให้มีปริมาณฝนเฉลี่ยค่อนข้างน้อย แหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่ อาทิ อ่างเก็บน้ำโป่งกระทิง อ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคย อ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด อ่างเก็บน้ำซำป่าหวาย อ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง มีความจุกักเก็บค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการน้ำ ทางเลือกหลักสำหรับแหล่งน้ำทดแทนเพื่อการอุปโภค-บริโภคในระดับครัวเรือนจึงควรมีการสำรวจปริมาณกักเก็บของครัวเรือน อาทิ โอ่ง ตุ่มใส่น้ำ แท็งก์สำรองน้ำ และส่งเสริมหรือจัดหาระบบเก็บกักน้ำฝนจากหลังคาให้กับประชาชนเพื่อให้มีน้ำอุปโภคบริโภคในระดับครัวเรือนเพียงพอตลอดช่วงฤดูแล้ง

ส่วนทางเลือกหลักสำหรับแหล่งน้ำทดแทนเพื่อการเกษตรกรรมควรมีการสำรวจปริมาณกักเก็บและศักยภาพของแหล่งน้ำธรรมชาติ/แหล่งน้ำขนาดเล็กที่ได้รับการพัฒนาขึ้น และจัดทำแผนการพัฒนา/ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ขุดลอกตะกอน เพิ่มความจุกักเก็บ ลดการระเหยน้ำ/รั่วซึม สร้างระบบกระจายน้ำ) โดยจากบัญชีข้อมูลแหล่งน้ำขนาดเล็ก (อ่างเก็บน้ำที่มีความจุอ่างเก็บน้ำไม่เกิน 2 ล้าน ลบ.ม. หรือแหล่งน้ำถาวร) พบว่าในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีแหล่งน้ำขนาดเล็ก 4,471 แห่ง มีความจุกักเก็บคาดการณ์ประมาณ 135.77 ล้าน ลบ.ม. ทั้งนี้ การใช้น้ำใต้ดินและการขุดเจาะแหล่งน้ำใต้ดินเพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำทดแทนควรเป็นทางเลือกรองลงไปเนื่องจากในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งมีศักยภาพน้ำบาดาลค่อนข้างต่ำ

นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) โดยเชื่อมต่อระบบน้ำเข้าด้วยกันโดยระบบท่อ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถกระจายน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำส่วนเกินจากอ่างเก็บน้ำไปยังอีกอ่างหนึ่งที่มีปริมาณน้ำน้อยกว่า โดยในปัจจุบันมีการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคยไปยังอ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด และจากอ่างเก็บน้ำห้วยมะหาดไปยังอ่างเก็บน้ำซำป่าหวายและอ่างเก็บน้ำสำนักไม้เต็ง

อย่างไรก็ตาม กติกาหรือข้อตกลงการจัดสรรน้ำจากระบบอ่างพวงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำจึงควรทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35 (3) และ มาตรา 35 (4) โดยพิจารณาปริมาณการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษาระบบอ่างพวงให้มีความชัดเจน

ในกรณีที่ต้องมีการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนในพื้นที่ลุ่มน้ำ หน่วยงานที่สนับสนุนเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำและเครื่องจักรกลอื่น ๆ ควรมีการจัดทำบัญชีทรัพยากรและสำรวจสภาพการใช้งานของ เครื่องมืออุปกรณ์และยานพาหนะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมทั้งจัดทำระบบโลจิสติกส์สำหรับติดตามและ วางแผนการเคลื่อนย้ายเครื่องสูบน้ำและยานพาหนะเพื่อสนับสนุนภารกิจในช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง

สำหรับแหล่งน้ำทดแทนในภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ใน บริเวณลุ่มน้ำแม่กลองตอนล่างใน จ.ราชบุรี และ จ.สมุทรสงคราม ซึ่งไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ แต่มีความเสี่ยงต่อการรุกรานของน้ำเค็มซึ่งมีโอกาสมารบกวนต่อโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำทดแทนโดยการขุดเจาะน้ำใต้ดิน/น้ำบาดาลจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่มีศักยภาพน้ำบาดาลค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม กรณีเหตุการณ์ภาวะน้ำแล้งระดับวิกฤติ การลงทุนระบบน้ำ หมุนเวียน (Reclaim Water) เพื่อนำน้ำเสียในโรงงานกลับมาใช้ใหม่ จะเป็นอีกแนวทางที่สามารถลดความ ต้องการใช้น้ำในการผลิตและสร้างความมั่นคงให้กับภาคอุตสาหกรรมในการรับมือกับภาวะน้ำแล้งได้ โดย ควรมีกกลไกการสนับสนุนทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ภาคอุตสาหกรรมเห็นความสำคัญกับการนำน้ำเสีย กลับมาใช้ใหม่

นอกจากนี้ ในระยะยาวสามารถวางแผนศึกษา/พัฒนาการใช้น้ำจากแหล่งน้ำทางเลือก ได้แก่ การพัฒนาโครงการเมืองฟองน้ำ (Sponge City) โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมือง/เทศบาลนครเพื่อเป็นแหล่งกัก เก็บน้ำฝนไว้ใช้เป็นแหล่งน้ำสำรองรวมทั้งช่วยในการบรรเทาอุทกภัยในเขตเมืองด้วย ดังตัวอย่างที่พัฒนาสำเร็จ ในประเทศจีนกว่า 30 เมือง การนำน้ำเสียมาใช้ในการชลประทาน (Wastewater Irrigation) อาทิ น้ำเสีย จากฟาร์มสุกร บ่อกัก/บ่อปลา ชุมชน ซึ่งยังมีอินทรีย์สารและธาตุอาหารต่าง ๆ อยู่ รวมทั้งการวางมาตรการ ส่งเสริม/สนับสนุนให้อุตสาหกรรมใช้แหล่งน้ำทางเลือก อาทิ ระบบการแยกเกลือออกจากน้ำ (Desalination)

4.5.2 ขณะเกิดภาวะน้ำแล้ง

ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง กลไกการหาแหล่งน้ำทดแทนและ การขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้งจะเป็นไปตาม **รูปที่ 4.5.2-1** โดยแหล่งน้ำ ทดแทนจะมี 2 แหล่ง ได้แก่ 1) การผันน้ำจากแหล่งน้ำในลุ่มน้ำอื่น และ 2) การเกลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความ เดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชน ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 57 และมาตรา 58(1) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศเขต ภาวะน้ำแล้ง/น้ำแล้งรุนแรงในราชกิจจานุเบกษาและสามารถกำหนดกิจกรรมการใช้น้ำในพื้นที่ได้ดังนี้

ที่ถูกผันน้ำและพื้นที่ที่นำน้ำไปใช้ เพื่อใช้เป็นความเห็นสำหรับเสนอทางเลือกให้กับนายกรัฐมนตรีได้ตัดสินใจในกรณีที่ต้องมีการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำต่อไป

2) การเปลี่ยนน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชน

การเปลี่ยนน้ำจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่จนประชาชนไม่มีน้ำใช้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและมีการประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในเขตพื้นที่ดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 60 โดยมาตรา 60(1) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเปลี่ยนน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ (รายละเอียดเป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การเปลี่ยนน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่เขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พ.ศ. 2564) และมาตรา 60(2) กำหนดให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ ทั้งนี้ การกำหนดค่าทดแทนให้คำนึงถึงความเสียหายตามความเป็นจริงและความเป็นธรรม (รายละเอียดเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดค่าทดแทนแก่บุคคลซึ่งต้องเปลี่ยนน้ำที่กักเก็บน้ำไว้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่เขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พ.ศ. 2564)

อนึ่ง ในการเปลี่ยนน้ำควรพิจารณาจากแนวทางตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้แผนการบริหารจัดการน้ำของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม อย่างน้อยต้องมีรายการเกี่ยวกับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง ซึ่งต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ (รายละเอียด เป็นไปตามประกาศกรมชลประทาน เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามและแผนการบริหารจัดการน้ำ พ.ศ. 2565 ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามและแผนการบริหารจัดการน้ำ พ.ศ. 2565 และประกาศกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลประเภทที่สองและประเภทที่สามและแผนการบริหารจัดการน้ำบาดาลในการประกอบกิจการน้ำบาดาลพ.ศ. 2566)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลแหล่งน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง รวมถึงผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำจากข้อมูลการบ่งชี้สถานการณ์น้ำแล้ง แนวทางการพิจารณาแหล่งน้ำทดแทนจะพิจารณาจากพื้นที่เป้าหมายพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง โดยจะพิจารณาใช้สถานีสูบน้ำในพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอหรือพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งน้ำทดแทน เพื่อนำน้ำไปช่วยเหลือพื้นที่ที่ขาดแคลน และในกรณีที่ไม่มีสถานีสูบน้ำในพื้นที่ อาจพิจารณาติดตั้งสถานีสูบน้ำเพิ่มเติม โดยการลำเลียงน้ำจะใช้ร่วมกับแนวคลองส่งน้ำ แนวท่อส่งน้ำ หรือการสูบน้ำใต้ดินของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการพิจารณาแหล่งน้ำทดแทนและแนวทางการขนส่งน้ำจำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลอ่างเก็บน้ำ เขื่อน หรือพื้นที่รับน้ำ และต้องควบคุมให้น้ำที่กักเก็บไว้มีความสะอาดพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์และเกิด

ความสูญเสียในระหว่างขนส่งน้อยที่สุด อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ภัยแล้งและพิจารณาเลือกแหล่งน้ำทดแทนตามสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น เพื่อให้การแก้ปัญหาภัยแล้งสอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น

4.6 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยน้ำแล้ง

เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งขึ้นในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ลุ่มน้ำแล้ว ให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่และภารกิจในการดำเนินการ ดังนี้

1) **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องด้วยมีภารกิจโดยตรงในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย (ภัยแล้ง) ประกอบกับมีกำลังคนในพื้นที่ในการช่วยจัดหาแหล่งน้ำทดแทน รวมถึงดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยยานพาหนะของหน่วยงานมายังพื้นที่ดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 และแผนอื่นที่เกี่ยวข้องภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ซึ่งเป็นหน่วยหลักในพื้นที่และน้ำแล้งที่อยู่ภายใต้การปกครองของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการดำเนินการช่วยจัดหาแหล่งน้ำราบข้อมูลในเขตพื้นที่ที่ประสบภาวะการขนส่งน้ำ การแจกจ่ายน้ำร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และอาจประสานขอความร่วมมือจากกรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบทในการใช้เส้นทางสัญจรสำหรับแจกจ่ายน้ำให้แก่ผู้เดือดร้อนในพื้นที่ด้วย

3) **การประปานครหลวง** และ 4) **การประปาส่วนภูมิภาค** ซึ่งเป็นหน่วยงานต้องบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างกันกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ **กิจการประปาชุมชน** ในการจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง เนื่องจากในภาวะน้ำแล้ง น้ำที่เตรียมจัดหาสำหรับให้ประชาชนอุปโภคบริโภคนั้น ถ้าหากนำมาจากแหล่งน้ำดิบก็อาจใช้อุปโภคบริโภคทันทีไม่ได้ ต้องมีการทำให้น้ำดิบกลายเป็นน้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคได้เสียก่อน ซึ่งการประปานครหลวงหรือการประปาส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการดังกล่าวได้เนื่องจากมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมสำหรับการดำเนินการผ่านระบบประปาเข้าไปยังเขตพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง รวมถึงมีความชำนาญในการสูบน้ำส่งจ่ายน้ำซึ่งเป็นภารกิจหลักของการประปานครหลวงหรือการประปาส่วนภูมิภาค

5) **กรมชลประทาน** เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ จึงมีหน้าที่และอำนาจจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและดำเนินการขนส่งน้ำจาก

แหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง ทั้งนี้ ภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน

6) **กรมทรัพยากรน้ำ** เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย ในเขตพื้นที่นอกเขตชลประทานและที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ทั้งนี้ ภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามกฎหมาย

7) **กรมทรัพยากรน้ำบาดาล** เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล สำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟูรวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน จึงมีหน้าที่และอำนาจจัดหาแหล่งน้ำทดแทนใต้ผิวดินและดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนดังกล่าวมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย ทั้งนี้ ภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำแล้ง จึงใช้แนวทางปฏิบัติของโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ที่กำหนดไว้ ในที่นี้คือ "ศูนย์ประสานการปฏิบัติ (ที่ทำการปกครองจังหวัด)" แสดงดังรูปที่ 4.3-1 ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง ระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง และหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยมีหน้าที่ดังนี้

1) **ศูนย์ประสานการปฏิบัติ** มีหน้าที่ ประสานงาน และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ทั้งนี้ กรณีการจัดการสาธารณภัยที่จำเป็นต้องมีการประสานงานด้านกิจการต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ประสานการปฏิบัติ สำหรับกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องในสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะหน่วยงานหลักด้วย

2) **ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section)** มีหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทาภัยอันตรายที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนปฏิบัติการ

3) ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม สถานการณ์ แจ้งเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการ และความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้ง จัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ

4) ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่ สนับสนุน การส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนสนับสนุน

4.7 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 17(2) ได้กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี ดังนั้น ในแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รายการเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการตามมาตรา 64(2) จึงต้องพิจารณาตามงบประมาณที่แต่ละลุ่มน้ำได้รับการจัดสรร (งบปกติ) นอกจากนี้ในการบูรณาการบริหารจัดการน้ำ อาจมีการพิจารณาร่วมกับงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 12 กำหนดภายใต้กรอบงบประมาณที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับการจัดสรร

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติรองรับ งบประมาณรายจ่ายบูรณาการไว้แล้วในมาตรา 14(3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ ซึ่ง งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16 ดังนั้นในการบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำแล้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ช่องทางตามกฎหมายต่าง ๆ ตามที่กล่าวข้างต้นในการขอใช้งบประมาณได้

ดังนั้น ในภาวะปกติ งบประมาณในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (งบประมาณปกติ) ประกอบด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวง/หน่วยงาน (Function) งบประมาณรายจ่ายพื้นที่ (Area: จังหวัดและกลุ่มจังหวัด กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) และ งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (Agenda)

ในกรณีฉุกเฉิน พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 24 บัญญัติว่า ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนาจการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน

บทที่ 5

การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

บทที่ 5

การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

เพื่อให้แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่จัดทำขึ้นสามารถถูกนำไปใช้เพื่อเตรียมการรองรับในกรณีปกติ และในสถานการณ์ที่เกิดภาวะน้ำแล้งทั้งในกรณีที่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถคาดการณ์ได้ และในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง จึงจะเป็นต้องมีการกำหนดกลไกการขับเคลื่อนแผน ดังนี้

5.1.1 การจัดตั้งองค์กร

ในการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งจำเป็นต้องมีการจัดตั้งองค์กรระดับพื้นที่ลุ่มน้ำได้แก่ “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำแม่กลอง” เพื่อเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการสถานการณ์ด้านน้ำ เพื่อป้องกันและลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหากเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยหน้าที่ของศูนย์บริหารสถานการณ์ลุ่มน้ำแม่กลองมีดังนี้

- บูรณาการข้อมูลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- พิจารณากลับกรองในการยกระดับสถานการณ์
- สนับสนุนการแก้ไขปัญหา เพื่อการป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภาวะน้ำแล้ง รวมถึงสนับสนุนข้อมูลเพื่อให้กองอำนวยการน้ำแห่งชาติกลับกรอง และกำหนดมาตรการหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง
- กำหนดแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการบูรณาการการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และหน่วยงานด้านสาธารณสุขให้มีความสอดคล้องส่งเสริมกัน จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย
- จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง โดยต้องมีการติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์สถานการณ์น้ำ และชี้เป้าพื้นที่เสี่ยงภัยภาวะน้ำแล้ง และกำหนดมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง

5.1.2 การอำนวยการ

การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง จำเป็นต้องมีการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ดำเนินการสอดคล้องและเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ทั้งมิติของพื้นที่ลุ่มน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนกระทั่งปลายน้ำ และมิติของหน่วยงานในการดำเนินการตามภารกิจ ตั้งแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพยากรณ์อากาศ การคาดการณ์สถานการณ์น้ำ การบริหารจัดการ การติดตามเฝ้าระวัง ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือภัย รวมถึงมิติของการเชื่อมโยงการ

ดำเนินงานตั้งแต่องค์กรระดับนโยบายสู่องค์กรระดับปฏิบัติการจนกระทั่งถึงผู้รับประโยชน์คือประชาชน โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น

- การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- มีการกำหนดโครงสร้างในการสั่งการที่มีความชัดเจนในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในแผนการดำเนินงาน และความเชื่อมโยงกับแผนทุกระดับที่เกี่ยวข้อง
- การจัดเตรียมฐานข้อมูลสำหรับการประเมินสถานการณ์น้ำอย่างต่อเนื่อง และข้อมูลเพื่อใช้ในการปฏิบัติการเมื่อเกิดภาวะวิกฤติ
- มีการสื่อสารที่ครอบคลุม ทัวถึง และทันต่อสถานการณ์
- มีการประเมินและทบทวนผลการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาแผน

5.1.3 การปฏิบัติการ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดโครงสร้างของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ และได้มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและครอบคลุมกับการเกิดภัยพิบัติทั้งหมด ในการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งจึงใช้แนวทางการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเป็นหลักในการปฏิบัติการ

5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ

การบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำแล้งจำเป็นต้องมีการกำหนดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่ในส่วนต่างๆเอาไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์น้ำและลดความสับสนในการทำงาน โดยการกำหนดโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบการทำงานในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ ระดับปฏิบัติการ และระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนี้

5.2.1 ระดับนโยบาย

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งของคณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อบูรณาการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งระหว่างลุ่มน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยอาศัยแผนการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570

5.2.2 ระดับบัญชาการ

ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มีหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่ระบุว่า “ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการอำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน” ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับวิกฤติ (ระดับ 3)

วัตถุประสงค์ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เพื่อให้การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำ เกิดเอกภาพในการบูรณาการ การประสานงานและการบัญชาการสถานการณ์ เพื่อลดความรุนแรงและบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากวิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่มีความรวดเร็วต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

อำนาจในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป

ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

นายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง โดยคำสั่งดังกล่าว มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ รองรับให้มีสภาพอย่างกฎหมายเพื่อให้ผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยไม่มีชักช้า

หน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

การสนับสนุนด้านงบประมาณ

กำหนดให้สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด

การคุ้มครองการปฏิบัติการตามหน้าที่

ในการปฏิบัติการใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ หากอยู่ภายใต้เงื่อนไขสองประการ กล่าวคือ ได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ และได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผลของการปฏิบัติการดังกล่าวกำหนดบทสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง

การฝ่าฝืนคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มิได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีจะมีสภาพบังคับเช่นไร แต่เมื่อพิจารณาสถานะของคำสั่งดังกล่าวแล้ว มาตรา 24 บัญญัติรองรับให้คำสั่งดังกล่าวมีสภาพอย่างกฎและมีผลบังคับเป็นการทั่วไป การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวในทางบริหารราชการแผ่นดินย่อมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี โดยมาตรา 88 ได้กำหนดโทษอาญากรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ด้วยในขณะเดียวกัน

ความโปร่งใสในการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เมื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจแล้วเสร็จ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติต้องจัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้นถือเป็นการปฏิบัติการโดยองค์กรตามกฎหมายซึ่งมีโครงสร้างขององค์กรขนาดใหญ่ หรือมีภารกิจในระดับชาติเพื่อแก้ไข

ปัญหาในขณะเกิดวิกฤติน้ำหรือเทียบเท่าสาธารณภัยขนาดใหญ่หรือขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 3 หรือระดับ 4 ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ดังนั้น ในการปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีลักษณะเป็นการสั่งการผ่านนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยจะมีการบูรณาการในระดับนโยบายหรือการกำหนดแผนงานให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาพร้อมกับองค์กรที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกัน ได้แก่ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการฯ

โดยศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจมีโครงสร้างและหน้าที่ ดังนี้

โครงสร้างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

1. นายกรัฐมนตรี	ผู้บัญชาการ
2. รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย	รองผู้บัญชาการ
3. กระทรวงที่เกี่ยวข้อง 10 กระทรวง	กรรมการ
4. หน่วยงานทหารและตำรวจ 5 หน่วยงาน	กรรมการ
5. สำนักงบประมาณ	กรรมการ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 4 ท่าน	กรรมการ
7. เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

- (1) ควบคุม สั่งการ บัญชาการ และอำนวยความสะดวกแก้ไขวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์น้ำจะเข้าสู่ภาวะปกติ
- (2) ออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ และประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา
- (3) ประสานการปฏิบัติการรับมือสถานการณ์น้ำเชื่อมโยงการช่วยเหลือ พันฟู ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ในกรณีที่ เป็น สาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำหรือวิกฤติน้ำ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (ส่วนหน้า) เพื่อดูแล ควบคุม การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่วิกฤติ และบูรณาการการปฏิบัติงานในการอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการสถานการณ์อุทกภัย และสั่งการ

- (4) ให้องค์กรปฏิบัติเร่งแก้ไขสถานการณ์น้ำวิกฤติในพื้นที่และประสานการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย
- (5) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น
- (6) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมอบหมาย

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ เมื่อสถานการณ์น้ำอยู่ในเกณฑ์ระดับรุนแรง (ระดับ 2) กองอำนวยการน้ำแห่งชาติมีโครงสร้างและหน้าที่ในการดำเนินการดังนี้

โครงสร้างกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

1. รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย	ผู้อำนวยการ
2. เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	รองผู้อำนวยการ
3. หน่วยงาน 30 หน่วยงาน	กรรมการ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน	กรรมการ
5. รองเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

- (1) อำนวยการ บริหารจัดการ รวบรวม บูรณาการ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ สั่งการ และประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานดูแลสถานการณ์น้ำในภาวะน้ำท่วม น้ำแล้ง และคุณภาพน้ำในระดับรุนแรง (ระดับ 2) เพื่อให้สถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว
- (2) พิจารณาระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะวิกฤติน้ำ เพื่อให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอนายกรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามนัยมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือหรือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น
- (4) พิจารณาจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการน้ำส่วนหน้าสำหรับเผชิญเหตุในพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อม และการบริหารจัดการเหตุในภาวะวิกฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) แต่งตั้งคณะทำงานฯ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น
- (6) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมอบหมาย

โดยกองอำนวยการน้ำแห่งชาติมีบทบาทหน้าที่ในแต่ละช่วงของสถานการณ์น้ำดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

- 1) การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการให้เป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพ
- 2) เชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ แผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และแผนต่างๆ ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ให้ทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน
- 3) การสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

- 1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น
- 2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำในสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)” และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)”
- 3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำต่อ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)”
- 4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณายกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ
- 5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้อข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐานหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเพื่อรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหารจัดการ การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้
- 6) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ
- 7) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

- 8) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการที่ได้กำหนดไว้
- 9) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ประเมินความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการต่างๆ ความสามารถในการสนองความต้องการดังกล่าว และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- 10) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- 11) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤตน้ำ
- 12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- 13) ทั้งนี้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) จะมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตั้งแต่ระดับ 2 : รุนแรง หรือ คาดว่าจะรุนแรงขึ้นไป

หน่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เมื่อสถานการณ์น้ำอยู่ในเกณฑ์ระดับเสี่ยงรุนแรง (ระดับ

1) หน่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่ในการดำเนินการดังนี้

โครงสร้างหน่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

1. เลขธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	ประธานฯ
2. รองเลขธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	รองประธานฯ
3. หน่วยงาน 30 หน่วยงาน	คณะทำงาน
4. ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน	คณะทำงาน
5. ผู้แทน สทนช. ภาค 1-4	คณะทำงาน
6. ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

- (1) อำนวยการ บริหารจัดการ รวบรวม บูรณาการ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ สั่งการ และประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานดูแลสถานการณ์น้ำในภาวน้ำท่วม น้ำแล้ง และคุณภาพน้ำ ในระดับเสี่ยงรุนแรง (ระดับ 1) เพื่อให้สถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว
- (2) พิจารณาระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะวิกฤติน้ำ เสนอกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์การยกระดับสถานการณ์น้ำที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเห็นชอบ
- (3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

- (4) แต่งตั้งคณะทำงานฯ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น
- (5) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมอบหมาย

กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

5.2.3 ระดับอำนวยการ

คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่ในระดับอำนวยการเมื่อเกิดสถานการณ์น้ำในรูปแบบต่างๆ โดยมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังนี้

- **มาตรา 35 (2)** จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- **มาตรา 62** เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้นๆ หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป
- **มาตรา 63** ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหารจัดการ การติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

- (1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ
- (2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- (3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการที่ได้กำหนดไว้
- (4) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการต่างๆ ความสามารถในการสนองความต้องการดังกล่าว และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- (5) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- (6) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ
- (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) กระทรวงมหาดไทยมี

หน้าที่ดังนี้

- (1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ
- (2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งรายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีตามระดับการจัดการสาธารณภัยเพื่อตัดสินใจในการรับมือสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

- (3) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) โดยให้ กอปภ. รับผิดชอบในการอำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ รายงานสถานการณ์ และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงยิ่ง (ระดับ 4)

5.2.4 ระดับปฏิบัติการ

ศูนย์อำนาจการน้ำแห่งชาติ สทช. มีอำนาจหน้าที่ตามข้อ 13 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562 ดังนี้

- (1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ เพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- (2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนดมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (3) เป็นศูนย์อำนาจการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม และเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ
- (4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ
- (5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริหารและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน
- (6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภูมิสารสนเทศผังน้ำ
- (7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสารการนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ

- (9) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำทะเบียน
ผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ
- (10) ศึกษา วิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้
หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
ทรัพยากรน้ำดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ
เดียวกัน

ทั้งนี้ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติต้องปฏิบัติงานร่วมกับคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ
คณะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูลติดตาม ประเมินวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คาดการณ์
สถานการณ์น้ำ ทั้งในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤติ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตั้งแต่ก่อนเกิดภัยจนกว่าสถานการณ์จะ
คลี่คลาย ทั้งนี้มีหน่วยงานภายใต้ สททช. สนับสนุนเสริมการปฏิบัติงาน

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ท้องถิ่น) กระทรวงมหาดไทย
รับผิดชอบอำนวยการควบคุมสนับสนุนและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่
ที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสาน
ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอนตามแผนการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีหน้าที่สนับสนุน
การปฏิบัติงานตามภารกิจพร้อมจัดเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อสนับสนุนการทำงานของกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ
และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติน้ำหรือมีการร้องขอ

5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ

การดำเนินงานในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำและระดับจังหวัด ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อ
ขับเคลื่อนแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ดังนี้

ระดับลุ่มน้ำ: จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำแม่กลอง โดยมีองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบ

ประธานกรรมการลุ่มน้ำ	ผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	รองผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการและเลขานุการหลัก
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการและเลขานุการร่วม
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการและเลขานุการร่วม

หน้าที่

- (1) บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มภาวะน้ำแล้งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบ
- (2) บริหารจัดการ บูรณาการ กำหนดมาตรการ จัดทำแผนปฏิบัติการ และเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารจัดการน้ำ
- (3) บริหารจัดการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
- (4) พิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะน้ำแล้งต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ
- (5) ออกหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น
- (6) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็นอย่างน้อยต้องมีคณะทำงานด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์
- (7) บูรณาการ ติดตามการดำเนินงาน ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งเสนอแนวทางการทบทวนแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ หรือรองนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ระดับจังหวัด จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์น้ำจังหวัดองค์ประกอบ

ผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้อำนวยการ
ปลัดจังหวัด	รองผู้อำนวยการ
ส่วนราชการในจังหวัด	กรรมการ
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการและเลขานุการหลัก
ท้องถิ่นจังหวัด	กรรมการและเลขานุการร่วม

หน้าที่

- (1) ปฏิบัติการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มภาวะน้ำแล้งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบ
- (2) ปฏิบัติการ บูรณาการ กำหนดมาตรการ จัดทำแผนปฏิบัติการ และเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำ
- (3) ปฏิบัติการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอำเภอ และท้องถิ่น
- (4) พิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะน้ำแล้งต่อศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำแม่กลอง
- (5) ออกหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐานหรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น
- (6) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็นอย่างน้อยต้องมีคณะทำงานด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์
- (7) บูรณาการ ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งเสนอแนวทางการทบทวนแผนดังกล่าวต่อคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด
- (8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำแม่กลอง หรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ หรือรองนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแบบบูรณาการ

5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ

ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำอาศัยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง ซึ่งจะมุ่งเน้นในเรื่องของการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก ภายหลังจากการจัดตั้ง สทช. ขึ้นมาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติมีความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่ด้านการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันซึ่งเป็นส่วนเสริมให้กับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นสาธารณภัยด้านน้ำ ซึ่งสามารถเพิ่ม

ประสิทธิภาพการรับมือกับน้ำแล้ง เริ่มตั้งแต่การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการเยียวยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะเกิดเหตุที่จะใช้ควบคุม กำกับ แก้ไข การบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการร่วมกันระหว่าง สทนช. และกระทรวงมหาดไทยในภาวะน้ำแล้งนั้น ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย จัดทำแผน กิจกรรม งบประมาณ แนวทางมาตรการในขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง ตลอดจนกระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่างๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูล การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆในกระบวนการแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์น้ำ เกิดการบูรณาการรับมือ การป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำแล้งอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

นอกจากนโยบายที่ได้กำหนดสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมแล้ว จำเป็นต้องมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการน้ำแล้งของประเทศ โดยต้องมีศูนย์กลางการบัญชาการหรือศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อรับภาวะเหตุฉุกเฉินระดับต่างๆทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งต้องมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบช่วยตัดสินใจให้กับผู้บัญชาการสถานการณ์หรือผู้อำนวยการสถานการณ์ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติการ ประกอบด้วยการใช้เงื่อนไขใดในการตัดสินใจต่อสถานการณ์น้ำระหว่างเงื่อนไขด้านความพร้อม กำลังความสามารถ และความรุนแรงของสถานการณ์

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงหลักสากลในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ที่เริ่มต้นจากการป้องกัน และลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) การเตรียมความพร้อม (Preparedness) การเผชิญเหตุ บรรเทาทุกข์ (Response and relief) และฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) แล้ว สทนช. สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับสาธารณภัยจากภาวะน้ำแล้งได้ทุกขั้นตอนภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ดังแสดงในรูปที่ 5.3.1-1

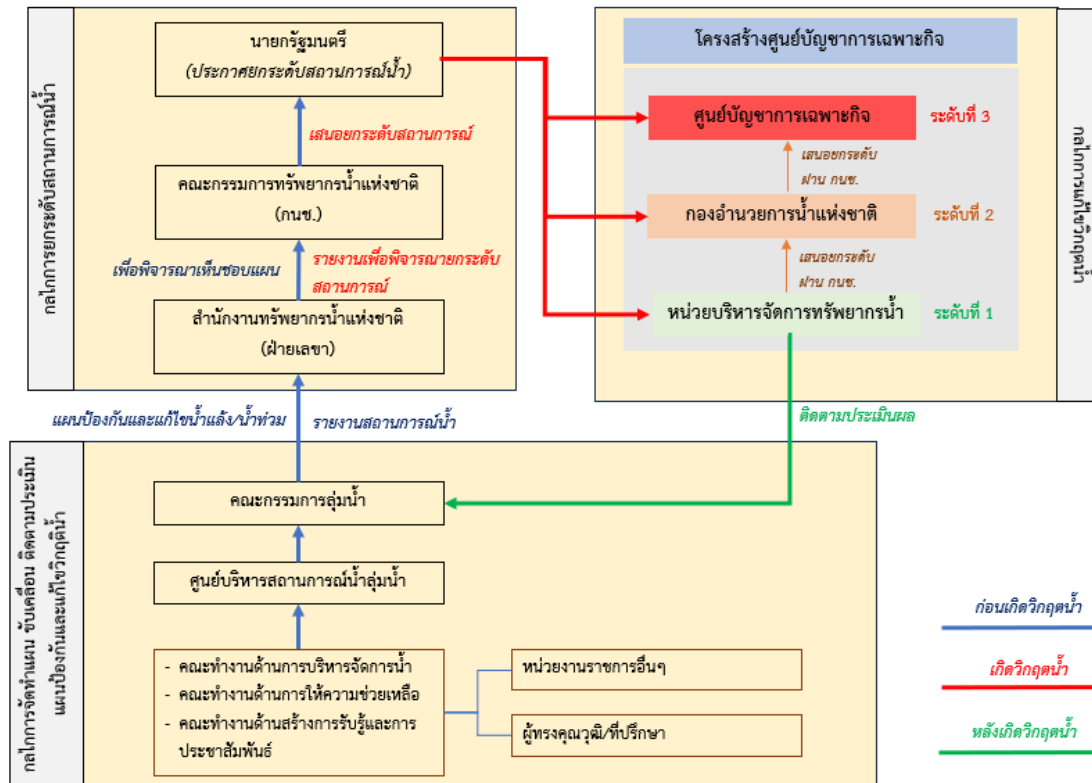
รูปที่ 5.3.1-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ
ที่เพิ่มประสิทธิภาพขึ้นโดย สททช.

5.3.2 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในสถานการณ์ปกติและภาวะวิกฤติ

ในการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งทั้งในสถานการณ์ปกติและภาวะวิกฤติเป็นการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (รูปที่ 5.3.2-1) โดยคณะกรรมการลุ่มน้ำเป็นผู้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเพื่อเสนอต่อ กนช. ให้ความเห็นชอบ จากนั้นคณะกรรมการลุ่มน้ำร่วมกับศูนย์บริหารสถานการณ์ลุ่มน้ำจัดส่งแผนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการตามแผนพร้อมทั้งบริหารจัดการ และบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ (รายละเอียดตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรหัวข้อ 5.2.5) โดยคณะกรรมการลุ่มน้ำจะดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขน้ำแล้งเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ในช่วงเกิดวิกฤติน้ำ ศูนย์บริหารสถานการณ์ลุ่มน้ำจะพิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงของสถานการณ์น้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาและเสนอต่อ สททช. และ กนช. พิจารณาเพื่อประกาศยกระดับสถานการณ์ โดยในการประกาศสถานการณ์วิกฤติน้ำแล้งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 (ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง) ระดับที่ 2 (ระดับน้ำแล้งรุนแรง) และระดับที่ 3 (ระดับน้ำแล้งวิกฤติ) โดยหากเป็นระดับที่ 1 จะมีการจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำ ระดับที่ 2 จะมีการจัดตั้งกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และระดับที่ 3 จะมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อบรรเทาและแก้ไขสถานการณ์วิกฤติน้ำ และเมื่อมีการประกาศยกเลิกสถานการณ์วิกฤติ คณะกรรมการลุ่มน้ำจะทำการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขน้ำแล้ง เพื่อนำไปปรับปรุงแผนต่อไป

รูปที่ 5.3.2-1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

5.3.3 เกณฑ์การยกระดับสถานการณ์น้ำแล้ง

ระดับการจัดการภัยของ สทช. สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับที่ 1) ระดับน้ำแล้งรุนแรง (ระดับที่ 2) และระดับน้ำแล้งวิกฤติ (ระดับที่ 3) โดยมีเกณฑ์การยกระดับสถานการณ์น้ำแล้งดังนี้

ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) : ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่หนึ่งจนเกิดสภาวะขาดแคลนน้ำในพื้นที่ เป็นระยะเวลาสั้นๆ สามารถเข้าบริหารจัดการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้ หรือเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจังหวัด เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 7 วัน โดยประเมินจากปริมาณน้ำ

ระดับน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 2): กรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของกลุ่มน้ำ โดยประกอบไปด้วยปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการประกาศราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้

ระดับน้ำแล้งวิกฤติ (ระดับ 3) ประเมินจากปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีพของ คน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ รวมทั้งคาดการณ์ว่าอิทธิพลของภาวะเอลนีโญจะทำให้เกินแนวโน้มความผิดปกติของสภาพฝน โดยมีปริมาณฝนต่ำกว่าค่าปกติ อาจส่งผลให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจังหวัด หรือพื้นที่เปราะบาง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องมากกว่า 30 วัน

นอกจากนี้จากแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย โดยใช้เงื่อนไขในการพิจารณาทั้งหมด 5 เงื่อนไข ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ ประชากรที่ได้รับผลกระทบ ความซับซ้อนของเหตุการณ์ ศักยภาพด้านทรัพยากร และการพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการหรือผู้อำนวยการ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5.3.3-1

ตารางที่ 5.3.3-1 เงื่อนไขในการตัดสินใจระดับสาธารณภัยของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุในเงื่อนไข
1. พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยลักษณะต่างๆที่ได้รับผลกระทบและความเสียหาย (1.1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (1.2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และสถานประกอบการ (1.3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (1.4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
2. ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (2.1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2.2) จำนวนผู้อพยพ (2.3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ (2.4) จำนวนผู้เสียชีวิต
3. ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (3.1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุในเงื่อนไข
	(3.2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือส่งผลกระทบต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3.3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาในการฟื้นฟูเบื้องต้น
4. ศักยภาพด้านทรัพยากร	ขีดความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (4.1) กำลังคนของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน รวมทั้งภาคประชาสังคม (4.2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยากพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่างๆตามลักษณะทางเทคนิคของแต่ละภัย (4.3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบ (4.4) แหล่งที่มาและงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
5. การพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์ตามเงื่อนไขต่างๆ (5.1) ขอบเขตการปกครอง (5.2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา: แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พศ. 2564-2570

5.3.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ

การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแบบบูรณาการ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติการได้อย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกับปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูแล้งที่ทางสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำดังแสดงในรูปที่ 5.3.4-1 โดยแนวทางในการปฏิบัติประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมและการสร้างการรับรู้ 2) การวิเคราะห์ คาดการณ์ และติดตามสถานการณ์ 3) การบริหารจัดการน้ำในภาวะวิกฤต และ 4) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดฤดูกาล

ทั้งนี้ในปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูแล้ง ได้กำหนดช่วงเวลาปฏิบัติของแต่ละขั้นตอนรวมถึงกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนในการปฏิบัติการซึ่งเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งต่อไป

(1) การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูแล้ง

การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เพื่อใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเข้าฤดูแล้งซึ่งเป็นการจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานให้สอดคล้องกัน โดยในแผนปฏิบัติการจะต้องประกอบด้วยดังนี้

- 1) การกำหนดพื้นที่เสี่ยงน้ำแล้งของทุกภาคส่วนการใช้น้ำ
- 2) การติดตามสถานการณ์น้ำ ประกอบด้วย การคัดเลือกสถานีหลักเฝ้าระวังการกำหนดเกณฑ์เฝ้าระวังรายสถานีหลัก การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำรายสถานีหลักเฝ้าระวังด้านปริมาณน้ำ (สถานีวัดน้ำฝน สถานีวัดน้ำท่า สถานีวัดน้ำในแหล่งน้ำ) และด้านคุณภาพน้ำ
- 3) การติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม โดยการกำหนดวิธีการสำรวจผลกระทบและความเสียหายในพื้นที่ การจำแนกจำนวนประชากรและลักษณะประชากรที่ได้รับผลกระทบ การวิเคราะห์ความซับซ้อนความยากง่ายของสถานการณ์และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์และการประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานแก้ปัญหา
- 4) การกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการภัยน้ำแล้ง ให้กำหนดเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่างๆ ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งเงื่อนไขของสถานการณ์อย่างน้อยต้องประกอบด้วยสถานการณ์ด้านปริมาณน้ำ สถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำ และสถานการณ์ด้านผลกระทบกับสังคม เป็นต้น
- 5) การกำหนดมาตรการและแนวทางดำเนินการแก้ไข ได้แก่
 - (1) มาตรการด้านน้ำต้นทุน
 - จัดทำแผนสำรองน้ำ / แหล่งน้ำสำรอง เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้
 - จัดทำแผนพัฒนาบ่อบาดาลในพื้นที่เสี่ยง
 - จัดทำแผนจัดทำนบดินชั่วคราวปิดกั้นลำน้ำ / ขุดลอกลำน้ำต้นเขิน / ดึงน้ำจากแหล่งน้ำใกล้เคียง
 - (2) มาตรการด้านความต้องการใช้น้ำ
 - จัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำ และปริมาณการใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค รักษาระบบนิเวศ การเกษตร อุตสาหกรรม หรืออื่นๆ
 - การใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค ควบคุมการใช้น้ำของพื้นที่ตอนบนให้เป็นไปตามแผนไม่ให้เกิดกระทบต่อน้ำอุปโภคบริโภคของพื้นที่ตอนล่าง
 - น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ ควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมและชุมชนลงสู่แหล่งน้ำ เฝ้าระวังคุณภาพน้ำที่สถานีสำคัญต่างๆ ควบคุมและขึ้นทะเบียนการเลี้ยงปลากระชังในแหล่งน้ำและลำน้ำ
 - น้ำเพื่อการเกษตร วางแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งจัดทำทะเบียนผู้ปลูกพืช โดยระบุพื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำที่ใช้ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับน้ำต้นทุน

- การเตรียมการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอื่นๆ เช่น รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น

(3) มาตรการติดตามประเมินผล

- ติดตาม ควบคุมการจัดสรรน้ำให้เป็นไปตามแผนการจัดสรรน้ำ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ และกิจกรรมการใช้น้ำอย่างใกล้ชิด
- หน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำติดตามเฝ้าระวัง และรายงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(4) การสร้างความรับรู้และประชาสัมพันธ์

- ประชาสัมพันธ์สร้างความรับรู้ให้หน่วยงาน คณะกรรมการลุ่มน้ำและประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เตรียมพร้อมต่อการปรับตัวจากสถานการณ์ภัยแล้ง รับรู้มาตรการการให้ความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือกับภาครัฐ

(2) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

การดำเนินการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทำปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้งเป็นหลักการปฏิบัติเสนอให้ กนช. เห็นชอบแล้ว และใช้เป็นกรอบแนวทางการบริหารจัดการน้ำของทุกลุ่มน้ำกับหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงานกับ สทช. เป็นงานประจำตามภารกิจเพื่อกำกับดูแลการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ สำหรับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเป็นการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำแล้งในลุ่มน้ำนั้นๆ เป็นการเฉพาะเพื่อการป้องกันและแก้ไขหรือบรรเทาสถานการณ์น้ำแล้งเมื่อเกิดขึ้น โดยดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดในแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดเป็นกรอบแนวทางไว้แล้ว และกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นตามสภาพการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆอย่าง เป็นรูปธรรมให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง และจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง ให้ดำเนินการดังนี้

1) ติดตามสถานการณ์น้ำอย่างต่อเนื่อง และกรณีมีข้อมูลบ่งชี้จะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้เตรียมการออกประกาศ (กำหนดเขต) ประกาศเขตพื้นที่กรณีภาวะน้ำแล้ง และกรณีภาวะน้ำแล้งรุนแรง เพื่อกำหนดการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งดังต่อไปนี้

- กิจกรรมที่สามารถใช้น้ำได้
- ปริมาณการใช้น้ำที่เหมาะสม
- วิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำ
- การห้ามการใช้น้ำบางประเภทที่เกินกว่าความจำเป็น
- การกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ

- การผันน้ำในกลุ่มน้ำเดียวกัน / กลุ่มน้ำสาขา / ข้ามกลุ่มน้ำ หรือการผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ
- การเปลี่ยนน้ำที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง
- การประเมินสถานการณ์และพิจารณาการยกระดับของภัยเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

2) การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการเปลี่ยนน้ำ

3) การกำหนดมาตรการและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ได้แก่

- การจ่ายเงินทดแทนการใช้น้ำที่ต้องเปลี่ยนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง
- การจ่ายค่าชดเชยการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของเอกชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ (กรณีที่ต้องเปลี่ยนน้ำ)
- การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดิน หรือสิ่งก่อสร้างให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง (หากมี)
- การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งน้ำหรือลำน้ำและบริเวณใกล้เคียง จนกว่าจะกลับคืนสู่สภาพเดิม

5) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยรวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่วิกฤติน้ำ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในระยะยาวต่อไป

(3) การดำเนินการหลังฤดูแล้ง

เมื่อสิ้นสุดสถานการณ์น้ำแล้งจะต้องดำเนินการดังนี้

- 1) กรณีมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการกลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกภาวะน้ำแล้ง
- 2) กรณีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ให้คณะกรรมการกลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

3) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

[illegible]

Figure 1. The study area, showing the location of the study area in the province of Chonburi, Thailand. The study area is located in the province of Chonburi, Thailand, and is bounded by the Gulf of Thailand to the south and the province of Chonburi to the north. The study area is located in the province of Chonburi, Thailand, and is bounded by the Gulf of Thailand to the south and the province of Chonburi to the north. The study area is located in the province of Chonburi, Thailand, and is bounded by the Gulf of Thailand to the south and the province of Chonburi to the north.

รูปที่ 5.3.4-1 ปฏิทินการจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง

บทที่ 6

การรายงานผล

บทที่ 6

การรายงานผล

6.1 กลไกการรายงานผล

การรายงานผลตามโครงสร้างการบัญชาการอำนวยการ ปฏิบัติการ และหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานปฏิบัติ ตามรายละเอียดในหัวข้อ 5.2 มีศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำ เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่รายงานผล โดยบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามหัวข้อ 4.2 รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มภาวะวิกฤตน้ำที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบ โดยในภาวะที่ยังไม่เกิดวิกฤตน้ำ ให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ ทั้งนี้เมื่อเกิดวิกฤตน้ำ การรายงานผลจะแตกต่างกันตามระดับภัย โดยระดับที่ 1 ระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง รายงานต่อหน่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระดับที่ 2 ระดับน้ำแล้งรุนแรง รายงานต่อกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และระดับที่ 3 ระดับน้ำแล้งวิกฤต รายงานต่อศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ซึ่งรายละเอียดการรายงานผลจะแตกต่างกันระดับภัยด้วย

6.2 แนวทางการรายงานผล

6.2.1 กรณีไม่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือปัญหาคุณภาพน้ำ

จากปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูแล้ง (หัวข้อ 5.3.4) ได้กำหนดช่วงเวลาที่จะเริ่มติดตามและคาดการณ์สภาพอากาศ และวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ต้นทุนน้ำในแหล่งน้ำและความต้องการใช้น้ำ รวมถึงติดตามเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงวิกฤตภัยแล้งอย่างต่อเนื่อง โดยรายงานผลการดำเนินการตามวิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ (รายละเอียดตามหัวข้อ 4.4) ในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ยังไม่พบว่าจะเกิดภัยแล้ง การรายงานผลจะมีเฉพาะในส่วนของข้อมูลน้ำเป็นหลัก โดยยังไม่มีข้อมูลพื้นที่ประสบภัย

การรายงานผลควรจัดทำสรุปรายงานสถานการณ์ภาพรวมที่มีความกระชับ อย่างน้อยครอบคลุมข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง ตามหัวข้อ 4.2 เช่น ปริมาณฝน ปริมาณน้ำท่า และสถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำ และควรมีข้อมูลด้านการบริหารที่คาดว่าจะดำเนินการเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบด้วยตามแนวทางในหัวข้อ 4.3

ตัวอย่างการรายงานผล กรณีไม่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือปัญหาคุณภาพน้ำ ดังแสดงในรูปที่ 6.2.1-1

สถานการณ์น้ำภาพรวมของประเทศ

5 พ.ค. 66

เวลา 07.00 น.

02 554 1800

www.onwr.go.th

กองอำนวยการ

แห่งชาติ

สทช. ติดตาม 10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

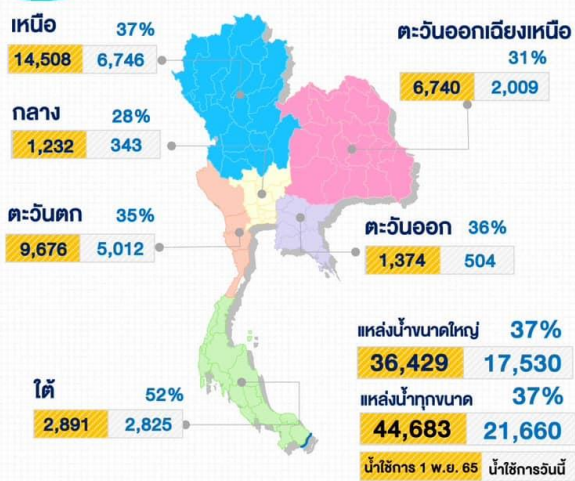

สภาพอากาศ

- ประเทศไทยตอนบน อากาศร้อนถึงร้อนจัด กับมีฟ้าหลัวในตอนกลางวันและยังคงมีฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงบางแห่ง ส่วนภาคใต้มีฝนตกหนักบางแห่ง
- ปริมาณฝนตกใน 24 ชั่วโมงที่ผ่านมา มีฝนตกหนักถึงหนักมากบริเวณ จ.พังงา (179 มม.) จ.สงขลา (52 มม.) และ จ.ยะลา (43 มม.)

ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำทั่วประเทศ

มาตรการและการช่วยเหลือ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ตรวจสอบบ่อน้ำบาดาล และติดตามการใช้ประโยชน์ระบบประปาบาดาล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- บ้านลำอิฐ หมู่ที่ 7 ต.หนองรี อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี
- เทศบาลตำบลหนองปลาไหล หมู่ที่ 11 ต.หนองปลาไหล อ.หนองปรือ จ.กาญจนบุรี
- บ้านทุ่งกระบี่ หมู่ที่ 4 ต.ทุ่งกระบี่ อ.เลาขวัญ จ.กาญจนบุรี
- บ้านหนองโกน หมู่ที่ 9 ต.หนองปลิง อ.เลาขวัญ จ.กาญจนบุรี
- บ้านช่องกลิ้งช่องกรด หมู่ที่ 8 ต.หนองนกแก้ว อ.เลาขวัญ จ.กาญจนบุรี
- บ้านเขาดินสอ หมู่ที่ 12 ต.ดอนเสลบล อ.ห้วยกระเจา จ.กาญจนบุรี

คุณภาพน้ำ ณ จุดเฝ้าระวัง

แม่น้ำ	ค่าความเค็ม (กรัมต่อลิตร)		ค่าออกซิเจน (มิลลิกรัมต่อลิตร)	
	ค่าวัดได้	เกณฑ์เฝ้าระวังค่าความเค็ม	ค่าวัดได้	มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดิน
เจ้าพระยา (สถานีสูบน้ำสำแล)	0.15	≤ 0.5*	4.0	≥ 2.0
ท่าจีน (ปตร.คลองจินดา)	0.22	≤ 2.0**	1.0	≥ 2.0
แม่กลอง (บางคนที)	0.15	≤ 2.0**	4.0	≥ 2.0
บางปะกง (วัดบางแตน)	0.12	≤ 2.0**	5.0	≥ 2.0

หมายเหตุ : * เกณฑ์เฝ้าระวังความเค็มเพื่อการใช้น้ำประปา ≤ 0.5 กรัมต่อลิตร

** เกณฑ์เฝ้าระวังความเค็มเพื่อการเกษตร ≤ 2.0 กรัมต่อลิตร

แนวทางการบริหารจัดการน้ำ

สทช.ติดตาม 10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ดร.สุรสิทธิ์ กิตติมณฑล เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทช.) มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 ลงพื้นที่ติดตาม 10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และแผนการบริหารจัดการในช่วงฤดูแล้ง ณ การประปาส่วนภูมิภาคสาขาเบตง อ.เบตง จ.ยะลา พร้อมลงพื้นที่จุดสูบน้ำดิบ โดย กปภ.สาขาเบตง มีกำลังการผลิตน้ำประปา 720 ลบ.ม./ชม. ประกอบด้วย สถานีผลิตน้ำ 2 แห่ง คือ สถานีผลิตน้ำเบตง และสถานีผลิตน้ำหามงคผล ซึ่งมีคลองเบตงเป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปา ผู้ใช้น้ำรวม 11,457 ราย

ปัจจุบันแหล่งน้ำดิบยังคงมีเพียงพอในการผลิตและจ่ายน้ำประปาในเขตพื้นที่ ซึ่งทาง กปภ.เบตง มีมาตรการรับมือภัยแล้งในระยะเร่งด่วน โดยมีสถานีสูบน้ำหามงคผลเป็นแหล่งผลิตประปาสำรอง ทำการกันฝายชั่วคราวเพื่อยกระดับน้ำ ดูดทรายบริเวณจุดสูบน้ำดิบออก และชุดลอกทรายประจำปี (ปีละ 2 ครั้ง) สำหรับมาตรการรับมือภัยแล้งระยะยาว โดยมีพื้นที่สำรองน้ำประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำคลองยะรม (ขป.) อ่างเก็บน้ำคลองเบตง (สวนเป๊ะหลิม) (แผนงานขป.) เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปาในอนาคต ส่วนด้านคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี มีปัญหาค่าความขุ่นสูงในช่วงฤดูน้ำหลาก และปัญหาสาหร่ายในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งระยะเวลาในการเกิดปัญหาในช่วงสั้นๆ สามารถดำเนินการแก้ไขได้

ทั้งนี้ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 ได้รับทราบถึงปัญหา และได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเตรียมการป้องกันการขาดแคลนน้ำในอนาคต

ติดตามข่าวสาร

จัดทำโดย :
ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ

ข่าวสาร
กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

ข่าวสาร
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

สามารถติดตามสถานการณ์น้ำได้ที่ : <http://waterinfo.onwr.go.th>

รูปที่ 6.2.1-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีไม่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือปัญหาคุณภาพน้ำ

รายงานสถานการณ์และการบริหารจัดการน้ำ

ฤดูแล้ง ปี 2565/66

วันที่ 5 พฤษภาคม 2566 เวลา 8.00 น.

☎ 02 554 1800 🌐 www.onwr.go.th

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ขอรายงานสถานการณ์และการบริหารจัดการน้ำ ประจำวันที่ 5 พฤษภาคม 2566 ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานตาม 10 มาตรการ รองรับสถานการณ์ขาดแคลนน้ำ ฤดูแล้ง ปี 2565/66

1.1 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ลงพื้นที่ติดตาม 10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และแผนการบริหารจัดการในช่วงฤดูแล้ง ณ การประปาส่วนภูมิภาคสาขาเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เพื่อเตรียมการป้องกันการขาดแคลนน้ำในอนาคตให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้การบริหารจัดการน้ำเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

1.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สนับสนุนจังหวัดพะเยาในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี 2566 โดยปฏิบัติการสูบน้ำลงสู่กว๊านพะเยา เพื่อนำน้ำไปผลิตน้ำประปาส่งสนับสนุนการใช้น้ำในพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

2. สภาพอากาศ

ความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้บริเวณดังกล่าวมีอากาศร้อน โดยทั่วไปมักมีพายุฝนในตอนกลางวัน โดยมีอากาศร้อนจัดบางพื้นที่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ในขณะที่ลมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้บริเวณดังกล่าวยังคงมีฝนฟ้าคะนอง และลมกระโชกแรงบางแห่งเกิดขึ้นได้ สำหรับลมตะวันตกและลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ภาคใต้ และอ่าวไทย ทำให้ภาคใต้มีฝนตกหนักบางแห่ง ส่วนทะเลอันดามัน บริเวณที่มีฝนฟ้าคะนองคลื่นสูงมากกว่า 2 เมตร

3. แหล่งน้ำทั่วประเทศ

3.1 แหล่งน้ำทั่วประเทศ มีปริมาณน้ำใช้การ 21,660 ล้าน ลบ.ม. (37%) แบ่งเป็น แหล่งน้ำขนาดใหญ่ 38 แห่ง ปริมาณน้ำใช้การ 17,501 ล้าน ลบ.ม. (37%) ขนาดกลาง 369 แห่ง ปริมาณน้ำใช้การ 2,414 ล้าน ลบ.ม. (48%) และขนาดเล็ก 139,903 แห่ง ปริมาณน้ำใช้การ 1,746 ล้าน ลบ.ม. (34%)

3.2 พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา 4 เขื่อนหลัก (เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยฯ และเขื่อนป่าสักฯ) ปริมาณน้ำใช้การ 6,375 ล้าน ลบ.ม. (35%)

4. ผลการจัดสรรน้ำ (สะสมตั้งแต่ 1 พ.ค. ถึงปัจจุบัน)

4.1 อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถจัดสรรน้ำได้มีจำนวน 35 แห่ง มีปริมาณน้ำใช้การทั้งสิ้น 17,432 ล้าน ลบ.ม. (37%) มีแผนการจัดสรรน้ำ 15,701 ล้าน ลบ.ม. ปัจจุบันมีการจัดสรรน้ำแล้ว 481 ล้าน ลบ.ม. (2%)

4.2 พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีแผนการจัดสรรน้ำ 5,500 ล้าน ลบ.ม. ปัจจุบันมีการจัดสรรน้ำแล้ว 212 ล้าน ลบ.ม. (4%)

ติดตามข่าวสาร

ข่าวสารกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

ข่าวสารสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

จัดทำโดย :
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติสามารถติดตามสถานการณ์น้ำได้ที่
<http://nationalthawater.onwr.go.th>

ที่มา: Facebook: กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 6.2.1-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีไม่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือปัญหาคุณภาพน้ำ (ต่อ)

6.2.2 กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2)

จากการติดตามสถานการณ์ตามหัวข้อ 6.2.1 กรณีที่ผลการวิเคราะห์ พบว่า เกิดสถานการณ์น้ำแล้ง การรายงานควรระบุข้อมูล ได้แก่

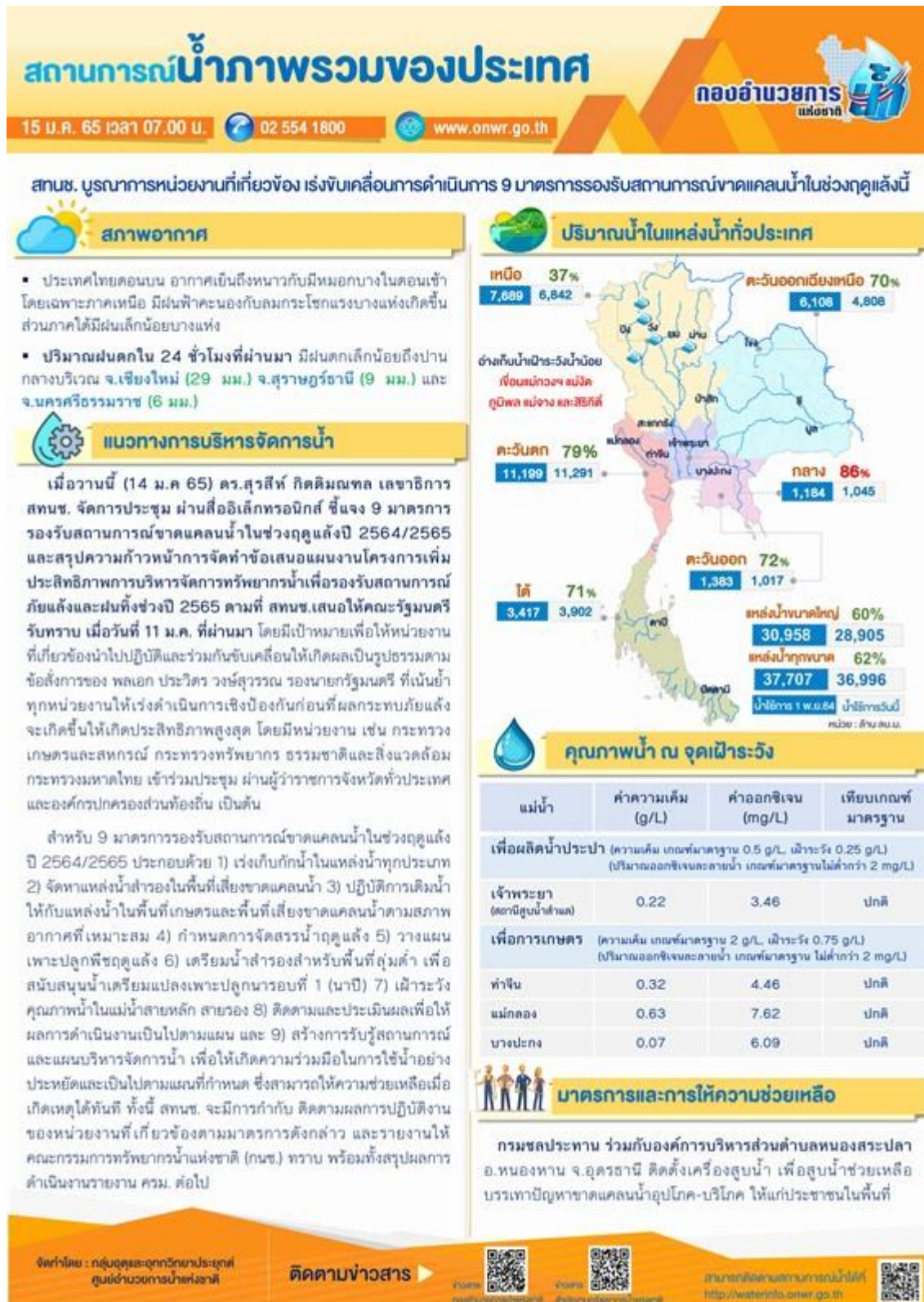
- ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง ตามหัวข้อ 4.2 อาทิ ปริมาณฝนปัจจุบันและการคาดการณ์ ปริมาณน้ำท่าปัจจุบัน และการคาดการณ์ สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำ และคุณภาพน้ำ
- ข้อมูลสถานการณ์ภัยแล้ง เช่น พื้นที่ประสบภัยวิกฤตน้ำ พื้นที่เฝ้าระวัง ระดับคุณภาพน้ำ และผู้ได้รับผลกระทบ
- แนวทางการบริหารและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น เช่น การปฏิบัติการเติมน้ำในเขื่อน การผลักดันน้ำเค็ม มาตรการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ
- ข้อมูลคาดการณ์ระดับน้ำทะเลหนุน

การเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2) มีโครงสร้างการอำนวยความสะดวกแก้ไขวิกฤตน้ำอยู่ระดับหน่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและกองอำนวยความสะดวก ซึ่งมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลและจัดทำรายงาน ตั้งแต่ภาวะก่อนเกิดภาวะวิกฤตน้ำอยู่แล้ว

ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2) ดังแสดงในรูปที่ 6.2.2-1

6.2.3 กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับวิกฤต (ระดับ 3)

ในกรณีที่เกิดภัยในระดับที่ 3: วิกฤติ โครงสร้างการบัญชาการ อำนาจการ ปฏิบัติการ จะเปลี่ยนไป จากวิกฤตน้ำ ระดับ 1 และ 2 โดยจะมีการตั้ง "ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ" ขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ ตามที่แสดงไว้ในบทที่ 5 ดังนั้น ในส่วนของการรายงานผลนอกจากจะมีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับวิกฤตน้ำ ระดับ 1 และ 2 (หัวข้อ 6.2.2) แล้ว อาจต้องมีการเพิ่มรายงานสรุปสถานการณ์น้ำและทางเลือกในการบรรเทาวิกฤตน้ำ ในกรณีที่สภาพปัญหา รุนแรงเกินกว่าเกณฑ์การบริหารที่แสดงไว้ในบทที่ 4 เช่น อาจมีปัญหาเขื่อนขนาดใหญ่หลายแห่งมีน้ำน้อยหรือน้ำเค็มรุกเข้ามาจนผลิตน้ำประปาไม่ได้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรี ในการบัญชาการสถานการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่สุด รวมทั้งอาจต้องมีการรายงานผลการติดตามข้อสั่งการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจด้วย

ที่มา: Facebook: กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 6.2.2-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2)

1. สภาพอากาศ และคาดการณ์

ลมใต้และลมตะวันออกเฉียงใต้พัดนำความชื้นจากอ่าวไทยและทะเลจีนใต้เข้ามาปกคลุมประเทศไทยตอนบน ในขณะที่ประเทศไทยตอนบนมีอากาศร้อนโดยทั่วไปและมีอากาศร้อนจัดบางพื้นที่ ทำให้บริเวณดังกล่าวมีฝนฟ้าคะนอง และลมกระโชกแรงบางแห่ง สำหรับลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุมอ่าวไทย ภาคใต้ และทะเลอันดามัน ทำให้ภาคใต้มีฝนฟ้าคะนองบางแห่ง ส่วนบริเวณอ่าวไทยทะเลมีคลื่นสูงประมาณ 1 เมตร บริเวณที่มีฝนฟ้าคะนองคลื่นสูงมากกว่า 1 เมตร

2. สภาพฝน

- 2.1 ฝนสะสม 24 ชั่วโมงสูงสุด ณ วันที่ 28 เม.ย. 2566 เวลา 15.00 น. ปริมาณฝนสะสม 24 ชั่วโมง สูงสุดบริเวณ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี (79.2 มม.) อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี (77.0 มม.) และ อ.บ้านเหลื่อม จ.นครราชสีมา (73.6 มม.)
- 2.2 คาดการณ์ฝนตกหนัก (ปริมาณฝนสะสม 24 ชั่วโมง) ไม่พบพื้นที่เสี่ยงฝนตกหนัก (ฝนมากกว่า 90 มม.)
- 2.3 ปริมาณฝนสะสมเฉลี่ยรายภาคตั้งแต่ 1 ม.ค. 66 ถึงปัจจุบัน มีดังนี้ ภาคเหนือ (42.5 มม.) ภาคกลาง (34.9 มม.) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (54.3 มม.) ภาคตะวันออก (88.0 มม.) และภาคใต้ (228.6 มม.)

3. สถานการณ์น้ำท่า และการคาดการณ์

รายการ	แม่น้ำ	สถานะ	แนวโน้มสถานการณ์
ภาคเหนือ	แม่น้ำกก (TG.16)	สถานีขัดข้อง	ทรงตัว
	แม่น้ำเจ้าพระยา (C.2)	ปกติ	เพิ่มขึ้น
	แม่น้ำน่าน (N.67)	ปกติ	เพิ่มขึ้น
	แม่น้ำโขง (010501)	น้ำน้อยวิกฤติ	ลดลง
	แม่น้ำปาย (Sw.5A)	น้ำน้อยวิกฤติ	ลดลง
	แม่น้ำปิง (P.17)	ปกติ	ลดลง
	แม่น้ำยม (Y.4)	น้ำน้อยวิกฤติ	ลดลง
	แม่น้ำวัง (TW.1C)	น้ำน้อยวิกฤติ	เพิ่มขึ้น
	แม่น้ำสะแกกรัง (Ct.19)	น้ำน้อยวิกฤติ	ทรงตัว
ภาคกลาง	แม่น้ำเจ้าพระยา (C.13)	น้ำน้อยวิกฤติ	ทรงตัว
	แม่น้ำท่าจีน (T.10)	น้ำน้อยวิกฤติ	ทรงตัว
	แม่น้ำป่าสัก (S.26)	น้ำน้อยวิกฤติ	ลดลง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คลองพรมไพร (SKE003)	ปกติ	เพิ่มขึ้น
	แม่น้ำจันทบุรี (Z.57)	สถานีขัดข้อง	ทรงตัว
	แม่น้ำบางปะกง (Kgt.3)	สถานีขัดข้อง	ทรงตัว
ภาคตะวันออก	แม่น้ำแม่กลอง (K.37)	ปกติ	ลดลง
	แม่น้ำเพชรบุรี (B.10)	น้ำน้อยวิกฤติ	เพิ่มขึ้น
	คลองห้วยสะแก (Gt.7)	น้ำน้อยวิกฤติ	ทรงตัว
ภาคใต้	แม่น้ำโขง (011903)	น้ำน้อยวิกฤติ	ลดลง
	แม่น้ำชี (E.20A)	ปกติ	เพิ่มขึ้น
	ลำตะคอง (M.164)	ฝักระวังน้ำน้อย	ลดลง
ภาคใต้	แม่น้ำมูล (M.7)	ฝักระวังน้ำน้อย	เพิ่มขึ้น
	แม่น้ำตาปี (X.5C)	ปกติ	เพิ่มขึ้น
	แม่น้ำปตาปี (X.40A)	ปกติ	เพิ่มขึ้น
ภาคใต้	คลองท่าดี (X.203)	ปกติ	ลดลง
	คลองอู่ตะเภา (X.44)	น้ำน้อยวิกฤติ	ลดลง

ข้อมูล ณ วันที่ 28 เม.ย. 2566

4. สภาวะแม่น้ำเจ้าพระยา (ข้อมูล ณ วันที่ 28 เม.ย. 2566)

คาดการณ์วันที่ 29 เม.ย. 66 ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณกองบัญชาการกองทัพเรือ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร น้ำขึ้นเต็มที่ เวลา 02.46 น. สูงกว่าระดับทะเลปานกลาง 1.20 ม.

คาดการณ์วันที่ 29 เม.ย. 66 ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณป้อมพระจุลจอมเกล้า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ น้ำขึ้นเต็มที่ เวลา 01.04 น. สูงกว่าระดับทะเลปานกลาง 1.51 ม.

ที่มา: Facebook: กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 6.2.2-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งระดับน้ำแล้งหรือเสี่ยงน้ำแล้งรุนแรง (ระดับ 1) และระดับรุนแรง (ระดับ 2) (ต่อ)

บทที่ 7

การติดตามและประเมินผล

บทที่ 7

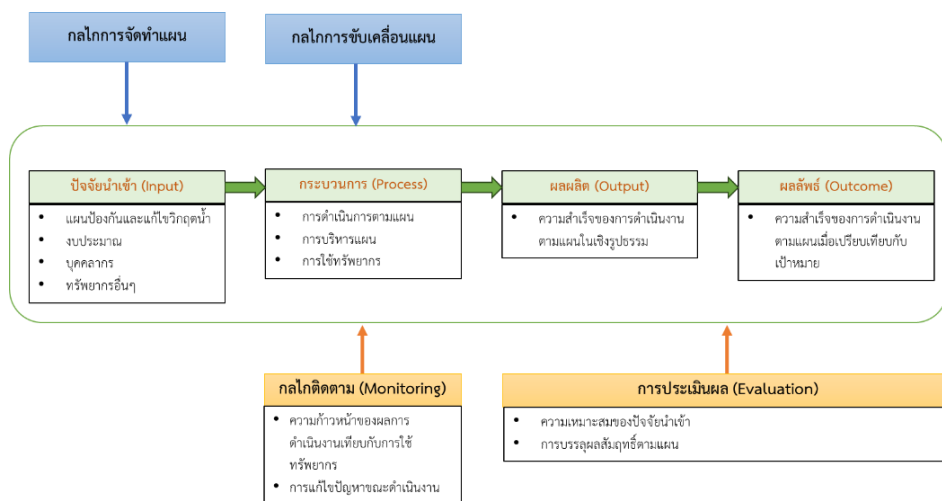
การติดตามประเมินผล

7.1 กลไกการติดตามประเมินผล

ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง ดังนั้น จำเป็นต้องมีกลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ

การติดตาม (Monitoring) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ สำหรับการกำกับ ทบทวน และแก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน และการประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของแผน โดยมีแนวคิดของกลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ ดังแสดงในรูปที่ 7.1-1

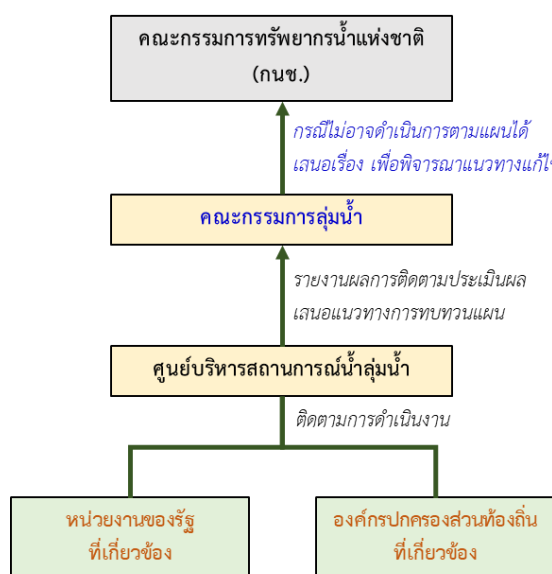
การติดตามประเมินผล ควรมีกระบวนการและการจัดการให้เกิดการทบทวนทั้งด้านการจัดการ (Management Review) และการทบทวนผลงาน (Performance Review) ที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ โดยใช้หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์การบรรลุถึงเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากภาวะวิกฤตน้ำ หลักการคิดเชิงเหตุผล โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบด้วยข้อมูล รวมถึงเหตุผลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ และหลักความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ทั้งนี้ กรณีมีการเกิดวิกฤตน้ำ ควรมีการถอดบทเรียนจากสภาพภัยและผลการดำเนินการในช่วงที่เกิดวิกฤตน้ำที่ผ่านมา เพื่อนำไปปรับปรุงแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมถึงเกณฑ์การเตือนภัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 7.1-1 กลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ

7.2 แนวทางการติดตามประเมินผล

คณะกรรมการลุ่มน้ำและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค ในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการลุ่มน้ำ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการติดตามประเมินผล รวมถึงเป็นผู้นำผลการติดตามประเมินผลไปใช้ในการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 ทั้งนี้ การดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ มีการบูรณาการการดำเนินการระหว่างหน่วยงาน ดังนั้น การติดตามประเมินผล จำเป็นต้องประสานงานกับหน่วยงานหลักด้านน้ำอื่นๆ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมอุตุฯ นกวิทยา นอกจากนี้ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง หากมีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป โดยมีแนวทางการติดตามประเมินผล และการนำผลการติดตามประเมินผลไปใช้ แสดงดังรูปที่ 7.2-1

รูปที่ 7.2-1 แนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องเชื่อมโยงกับ ปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูแล้งที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ดังนั้น การติดตามประเมินผลการดำเนินงานสามารถช่วงเวลาการประเมินผลตามปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ 3 ช่วง ดังนี้

1) มาตรการก่อนเกิดเหตุแล้ง ควรติดตามประเมินผลการกำหนดพื้นที่เสี่ยงน้ำแล้ง การติดตามสถานการณ์น้ำ และการกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการวิกฤตน้ำ รวมถึงการบูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำต้นทุน ความต้องการใช้น้ำในทุกภาคส่วน และการวางแผนจัดสรรน้ำ หากมีข้อมูลบ่งชี้จะเกิดภาวะน้ำแล้ง จำเป็นต้องติดตามประเมินผลการเตรียมการออกประกาศ (กำหนดเขต)/ประกาศเขตพื้นที่กรณีภาวะน้ำแล้ง และกรณีภาวะน้ำแล้งรุนแรง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุตุนิยมวิทยา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) มาตรการระหว่างเหตุแล้ง ดำเนินการติดตามการจัดสรรน้ำ ตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤตน้ำ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

3) มาตรการหลังเหตุแล้ง ดำเนินการประเมินผลจากรายงานผลการปฏิบัติงาน และกรณีมีการเกิดวิกฤตน้ำ ควรมีการถอดบทเรียนจากสภาพภัยและผลการดำเนินการในช่วงที่เกิดวิกฤตน้ำที่ผ่านมา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในบทวนแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ โดยหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

7.3 แนวทางการปรับปรุงแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

ในการบทวนแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ ควรมีการบทวนผลการวิเคราะห์ คาดการณ์ และติดตามสภาพอากาศ ฝน น้ำท่า อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว นอกจากนี้ ควรมีผลการติดตามประเมินผลการนำแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำไปปฏิบัติ (จากหัวข้อ 7.2) มาใช้ประกอบการบทวนด้วย เพื่อนำไปสู่การบทวนการกำหนดเกณฑ์เฝ้าระวัง วิธีการป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เบอร์ดัดต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามแผน

ภาคผนวก ก

เบอร์ติดต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามแผน

สำนักนายกรัฐมนตรี	เบอร์ติดต่อ
ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สทช.	0-2554-1847
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)	0-2147-5185
กรมประชาสัมพันธ์	0-2618-2323
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
กรมการข้าว (สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว)	0-2561-3056
กรมประมง (กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ)	0-2562-0600-15
กรมปศุสัตว์ (สำนักพัฒนาอาหารสัตว์)	0-2653-4444
กรมชลประทาน	0-2241-0020 ถึง 29
กรมฝนหลวงและการบินเกษตร	0-2940-5960-3
กระทรวงคมนาคม	
กรมเจ้าท่า (สำนักพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำ)	0-2266-7990
กรมทางหลวง	0-2254-6668-76
กรมทางหลวงชนบท	0-2551-5000
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
กรมควบคุมมลพิษ	0-2298-2000
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	0-2561-0777 0-2579-6666 # 1249
สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 (ลุ่มน้ำท่าจีน,แม่กลอง,เพชรบุรี-ประจวบฯ)	0-3233-4989
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	0-2666-7000
สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 2 (สุพรรณบุรี) (สุพรรณบุรี, ชัยนาท, นนทบุรี, สิงห์บุรี, อ่างทอง, กาญจนบุรี, นครสวรรค์, ปทุมธานี, พระนครศรีอยุธยา, อุทัยธานี)	0-3544-0331
สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 7 (กำแพงเพชร) (กำแพงเพชร, ตาก, สุโขทัย, พิษณุโลก, พิจิตร, อุตรดิตถ์)	0-5585-1127

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เบอร์ติดต่อ
สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 8 (ราชบุรี) (ราชบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, นครปฐม, เพชรบุรี, สมุทรปราการ, สมุทรสงคราม, สมุทรสาคร)	0-3233-4872-5
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	0-2141-1296-99 0-2141-1246-7
สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 8 (สมุทรสาคร)	0-3487-1253
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	
กรมอุตุนิยมวิทยา	0-2399-4566, 0-2399-4568-74
กระทรวงพลังงาน	
กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	0-2223-0021-9 (ต่อ 1656), 0-2223-2593-5 (ต่อ 1656), 0-2222-4102-9 (ต่อ 1656)
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	0-2670-8888 Call Center 1200 (โทรฟรี)
สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	0-2143-0567
สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)	0-2158-0901
การประปานครหลวง	Call Center 1125 ตลอด 24 ชั่วโมง 0-2504-0123
การประปาสวนภูมิภาค	1662
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	ศูนย์บริการข้อมูล กฟผ. สายด่วน 1416
องค์การจัดการน้ำเสีย	0-2273-8530-39
กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ	0-2475-7062

หน่วยงาน ปก. ที่มีพื้นที่รับผิดชอบ 8 จังหวัดในลุ่มน้ำแม่กลอง

กระทรวงมหาดไทย	เบอร์ติดต่อ
สนง. ปก.จังหวัดอุทัยธานี	0-5651-0626
สนง. ปก.จังหวัดตาก	0-5553-1071
สนง. ปก.จังหวัดราชบุรี	0-3233-2571-3
สนง. ปก.จังหวัดกาญจนบุรี	0-3451-5998
สนง. ปก.จังหวัดสุพรรณบุรี	0-3553-6067-9
สนง. ปก.จังหวัดนครปฐม	0-3434-0233
สนง. ปก.จังหวัดสมุทรสาคร	0-3442-6424
สนง. ปก.จังหวัดสมุทรสงคราม	0-3471-5835

หมายเหตุ : เบอร์ติดต่อที่ระบุบนงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามแผนโดยละเอียด รายจังหวัด อ้างอิงตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละจังหวัด

หมายเลขสายด่วน !!! ตลอด 24 ชั่วโมง

 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สายด่วน 1784	 จส.100 สายด่วน 1132
 ตำรวจทางหลวง สายด่วน 1193	 กรมอุดมศึกษา สายด่วน 1182
 สถาบันกรรมการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สายด่วน 1669	 กรมทางหลวงชนบท สายด่วน 1146
 กรมชลประทาน สายด่วน 1460	 การไฟฟ้านครหลวง สายด่วน 1130
 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สายด่วน 1129	 สำนักงานประกันสังคม สายด่วน 1506
 การประปาส่วนภูมิภาค สายด่วน 1662	 การประปานครหลวง สายด่วน 1125
 กรมเจ้าท่า สายด่วน 1199	 กรมขนส่งทางบก สายด่วน 1584
 ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ สายด่วน 192	

จัดทำโดย : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนนทบุรี

ภาคผนวก ข

การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการหน่วยงาน

ภาคผนวก ข

การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการหน่วยงาน

ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สททช. โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 2 ร่วมดำเนินการตามแผนของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งเป็นศูนย์กลางการสื่อสารในเขตพื้นที่รับผิดชอบตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงานการปฏิบัติและสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ การสื่อสารจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัย ให้สามารถประสานดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยมีหลักการปฏิบัติจัดตั้งระบบสื่อสารที่จำเป็นให้ใช้งานอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ประกอบด้วย

1. การสื่อสารหลัก

ระบบสื่อสารหลัก คือ ระบบสื่อสารที่มีการใช้งานโดยทั่วไปของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานกับประชาชนซึ่งทุกหน่วยงานต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้พร้อมใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารได้ตลอดเวลาและเข้าถึงข้อมูลที่เป็นในการบริหารจัดการสาธารณภัยอย่างทั่วถึง

2. การสื่อสารรอง

ระบบสื่อสารรอง คือ ระบบสื่อสารที่มีใช้โดยทั่วไปและใช้งานควบคู่กับระบบสื่อสารหลักเป็นช่องทางเสริมในการติดต่อสื่อสารโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีระบบการสื่อสารรองให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างทั่วถึง

3. การสื่อสารสำรอง

ระบบสื่อสารสำรอง ได้จัดเตรียมระบบสื่อสารสำรองไว้ทดแทนในกรณีระบบสื่อสารหลักไม่สามารถใช้ได้ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์เคลื่อนที่แจ้งเหตุ

การประสานงาน

1) ในสภาวะปกติ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และองค์กรการกุศลในพื้นที่จังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุนกำลังพล ยานพาหนะ และเครื่องจักรกลต่างๆ ในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด

2) ในภาวะฉุกเฉิน เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น หรือมีการประกาศเขตภัยพิบัติในพื้นที่ประสบสาธารณภัย ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จิตอาสา อาสาสมัคร มูลนิธิ องค์กรการกุศล ในจังหวัด ต้องรายงานตัวต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์หรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ที่จังหวัด อำเภอ หรือองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

จัดขึ้นแล้วแต่กรณี เพื่อประสานการปฏิบัติ จัดกำลังพล ยานพาหนะ เครื่องจักรกลต่างๆ ในการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัย

การประสานองค์กร หน่วยงาน องค์กรสาธารณสุข แนวทางปฏิบัติในการประสาน มีดังนี้

การปฏิบัติ

(1) ก่อนเกิดสาธารณภัย

(1.1) จัดทำบัญชีรายชื่อหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณสุขในเขตจังหวัด พร้อมสถานที่ตั้งรายชื่อผู้ติดต่อประสานงาน หมายเลขโทรศัพท์และทรัพยากรที่สามารถให้การสนับสนุนได้

(1.2) ให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณสุขในจังหวัด จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นแต่ละระดับ และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ตลอด 24 ชั่วโมง (กรณีเกิดสาธารณภัย) พร้อมอุปกรณ์และกำลังคนที่สามารถปฏิบัติงานได้

(1.3) ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลในพื้นที่ สำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินของจังหวัด ร่วมกับองค์กรสาธารณสุขในจังหวัดจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานขององค์กรปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยแต่ละระดับ

(2) ขณะเกิดสาธารณภัย

(2.1) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น กรณีองค์กรสาธารณสุขไปถึงพื้นที่ประสบภัยพิบัติก่อน ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกันเขตพื้นที่อันตราย และกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยังพื้นที่อันตราย พร้อมทั้งแจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทันที เพื่อดำเนินการควบคุมสถานการณ์สาธารณภัย

(2.2) กรณีที่ได้รับการประสานจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นแต่ละระดับ และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจ สาธารณสุข ให้องค์กร สาธารณสุข จัดชุดเคลื่อนที่เร็วออกไปยังที่เกิดเหตุ และให้รายงานตัวที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น หรือผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อรับมอบหมายภารกิจในการปฏิบัติการ

(3) หลังเกิดสาธารณภัย

(3.1) ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุ และพื้นที่รองรับการอพยพ

(3.2) ประสานหน่วยแพทย์และพยาบาล ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ประสบสาธารณภัย พร้อมทั้ง ลำเลียงผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

(3.3) อพยพช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยไปยังที่ปลอดภัย หรือพื้นที่รองรับการอพยพ

ภาคผนวก ค

พื้นที่ประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ

ภาคผนวก ค-1 พื้นที่ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ปี 2562-2563

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	วันที่เกิดเหตุ ครั้งแรก	วันที่สิ้นสุด ภัยแล้ง	วันที่ลงนาม ประกาศสิ้นสุดภัย	ลุ่มน้ำ
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	1	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	2	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	3	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	4	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	8	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	11	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาตี	13	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	1	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	2	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	3	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	6	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	7	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	11	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	ท่าม่วง	หนองขาว	13	7 พ.ย. 62	8 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	ช่องด่าน	5	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	ช่องด่าน	6	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	บ่อพลอย	3	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	บ่อพลอย	9	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	หนองกุ่ม	1	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	หนองกุ่ม	9	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	หนองกุ่ม	12	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	หนองรี	2	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	บ่อพลอย	หนองรี	4	7 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	หนองปรือ	สมเด็จพระเจริญ	2	15 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	หนองปรือ	สมเด็จพระเจริญ	3	15 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	หนองปรือ	สมเด็จพระเจริญ	4	15 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	หนองปรือ	สมเด็จพระเจริญ	5	15 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
กาญจนบุรี	หนองปรือ	สมเด็จพระเจริญ	6	15 พ.ย. 62	2 มิ.ย. 63	29 มิ.ย. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	แก่งมะกรูด	1	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	แก่งมะกรูด	2	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	แก่งมะกรูด	3	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	แก่งมะกรูด	4	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	1	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	2	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	3	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	4	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	5	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	6	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	7	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	8	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง

ภาคผนวก ค-1 พื้นที่ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ปี 2562-2563

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	วันที่เกิดเหตุครั้งแรก	วันที่สิ้นสุดภัยแล้ง	วันที่ลงนามประกาศสิ้นสุดภัย	ลุ่มน้ำ
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	9	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	10	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	11	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	12	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	13	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	14	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	15	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	คอกควาย	16	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	1	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	2	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	3	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	4	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	5	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	6	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง
อุทัยธานี	บ้านไร่	เจ้าวัด	7	1 ม.ค. 63	1 ส.ค. 63	8 ส.ค. 63	แม่กลอง

ที่มา: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2565

พื้นที่ประสบภาวะคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง มีแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อย เป็นต้น เป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญทางด้านการเกษตร การอุปโภค-บริโภค การอุตสาหกรรม และการคมนาคม จากข้อมูลคุณภาพน้ำของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 8 (ราชบุรี) เมื่อพิจารณาจากการใช้เกณฑ์ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป หรือ Water Quality Index (WQ) ของกรมควบคุมมลพิษเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำในปี พ.ศ. 2559-2563 พบว่า คุณภาพน้ำแม่น้ำแม่กลอง มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ได้แก่ บริเวณบ้านท่าเรือ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี บริเวณหน้าค่ายกาญจน์รัชชี อำเภอเมืองราชบุรี บริเวณสะพานเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี บริเวณหน้าโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า อำเภอเมืองสมุทรสงคราม และบริเวณสะพานสมเด็จพระศรี สิริยพันธ์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม คุณภาพน้ำในแม่น้ำแควน้อยมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงบริเวณสะพานท่าเสา อำเภอไทรโยค และโรงแรมหมู่บ้านริเวอร์แคว อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ขณะที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำแควใหญ่มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง บริเวณสะพานท้ายเขื่อนศรีนครินทร์ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ ค-2 แนวโน้มดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI) ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ระหว่างปี 2559-2563

รหัส สถานี	จุดตรวจวัด	ค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)					แนวโน้ม คุณภาพน้ำ
		ปี'59	ปี'60	ปี'61	ปี'62	ปี'63	
แม่น้ำแม่กลอง							
MK01	ปากน้ำแม่กลอง อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม	67	67	64	70	73	ดี
MK02	หน้าโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม	66	68	66	63	63	พอใช้
MK03	หน้าที่ว่าการ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม	67	64	66	63	67	พอใช้
MK04	บริเวณสะพานสมเด็จพระอัมรินทร์ จ.สมุทรสงคราม	66	72	69	73	71	ดี
MK05	บริเวณหน้าค่ายภานุรังสี อ.เมือง จ.ราชบุรี	63	62	72	78	64	พอใช้
MK06	บริเวณสะพานวัดใหม่ชำนาญ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี	58	59	67	71	79	ดี
MK07	บริเวณสะพานเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาฯ จ.ราชบุรี	82	72	64	65	64	พอใช้
MK7.1	บริเวณสะพานวัดลาดบัวขาว อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี	70	70	68	67	72	ดี
MK7.9	บริเวณสะพานเฉลิมพระเกียรติ ร.9 อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี	83	75	74	70	77	ดี
MK08	บริเวณบ้านท่าเรือ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี	72	71	74	70	74	ดี
MK09	บริเวณท้ายเขื่อนแม่กลอง อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี	87	86	83	90	90	ดีมาก
MK10	บริเวณบ้านปากแพรก อ.เมือง จ.กาญจนบุรี	75	75	76	81	83	ดี

ตารางที่ ค-2 แนวโน้มดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI) ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ระหว่างปี 2559-2563 (ต่อ)

รหัส สถานี	จุดตรวจวัด	ค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)					แนวโน้ม คุณภาพน้ำ
		ปี'59	ปี'60	ปี'61	ปี'62	ปี'63	
แม่น้ำแควใหญ่							
KY01	บริเวณสะพานพระสังฆราชฯ ปากแม่น้ำแควใหญ่ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี	80	66	75	83	84	ดี
KY02	บริเวณสะพานเหนือเมือง ต.แก่งเสี้ยน อ.เมือง จ.กาญจนบุรี	83	77	78	81	84	ดี
KY03	บริเวณวัดลาดหญ้า ต.ลาดหญ้า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี	88	75	78	85	85	ดี
KY04	บริเวณใต้เขื่อนท่าทุ่งนา อ.เมืองฯ จ.กาญจนบุรี	78	82	77	83	82	ดี
KY05	บริเวณสะพานท้ายเขื่อนศรีนครินทร์ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี	73	74	84	77	81	ดี
แม่น้ำแควน้อย							
KN01	บริเวณปากน้ำแควน้อย ต.หนองหญ้า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี	74	69	62	85	86	ดี
KN02	บริเวณหมู่บ้านช้างไทรโยค อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี	87	82	89	87	92	ดีมาก
KN2.5	บริเวณสะพานท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี	84	77	88	86	86	ดี
KN03	บริเวณโรงแรมหมู่บ้านริเวอร์แคว อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี	87	84	90	87	85	ดี
KN04	บริเวณน้ำตกไทรโยคใหญ่ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี	87	79	87	81	86	ดี
KN4.5	บริเวณสะพานทองผาภูมิ อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี	88	86	89	85	89	ดี
KN05	สะพานวัดท่าขนุน ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี	85	78	90	86	85	ดี

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2565

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 8 (ราชบุรี), 2565

ภาคผนวก ง

บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำ

ตาราง ง-1 บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสพภาวะน้ำแล้ง กลุ่มน้ำแม่กลอง

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปท.	หมู่ที่	ระดับเสี่ยง	กลุ่มน้ำ
1	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	2	ปานกลาง	แม่กลอง
2	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	3	ปานกลาง	แม่กลอง
3	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	5	ปานกลาง	แม่กลอง
4	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	6	ปานกลาง	แม่กลอง
5	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	9	ปานกลาง	แม่กลอง
6	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	11	ปานกลาง	แม่กลอง
7	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	12	ปานกลาง	แม่กลอง
8	กาญจนบุรี	ท่าม่วง	รางสาลี่	อบต.รางสาลี่	14	ปานกลาง	แม่กลอง
9	ตาก	อุ้มผาง	แม่กลอง	ทต.แม่กลอง	4	ปานกลาง	แม่กลอง
10	ตาก	อุ้มผาง	หนองหลวง	ทต.แม่กลอง	2	ปานกลาง	แม่กลอง

ที่มา: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2566

ภาคผนวก จ

แผนการควบคุมและกำหนดปริมาณการใช้น้ำ

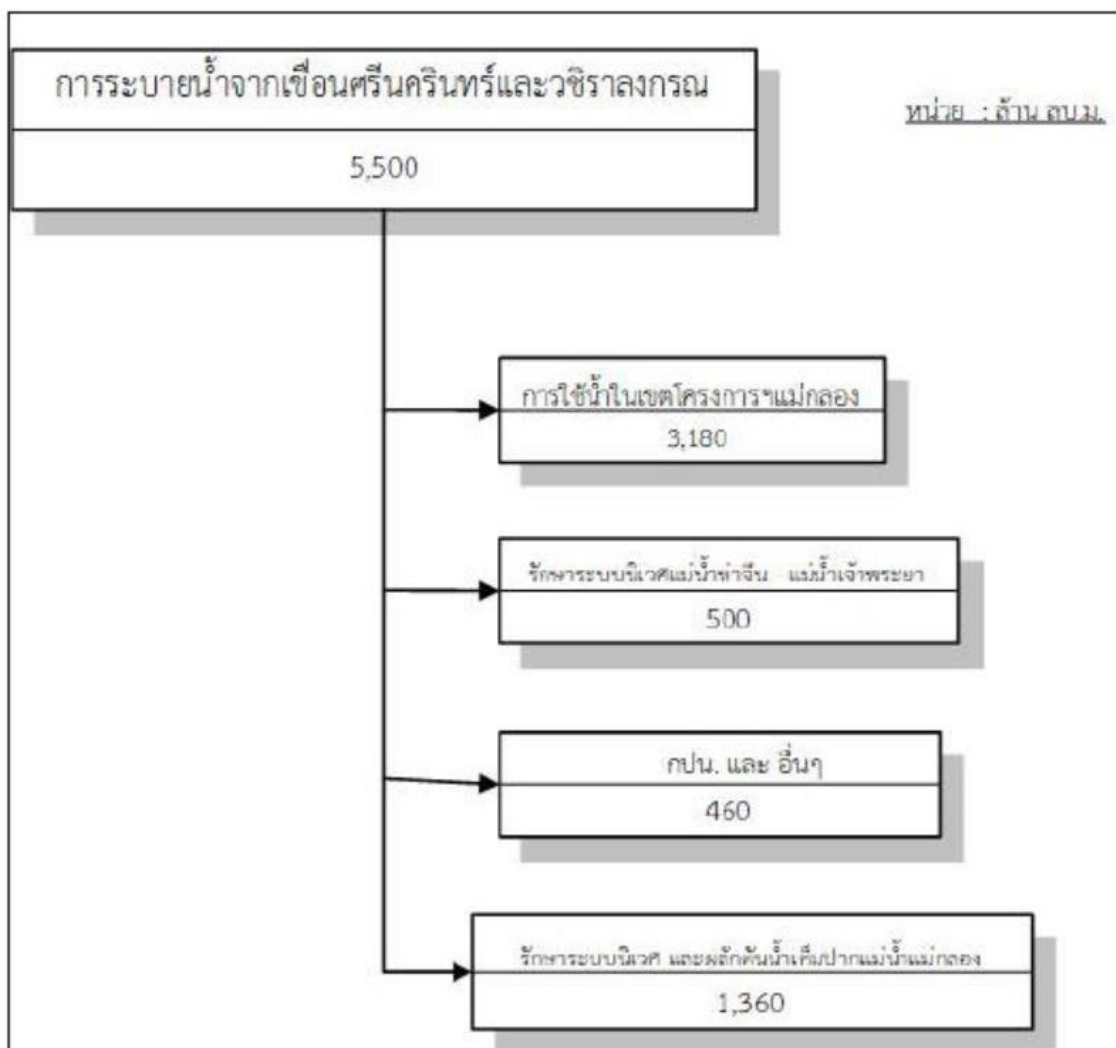
ภาคผนวก จ

แผนการควบคุมและกำหนดปริมาณการใช้น้ำ

จากแผนการบริหารจัดการน้ำและเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/66 ได้มีการวางแผนการบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน โดยจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำเพื่อสนับสนุนการใช้น้ำทุกกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆอย่างทั่วถึงและพอเพียงสำหรับการอุปโภค-บริโภค การรักษาระบบนิเวศ การอุตสาหกรรม และการเพาะปลูกพืชต้นฤดูฝนปีถัดไป โดยการวางแผนการจัดสรรน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

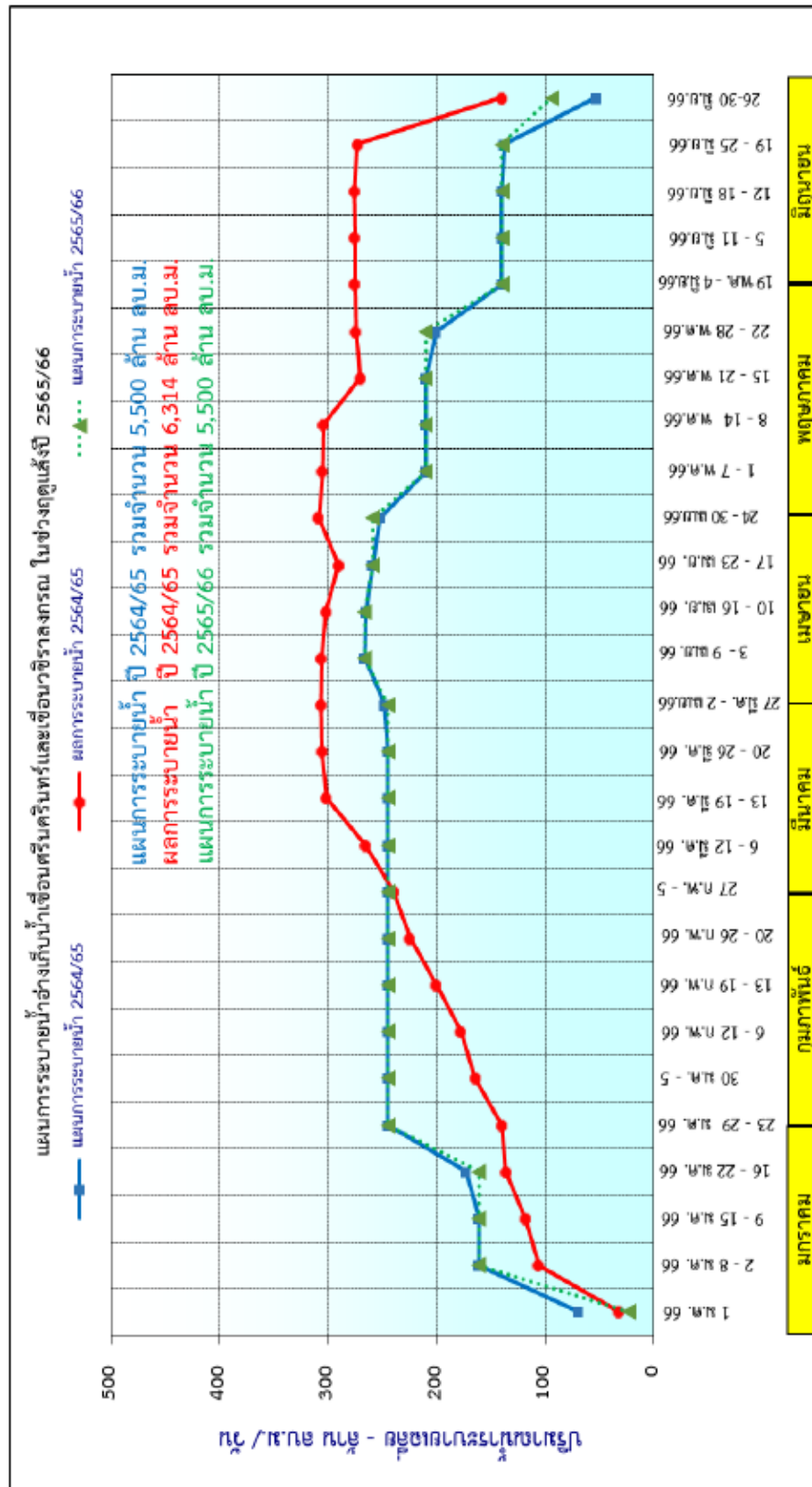
- 1) เพื่อการอุปโภค-บริโภค และการประปา
- 2) เพื่อการรักษาระบบนิเวศทางน้ำ เช่น การผลักดันน้ำเค็ม การชลประทานเสีย
- 3) เพื่อสำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝนสำหรับอุปโภค-บริโภค และรักษาระบบนิเวศ
- 4) เพื่อการเกษตร
- 5) เพื่อการอุตสาหกรรม

ในการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/6 ของลุ่มน้ำแม่กลอง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 เขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกันประมาณ 8,964 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งน้อยกว่าวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 จำนวน 1,349 ล้านลูกบาศก์เมตร วางแผนจัดสรรน้ำไว้ทั้งหมด 5,500 ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็นเพื่อการอุปโภค-บริโภค 460 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการรักษาระบบนิเวศและผลักดันน้ำเค็มปากแม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำท่าจีน 1,860 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อการเกษตร 3,180 ล้านลูกบาศก์เมตร จัดสรรเป็นพื้นที่การเพาะปลูก จำนวน 2.07 ล้านไร่ ประกอบด้วย ข้าว นาปรัง 0.84 ล้านไร่ พืชไร่-พืชผัก 0.17 ล้านไร่ และพืชอื่น ๆ 1.06 ล้านไร่ (อ้อย 0.46 ล้านไร่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น 0.33 ล้านไร่ ปอปลาน-ปอทุ้งและอื่น ๆ 0.27 ล้านไร่) นอกจากนี้ ปริมาณน้ำใช้การได้ที่เหลือจากการจัดสรรอีกจำนวน 4,813 ล้านลูกบาศก์เมตร จะสำรองไว้ในต้นฤดูฝนช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม 2566 โดยมีแผนผังการจัดสรรน้ำของลุ่มน้ำแม่กลองในช่วงฤดูแล้งปี 2565/66 แสดงดังรูปที่ จ-1 แผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณในช่วงฤดูแล้งปี 2565/66 แสดงดังรูปที่ จ-2 และแผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/2566 ลุ่มน้ำแม่กลองจากเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณรายจังหวัดแสดงดังตารางที่ จ-1

ที่มา: แผนการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/66

รูปที่ จ-1 แผนผังสภาพการจัดสรรน้ำของกลุ่มน้ำแม่กลอง ในช่วงฤดูแล้งปี 2565/66

ที่มา: แผนการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/66

รูปที่ จ-2 กราฟแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ์
ในช่วงฤดูแล้งปี 2565/66

ตารางที่ จ-1 แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/2566 กลุ่มน้ำแม่กลองจาก
เขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ์รายจังหวัด

จังหวัด	ปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)					พื้นที่ชลประทาน (ไร่)										ระยะเวลาการปลูกพืช	
	เกษตร	อุปโภคบริโภค	อุตสาหกรรม	ระบบนิเวศ	อื่นๆ	รวม	ข้าวปทุม	พืชไร่	พืชผัก	อื่นๆ	ไม่ผล	ไม่อินทรีย์	ปลูก	อื่นๆ	รวม	เริ่ม	สิ้นสุด
สำนักงานชลประทานที่ 13	570.45	360.49	-	-	-	930.94	178,900	16,800	26,000	133,120	7,291	918	1,346	1,331	366,325	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
กาญจนบุรี	505.81	-	-	-	-	505.81	101,100	3,000	2,700	151,567	2,139	1,818	4,320	2,296	268,940	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
สุพรรณบุรี	1,017.60	5.31	-	225.00	-	1,247.91	223,600	24,200	38,300	138,428	60,318	5,383	24,179	58,133	594,526	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
นครปฐม	88.81	3.82	-	-	-	92.63	2,200	6,300	9,700	292	66,652	-	37,502	9,990	145,739	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
สมุทรสาคร	206.99	-	-	1,415.00	-	1,621.99	3,300	100	1,600	25	53,941	-	5,140	20	64,126	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
ราชบุรี	632.05	90.27	-	220.00	-	942.43	230,900	13,100	27,300	38,095	125,062	4,078	13,159	28,809	547,765	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
เพชรบุรี	160.28	-	-	-	-	160.28	80,000	-	-	-	495	-	370	370	81,235	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66
รวมทั้งหมด	5,180	460	-	1,860	-	5,500	840,000	63,500	105,600	462,427	316,098	12,397	88,016	100,949	2,066,656	1 ม.ค. 66	30 มี.ค. 66

ที่มา: แผนการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทานปี 2565/66

สำหรับแผนการจัดสรรน้ำและเพาะปลูกพืชในฤดูฝนในเขตชลประทานปี 2566 ของกรมชลประทาน เขตลุ่มน้ำแม่กลอง ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2566 อ่างเก็บน้ำศรีนครินทร์ และอ่างเก็บน้ำวชิราลงกรณ์ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกันประมาณ 4,772 ล้านลูกบาศก์เมตร และเป้าหมายการปลูกพืชฤดูฝนในเขตชลประทาน พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองมีพื้นที่รวมกันประมาณ 2.200 ล้านไร่ ประกอบด้วย ข้าวนาปี ประมาณ 0.882 ล้านไร่ พืชไร่-พืชผัก ประมาณ 0.245 ล้านไร่ อ้อย ประมาณ 0.470 ล้านไร่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น ประมาณ 0.361 ล้านไร่ บ่อปลา-บ่อกัก ประมาณ 185,772 ไร่ และอื่นๆ ประมาณ 0.132 ล้านไร่ โดยมีความต้องการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกและกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ เป็นปริมาณน้ำประมาณ 5,280 ล้านลูกบาศก์เมตร และเมื่อแยกพื้นที่เป็น 2 ส่วนได้แก่พื้นที่ลุ่มนต่ำและพื้นที่ดอนพบว่า

- พื้นที่ลุ่มต่ำ มีพื้นที่ประมาณ 0.08 ล้านไร่ ใน 2 จังหวัด ประกอบด้วย นครปฐม และสุพรรณบุรี แนะนำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกเมื่อกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเข้าสู่ฤดูฝน มีฝนตกสม่ำเสมอและมีปริมาณน้ำในพื้นที่เพียงพอ

- พื้นที่ดอน ประมาณ 0.80 ล้านไร่ ใน 7 จังหวัด ประกอบด้วย กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม ปกติฤดูเพาะปลูกเริ่ม เดือนกรกฎาคม คาดว่าปริมาณน้ำมีเพียงพอ แนะนำให้เพาะปลูกได้ตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม

ภาคผนวก จ

แผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหา
ภาวะน้ำแล้งในลุ่มน้ำ

ภาคผนวก ฉ แผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ และภาวะน้ำท่วมในลุ่มน้ำแม่กลอง

ลำดับ	โครงการ	บรรเทาปัญหา	หน่วยงานหลัก	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน รับประโยชน์	พื้นที่ป้องกัน น้ำท่วม (ไร่)	พื้นที่ รับประโยชน์ (ไร่)	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	วงเงินโครงการ (ล้านบาท)	โครงการหลัก
1	อาคารทดน้ำ บ้านสวนผึ้ง พร้อมระบบส่งน้ำ	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	1,217.00	-	4,000.00	-	500.00	1 โครงการพื้นที่เป้าหมาย (Area Based)
2	อาคารทดน้ำ บ้านท่าตะคร้อ พร้อมระบบส่งน้ำ	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	ด่านทับตะโก	จอมบึง	ราชบุรี	50.00	-	6,000.00	-	966.63	1 โครงการพื้นที่เป้าหมาย (Area Based)
3	อาคารทดน้ำ บ้านท่าคูเรือ พร้อมระบบส่งน้ำ	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	ด่านทับตะโก	จอมบึง	ราชบุรี	50.00	-	3,600.00	-	320.00	1 โครงการพื้นที่เป้าหมาย (Area Based)
4	คันน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ (ระยะที่ 1)	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	-	-	กาญจนบุรี	-	-	79,500.00	27.88	3,750.00	3 โครงการขนาดใหญ่ เกิน 1,000 ล้านบาท
5	จัดทำฝายกรองน้ำขนาดใหญ่ช่วยเหลือน้ำท่วมบ้านลำสมอ และรร.ดชด.วัดสุทธาสินี (พรด.)	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	บ่อเตี๊ยะ	ไทรโยค	กาญจนบุรี	50.00	-	500.00	-	30.33	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
6	ปรับปรุง ระบบท่อส่งน้ำจากสระเก็บน้ำบ้านตะโกปีทอง (พรด.)	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	75.00	-	30.00	-	6.90	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
7	ปรับปรุง ฝายน้ำตกเก๊กกัญ พร้อมระบบท่อส่งน้ำ ให้เกิดโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา ตามพระราชดำริ ฯ (พรด.)	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี	25.00	-	50.00	-	19.30	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
8	ซ่อมแซมระบบประปาภูเขาเขตรอยต่อที่ 13 ช่องสามัคคี (พรด.)	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	ไล่โว่	สังขละบุรี	กาญจนบุรี	40.00	-	50.00	-	10.00	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
9	จัดทำน้ำให้แก่วางกูวบ้านแม่กลอง (พรด.)	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	ไม้กร	คูมาง	ตาก	348.00	-	3,000.00	-	17.17	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
10	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านคิ่งน้าว	น้ำแล้ง	กรมชลประทาน	คิ่งน้าว	เมือง	ราชบุรี	-	-	-	-	48.00	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
11	ขยายความจุอ่างเก็บน้ำ ลำอิฐ	น้ำแล้ง และน้ำท่วม	กรมชลประทาน	หนองรี	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	-	-	5,000.00	14.96	950.00	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
12	อ่างเก็บน้ำ บ้านหนองตาตัง พร้อมระบบส่งน้ำ	น้ำแล้ง และน้ำท่วม	กรมชลประทาน	ตะนาวศรี	สวนผึ้ง	ราชบุรี	-	-	38,600.00	48.37	980.00	1 โครงการพื้นที่เป้าหมาย (Area Based)
13	อ่างเก็บน้ำ ลำตะเทินตอนบนและระบบผันน้ำ	น้ำแล้ง และน้ำท่วม	กรมชลประทาน	องค์พระ	ด่านช้าง	สุพรรณบุรี	902.00	-	17,500.00	18.47	738.00	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
14	ประตูระบายน้ำคลองคุนพร้อมสถานีสูบน้ำ กม 7+100	น้ำแล้ง และน้ำท่วม	กรมชลประทาน	บางป่า	เมือง	ราชบุรี	-	-	400.00	-	20.00	2 โครงการนโยบาย (Agenda)
15	ระบบระบายน้ำหลัก พื้นที่ชุมชนเมืองนครปฐม จ. นครปฐม	น้ำท่วม	กรมโยธาธิการ และผังเมือง	พระปฐมเจดีย์	เมืองนครปฐม	นครปฐม	2,738.00	1,268.75	-	-	240.00	1 โครงการพื้นที่เป้าหมาย (Area Based)
รวมทั้งหมด							5,495.00	1,268.75	157,230.00	109.68	8,596.33	

ภาคผนวก ข

การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

รายงานการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และ

(ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำแม่กลอง

วันพุธที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2566 ผ่านระบบ Video Conference

เริ่มประชุมเวลา 13.45 น.

ผู้เข้าร่วมการประชุมผ่านระบบออนไลน์ทั้งสิ้น 42 ท่าน

(ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำแม่กลอง

ที่ปรึกษานำเสนอผลการจัดทำ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำแม่กลอง โดยการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำแม่กลอง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อทบทวนจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วมในเขตพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลองตาม พรบ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 61 และ มาตรา 64 ให้สอดคล้องกับบริบทกลุ่มน้ำและองค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำ
- 2) เพื่อนำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วมในเขตพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลองให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ อปท. ที่เกี่ยวข้องทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ
- 3) เพื่อให้คณะกรรมการกลุ่มน้ำใช้แผนดังกล่าวเป็นกรอบในการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน ในรายงาน (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำแม่กลอง ได้มีการเสนอข้อมูลที่สำคัญต่อการบริหารจัดการภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญได้แก่
 - 1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มน้ำ
 - 2) ข้อที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วมได้มีการทบทวนพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและน้ำท่วมตามผลการศึกษาพื้นที่เป้าหมาย (Area Based) ในกลุ่มน้ำ และสถานีหลักเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำกลุ่มน้ำแม่กลอง (สถานีวัดต่างๆ ซึ่งสามารถติดตามข้อมูลแบบ Real time หรือใกล้เคียงที่สุด)

3) การตัดสินใจในการยกระดับสถานการณ์

การเฝ้าระวังสถานการณ์ภาวะน้ำแล้ง จะพิจารณาจากบริบทของพื้นที่ได้แก่ ปริมาณน้ำต้นทุน (Supply) และปริมาณความต้องการใช้น้ำ (Demand) หากมีปริมาณความต้องการใช้น้ำมากกว่าปริมาณน้ำต้นทุน แสดงถึงภาวะน้ำแล้ง ในขณะที่การเฝ้าระวังสถานการณ์ภาวะน้ำท่วม จะพิจารณาจากระยะเวลาการเกิดน้ำท่วม ความสำคัญและขนาดของพื้นที่เกิดภาวะน้ำท่วม

ในการยกระดับสถานการณ์ภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม จะพิจารณาโดยอ้างอิงตามเกณฑ์การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

4) การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำท่วม ไปสู่การปฏิบัติ

กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม ประกอบด้วยกลไกการจัดทำแผน ขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผล และกลไกการยกระดับสถานการณ์

5) การรายงานผล

การรายงานผลในภาวะปกติ จะมีการรายงานภาพรวมทั้งประเทศโดย สททช. ทั้งนี้ เมื่อมีแนวโน้มจะเกิดภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม จะมีการประกาศพื้นที่เสี่ยง โดย สททช. หากมีการยกระดับภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม สู่ระดับ 3 ซึ่งจะมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ จะมีการเพิ่มรายงานสรุป สถานการณ์น้ำและทางเลือกในการบรรเทาวิกฤติน้ำ ในกรณีที่สภาพปัญหารุนแรงเกินกว่าเกณฑ์การบริหาร และจะมีการรายงานผลการติดตามข้อสั่งการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจด้วย

6) หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำท่วมได้มีการทบทวนหน้าที่ความรับผิดชอบของ หน่วยงานหลักและหน่วยสนับสนุนในช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำท่วม ช่วงเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำท่วม และช่วงหลังภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำท่วม

7) แนวทางการบริหารจัดการภาวะน้ำแล้ง

แนวทางการบริหารจัดการภาวะน้ำแล้งหลัก ได้แก่

- วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่น้ำแล้ง โดยรายงานได้มีการทบทวนแนวทางการบริหารจัดการ อ่างเก็บน้ำและมีการทบทวนแนวทางการจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำตามประกาศ กทช. ทั้งนี้ กลุ่มน้ำแม่กลอง สามารถพิจารณาร่วมกันเพื่อกำหนดการจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของกลุ่มน้ำแม่กลองเองได้
- การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำ โดยรายงานได้มีการเสนอแผนการจัดหาแหล่งน้ำ ทดแทนและแหล่งน้ำทางเลือกก่อนเกิดภาวะน้ำแล้งที่เหมาะสมของพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลองตาม ประเภทการใช้น้ำ

- การผันน้ำและการเปลี่ยนน้ำขณะเกิดภาวะน้ำแล้ง ได้มีการทบทวนกลไกการประกาศการผันน้ำและเปลี่ยนน้ำ ซึ่งมีการระบุหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผันน้ำและการเปลี่ยนน้ำ
- 8) แนวทางการบริหารจัดการภาวะน้ำท่วม
รายงานได้ทบทวนข้อมูลเพื่อเสนอวิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้อง
- 9) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน
รายงานได้ทบทวนการพิจารณาและจัดสรรงบประมาณในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน
- 10) รายละเอียดเพิ่มเติม

รายละเอียดเพิ่มเติมของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งปรากฏในภาคผนวก ได้แก่ เบอร์ดิตต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามแผน การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการหน่วยงาน พื้นที่ประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำ แผนการควบคุมและกำหนดปริมาณการใช้น้ำ และแผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำแล้งในลุ่มน้ำ

รายละเอียดเพิ่มเติมของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมปรากฏในภาคผนวก ได้แก่ เบอร์ดิตต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามแผน การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการหน่วยงาน พื้นที่ประสบภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำ บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภาวะน้ำท่วม และบัญชีพื้นที่หนีภัย แผนการจัดการระบายน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม เกณฑ์เตือนภัยและพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม บัญชีอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง แผนและขั้นตอนการอพยพ และแผนงานโครงการที่สำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำท่วมในลุ่มน้ำ

การรับฟังความคิดเห็น

ที่ประชุมได้เปิดให้ผู้เข้าประชุมร่วมแสดงความคิดเห็น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- สอท. สมุทรสงคราม: บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ที่ไหลออกสู่ทะเล จะพบปัญหา การขุดลอกสันดอนขวางปากแม่น้ำแม่กลอง เพื่อระบายน้ำที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานทั้ง อบจ. เจ้าท่า กรมทรัพยากรชายฝั่ง จะแก้ไขได้อย่างไร
 - ที่ปรึกษา: ขอรับประเด็นเพื่อพิจารณาเพิ่มเติม ในแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- สอท. สมุทรสงคราม: สมุทรสงคราม พบปัญหาน้ำทะเลดันสูง สามารถเลื่อนจุดตรวจเช็คความเค็ม จากบางคณทิ มาเป็นตัวเมืองแม่กลองได้ไหม เพื่อป้องกันน้ำเค็มเข้าร่องสวน
 - ที่ปรึกษา: ขอรับไปเพิ่มเติมเป็นข้อเสนอแนะในรายงาน ทั้งนี้ กลุ่มน้ำอาจพิจารณาเสนอในการกำหนดจุดเฝ้าระวังเพิ่มเติมตามบริบทของกลุ่มน้ำได้ ซึ่งในด้านกำหนดการตรวจวัด

น้ำเค็มเข้าร่องสวน จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อกำหนดจุดตรวจวัดที่เหมาะสมต่อไป

- ตัวแทนองค์กรผู้ใช้น้ำสมุทรสงคราม: สันดอนปากแม่น้ำแม่กลอง เป็นเขื่อนหรือคันกันน้ำเค็มตามธรรมชาติ ที่ช่วยชะลอน้ำเค็มเข้าแม่น้ำและชะลอน้ำจืดลงสู่ทะเล ซึ่งแนวคิดของการขุดลอกร่องน้ำเพื่อให้เรือเข้าสู่แม่น้ำได้นั้น ภาคประชาชนไม่เห็นด้วย โดยควรมีการศึกษาเพื่อให้เกิดความชัดเจน
 - ที่ปรึกษา: ขอรับไปเพิ่มเติมเป็นข้อเสนอแนะในรายงาน โดยควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต ทั้งนี้ ปากแม่น้ำ จำเป็นต้อง
- ตัวแทนองค์กรผู้ใช้น้ำสมุทรสงคราม: การศึกษาควรมีการเชื่อมโยงกับลุ่มน้ำข้างเคียง คือ ลุ่มน้ำท่าจีน และลุ่มน้ำเพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาคประชาชนมีข้อกังวลต่อการสร้างประตูน้ำบริเวณคลองสุนัขหอน
 - ที่ปรึกษา: ขอนำไปเพิ่มเติมเป็นข้อเสนอแนะในรายงาน การพิจารณาร่วมกันระหว่างลุ่มน้ำใกล้เคียงหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย
- กอ.รมน. จ.ราชบุรี: จังหวัดราชบุรี พื้นที่บ้านคา สวนผึ้งและจอมบึง ประสบปัญหาภัยแล้งจากแม่น้ำลำภาชี จะมีความเป็นไปได้หรือไม่ในการผันน้ำจากลุ่มน้ำแม่กลอง
 - ที่ปรึกษา: ลำภาชี มีปริมาณฝนน้อย โดยในพื้นที่มีระบบอ่างพวง ควรมีการเพิ่มการกักเก็บน้ำ นอกจากนี้ พื้นที่ลำภาชีมีแนวโน้มการใช้น้ำเกินปริมาณน้ำต้นทุน ซึ่งควรมีการส่งเสริมการลดใช้น้ำภาคการเกษตรที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ (การเปลี่ยนพันธ์พืช และช่องทางการตลาด) ทั้งนี้ การนำน้ำจากลุ่มน้ำแม่กลองกลับมายังบ้านคา มีข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่ และการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ จำเป็นต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ เนื่องจากการดำเนินการอาจผ่านพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์
- สอท. สมุทรสงคราม: ปัญหาการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ ควรกำหนดปริมาณการผันน้ำไปช่วยให้ชัดเจน และควรระมัดระวังไม่ให้ลุ่มน้ำที่ถูกผันน้ำไปช่วยลุ่มอื่น จนลุ่มน้ำที่ถูกผันไปได้รับผลกระทบ จากปัญหาอื่นเพิ่มขึ้น เช่น ผันน้ำจากลุ่มน้ำแม่กลอง ไป ช่วย ลุ่มน้ำท่าจีน จน ด้านล่างลุ่มน้ำแม่กลองได้รับผลกระทบจากความเค็มของน้ำทะเล
 - ที่ปรึกษา: การผันน้ำ ควรมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างลุ่มน้ำ โดยควรพิจารณาความเป็นไปได้และข้อจำกัดในการใช้น้ำ

ปิดประชุมเวลา 15.15 น.

รูปการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

Webex (Moderated unmuting mode) Meeting Info Hide Menu Bar

File Edit Share View Audio & Video Participant Meeting Help

Viewing Chuphan CHOMPUGHAN's ap...

17:58

Layout

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 4

ภาวบน้ำแล้ง

สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

ภาวบน้ำท่วม

สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือไหลหลาก หรือฉับพลันจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง แต่ไม่รวมถึงภาวบน้ำขึ้นและน้ำล้นซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

7

Unmute Start video Share

Participants Chat

Webex (Moderated unmuting mode) Meeting Info Hide Menu Bar

File Edit Share View Audio & Video Participant Meeting Help

Viewing Chuphan CHOMPUGHAN's ap...

01:07:23

Layout

การติดตามและประเมินผล กรณีภาวบน้ำแล้ง/น้ำท่วม

กลไกการจัดทำแผน กลไกการขับเคลื่อนแผน กลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ

ป้อนเข้า (Input)

- แผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ
- งบประมาณ
- บุคลากร
- ทรัพยากรอื่นๆ

กระบวนการ (Process)

- การดำเนินงานตามแผน
- การบริหารแผน
- การใช้ทรัพยากร

ผลผลิต (Output)

- ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนในเชิงรูปธรรม

ผลลัพธ์ (Outcome)

- ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

กลไกติดตาม (Monitoring)

- ความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร
- การแก้ไขปัญหาด้านการเงิน

การประเมินผล (Evaluation)

- ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า
- การบรรลุสัมฤทธิ์ตามแผน

37

Unmute Start video Share

Participants Chat

Webex (Moderated unmuting mode) Meeting Info Hide Menu Bar

File Edit Share View Audio & Video Participant Meeting Help

Nitirach SANGUANUAN
Chuphan CHOMPUGHAN
น.ส.นิศา ชิงสุกและ อู่ทอง สบ.3
FTI

Viewing Chuphan CHOMPUGHAN's ap... 68%

การติดตามและประเมินผล กรณีภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม

กลไกการจัดทำแผน กลไกการขับเคลื่อนแผน กลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ

ปัจจัยนำเข้า (Input)

- แผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ
- งบประมาณ
- บุคลากร
- ทรัพยากรอื่น ๆ

กระบวนการ (Process)

- การดำเนินงานตามแผน
- การบริหารแผน
- การใช้ทรัพยากร

ผลผลิต (Output)

- ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

ผลลัพธ์ (Outcome)

- ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

กลไกติดตาม (Monitoring)

- ความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร
- การแก้ไขปัญหาและดำเนินงาน

การประเมินผล (Evaluation)

- ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า
- การบรรลุสัมฤทธิ์ตามแผน

37

Webex (Moderated unmuting mode) Meeting Info Hide Menu Bar

File Edit Share View Audio & Video Participant Meeting Help

Nitirach SANGUANUAN
Chuphan CHOMPUGHAN
น.ส.นิศา ชิงสุกและ อู่ทอง สบ.3
FTI

Viewing Chuphan CHOMPUGHAN's ap... 68%

การติดตามและประเมินผล กรณีภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม

กลไกการจัดทำแผน กลไกการขับเคลื่อนแผน กลไกการติดตามประเมินผลแผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ

ปัจจัยนำเข้า (Input)

- แผนป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำ
- งบประมาณ
- บุคลากร
- ทรัพยากรอื่น ๆ

กระบวนการ (Process)

- การดำเนินงานตามแผน
- การบริหารแผน
- การใช้ทรัพยากร

ผลผลิต (Output)

- ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

ผลลัพธ์ (Outcome)

- ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

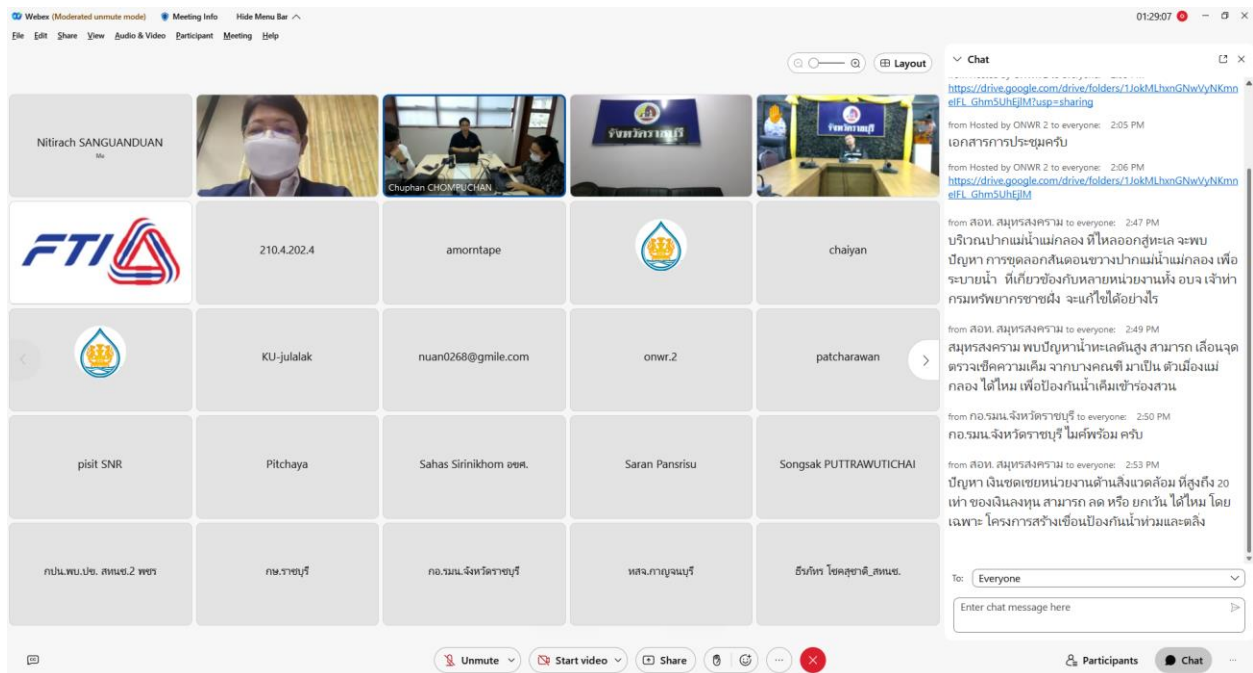
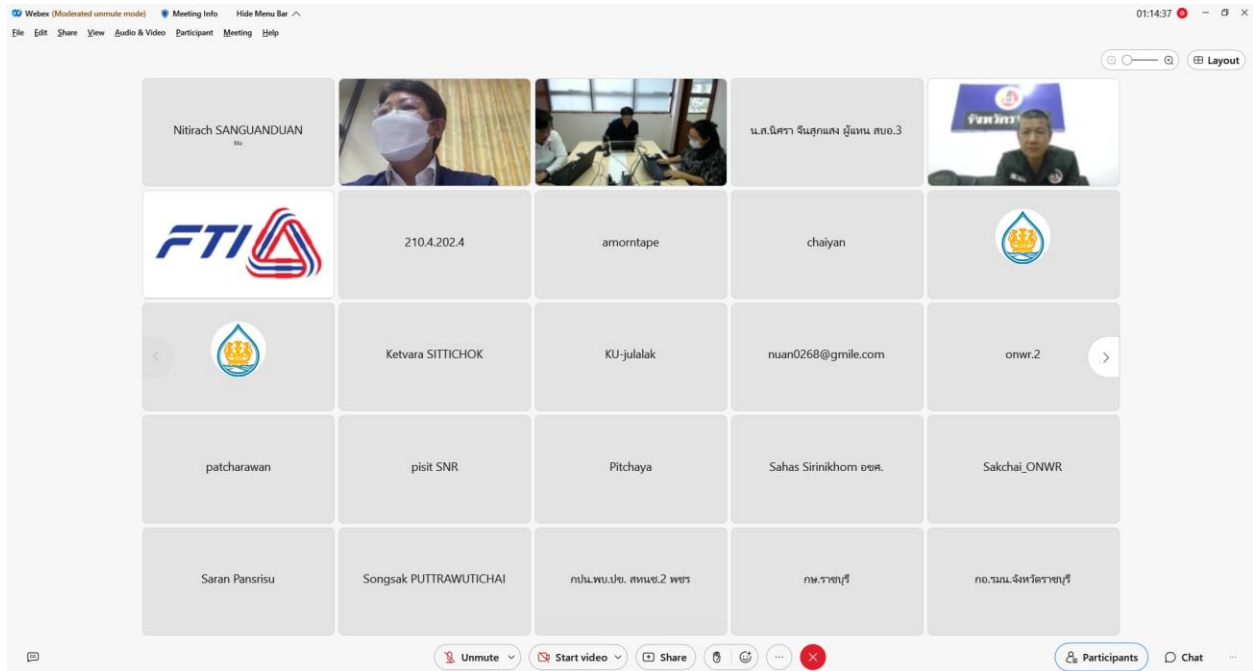
กลไกติดตาม (Monitoring)

- ความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร
- การแก้ไขปัญหาและดำเนินงาน

การประเมินผล (Evaluation)

- ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า
- การบรรลุสัมฤทธิ์ตามแผน

37

ภาคผนวก ซ

ประเด็นข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ข

ประเด็นข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขและบูรณาการข้อมูลการตรวจวัดปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำท่า คุณภาพน้ำ และข้อมูลภูมิอากาศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันให้สามารถแสดงผลในระดับลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขาเพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันและเตือนภัยน้ำท่วมและน้ำแล้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาแล้งน้ำท่วมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขวิกฤติน้ำแล้งและน้ำท่วมในพื้นที่ โดยได้ระบุโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและป้องกันน้ำแล้งและน้ำท่วมจากแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไว้ในภาคผนวกแล้ว ทั้งนี้ หากมีการปรับปรุงแผนแม่บทฯ ของลุ่มน้ำในอนาคต โครงการที่ปรากฏในภาคผนวกดังกล่าวจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกันด้วย

3) ควรปรับปรุงการนำเสนอรายงานสถานการณ์น้ำรายวันให้เป็นรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้น

4) ปัญหาภัยแล้งที่สืบเนื่องจากความต้องการใช้น้ำของกลุ่มน้ำสูง ในขณะที่ทรัพยากรน้ำมีจำกัด ซึ่งการบริหารจัดการนอกเหนือจากการเพิ่มแหล่งทรัพยากรน้ำทั้งการเพิ่มสระเก็บกักน้ำแล้ว จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเพื่อลดความต้องการใช้น้ำร่วมกับการเพิ่มผลผลิตการใช้น้ำด้วย ปัจจุบันลุ่มน้ำประสบปัญหาในด้านผลผลิตการใช้น้ำต่ำ โดยมีปริมาณการใช้น้ำมากเมื่อเทียบกับผลผลิต จึงควรมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตการใช้น้ำของกลุ่มน้ำ ดังนี้

(1) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำชลประทานในฤดูฝน ลดการใช้น้ำในการปลูกข้าว ส่งเสริมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยตามนโยบายตลาดนำการผลิตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) ปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกพืชมูลค่าสูง หรือส่งเสริมการผลิตไปสู่การผลิตเพิ่มมูลค่า หรือผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(3) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรจากผลผลิตขั้นต้นเป็นผลิตภัณฑ์

(4) ลดการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้มีการบำบัดน้ำเสียและนำกลับมาใช้ใหม่ในกระบวนการผลิตเพื่อช่วยลดน้ำต้นทุนที่ต้องจัดหาเพิ่มเติม

(5) ลดการใช้น้ำภาคบริการ ส่งเสริมมาตรการประหยัดน้ำในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง

5) ควรจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำ เพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ และรายงานสถานการณ์น้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือและการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ภาคประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเตรียมพร้อมรับมือภาวะต่างๆ ในอนาคตได้

6) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ควรให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน และควรมีการเก็บข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบในระยะยาว เพื่อให้นำไปสู่การนำแผนมาปรับปรุงต่อไปในอนาคต

7) ควรศึกษาความเหมาะสมแนวทางการใช้ประโยชน์ของพื้นที่สาธารณะประโยชน์ พื้นที่ราชพัสดุริมแม่น้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแก้มลิงหรือแหล่งเก็บกักน้ำตลอดทางของแม่น้ำ เพื่อลดผลกระทบจากน้ำท่วมในช่วงฤดูหลากและเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูแล้ง

